

W Ł A D Y S Ł A W
N I E L I P I Ń S K I

**FOTOGRAFIA
G N I E Ź N I E Ń S K A**

W II POŁOWIE XX WIEKU

Konsultacje

Janusz Nowacki

Opracowanie graficzne, skład i łamanie

Władysław Nielipiński

współpraca

Ewa Salewska

Autorzy zdjęć

J. Chłasta, M. Dudko, R. Górczak, P. Kostusiak, K. Łukasik, W. Nielipiński, H. Maćkowiak, M. Michałowski, J. Nowacki, A. Nowik, Z. Siwiński, Z. Stoltman
nie sygnowane zdjęcia archiwalne z kronik gnieźnieńskich klubów fotograficznych, zbiorów prywatnych, reprodukcje z czasopism itp.

Redakcja i korekta

Anita Kowalewska-Łopatka

Natalia Słomińska

Ewa Salewska

© Wydawnictwo Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu

Poznań 2013

ISBN 978-83-62717-80-4

Wydawca

Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury
ul. Prusa 3, 60-819 Poznań

Druk

WBPiCAK w Poznaniu

SPIS TREŚCI

Od autora	6
Wykaz skrótów	8
Zamiast wstępu	10
Polskie Towarzystwo Fotograficzne Oddział w Gnieźnie	13
Fotografia w latach 70.	
Rzemiosło	57
Prasa lokalna	62
Powiatowy Dom Kultury	67
Państwowy Teatr im. Aleksandra Fredry	68
Klub Międzynarodowej Prasy i Książki	76
Gnieźnieńskie Zakłady Garbarskie	77
Wielkopolskie Zakłady Obuwia „Polania”	83
Gazeta Zakładowa „Głos Załogi”	84
Foto-Klub Format w latach 1979-1981	87
Środowisko fotograficzne Gniezna w latach 1982-1990	
Foto-Klub Format i Gnieźnieńskie Dekady Fotografii	111
Rola i wpływ RSTK na działalność gnieźnieńskich fotografów	142
Miejski Ośrodek Kultury	147
Grupa twórcza Foto 86	155
Młodzieżowy Dom Kultury	161
Klub Międzynarodowej Prasy i Książki	162
Muzeum Początków Państwa Polskiego	164
Biblioteka Publiczna Miasta Gniezna	167
Foto-Klub Cyklop i ZDK Gniegar pod kierownictwem Zdzisława Stoltmana (1982-1992) ..	168
ZDK „Polania”	170
Gazeta Międzyzakładowa „Głos Załogi”	176
Obchody 150-lecia Fotografii	181
Lata 90.	
Czas transformacji	192
Galeria „Pod piątką”	198
Gnieźnieńska Spółdzielnia Mieszkaniowa i kluby środowiskowe	204
Galeria Państwowego Teatru im. Aleksandra Fredry	208
Członkowie Foto-Klubu Format	210
Jubileusz	213
Bibliografia	220
Indeks nazwisk	221

Od autora

Potrzebę opisanego działalności gnieźnieńskich fotografów, w której przez dłuższy czas osobiście uczestniczyłem, zaszczerpił we mnie Janusz Nowacki już w 1989 r., kiedy kończyłem Państwowe Zaoczne Studium Oświaty i Kultury Dorosłych prowadzone przez Pałac Kultury w Poznaniu i miałem dokonać wyboru tematu pracy dyplomowej. Wrodzone lenistwo sprawiło, że nie poszedłem za tym podszeptem i wybrałem temat wówczas mi bliższy, dotyczący działalności Domu Kultury „Polania”, którego byłem kierownikiem. Ale niedosyt wynikający z niewykonanego zadania odczuwałem przez wszystkie następne lata i wielokrotnie zarówno w gronie gnieźnieńskich fotografów, jak i w rozmowach z Januszem Nowackim, przewijał się wątek ubolewania, że dotychczas historia ta nie została spisana.

Pomocną dłoń wyciągnął Maciej Szymanowicz – historyk sztuki, którego zauroczyła „Złota Księga” – kronika gnieźnieńskiego oddziału Polskiego Towarzystwa Fotograficznego z lat 1947-1961. Będąc wykładowcą Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu, uznał, że wśród jego studentów, na pewno znajdzie się ktoś, kto zechce pracę licencjacką poświęcić temu tematowi. Pomoc świadczona studentom w poszukiwaniu materiałów źródłowych i rozczarowanie wynikające z ich wybiórczego wykorzystania, wywołały powrót myśli o sporządzeniu kompleksowego opracowania.

Oczywiście mam świadomość ograniczeń uniemożliwiających stuprocentowe wywiązanie się z tak postawionego zadania. Na przeszkodzie staje niemożność dotarcia do części dokumentów, które albo zostały skutecznie nie wiadomo gdzie zarchiwizowane, albo zniszczone na przestrzeni lat¹, albo w ogóle nie powstały. Pozostająca w pamięci uczestników wiedza o zaistniałych faktach przechodzi w sferę ustnej tradycji. W tym miejscu nasuwa się refleksja o niefrasobliwości wielu działaczy w dokumentowaniu animowanych wydarzeń. Jako przykład podam Kronikę Foto-Klubu Format² pracownie prowadzoną przez jego prezesa – Henryka Maćkowiaka, w której odnotowywał nie tylko działania klubowe, ale również wszystkie inne wydarzenia fotograficzne, jakie w tym czasie miały miejsce w Gnieźnie. Tylko, że nie przywiązywał wagi do precyzyjnego ich datowania. Znajdujemy więc wiele wycinków prasowych opisujących konkretne wydarzenia, nawet fragmenty winiet czasopism, z których pochodzą, ale już daty, numeru czasopisma i innych identyfikatorów brakuje. Znacznie lepiej ma się sprawa z kwerendą po czasopismach lokalnych, których prawie kompletne roczniki przechowuje Biblioteka Publiczna Miasta Gniezna, tylko, że niektóre notki prasowe są tak kuriozalne jak np. ta z czerwca 1961 r.: „W Gnieźnieńskim Domu Kultury zorganizowana jest przez Towarzystwo Fotografiki Polskiej wystawa, która cieszy się powodzeniem”³. Zauważam też niestaranność części dziennikarzy, którzy popełniają w relacjach wiele błędów rzeczowych, a więc i to źródło należy traktować z dużą rezerwą. Redagując niniejsze opracowanie, często sięgałem po *Encyklopedię Gniezna i Ziemi Gnieźnieńskiej*, w której też niestety brakuje wielu haseł dot. fotografii, a te które są, traktują temat mało rzetelnie. Korzystałem także z pamiętek gromadzonych przez poszczególnych uczestników opisywanych wydarzeń.

1 Jako przykład niech posłuży historia „Kroniki ZDK Polania”, którą osobiście prowadziłem, kierując tą placówką w latach 1986-1991. W momencie likwidacji ZDK, w najlepszej wierze przekazałem „Kronikę” do zakładowego archiwum. Kiedy jednak całe WZO „Polania” upadły, to do Archiwum Państwowego w Poznaniu zostały przekazane tylko „ważne” dokumenty, a wszystkie „mniej ważne” wrzucono na stojącą obok przyczepę ze śmieciami.

2 W materiałach źródłowych występuje bardzo duża różnorodność w pisowni nazwy Klubu; w niniejszym opracowaniu korzystam z formy jaka występuje w dokumentach założycielskich Foto-Klubu Format.

3 (chl), w *kilku zdaniach...*, „Ziemia Gnieźnieńska”, 1961, nr 3, s. 2.

Szczególną rolę w tym obszarze odegrał Janusz Nowacki, który prywatnie jest chodzącą encyklopedią wiedzy historycznej, a przy tym w prowadzonym przez siebie w CK Zamek Wielkopolskim Archiwum Fotografii, zgromadził wiele dokumentów życia społecznego stanowiących ważne źródło informacji. Dziękuję synowi ostatniego prezesa „pierwszego gnieźnieńskiego Foto-Klubu” – Leszkowi Kubackiemu – za udostępnienie bardzo ważnych materiałów z archiwum ojca. Szczególne podziękowania składam Maciejowi Szymanowiczowi, który przygotowując pracę habilitacyjną, poświęconą historii polskiej fotografii w powojennym dziesięcioleciu, udostępnił mi archiwalia dotyczące Gniezna. Dziękuję wszystkim fotografom, dziennikarzom i animatorom, którzy do niniejszej publikacji wnieśli część swojej wiedzy. Dziękuję Elżbiecie Kowalskiej z Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie za możliwość korzystania z jej opracowań. I jeszcze jedno: pracy zredagowanej przez osobę nie posiadającą kompetencji i warsztatu historyka, nie można traktować jako pracy historycznej. Opracowanie to jest więc jedynie zestawieniem faktów, zbiorem dokumentów, wyborem fotografii i jako takie może co najwyżej stanowić istotne źródło informacji dla potencjalnych przyszłych badaczy.

Podstawową trudnością w opisywaniu historii ludzi żyjących jest zderzenie opartych o dokumenty ustaleń badacza z pamięcią uczestników opisywanych wydarzeń, z których każdy inaczej widzi swoją w niej rolę. Jeżeli jeszcze dodamy, że również dokumenty źródłowe mogą podlegać manipulacji zarówno na etapie ich tworzenia, selektywnego przechowywania czy późniejszego interpretowania, to mamy całą skalę trudności, z którą styka się osoba chcąca odtworzyć rzeczywisty bieg dziejów. Uczestnicy opisywanych wydarzeń muszą się zgodzić, że coraz częściej ich życie podlegać będzie ocenom niezależnym od ich woli, ocenom nie uwzględniającym intencji, możliwości czy kontekstu społeczno-politycznego. Jestem w grupie tych osób, więc zapewne nie uniknąłem subiektywnego podejścia do dokonywanego wyboru zdjęć, cytatów itp., mimo że starałem się unikać jakichkolwiek osobistych odniesień.

Zdaję sobie sprawę z wielu braków i niedoskonałości tego opracowania. Nie do wszystkich dokumentów dotarłem, nie wszystkie wydarzenia odnotowałem, nie o wszystkich ważnych dla środowiska osobach napisałem, nie o wszystkich dość wyczerpująco. W niektórych miejscach pozostały znaki zapytania. Dlatego chciałbym, aby publikacja ta była traktowana jako szkic wymagający dalszego dopracowywania. Mam nadzieję, że uważny czytelnik po wychwyceniu istotnego braku nie poprzestanie na konstatacji, że praca jest nierzetelna, lecz włączy się w proces jej poprawiania i uzupełniania. Oddaję do dyspozycji mój adres e-mailowy: foto@wbp.poznan.pl, na który można przysyłać istotne z punktu widzenia prawdy historycznej informacje. Nie wykluczam możliwości, a może nawet konieczności, przygotowania w przeciągu dwóch-trzech lat, drugiego wydania, uzupełnionego i poprawionego wysiłkiem całego gnieźnieńskiego, fotograficznego środowiska.

Opracowanie zostało podzielone na rozdziały, obejmujące poszczególne okresy. Podział ten jest czysto umowny, bowiem wielokrotnie zamknięcie danego tematu wymagało wykroczenia poza wcześniej określony zakres czasowy. Narracja prowadzona jest przede wszystkim za pomocą cytatów z dostępnych publikacji prasowych i innych opracowań, dlatego aby czytelnik się nie pogubił, co jest tekstem od autorskim, a co cytatem, wprowadziłem różne kolory druku. Częścią narracji są również reproduktowane dokumenty i zdjęcia – uważny czytelnik powinien więc i na te elementy zwrócić uwagę, zwłaszcza, że programowo unikam komentarzy i własnych ocen dot. prezentowanego materiału. Dla większej przejrzystości i zwięzłości tekstu często korzystam ze skrótów, których pełen wykaz umieszczony jest na początku publikacji. Podobnie w przypadku wymieniania osób używam przy nazwisku pierwszą literę imienia, a pełna identyfikacja osoby jest możliwa dzięki zamieszczonemu na końcu opracowania indeksowi nazwisk.

Władysław Nielipiński

Wykaz skrótów

AFT-PTF	Foto-Galeria na os. Jagiellońskim w Poznaniu
ASP	Akademia Sztuk Pięknych w Poznaniu
BPMG	Biblioteka Publiczna Miasta Gniezna, ul. Staszica 12 a
BWA	Biuro Wystaw Artystycznych
CAF	Centralna Agencja Fotograficzna
CK	Centrum Kultury
CK Zamek	Centrum Kultury Zamek w Poznaniu (od lipca 1993 r.)
COMUK	Centralny Ośrodek Metodyki Upowszechniania Kultury
CSSR	Czechosłowacka Republika Socjalistyczna
czł.	członek
DESA	Przedsiębiorstwo Państwowe Dzieła Sztuki i Antyki, Gniezno, Boh. Stalingradu 3
DiM	Studio Diaporamy i Multiwizji
DKDiM	Dom Kultury Dzieci i Młodzieży (późniejszy MDK) Gniezno
FASF	Federacja Amatorskich Stowarzyszeń Fotograficznych w Polsce (od 1967 r.)
FG Lech	Fabryka Galanterii „LECH”, Gniezno, ul. Fabryczna 12
fot.	fotografia, fotografował
Fotoklub RP	Stowarzyszenie Twórców Fotoklub Rzeczypospolitej Polskiej
FSF	Federacja Stowarzyszeń Fotograficznych w Polsce
Galeria GN	Gdańska Galeria Fotografii, Dział Fotografii Muzeum Narodowego w Gdańsku
G-no	Gniezno
GOK Zaniemyśl	Gminny Ośrodek Kultury w Zaniemyślu
GOK	Gnieźnieński Ośrodek Kultury
GZG	Gnieźnieńskie Zakłady Garbarskie w Gnieźnie, ul. Wrzesińska 44
H.M.	Henryk Maćkowiak
Jagiellonka	Klub Osiedlowy SM Jagiellonka, Gniezno, os. Jagiellońskie 29
kat.	kategoria
k-o	kulturalno-oświatowy
K.S.	Krzysztof Szymoniak
KiS	Kultury i Sztuki
KMPiK	Klub Międzynarodowej Prasy i Książki, Gniezno, ul. B. Chrobrego 11
KTiR	Klub Techniki i Racjonalizacji
KM PZPR	Komitet Miejski Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej
Kom. Kwal.	Komisja Kwalifikacyjna
Kom. Rewiz.	Komisja Rewizyjna
Kom. Rozjem.	Komisja Rozjemcza
KS	Klub Sportowy
ks.	ksiądz
KZ PZPR	Komitet Zakładowy Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej
MDK	Młodzieżowy Dom Kultury, Gniezno, ul. Roosevelta 42
MHF	Muzeum Historii Fotografii
MKiS	Ministerstwo Kultury i Sztuki
MN	Muzeum Narodowe
MOK	Miejski Ośrodek Kultury, Gniezno, ul. Łubieńskiego 11
MPPP	Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie, ul. Kostrzewskiego 1
MRN	Miejska Rada Narodowa
nagr.	nagroda
NN	nazwisko nieznanne
NSZZ PL	Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Przemysłu Lekkiego
NZS	Niezależny Związek Studentów
Oddz.	Oddział
ORBIS	Polskie Biuro Podróży Orbis
ORMO	Ochotnicza Rezerwa Milicji Obywatelskiej
PAX	Stowarzyszenie PAX obecnie Katolickie Stowarzyszenie Civitas Christiana
PDK	Powiatowy Dom Kultury
PFLT	Poznańska Fabryka Łożysk Toczących
PK	Pałac Kultury w Poznaniu
PKWN	Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego
PKS	Państwowa Komunikacja Samochodowa
P-ń	Poznań

Polanex	Zakłady Przemysłu Odzieżowego Polanex w Gnieźnie
pow.	powiat
PR	Polskie Radio
PRL	Polska Rzeczpospolita Ludowa
„Przemiany”	„Przemiany Ziemi Gnieźnieńskiej”, a od 1994 r. „Przemiany na Szlaku Piastowskim”
PSO	Państwowe Stado Ogierów, ul. Kleckowska
PTE	Polskie Towarzystwo Ekonomiczne
PTF	Polskie Towarzystwo Fotograficzne, po 1960 r. Poznańskie Towarzystwo Fotograficzne
PTTK	Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze
pw.	pod wezwaniem
PZF	Polski Związek Fotografików
Rozmaitości	Klub Osiedlowy SM Rozmaitości, Gniezno, ul. Budowlanych 2
RSTK	Robotnicze Stowarzyszenie Twórców Kultury
s.c.	spółka cywilna
SCRK	Stowarzyszenie Centrum Rehabilitacyjno-Kulturalne „Promyk”
seria wyd.	seria wydawnicza
SM	Gnieźnieńska Spółdzielnia Mieszkaniowa
SMF	Stowarzyszenie Miłośników Fotografii
Spomasz	Fabryka Maszyn i Urządzeń Pakujących Spomasz w Gnieźnie
śp.	świętej pamięci
św.	święty
Teatr	Państwowy Teatr im. Aleksandra Fredry w Gnieźnie, ul. Mickiewicza 9
TNOiK	Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa
TMG	Towarzystwo Miłośników Gniezna
TMMG	Towarzystwo Miłośników Miasta Gniezna 1977-1983, obecnie TMG
TPN	Tatrzański Park Narodowy
Turysta	Spółdzielnia Turystyczna TURYSTA
UAM	Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu
USC	Urząd Stanu Cywilnego
UM	Urząd Miasta
W-wa	Warszawa
w-ty	warsztaty
WBPiCAK	Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu
WDK	Wojewódzki Dom Kultury
WF	Warsztaty Fotograficzne
W.N.	Władysław Nielipiński
WRN	Wojewódzka Rada Narodowa
WSHM	Gnieźnieńska Wyższa Szkoła Humanistyczno-Menedżerska „Milenium”
WSP	Wyższa Szkoła Pedagogiczna obecnie Uniwersytet Opolski
WSUS	Wyższa Szkoła Umiejętności Społecznych
wyd.	wydawnictwo
wyr.	wyróżnienie
WZO	Wielkopolskie Zakłady Obuwia „Polania” w Gnieźnie, ul. 22 Lipca 106
Vitrocer	Zakład Przetwórstwa Szkła Vitrocer, Gniezno, ul. Chrobrego 26
zd.	z domu
Zarz.	Zarząd
ZDK Polania	Zakładowy Dom Kultury „Polania” (wcześniej Dom Socjalny)
ZG	„Ziemia Gnieźnieńska” (miesięcznik) ZG ZPAF
ZG ZPAF	Zarząd Główny Związku Polskich Artystów Fotografików
ZHP	Związek Harcerstwa Polskiego
zm.	zmarł
ZM	Zakłady Mięsne
ZMS	Związek Młodzieży Socjalistycznej
ZM-G ZSMP	Zarząd Miejsko-Gminny Związku Socjalistycznej Młodzieży Polskiej
ZNP	Związek Nauczycielstwa Polskiego Oddział w Gnieźnie
ZPAP	Związek Polskich Artystów Plastyków
ZPAF	Związek Polskich Artystów Fotografików
ZSEO	Zespół Szkół Ekonomiczno-Odzieżowych
ZW	Zarząd Wojewódzki
zw. zaw.	Związki Zawodowe

Zamiast wstępu

Zanim weźmiemy do ręki kronikę gnieźnieńskiego „Foto-Klubu” powinniśmy poznać parę faktów z powojennej historii fotografii polskiej. Tak się bowiem składa, że fotografia, była obecna w powojennej rzeczywistości od pierwszych chwil wyzwolenia. Już w 1944 r. w Lublinie w resorcie kultury PKWN utworzono wydział fotografiki. Tutaj też miała miejsce pierwsza po wojnie zbiorowa prezentacja najwybitniejszych polskich fotografów⁴. Po Lublinie – Poznań i Warszawa stały się centrami fotograficznego życia kraju. Właśnie Poznań stał się w tym okresie wiodącym ośrodkiem w zakresie tworzenia instytucjonalnych form ruchu fotograficznego.

W. Nielipiński, *Czytając kronikę gnieźnieńskiego „Foto-Klubu”*, „Głos załogi”, 1.07.1989, nr 7(331), s. 3.

(...) Historia zorganizowanego ruchu fotograficznego w powojennym Poznaniu rozpoczyna się 28 czerwca 1945 roku, kiedy w Urzędzie Wojewódzkim odbyło się spotkanie założycielskie Stowarzyszenia Miłośników Fotografii, którego prezesem został Włodzimierz Nowakowski. Do spotkania doszło dzięki staraniom Mariana Schulza, kierownika referatu fotografiki utworzonego 1 maja 1945 roku w Wydziale Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego Poznańskiego. Zresztą gmach „Województwa” stał się w pierwszych powojennych latach miejscem spotkań członków Stowarzyszenia. Zadaniem referatu było „wskrzeszenie i zorganizowanie amatorskiego i artystycznego ruchu fotograficznego w kraju”. Bez wątpienia to dzięki m.in. zapleczu administracyjnemu doszło do bardzo szybkiej budowy ośrodka wyznaczającego standardy polskiego życia fotograficznego. (...)

W tym czasie, gdy krystalizowała się wiodąca rola ośrodka poznańskiego, rozpoczęła się odbudowa życia fotograficznego w Warszawie. Kluczowym wydarzeniem dla owego procesu było powstanie 10 lutego 1946 roku Polskiego Związku Artystów Fotografów (od 1947 Polski Związek Fotografików, od 1952 roku Związek Polskich Artystów Fotografików); stanowisko prezesa objął J. Bułhak. Równy rok później został zatwierdzony statut Związku, który zalegalizował zawód artysty fotografa mogącego funkcjonować na prawach wolnych zawodów. Otoczenie opieką prawną działań artystów fotografów było spełnieniem przedwojennych oczekiwań środowisk fotograficznych. Nowy ład prawny spowodował, że twórcy z całego kraju zaczęli składać akces do Związku, jednocześnie kontynuując tradycyjną działalność w rozsianych po kraju stowarzyszeniach. Niemal równolegle rozpoczęły się procesy mające na celu centralizację życia fotograficznego. Ich pierwszym symptomem było przeniesienie 1 lutego 1947 roku referatu fotografiki z Poznania do Departamentu Plastyki Ministerstwa Kultury i Sztuki w Warszawie. Nadzór najwyższych władz państwowych nad krajowym życiem fotograficznym stał się faktem. Następstwem tych zabiegów było rozpoczęcie reformy autonomicznych do tej pory stowarzyszeń, które miały zostać połączone w jeden organizm. 8 lipca 1947 roku odbyła się w Warszawie konferencja mająca na celu powołanie do życia Polskiego Towarzystwa Fotograficznego. Zadaniem nowej organizacji było „zjednoczenie” amatorskiego ruchu fotograficznego oraz bliska współpraca z MKiS. Powołano komisję organizacyjną PTF na czele z Zygmuntem Obrąpalskim i ówczesnie mieszkającym w Warszawie Tadeuszem Cyprianem, a tymczasową siedzibą organizacji został Poznań. W grudniu tego roku został wybrany Zarząd Główny, który stanowili Cyprian (prezes) i Obrąpalski (wiceprezes). Pozostałymi członkami zarządu zostali także poznaniacy (F. Obrąpalska, Z. Maksymowicz i S. Poradowski). Mimo że organizacja PTF tymcza-

4 Brał w niej udział np. Edward Hartwig czy Edmund Zdanowski, ale w większości wystawiali na niej fotografowie związani z wojskiem, w końcu był to grudzień 1944 r. Ekspozycja odbyła się pod tytułem *Wystawa fotografiki ojczystej* (konsultacja: Maciej Szymanowicz).

sowo została powierzona ośrodkowi poznańskiemu, to jednak niechętnie spoglądano na konieczność rozwiązania Stowarzyszenia Miłośników Fotografii i powołania w to miejsce oddziału PTF. Wyrazem tej niechęci było przeprowadzenie dość ostentacyjnego procesu likwidacyjnego poprzedzającego wcielenie do PTF 1 grudnia 1948 roku, miesiąc przed ostatecznym terminem wyznaczonym przez ministerstwo. Struktura nowego oddziału PTF była kopią dawnego SMF, a zakres jego funkcjonowania był zbieżny z wcześniejszym kierunkiem działań. (...)

Momentem kulminacyjnym sporu na linii Poznań–Warszawa była planowa akcja wzmocnienia pozycji Związku kosztem PTF, co miało prowadzić do wygenerowania jednego ośrodka służącego jako przekaźnik partyjnych dyspozycji i regulator estetyki socrealistycznej. Działania MKiS wynikały z szerszej koncepcji zarządzania kulturą, w której nie było miejsca dla dwóch instytucji kreujących wydarzenia artystyczne o zbliżonej randze.(...) Problem ten w środowisku fotograficznym pojawił się po raz pierwszy jesienią 1951 roku, kiedy MKiS zwróciło uwagę na „dwutorowość na odcinku twórczości fotograficznej” i wskazało na wspólne cele w zakresie wystawienniczym PTF i PZF. W wyniku zaistniałej sytuacji ministerstwo zainicjowało powołanie Komisji Porozumiewawczej, która 9 grudnia 1951 roku uchwaliła rezolucję rozgraniczającą zakres odpowiedzialności obu organizacji. PTF miał objąć opieką masowy ruch amatorski, a Związek zająć się działalnością *stricte* artystyczną. Rezolucja wprowadzała zdecydowaną hierarchizację i obniżała rangę PTF. (...)

Ostatnią znaczącą „reduktą” na krajowej scenie artystycznej, współtworzoną przez poznańskie środowisko artystyczne, był Zarząd Główny PTF z tymczasową siedzibą w stolicy Wielkopolski. Walka o przejęcie zarządu i przeniesienie go do Warszawy nasiliła się w latach 1952-53. Przybrała ona charakter bezpośredniego starcia podczas dwóch walnych zjazdów organizacji – w Toruniu w kwietniu 1952 roku i w Krakowie w grudniu 1953 roku. Ten drugi przesądził o przeniesieniu zarządu do Warszawy. (...)

Dla poznańskiej fotografii lata 1945-55 stanowią jeden z najciekawszych okresów w jej bogatej historii. W tym czasie stosunkowo szybko zdobyto eksponowane pozycje w hierarchii ogólnopolskiego środowiska fotograficznego, by utracić je z powodu prowadzonej przez władze akcji centralizacji życia artystycznego. Należy zdać sobie sprawę, że omówione przesunięcie w zakresie geografii artystycznej na linii Poznań–Warszawa nie może być odczytywane na poziomie bezpośredniego sporu dwóch środowisk. Mimo, że akcja „odbijania” urzędów ze stolicy Wielkopolski była prowadzona rękoma działaczy warszawskich, to jednak jej inicjatorem było MKiS. Podobnie nie można, jak sugerował we wspomnieniach Strumiński, widzieć tego konfliktu jako pochodnej wycofania się ze Związku w 1951 roku Obrąpalskiego, który wprawdzie pełnił rolę specyficznego zapalnika w kontaktach ze środowiskiem warszawskim, jednak nie należy przeceniać osobistych ambicji i niechęci jednego, bądź co bądź, twórcy. Z całą pewnością nie miał on mocy kreowania polityki kulturalnej państwa. Warto także zauważyć, że ów spór był też wynikiem odrzucenia przez formujący się system modelu kultury przedwojennej, któremu hołdowało środowisko poznańskie. W wyniku rozład dokonanych w środowisku poznańskim w 1. połowie lat 50. XX wieku wyłonił się ład instytucjonalny, który utrwalił się i będzie podlegał rozwojowi przez cały okres PRL.

M. Szymanowicz, *Zaburzona epoka. Poznańska fotografia w latach 1945-55*
Fotografia, „Kronika Miasta Poznania” nr 3, Poznań 2011.

Przełom polityczny 1956 roku okazał się być niezwykle korzystny także dla fotografii w Poznaniu. Jeszcze w tym roku Polskie Towarzystwo Fotograficzne Oddział w Poznaniu nawiązało kontakt ze stowarzyszeniami zagranicznymi, m.in. z Budapeszteńskim Towarzystwem Fotograficznym i Foto-Klubem w Miskolcu (Węgry). Po spóźnionych uroczystościach dziesięciolecia Polskiego Towarzystwa Fotograficznego, obchodzonych w Poznaniu w 1957 roku, otwarta tu

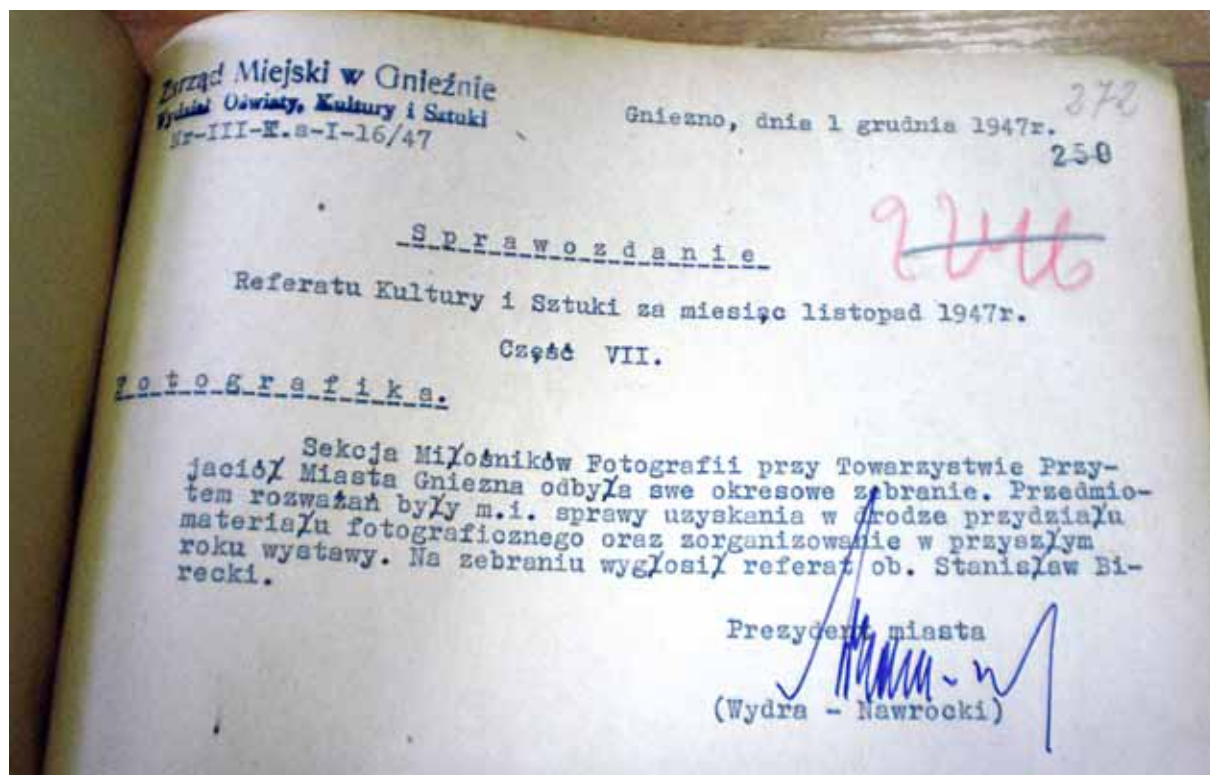
została pierwsza w powojennej Polsce międzynarodowa wystawa fotografii artystycznej „Krok w nowoczesność”. Przyniosła się ona do otwarcia nie tylko poznańskiej fotografii na aktualne tendencje panujące w sztuce światowej. Animatorem wystawy był Bronisław Schlabs, niekonwencjonalny twórca w dziedzinie fotografii, który, drugi z Poznania, po F. Obrąpalskiej, nawiązał kontakt ze sztuką awangardową.

Lata 60. XX wieku były w dziejach powojennej poznańskiej fotografii okresem niezwykle intensywnym. W 1960 roku miejsce Polskiego Towarzystwa Fotograficznego zajęła Federacja Stowarzyszeń Fotograficznych w Polsce, a Oddział w Poznaniu przyjął nazwę Poznańskie Towarzystwo Fotograficzne (PTF). W tym roku do Poznania zawitała wielka światowa wystawa objazdowa „Rodzina człowiecza” Edwarda Steichena. W 1964 roku Zbigniew Grzegorski założył w Poznaniu Amatorski Klub Fotograficzny Spółdzielczości Pracy „Pryzmat” (...), a w poznańskim Pałacu Kultury (obecnie Centrum Kultury Zamek) powstał Ośrodek Instrukcyjno-Metodyczny. (...) W latach 70. poznański Pałac Kultury urósł do rangi jednego z najważniejszych centrów sztuki fotograficznej w mieście. W 1972 roku powstały tu Dział Filmu i Fotografii oraz Klub Monokl, a rok później – Regionalny Ośrodek Upowszechniania Fotografii. Również wtedy pracę w Pałacu rozpoczął Janusz Nowacki, twórca Warsztatów Fotograficznych pomyślanych jako zbiorowe kreacje twórców i odbiorców.

S. Wojnecki, *Fotografia w Poznaniu 1956-2011*, *Fotografia*, „Kronika Miasta Poznania” nr 3, Poznań 2011.

(...) Nic dziwnego, że tak prężne środowisko zaczęło oddziaływać i promieniować na najbliższą okolicę, a zwłaszcza na leżące w odległości 50 km Gniezno – miasto z ogromnymi tradycjami kulturalnymi i nie mniej wielkimi ambicjami.

W. Nielipiński, *Czytając kronikę gnieźnieńskiego „Foto-Klubu”*, „Głos załogi”, 1.07.1989, nr 7(331), s. 3.

Archiwum Państwowe w Poznaniu, Sygn akt 22/2, UW Pń, Wydż. KiS, sprawozdania ogólne, 1946, tom IV.

Polskie Towarzystwo Fotograficzne

Oddział w Gnieźnie

18 listopada 1945 r. z inicjatywy prof. Edmunda Wengerka powstało w Gnieźnie Towarzystwo Przyjaciół Miasta Gniezna. W latach 1970-1977 zmieniło nazwę na Gnieźnieńskie Towarzystwo Kultury, w latach 1977-1983 nosiło nazwę Towarzystwo Miłośników Miasta Gniezna, a obecnie funkcjonuje jako Towarzystwo Miłośników Gniezna. Obok sześciu sekcji: literacko-odczytowej, przyrodniczo-wycieczkowej, teatralnej, muzycznej, architektonicznej i sztuk plastycznych, w 1946 r. utworzono również sekcję fotograficzną.

Jury konkursu fotograficznego na najlepsze zdjęcie motywów architektonicznych Gniezna ogłosiło wyniki konkursu. Pierwsza nagroda nie została przyznana. Drugą nagrodę w wysokości 3000 zł przyznano Wandzie Szembekowej, trzecią nagrodę (2000 zł) Stanisławowi Maciejewskiemu. Poza konkursem wyróżnione zostały zdjęcia Henryka Nowaka, któremu przyznano nagrodę pieniężną w wysokości 2500 zł. Nadto premie otrzymali Stefan i Helena Bireccy oraz Alfons Krajka.

„Świat Fotografii”, 1947 (lipiec-sierpień), nr 6.

W okresie 5-13 czerwca br. (1948 – przypis W.N.) odbyła się w Gnieźnie wystawa fotograficzna, urządzona przez Sekcję Miłośników Fotografii Towarzystwa Przyjaciół Miasta Gniezna. Dominującą i przytłaczającą cechą całej wystawy było szalone przeładowanie. Zgromadziło około 400 zdjęć, na których nie znać było śladu, że przeszły one przez jakąś komisję kwalifikacyjną. Obok zdjęć poprawnych, dobrych i nawet bardzo dobrych, znalazły się liczne „eksponaty” tego rodzaju, jakich nie pokazuje się nie tylko na żadnej wystawie, lecz usuwa się nawet z prywatnego zbioru, by nie przynosiły wstydu ich autorowi. To, że na obrazie znajduje się palma, nie usprawiedliwia zawieszenia klasycznego wzoru abnegacji technicznej, w dodatku poplamionego i wygniecionego. Przy nawet najdalej posuniętej tolerancji muszą jednak istnieć pewne granice, których przekraczać nie wolno. Aż nazbyt pochopne przekroczenie tej granicy czyni wielką szkodę fotografii już nie tylko jako sztuce, ale nawet jako rozrywce, która winna posiadać pewne aspiracje estetyczne. Przez zmniejszenie ilości podniosłaby się znacznie jakość całości; prace odpowiedniej dobrane korzystniej zaprezentowałyby autorów. (...)

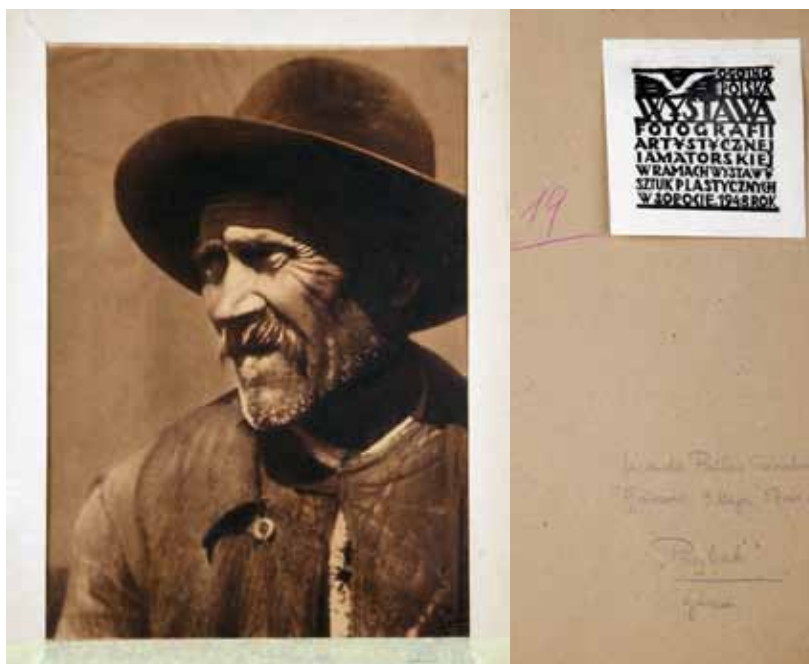
W tym samym gmachu, lecz w innym lokalu odbyła się wystawa indywidualna prac Wandy Bűlow-Szembekowej. Uczennica prof. Neumana i Wiedeńskiej Szkoły Graficznej pokazała kilkadziesiąt prac doskonałych zarówno kompozycyjnie, jak technicznie. Obok bromów autorka pokazała liczne gumy, bromoleje, przetłoki i pigmenty. Najlepszym obrazem jest „Kuklux-Klan”, w którym zwyczajne kopki suszącego się siana tworzą obraz pełen tajemniczości i nastroju. Świetna kompozycja rytmiczna i linearna czynią zeń dzieło, które może być atrakcją każdej wystawy. Opanowanie technik szlachetnych widać w „Portrecie”, gdzie użycie techniki pigmentowej znakomicie podkreśliło plastykę twarzy. Z przetłoków barwnych doskonały jest obraz „Bieda”. Bromolej „Wyptywamy” ujmuje temat z wyczuciem nastroju morskiego. Jako cenniejsze bromy zanotować należy „Pomnik zimy” bardzo subtelny w tonie, oraz interesujące ze względu na sposób ujęcia obrazu „Perspektywa” i „Nalewki”. Całość zmontowana na odpowiednich kartonach i starannie oczyszczona z rzeczy mało wartościowych czyni pod względem estetycznym wrażenie bardzo dodatnie.

Z. Obrąpalski, *Wystawa Fotograficzna w Gnieźnie*, „Świat Fotografii”, 1948 (lipiec), nr 9

Wanda Bülow-Szembek (1911-1985) urodziła się 30 września 1911 r. w Ochrzyszkowcach w dawnym woj. wołyńskim. Edukację rozpoczęła w Państwowej Szkole Sztuk Zdobniczych i Przemysłu Artystycznego w Poznaniu na Wydziale Grafiki i Introligatorstwa, gdzie uczyła się w latach 1931-1934. Następnie uczęszczała do renomowanej Państwowej Koedukacyjnej Szkoły Fotograficznej w Warszawie, w której wykładali znani artyści m.in.: Jan Alojzy Neuman czy Marian Dederko. Edukację w Warszawie ukończyła w 1935 r., otrzymując uprawnienia czeladnika. Naukę zakończyła w słynnym Graphische Schule w Wiedniu w 1936 r. Debiutowała w 1935 r. na wystawie uczennic Państwowej Koedukacyjnej Szkoły Fotograficznej oraz na „IX Międzynarodowym Salonie Fotografiki” w Warszawie, który odbył się w salach salonu Reprezentacyjnego Kasyna Oficerskiego. Czas wojny spędziła w Krakowie, gdzie w latach 1942-1944 terminowała w zakładzie fotograficznym Mieczysława Rysia. (...) Po wojnie osiedliła się w Gnieźnie i związała z poznańskim ruchem fotograficznym. Została członkiem Stowarzyszenia Miłośników Fotografii w Poznaniu, które ówczesnie było najaktywniejszym środowiskiem fotograficznym w kraju. Jednocześnie od stycznia 1946 r. została członkiem Cechu Fotografów w Poznaniu, co jej umożliwiło prowadzenie własnego zakładu fotograficznego w Gnieźnie w latach 1947-1950¹. Likwidacja zakładu była związana z przenosinami do Gorzowa (...). Niestety po przyjeździe do Gorzowa nie kontynuowała kariery artystycznej.

źródło: <http://www.gtf.cba.pl/> (oprac. Maciej Szymanowicz)

Fotografie z kolekcji
Gorzowskiego Towarzystwa
Fotograficznego.

1 Gniezno, ul. 3 maja 57, źródło: „Świat Fotografii”, 1948, nr 10.

30.10.1949 r.
III Gnieźnińska
Wystawa Fotografii.

POD PROTEKTORATEM
PIERWSZEGO PROKURATORA NAJWYSZSZEGO TRYBUNALU NARODOWEGO
Ob. Dr. Tadeusza Cypriana
PREZESA ZARZĄDU GŁÓWNEGO POLSKIEGO TOW. FOTOGRAFICZNEGO
W WARSZAWIE

KOMITET HONOROWY:
Bulhak Jan, Senior Fotografików Warszawa – Cerkaski, Starosta Powiatowy
Gniezno – Gratawski, Przewodniczący M.R.N. Gniezno – Kamerman, I Sekretarz
M. K. P. Z. P. R. Gniezno – Kubiaczek, Przewodniczący P. R. N. Gniezno –
Obregalska Fortunata, Sekretarz Zarz. Gł. P. T. F. Poznań – Mag. Obrapański
Zygmunt V, Prezes Zarz. Gł. P. T. F. Poznań – Pułk. Pasłowski, Dowódca Bry-
gady Gniezno – Fiekenski, I Sekretarz K. P. Z. P. R. Gniezno – Rozłuski,
Inspektor Szkolny Gniezno – Rózewicz Jan, Kierownik Wydz. Kultury i Sztuki
Gniezno – Mag. Schulz Marian, Ministerstwo Kultury i Sztuki Wydział Fotogra-
fiki Warszawa – Wydra-Nawrocki, Prezydent Miasta Gniezno – Żak Maksymi-
lian, Przewodniczący Rady Powiatowej Zw. Zaw. Gniezno – Skibiński Roman,
Prezes Polskiego Towarzystwa Fotograficznego oddz. Gniezno

POLSKIE TOW. FOTOGRAFICZNE ODDZIAŁ W GNIEŹNIE
MA ZASZCZYT PROSIC O PRZYBYCIE NA OTWARCIE

**III. GNIEŹNIŃSKIEJ
WYSTAWY FOTOGRAFII**

KTÓRA ODBĘDZIE SIĘ W NIEDZIELĘ, DNIA 30-GO PAŹDZIERNIKA 1949 ROKU
O GODZINIE 12-TEJ W SALI HOTELU EUROPEJSKIEGO

ZAPROSZENIE SŁUŻY JAKO KARTA WSTĘPU DLA DWÓCH OSÓB

W 1949 r. Sekcja Miłośników Fotografii Towarzystwa Przyjaciół Miasta Gniezna przekształciła się w Gnieźnieński Oddział PTF-u. Sięgnijmy do protokołu z zebrania organizacyjnego PTF, które odbyło się w pomieszczeniach Biblioteki Miejskiej w Gnieźnie:

(...) kol. Birecki Stanisław scharakteryzował dotychczasową działalność Sekcji Fotograficznej przy Towarzystwie Przyjaciół Miasta Gniezna, która (...) może poszczycić się poważnymi osiągnięciami jak: spopularyzowanie fotografii wśród miejscowego społeczeństwa, przeprowadzenie kursu fotograficznego, urządzenie wystawy fotograficznej i inne. W uzupełnieniu powyższej prelekcji zabrał głos deleg. mgr Obrąpalski, wyrażając zadowolenie z postanowienia utworzenia Oddziału PTF w Gnieźnie, po czym przedstawił zebranym cel Polskiego Towarzystwa Fotograficznego i korzyści jakie można osiągnąć przy działalności. (...) prezesem pierwszego zarządu został Roman Skibiński, osiągając 17 głosów w tajnym głosowaniu.

Protokół z zebrania organizacyjnego PTF Oddz. Gniezno 25.03.1949 r.

Coraz częściej prasa przynosi echa działalności PTF Oddziału w Gnieźnie. Oddział ten wykazuje coraz większą żywotność i coraz większy zakres działalności. Oddział przygotował wystawę o odbudowie Warszawy i w tym celu zorganizował specjalną zbiorową wycieczkę do Warszawy, gdzie zaplanowano fotografowanie wspólne z prof. Janem Bułhakiem. Dochód z tej wystawy przeznaczono na odbudowę Warszawy. Odbyła się również wycieczka Oddziału do Poznania na Ogólnopolską Wystawę Fotografiki. Postanowiono również zorganizować w październiku lub listopadzie br. III Gnieźnieńską Wystawę Fotografii. Przewidzianych zostało około 600 prac. Protektorat nad tą wystawą objęły miejscowe władze i organizacje. Zarządowi Oddziału z prezesem R. Skibińskim i wiceprezesem p. Bireckim na czele życzymy nadal pomyślnych wyników pracy.

„Świat Fotografii”, 1950 (styczeń), nr 13.

Birecki Stanisław ur. się 24.06.1904 r. we Lwowie, zm. 1.11.1980 r. w Gnieźnie.

Od 21.08.1933 r. prowadził zakład fotograficzny „Psyche” najpierw przy ul. Tumskiej 10, później przy Rynku 6, a po II wojnie światowej przy ul. Farnej 8¹. Współzałożyciel Sekcji Fotograficznej przy Towarzystwie Przyjaciół Miasta Gniezna, członek pierwszego zarządu PTF (1949 r.) i członek Komisji Rozjemczej z 1950 r.

1 E. Kowalska, *Dorobek gnieźnieńskich fotografów z lat 1919-1939*, „Kronika Wielkopolski” 2003, nr 1(105), s. 25.

w 1949 r.:

(...) urządzono dwie wystawy fotografik. Pierwsza wystawa została zorganizowana w miesiącu wrześniu 1949 z okazji Miesiąca Odbudowy stolicy pod tytułem „Warszawa przed wojną, w gruzach i w odbudowie”, z której czysty zysk przeznaczono na odbudowę Warszawy, przekazując równocześnie kwotę uzyskaną z opłat wstępu 25 000 zł. Poza tym na ten cel przekazano kwoty pochodzące ze sprzedaży fotogramów, których autorzy, członkowie tut. Oddziału, wypełniając swój czyn społeczny oddali do dyspozycji Oddziału i to: ob. Birecki 15 000 zł, ob. Starczewski 10 000 zł i ob. Skibiński 5000 zł. Razem przekazano na odbudowę Warszawy kwotę 55 000 zł (...) na specjalne podkreślenie zasługuje fakt nadesłania przez nestora Polskiej Fotografiki śp. Jana Bułhaka 70-ciu prac, które poważnie zasilily zbiór wystawionych prac.

Protokół z walnego zebrania PTF Oddz. Gniezno 22.03.1950 r.

P r o t o k o ł

Dnia 5 Listopada br. odbyło się posiedzenie Jury, w składzie :
Mgr. M. Kornicki z Poznania, St. Birecki i R. Skibiński z Gniezna,
przyznając następujące nagrody :

- I Nagroda Honorowa IV Gnieźnieńskiej Wystawy Fotografiki
J. Mierzecka - Wrocław, za pracę nr.65
p.t. "Na kole garncarskim"
- Złoty Medal
Br. Stapiński - Katowice, za pracę nr.102 i 103
p.t. "Cegła za cegłą" i "Coras wyżej"
- Srebrny Medal
J. Stanisławski - Poznań, za pracę nr.101
p.t. "W gazowni II"
- Braźowy Medal
Fr. Stobik - Katowice, za pracę nr.110
p.t. "Powrót z pracy"
- I Nagroda Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Fotograficznego
H. Nowak - Gdańsk Wrzeszcz, za pracę nr.73
p.t. "Okruczy życia"
- II Nagroda Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Fotograficznego
Fr. Kaczanowski - Lublin, za pracę nr.35
p.t. "Wylewanie asfaltu"
- I Nagroda Miasta Gniezna
J. Kornicka - Poznań, za pracę nr.43 i 44
p.t. "Z Międzynarodowych Targów Poznań-
skich I i II "
- II Nagroda miasta Gniezna
M. Stamm - Poznań, za pracę nr.98
p.t. "Spust żeliwa"
- I Nagroda Polskiego Towarzystwa Fotograficznego w Gnieźnie
S. Kasprzyk - Gniezno, za całość prac
- II Nagroda Polskiego Towarzystwa Fotograficznego w Gnieźnie
B. Jędrzejewski - Gniezno, za pracę nr.29
p.t. "Nad jeziorem"
- Nagroda Firmy B. Kasprowicz - Gniezno
S. Leszczyński - Poznań, za pracę nr.60
p.t. "Brukarze"

Poza tym wyróżniono fotografie niżej wymienionych autorów :

1. A. Birecka - Gniezno, za pracę p.t. "Wagary"
2. A. Krajka - Gniezno " " " "Rankiem"
3. S. Kubacki - Gniezno " " " "Promenada nad Bałtykiem"
4. M. Myszkowski - Poznań " " " "22 Lipca"
5. A. Snietański - Opole " " " "Przy piecu"
6. R. Szczęsny - Łódź " " " "Grafik "

Podpisano :

/-/ Mgr M. Kornicki

/-/ St. Birecki

/-/ R. Skibiński

Stefan Leszczyński
członek Zw. Pol. Art. Fotografików
Poznań, Grunwaldzka 23 m. 7

ARCHIWUM FOTOGRAFII
Janusz Nowacki

11/12/5

Następną wystawą, o której wspomina protokół była „III Gnieźnieńska Wystawa Fotografiki” w Sali Hotelu Europejskiego przy ul. Dąbrówki. Miała charakter ogólnopolskiego przeglądu i znalazły się na niej zarówno prace znanych autorów, jak i debiutantów. Obok gnieźnian zaprezentowali się np.: T. Cyprian, E. Hartwig, J. i M. Myszkowscy, F. Obrąpalska, M. Stamm, J. Stanisławski. O wystawie kilkakrotnie pisały gazety terenowe i centralne. („Ilustrowany Kurier Polski”, „Gazeta Gnieźnieńska”, „Głos Wielkopolski”), Nic więc dziwnego, że miejscowe władze zdopingowane tym rozgłosem otoczyły garstkę zapaleńców troskliwą opieką i życzliwą pomocą. Wyrazem tej pomocy było przyznanie Oddziałowi lokalu przy ul. Dąbrówki 22, który jednak musieli własnym sumptem wyremontować.

w 1950 r.:

(...) Oddział posiada zobowiązanie w wysokości 2524,08 w stosunku do Miejskiego Przedsiębiorstwa Remontowo-Budowlanego Gniezno, powstałe przy remoncie własnego lokalu. (...) Na zebraniach oddziału prowadzono pogadanki i referaty na tematy fotograficzne, urządzono kilka wycieczek po Gnieźnie i kilka w okolicy Gniezna. Zarząd Główny PTF przyznał subwencję miesięczną w wysokości 200 zł. Stan członków oddziału na dzień 11 marca 1951 roku wynosił 55 osób. (...) „IV wystawę Fotografiki” zwiedziło ok. 5500 osób, zysku żadnego nie było, ponieważ wstęp na wystawę był bezpłatny. (...) w Bibliotece Miejskiej jest 17 książek z zakresu fotografii, z których mają prawo korzystać wszyscy członkowie Oddziału.

Protokół z walnego zebrania PTF Oddz. Gniezno 11.03.1951 r.

w 1951 r. Prezesem Oddziału PTF Gniezno wybrano Stanisława Kubackiego oraz:

- zorganizowano kurs fotograficzny, w którym udział wzięło 30 osób, z których 16 zostało członkami Oddziału
- zorganizowano przy pomocy kol. Chojeckiego sekcję młodzieżową przy Technikum Gastronomiczno-Handlowym liczącą 30 stałych członków i 30 niestałych.

Protokół z walnego zebrania PTF Oddz. Gniezno 20.04.1952 r.

Podczas walnego zebrania PTF oddz. Gniezno 22.03.1950 r., wiceprezes Zarządu Głównego PTF Zbigniew Obrąpalski zaapelował do gnieźnian o udział w konkursach i wystawach organizowanych przez PTF w całym kraju. Apel ten spotkał się z pozytywną reakcją.

Udział członków PTF Oddz. Gniezno w wystawach krajowych

Data	Tytuł	Podtytuł	Organizator	Udział gnieźnian – ilość prac
27.06.- 15.08. 1948	Wystawa Sztuk Plastycznych Sopot	Ogólnopolska Wystawa fotografii Artystycznej i Amatorskiej	Gdańskie Towarzystwo Fotograficzne	W. Bülow-Szembek – 2
12.1948	Wystawa fotografiki	Grodzisk Mazowiecki, Sala Powiatowej Rady Narodowej	PTF Oddz. w Grodzisku Mazowieckim	K. Konieczny – 2
4.06.1949	II Festiwal Plastyki	Ogólnopolska wystawa fotografii krajoznawczej w Sopocie	Komitet Organizacyjny Festiwalu Sztuk Plastycznych w Sopocie oraz PTF Oddz. w Gdańsku	S. Birecki – 1 K. Konieczny – 2 (wyróżnienie) R. Skibiński – 1

Jesień 1949	II Ogólnopolska wystawa fotografii	Wrocław	PTF Oddz. w Wrocławiu	K. Konieczny – 1
12.1949	Wystawa obrazów fotograficznych	Częstochowa	PTF	M. Andersch – 3 S. Birecki – 4 W. Gawrych – 1 K. Konieczny – 3 S. Nowak – 1 S. Maciejewski – 2 R. Skibiński – 5
03-04. 1950	II Ogólnopolska wystawa fotografii	Wrocław	PTF Oddz. w Wrocławiu	K. Konieczny – 1
10.06. 1950	Krajobraz górski w fotografice	–	Polskie Towarzystwo Tatrzańskie, PTF Oddz. P-ń	K. Konieczny – 7 (wyróżnienie)
12.10. 1950	II Ogólnopolska wystawa fotografii PTF	–	PTF w Wrocławiu	K. Konieczny – 1 Nagroda Zakładu Narodowego im. Ossolińskich
1950	Góry w fotografii	Ogólnopolska wystawa Toruń – Ratusz 1950	PTF, PTT (Polskie Towarzystwo Tatrzańskie) w Toruniu	S. Birecki – 1 K. Konieczny – 3
04.1951	Polska w planie sześcioletnim	IV Opolska wystawa fotografii	PTF Oddz. w Opolu	S. Karpiński – 1 K. Konieczny – 2
7.04.1951	II Częstochowska wystawa fotografii	O zasięgu ogólnopolskim	PTF Oddz. Częstochowa	K. Konieczny – 2
09.1951	Dziecko w Polsce Ludowej	V Lubelska wystawa fotografii	PTF Oddz. w Lublinie	W. Gawrych – 2 K. Konieczny – 2 S. Kubacki – 1
13-22.11. 1951	Poznaj swój kraj	Konkurs fotograficzny Ministerstwa Kolei Biura Turystyki	Ministerstwo Kolei Biura Turystyki	K. Konieczny (wyróżnienie)
11-12. 1951	X Wystawa fotografii	–	PTF Oddz. w Grodzisku Mazowieckim	K. Konieczny – 4
01.1952	Realizm socjalistyczny w fotografii	–	PTF Oddz. P-ń	W. Gawrych – 1 K. Kazimierz – 2 S. Kubacki – 1
11.1952	II Stargardzka wystawa fotografii	Na szczeblu ogólnopolskim	PTF Oddz. w Stargardzie Szczecińskim	K. Konieczny – 5
8. 11. 1952	Fotografia przyrodnicza	–	PTF Oddz. P-ń	K. Konieczny – 2
11-12. 1952	IV Doroczna Ogólnopolska Wystawa Amatorskiej Fotografii Artystycznej	Łódź Ośrodek Propagandy Sztuki	PTF, CBWA	K. Konieczny – 3 II Nagroda MKiS za całość wystawionych prac
12.1952	XVI Toruńska Wystawa Fotografiki	–	PTF Oddz. w Toruniu	K. Konieczny – 1
05-07. 1953	Wystawa Obrazów Fotograficznych	–	PTF Oddz. Częstochowa – Gliwice – Stalinogród	A. Bielawski – 1 W. Gawrych – 1 S. Karpiński – 1 K. Konieczny – 3 S. Kubacki – 1 E. Szajek – 2
11.1953	III Białogardzka wystawa fotografii	Białogard	PTF Oddz. w Białogardzie	K. Konieczny – 3 L. Macioszek – 1

11.1953	Fotografia przyrodnicza	–	PTF Oddz. P-ń	K. Konieczny – 4 L. Macioszek – 1
12.1953	III Starogardzka Wystawa Amatorskiej Fotografii Artystycznej	–	PTF Oddz. Stargard Szczeciński	K. Konieczny – 2
02.1954	Turystyka narciarska	Wystawa fotograficzna	PTF Oddz. P-ń, PTTK, V Okręgowa Komisja Narciarska w Poznaniu	K. Konieczny – 8
11.1954	III Wystawa Fotografii Przyrodniczej	–	PTF Oddz. P-ń	K. Konieczny (Świder) – 2
1954	VI Ogólnopolska Wystawa Amatorskiej Fotografii Artystycznej	Wydawnictwo Sztuka Warszawa	PTF, CBWA Warszawa	K. Konieczny (Świder) – 1
1955		Kraków	–	60 prac członków PTF oddz. G-no
06.1957	VIII Ogólnopolska wystawa amatorskiej fotografii artystycznej	Gliwice	PTF	A. Jeśmontowicz – 1 W. Kasprzak – 1 S. Kubacki – 1
06.1958	IV Zakopiańska Wystawa Amatorskiej Fotografii Artystycznej	Sala wystawowa CBWA Zakopane, Krupówki 41	Centralne BWA i PTF	A. Jeśmontowicz – 2 S. Kubacki – 5
04.1959	XI Wystawa Amatorskiej Fotografii Artystycznej	Częstochowa Muzeum Regionalne	PTF Oddz. w Częstochowie	A. Szłapczyński – 1 Z. Witowski – 3
15.03-12.04.1959	IX Ogólnopolska wystawa amatorskiej fotografii artystycznej	Muzeum Historyczne Rynek Starego Miasta 25 Warszawa	PTF, MKiS	K. Konieczny (Świder) – 1 Z. Witowski – 1, wyr.
09.1962	XI Ogólnopolska wystawa amatorskiej fotografii artystycznej	Gdańsk	GTF	Z. Chojecki – 1 S. Kubacki – 1 A. Szłapczyński – 1

*Pozosta Poznańskie
z L. 4. III. 1954.*

Strona 3

Turystyka narciarska na fotografii

Wielkim powodzeniem cieszy się wystawa fotograficzna pt. „Turystyka narciarska”, mieszcząca się w lokalu PTF przy ul. Paderewskiego 7. Wystawę zorganizowało dla uczczenia II Zjazdu PZPA Okręgowa Komisja Narciarska PTFK, w ramach współpracy z Polskim Towarzystwem Fotograficznym.

Wystawa gromadzi 62 prace 12 znanych fotografików, m. in. Wiktora R. Schramma, Feliksa Sikorskiego, Tadeusza Cypryasa, Kazimierza Koniecznego, Gracjana i Zbigniewa Wysockich.

Przed pięciu ugrupowań fotograficznych Bronisława Szlachetnego „Do Miłoski trzy godziny” zatrzymuje się dłużej każdy narciarz, przypominający sobie swoje własne przeprawy. Doskonale są m. in. fotografie W. Schramma i F. Sikorskiego zatytułowane „Nad morzem mgieł”.

Wystawa obrazuje narciarską tematykę Tatr, Beskidów i Karkonoszy.

Na zdjęciu: fotografia Feliksa Sikorskiego „Czar zimy”.

Piękno krajobrazu górskiego w fotografii

W dniach od 11 do 24 czerwca Oddziały Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego i Polskiego Towarzystwa Fotograficznego w Poznaniu urządzą wystawę zdjęć wykonanych przez swoich członków. Wystawa odbywa się w lokalu P.T.F. przy ul. Paderewskiego 7. Do wejścia zachęca nas umieszczony w witrynach z lewej strony sprzęt taterniczy, a z prawej trzy piękne zdjęcia z Tatr wykonane przez dra Schramma.

W dniu 10 bm. odbyło się uroczyste otwarcie wystawy na którym przyznano nagrody autorom Nagrodę P.T.F. w kwocie 10 000 zł: otrzymał dr Ryszard Schramm I nagrodę P.T.T. (10 tomów „Wierchów”) wręczono Marianowi Stammowi, II nagrodę P.T.T. przyznano obecnemu debiutantowi Feliksowi Sikorskiemu („Photographisches Werk 1950”), III nagrodę (3 tomy „Wierchów”) otrzymał dr Stefan Poradowski. Poza tym wyróżniono prace ks.

Kazimierza Koniecznego i Jerzego Olmy.

Fotografia górską jest jedną z najtrudniejszych, toteż nie należy się dziwić że wystawia tylko 16 autorów i tylko 73 prace. Ale już pobieżny rzut oka wystarczy, aby się przekonać, że poznańscy fotografowie godnie kontynuują tradycje Bułhaka i poziom prac rekompensuje brak ilościowe. Nic więc dziwnego, że piękne zdjęcia i ich tematyka przyciągają licznych zwiedzających, a zwłaszcza studentów.

Wstęp jest bezpłatny. Wystawa ma na celu popularyzację wśród szerokiego rzesz zarówno miłośców gór, jak i zamiłowania robienia fotografii.

Godziny otwarcia wystawy (od 13 – 18, w niedziele od 10 – 18) są tak pomyślane, że każdy ma możliwość ją zwiedzić. A zobaczyć warto.

O.M.

„Kłosa Towarzystwa” nr. 162. 16.VI.1950r. (piątek)

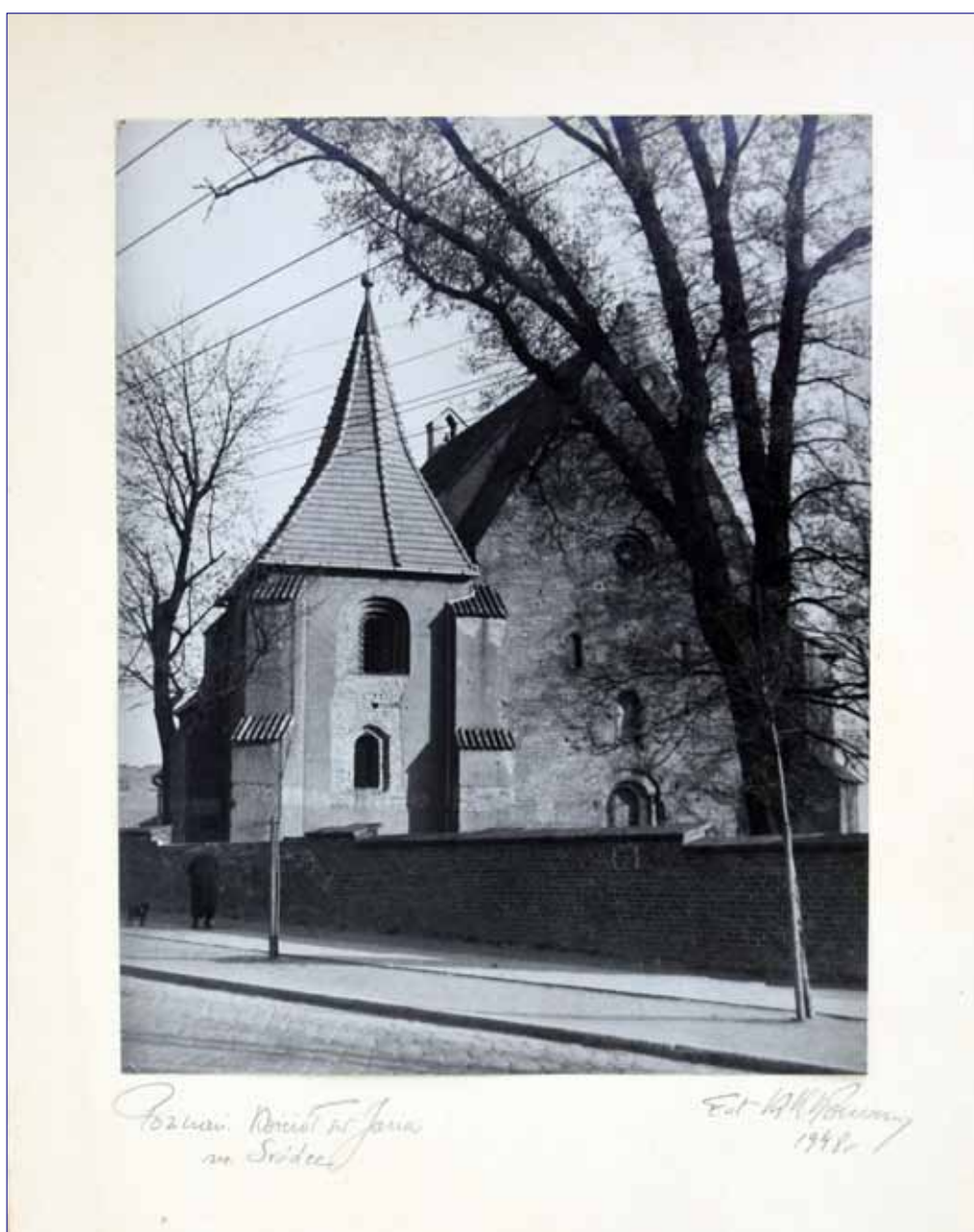
Jak wynika z powyższego zestawienia najbardziej aktywnym fotografem, obsyłającym ogólnopolskie konkursy był w tym okresie ks. K. Konieczny.

(...) Kazimierz Konieczny najudatniej odtworzył „Życie na hali”, gdzie figurki białych owiec i czarnych koni, rozsypane jakby na szachownicy, oraz poprzerywane linie opłotków tworzą w zestawieniu z bardziej masywną formą chaty na pierwszym planie i tłem – już ciekawą grę, będąc jednocześnie wdzięcznymi realiami karjobrazu. (...)

Dr F. M. Nowowiejski, *Wystawa „Górska” w Poznaniu*, „Świat Fotografii”, 1950 (czerwiec–lipiec), nr 18.

(...) Kazimierz Konieczny: „Z pomroku dziejów”. Jeden z najkulturalniejszych i najbardziej dyskretnie osobistych pejzaży na wystawie, z daleką wieżą katedry gnieźnieńskiej idealnie zespoloną z otoczeniem, jakby jednym życiem z nim żyjącą. (...)

J. Sunderland, *Ogólnopolska Wystawa fotografii Krajoznawczej w Sopocie*, „Świat Fotografii”, 1950 (styczeń), nr 13.

Ks. Kazimierz Konieczny (1904-1981)

Dnia 9 lutego 1981 roku zmarł na plebanii w Wilanowie ks. Kazimierz Konieczny, prałat domowy Jego Świątobliwości, doktor prawa kanonicznego, były profesor Metropolitalnego Seminarium Duchowego w Warszawie, były oficjał Sądu Arcybiskupiego w Gnieźnie, wiceoficjał Sądu Metropolitalnego w Warszawie, a przy tym bardzo dobry znawca języka łacińskiego, miłośnik gór i przyrody, filatelista oraz znakomity fotografik. Ze swoich zbiorów przekazał do Muzeum Archidiecezjalnego w Warszawie około 20 000 fotogramów. Umarł w wieku 77 lat mając 50 lat kapłaństwa. (...)

Ks. Kazimierz Konieczny urodził się 3 marca 1904 roku w miasteczku Czeladź na terenie Zagłębia Dąbrowskiego. Pochodził z wielodzietnej mieszczańskiej rodziny, która składała się z ojca Józefa, matki Marianny Tekli z domu Żarskiej, dwóch córek oraz siedmiu synów, w tym dwóch kapłanów. (...)

Po uzyskaniu w 1923 roku matury w częstochowskim II Gimnazjum im. Romualda Traugutta zgłosił się do Seminarium Duchowego w Warszawie, lecz decyzja przyjęcia go na tę uczelnię została odłożona przez rektorat do roku następnego. Przyczyną takiego ustawienia sprawy był słaby stan zdrowia kandydata i konieczność leczenia. Nie chcąc jednak tracić czasu zapisał się na Wydział Prawa Uniwersytetu Warszawskiego, a ukończywszy pomyślnie rok pierwszy, postanowił rozpoczęte studia dokończyć. Do seminarium zgłosił się ponownie w 1927 roku, ale już z dyplomem magistra prawa. W przyspieszonym trybie odbył studia seminaryjne, 18 października 1930 roku otrzymał z rąk bpa Antoniego Szlagowskiego święcenia kapłańskie, a następnie został skierowany do Rzymu na dalsze studia prawnicze. (...)

Po powrocie z Rzymu w lipcu 1933 roku przez krótki czas był wikariuszem w parafii Leszno k. Błonia, po czym został skierowany na kapelanię Szpitala św. Rocha w Warszawie i otrzymał nominację na profesora łaciny w Seminarium Duchowym, której uczył alumnów aż do 1941 roku. W roku 1937 mieszkał przy szpitalu, a potem – w Seminarium. W roku 1934 podjął dodatkowo obowiązki substytutanta notariusza Sądu Arcybiskupiego w Warszawie oraz rozpoczął współpracę z redakcją czasopisma „Głos Kapłański”, którego został oficjalnie redaktorem w roku 1939. (...)

Lata okupacji ks. Kazimierz Konieczny spędził w Warszawie. Po wybuchu wojny pełnił funkcję kapelana wojskowego na terenie Uniwersytetu Warszawskiego, potem przez dwa tygodnie był więziony na Pawiaku. (...) W czasie powstania warszawskiego został ujęty przez gestapo w Domu Sióstr Magdalenek przy ul. Żytniej i postawiony pod mur na rozstrzelanie. Nie bez interwencji Bożej, jak twierdził został uratowany od śmierci i przedarłszy się przez płonące przedmieście Warszawy dotarł do Ojrzanowa, gdzie się zatrzymał aż do czasu wyzwolenia Stolicy. Na początku 1945 roku wrócił do Warszawy i zamieszkał przy ul. Hożej jako kapelan Sióstr Rodziny Maryi. Stąd przeniósł się do Ostrówka k. Klembowa, a kiedy otrzymał ponownie urząd notariusza w Sądzie Metropolitalnym, zamieszkał w Chylicach pełniąc obowiązki kapelana Sióstr Urszulanek, oraz obsługując kaplice w Domu Artystów, w Domu św. Wincentego, a także u Sióstr Szarytek.

(...) Czas od 1 października 1947 do 23 grudnia 1953 roku spędził w Gnieźnie sprawując obowiązki oficjała Trybunału Gnieźnieńskiego, a dodatkowo przez pewien okres – także spowiednika zwyczajnego alumnów Arcybiskupiego Seminarium.

Po powrocie do archidiecezji warszawskiej został mianowany 22 marca 1954 roku wiceoficjałem Sądu Metropolitalnego, a 20 maja objął obowiązki proboszcza parafii Świder, które spełniał do lutego 1962 roku, kiedy to przeniósł się do parafii Matki Boskiej Częstochowskiej w Warszawie. Od 1950 roku odznaczony był przez Stolicę Apostolską godnością prałata domowego Jego Świątobliwości.

ks. Grzegorz Kalwarczyk, „Wiadomości Archidiecezjalne Warszawskie” LXIV, 1982, nr 4, s. 124-127¹

1 Materiał pozyskany dzięki życzliwości Dyrektora Archiwum Archidiecezjalnego Warszawskiego ks. mgr Piotra Staniewicza.

Na fotografiach ks. K. Koniecznego udostępnionych przez Macieja Szymanowicza, pojawia się Słomczyn. Prawdopodobnie tą mazowiecką miejscowość ks. Kazimierz fotografował przy okazji spotkań rodzinnych, bowiem w latach 1941-1950 proboszczem parafii pw. św. Zygmunta w Słomczynie był brat artysty ks. Antoni Konieczny.

(www.swzygmunt.knc.pl)

S p r a w o z d a n i e
Zarządu Oddziału P.T.F. Gniezno za rok 1951

Koleżanki i Koledzy

Minął rok jak wybraliście nowy zarząd. Był to rok wytężonej pracy nad zacementowaniem spoiwości naszego Oddziału na pracy którego zaciężyły błędy poprzednich lat. Aktywność starych członków ustała prawie zupełnie. Wielu z nich wycofało się z pracy w Oddziale. Trzeba było więc na nowo organizować pracę, wciągać do niej najbardziej oddane sprawie jednostki werbować nowych członków oraz podnieść poziom starych. Pracę naszą rozpoczęliśmy od przeniesienia się do własnego lokalu i wyposażenia go w niezbędny sprzęt. Dużą przysługę oddał tu nam kol. Nowak St. za którego pośrednictwem wypożyczyliśmy 24 taborety i 2 stoły. Dzięki dalszym staraniom udało nam się wypóżyć z Prezydium MRN dalsze 20 krzeseł i 5 stołów. Inż. Nowak wypożyczył nam biurko. Dalsza praca odbywała się już w nowej atmosferze, mieliśmy bowiem własny kąt w którym byliśmy gospodarzami. Ciężki co prawda na nim dług 2.500,-^{dużi wysławni} ~~lecz ten przez staranie~~ uzyskaniem dodatkowych subwencji z Zarządu Głównego i oszczędnej gospodarce zdołaliśmy spłacić.

Praca nasza szła teraz w kierunku systematycznego szkolenia drogą pogadarek, wykładów i pokazów. I tak w okresie naszej kadencji mieliśmy 25 pogadarek w tym jedną z epidiaskopem i jedną z kolorowymi przezroczkami obrazującą działanie filtrów jak również wykład z pokazem portretowania. Ponadto urządziliśmy 3 wycieczki, z których zebrano wartościowe zdjęcia. Niektóre z nich były następnie wystawione na ostatniej wystawie, a jedno wyróżnione. Celem spropagowania fotografii fotoamatorskiej i dorobku naszej pracy urządziliśmy 2 wystawy. Jedną wewnętrzną ^{w lipcu} wiosną 1951 r. poświęconą Dziecku w Fotografice oraz w kwietniu 1952—V Gnieźnieńską Wystawę Fotografiki.

Poważnym osiągnięciem było zorganizowanie kursu fotografowania, w którym uczestniczyło 30 osób. W ciągu 32 godzin wykładów zapoznano uczestników z całokształtem zagadnień techniki fotografowania i prac laboratoryjnych. Absolwenci kursu poważnie zasilili szeregi naszego Oddziału.

Drugim ważnym osiągnięciem to zorganizowanie przez kol. Chojeckiego sekcji młodzieżowej przy Technikum Gastronomiczno-Handlowym. Sekcja młodzieżowa obejmuje 30 stałych członków. W pogadankach jej bieżę jednak udział do 60 osób. Prowadzenie tego rodzaju sekcji umożliwia popularyzowanie fotografii ^{amatorskiej} i tym samym przygotowuje młodych adeptów fotografiki do ^{aktywnej} działalności w P.T.F.

Do powyższego bilansu osiągnięć trzeba dołączyć jeszcze kilka

danych statystycznych obrazujących naszą działalność.

Stan członków na początku roku	56
przyjęto	24
zwolniono	25
Stan obecny	<u>55</u>

W okresie sprawozdawczym odbyły się 23 zebrania w tym 14 plenarnych i 9 szkoleniowych. Zarząd odbył 7 posiedzeń. Z uwagi na ustąpienie kol.Karpińskiego, inż.Nowaka i Łacińskiego dokooptowano kol.Pietrusińskiego, Chojeckiego, Jankowiakównę. Jako zaczątek organizowania laboratorium Zarząd zakupił kompletny powiększalnik.

W ciągu roku zorganizowano "fundusz papierowy" w wysokości 127, z którego zakupiono papier fotograficzny formatów 24 X 30 i 30 X 40. Papiery te odstępowano następnie członkom na cele wystawowe w drobnych ilościach.

Oceniając krytycznie naszą ubiegłoroczną działalność należy stwierdzić szereg niedociągnięć. Najpoważniejszym mankamentem to niedostateczne stwarzanie możliwości fotografowania z powodu ilościowych wycieczek. Drugim to za mała ilość na zebraniach szkoleniowych zajęć praktycznych. Uniknęliśmy tutaj co prawda błędów poprzednich lat wprowadzając stałe pogadanki związane z techniką fotografowania lecz praca na tym odcinku była jeszcze niewystarczająca jakkolwiek przyczyniła się do pogłębiania wiadomości członków.

Dalszym niedociągnięciem brak ciemni i sprzętu co w znacznym stopniu utrudnia fotografowanie członkom nieposiadającym odpowiednich warunków jak i sprzętu u siebie w domu.

I ostatnim mankamentem są słabo przez naszych członków obsyłane wystawy.

Sumując ~~niedociągnięcia i osiągnięcia~~ *(niedociągnięcia, których nie należy zapominać)* dochodzimy do wniosku że mimo znacznych osiągnięć wiele na terenie naszego oddziału mamy do dokonania. Błędy do których się z szczerością przyznajemy będą z pewnością wytycznymi pracy na rok następny.

Żywotny i sprawny jest niewielki Oddział Gnieźnieński PTF. Jego doroczne wystawy zdobyły sobie należne uznanie i stałych wystawców i odgrywają dużą rolę propagandową. Otwarta ostatnio VI Gnieźnieńska Wystawa zgromadziła 112 prac 71 autorów z całego dosłownie kraju. Wystawa podana jest bardzo starannie i ze smakiem, w ramach, za szkłem i od pierwszego rzutu oka robi bardzo dodatnie wrażenie. Wybija się kilka prac w najlepszym gatunku znanych fotografików, między których coraz pewniej zaczynają wkraczać młode siły – z drugiej strony widać sporo prac autorów początkujących, niezłych wprawdzie, ale wyraźnie borykających się jeszcze z należywym wykorzystaniem światła, trudnościami kompozycyjnymi, technicznymi i – materiałowymi. Tematycznie obserwuje się dużą „modę” na zdjęcia góralskie. Wśród autorów gnieźnieńskich na pierwsze miejsce wysuwa się bezapelacyjnie niezwykle płodny Kazimierz Konieczny trzema pięknymi pracami zimowymi. Największe wrażenie robi „W śnieżnej pościeli” urzekające olbrzymimi masami świeżego śniegu. Powtarzający się motyw trójkątnych szczytów dachów, wprowadzająca w głąb ścieżka przecięta długimi cieniami drzew, stwarzają piękny i głęboko nastrojowy obraz. Pewnym minusem jest może zbyt silny cień na pierwszym planie no i – niedostrzegalne zresztą zrazu – druty w prawym górnym rogu. Piękną i bez błędów pracą jest również spokojny obraz „W zimowej stolicy Polski”; słabszy nieco, zarówno technicznie, jak i oklepanym tematem – „Las pod Krokwią”. Dobre są obydwie prace A. Bielawskiego – zarówno spokojni ładnie skomponowani „Wędkarze z nad Prosną”, jak i wzorowa architektura „Teatru w Kaliszu” (dodałbym obrazowi lepszy sztafaż). Prace S. Kubackiego są spokojne zarówno w tematyce, jak i technice. Miłe wrażenie robi ładnie ujęty „Śpiący Tuptuś”, natomiast ciekawe a trudne „Zimowe studium” zyskałoby na soczystym opracowaniu. Z ciekawych zdjęć rekonstrukcji Biskupina W. Gawrycha szczególnie przedstawiające większy wycinek grodu jest dobrym i oryginalnym obrazem. Natomiast A. Koperski i Z. Różański potknęli się na trudnych, choć ciekawych i aktualnych tematach. Trzeba już nie lada artyzmu, żeby tego rodzaju prace zagrały światłem i życiem. Również „Lepienie naczyń” S. Karpińskiego nie jest pozbawione wad w układzie rąk i rozkładzie plam (odrywająca oczy ciemna plama u góry). Nieco szare w tonie zdjęcia górskie K. Łacińskiego nie wyrastają ponad przeciętność. Dostyc udaną pracą jest natomiast „Schronisko górskie” Ludmiły Macioszek, która z nieciekawej sylwetki schroniska na Kalatówkach potrafiła skomponować wcale niezły obraz. E. Szajek dał dobre „Snopowiązałki w akcji” i nastrojowe „Żniwa”, natomiast jego „Przodownik” stracił dużo przez zbyt twarde opracowanie. Twardość zaszkodziła również ciekawej pracy W. Taczaka „Dąb”. Jego „Gość” przyjemny i dobry w pomyśle razi ujęciem z nieco za wysokiego punktu, przez co uzyskujemy nieprzyjemną dla oka rozbieżność linii ku górze. (...)

R. W. Schramm, VI. *Gnieźnieńska Wystawa Fotografiki*, „Świat Fotografii”, 1952 (listopad–grudzień), nr 32, s. 21 .

w 1952:

(...) na przestrzeni ostatniego roku zdołano kompletnie wyposażyć Oddział w sprzęt laboratoryjny, zbudować laboratorium oraz wykonać sposobem gospodarczym 100 oszklonych ram wystawowych. Na przestrzeni 1952 r. zorganizowano dwie wystawy o charakterze ogólnopolskim i jeden kurs fotografowania. (...) zorganizowano 11 zebrań z pogadankami w tym 7 szkoleniowych, ponadto zorganizowano 3 wycieczki fotograficzne.

Protokół z walnego zebrania PTF Oddz. Gniezno 8.02.1953 r.

w 1953-1954:

W okresie od 1.1.53 do 31.5.54. odbyto 30 zebrań (...) z powyższej cyfry 15 to zebrania szkoleniowe. Ruch członków był znaczny. Stan początkowy wynosił 55 członków, zwolniono 27, przyjęto 30, stan obecny 58. Wyniki te błędą jednak, jeżeli weźmiemy pod uwagę, że przeciętny stan na zebraniach wynosił 18, a ilość wysyłanych prac na wystawy była bardzo nikła i ograniczała się do 5 członków. Nie zorganizowano również zaplanowanej wystawy oddziałowej

na co poważny wpływ miał zupełny brak papierów dużego formatu. (...) Zorganizowano jednak wspólnie z Oddziałem Poznańskim pokaz prac obu Oddziałów, w którym uczestniczyło 5 autorów z 13 fotogramami.

Protokół z walnego zebrania PTF Oddz. Gniezno 3.06.1954 r. w lokalu własnym przy ul. Dąbrówki 3.

W 1954 roku zorganizowaliśmy 5 zebrań szkoleniowych z udziałem wybitnych fotografików oddziału poznańskiego – p. Obrąpalskich. (...) Na zebraniach szkoleniowych dokonywaliśmy omówienia pewnych tematów, które następnie były przedmiotem zadań domowych. Zdjęcia wykonane w ten sposób były z kolei omawiane na skrzynkach krytyki.

Sprawozdanie Zarządu PTF za okres od 1.01.1953 do 31.05.1954 r.

W drugim półroczu 1954 zorganizowaliśmy sekcję artystyczną i poradnię Fotoamatorów. (...) W pracy naszej napotykałyśmy na poważne trudności (...) wynikały one przede wszystkim z braków funduszy. Przez cały rok 1954 nie otrzymywałyśmy z Zarządu Głównego dotacji na aktywizację, organizację i fundowanie nagród. W organizowaniu wystaw były trudności materiałowe, szczególnie w materiałach pozytywowych rozmiarów wystawowych. Jest to jedna z przyczyn nie wystawiania swoich prac przez naszych członków na obcych wystawach. (...) Kol. Z. Chojecki: (...) członków, którzy zalegają ze składkami, lub ich nie płacą należy wykreślić z rejestru, a zaległe składki każdy z członków winien zapłacić w całości lub prosić o rozłożenie na raty. (...) Wniosek kol. Chojeckiego został przegłosowany przy dwóch wstrzymujących się.

Protokół z walnego zebrania PTF Oddz. Gniezno 3.02.1955 r. w lokalu własnym przy ul. Dąbrówki 3.

w 1955:

(...) zorganizowano łącznie z Foto-Optyką konkurs na najlepsze zdjęcie z wakacji letnich. Nagrody ufundowała Foto-Optyka. W konkursie tym uczestniczyło 5 autorów z 25 pracami. (...) zorganizowano kurs dla fotoamatorów początkujących, w którym udział wzięło 13 uczestników, (po zakończeniu kursu zostali członkami PTF). (...) Wysłano na wystawę do Krakowa 60 prac członków tut. Oddziału. (...) Stan członków zmalał w minionej kadencji z 56 do 37. (...) Na skutek odejścia najaktywniejszych członków utraciliśmy kadrę instruktorską, na skutek czego nastąpiła likwidacja sekcji artystycznej. Fakt ten odbił się również ujemnie na zamierzeniach wystawowych, które z powyższych powodów nie mogły się odbyć. W celach propagandowych zarząd prowadził stałą wystawę w sklepie Foto-Optyka i wystawę w oknie wystawowym we własnym lokalu przy ul. Dąbrówki.

Protokół z walnego zebrania PTF Oddz. Gniezno 4.04.1956 r. w lokalu własnym przy ul. Dąbrówki 3.

w 1956:

(...) Wycieczek fotograficznych zorganizowano – 3, kursów dla fotoamatorów – 1, uczestników – 15; opieka nad kołami fotoamatorskimi: przy PDK – zrzeszonych 10, przy Technikum Handlowym – zrzeszonych 8; konkurs dla fotoamatorów pt.: „Nasze dzieci” – 21 prac 6 autorów

Sprawozdanie z działalności Oddziału PTF Gniezno za 1956 r.

w 1957:

(...) Oddział liczy obecnie 26 członków wykazujących duże zainteresowanie dla spraw fotografii. (...) Zlikwidowano najpoważniejsze źródła kosztów tj. lokal i ciemnię, których utrzymanie było zbyt kosztowne. (...) W miejsce starej ciemni zostanie w marcu uruchomiona nowa w Zasadniczej Szkole Zawodowej. (...) W szkoleniu wprowadzono nową formę: pogadanki kawiarne w niedzielę przedpołudniem połączone w wypadku pogody z wycieczkami fotograficznymi. (...) Kol. Zobel informuje o rozwoju Koła Fotograficznego przy Garbarni i o możliwościach korzystania z ciemni. Zorganizowano VII Gnieźnieńską Wystawę Fotografii z udziałem

oddziałów z całej Polski (...) Wystawa cieszyła się dużym powodzeniem wśród społeczeństwa gnieźnieńskiego. W listopadzie przewidywano zorganizowanie wystawy oddziałowej, z uwagi jednak na brak papierów, wystawa nie doszła do skutku. W ub. r. prace nowych członków wystawiane były w Gliwicach i Białymstoku.

Protokół z walnego zebrania PTF Oddz. Gniezno w dniu 6.03.1958 r. w Powiatowym Domu Kultury

Wystawy PTF oddz. Gniezno

Data	Tytuł	Komisja kwalifikacyjna	Uczestnicy	Udział gnieźnian – ilość prac
5-13.06. 1948	Wystawa fotograficzna Sekcji Miłośników Fotografii Towarzystwa Przyjaciół Miasta Gniezna	–	400 prac 10 autorów	A. Birecka St. Birecki K. Konieczny A. Krajka S. Maciejewski H. Nowak R. Skibiński F. Szymanek St. Szymański
5-13.06. 1948	Wystawa indywidualna Wandy Búlow-Szembek	–	–	W. Búlow-Szembek
4-22.09. 1949	Warszawa przed wojną, w gruzach i w odbudowie	–	258 prac 7 autorów m.in. J. Bułchak – 70 prac	S. Birecki E. Starczewski R. Skibiński
30.10 1949	III Gnieźnieńska wystawa fotografiki	R. Skibiński, Z. Obrąpalski, F. Obrąpalska, S. Birecki (komisarz), T. Kupś, A. Hordyński	143 prace 62 autorów m.in. T. Cyprian, J. Gardzielska, E. Hartwig, M. Myszkowski, F. Obrąpalska, M. Stamm, J. Stanisławski	M. Andersch – 3 A. Birecka – 4 S. Birecki – 6 W. Gawrych – 3 A. Hordyński – 3 S. Kasprzyk – 1 A. Krajka – 1 T. Kupś – 2 S. Maciejewski – 2 H. Nowak – 1 R. Skibiński – 1 W. Starczewska – 1 E. Starczewski – 2 E. Szczublewski – 1
5.11.1950	IV Gnieźnieńska wystawa fotografiki „Świat pracy”	Z. Obrąpalski, S. Birecki, W. Gawrych, R. Skibiński (komisarz), K. Żurowski	126 prac 47 autorów m.in. F. Obrąpalska, E. Hartwig, M. Myszkowski, M. Stamm, J. Stanisławski	A. Birecka – 2 S. Birecki – 7 W. Gawrych – 4 A. Jaśkowiak – 1 B. Jędrzejewski – 3 S. Kasprzyk – 7 A. Krajka – 2 S. Kubacki – 5 R. Skibiński – 7 E. Starczewski – 3 E. Szajek – 1 E. Szczublewski – 1 K. Żurowski – 4
8-14.07. 1951	Dziecko w fotografice	wystawa wewnętrzna członków oddziału	54 prace 12 autorów	m.in. M. Andersch B. Włosik, W. Gawrych, E. Szczublewski

30.03 -14.04. 1952	V Gnieźnieńska wystawa fotografii	Z. Obrąpalski, F. Obrąpalska, R. Skibiński, E. Szajek, T. Nowak, W. Gawrych, S. Kubacki (komisarz)	119 prac 56 autorów m.in. Z. Grzegorski, M. Myszkowski, F. Obrąpalska, G. Wyszomirska	A. Bielawski – 1 W. Gawrych – 1 S. Karpiński – 1 K. Konieczny – 4 S. Kubacki – 5 A. Krajka – 2 K. Łaciński – 3 Z. Różański – 1 J. Surdziel – 1 E. Szajek – 3 K. Węglewski – 1
16.11 -30.11. 1952	VI Gnieźnieńska wystawa fotografii	Z. Obrąpalski, F. Obrąpalska W. Gawrych, E. Szajek, A. Bielawski, S. Kubacki, Z. Chojecki (komisarz)	112 prac 71 autorów J. Gardzielewska, J. Korpala, M. Myszkowski, F. Obrąpalska, W. Rut, F. Sikorski, M. Stamm, J. Stanisławski, B. Schlabs, G. Wyszomirska	A. Bielawski – 2 W. Gawrych – 2 W. Górkowski – 1 S. Karpiński – 1 K. Konieczny – 3 A. Koperski – 1 S. Kubacki – 3 K. Łaciński – 3 L. Macioszek – 1 Z. Różański – 2 E. Szajek – 3 W. Taczak – 2
1954	Pokaz prac oddziałów Poznań–Gniezno	–	13 prac 5 uczestników	
11-12. 1954	Wystawa fotografii amatorskiej oddz. PTF	–	101 prac 41 autorów	E. Szajek, Z. Chojecki, S. Karpiński, S. Kubacki, W. Kasprzak, M. Blum, W. Piechocki, Herzog, W. Gad, A. Jeśmontowicz
24.06. -31.07. 1956	Wystawa amatorskiej fotografii artystycznej	–	80 prac 6 autorów	–
17.02. -17.03. 1957	VII Gnieźnieńska wystawa fotografii	–	49 prac 91 autorów m.in. J. Lewczyński, P. Pierściński	Z. Chojecki – 3 W. Górkowski – 1 S. Karpiński – 2 W. Kasprzak – 1 Z. Kordiaczyński – 1 S. Kubacki – 5 L. Lewek – 1 L. Macioszek – 1 K. Macioszek – 2 B. Welke – 1 Z. Witowski – 1
19-26. 04.1959	Oddziałowa wystawa fotografii artystycznej	–	–	–
26.03. -16.04. 1961	IX Wystawa fotografii artystycznej	–	–	–

Fotografisci poznańscy triumfują na ogólnopolskiej wystawie w Gnieźnie

Piękym osiągnięciem artystycznym narwać można trzecią gnieźnieńską wystawę fotograficzną, która znalazła pomieszczenie w odpowiednio urządzonej sali Hotelu Europejskiego. Około 60 najcenniejszych prac z całej Polski obrazują dorobek fotografiki, przy czym uświetniona na jejnie za ścianą mapą pokazywać jako młoda się w imprezie reprezentowana.

Otwarcia wystawy dokonał w ub. niedzielę w obecności przedstawicieli władz miejsc. i Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Fotograficznego, nac. wydz. fotografiki przy Min.

Przebieg konkursowy

Pierwszą nagrodę w postaci dyplomu za słoty medal otrzymał F. Maćkowiak z Poznania za pracę „W oczekiwaniu fall”. Drugą dyplom i medal otrzymał R. Skibiński z Gniezna za pracę „U celu”. Trzecią dyplom i brązowy medal S. Poradowski z Poznania za pracę „W ciemności”. Wśród „Trzech Kotów”.

Pierwszą nagrodę pieniężną zarządu głównego PTF w wys. 15.000 zł przyznano J. Stęszewskiemu z Poznania, drugą w wys. 10.000 zł S. Leszczyńskiemu z Poznania i trzecią 5000 zł St. Bireckiemu z Gniezna, który zarządem otrzymał list pochwalny za organizację wystawy.

Nagrodę m. Gniezna w kwocie 10.000 zł przyznano w udziale P. Otępałskiemu z Poznania za cykl prac o Gnieźnie i jego okolicy, nagrodę oddziału PTF w Gnieźnie J. Myszkowskiemu z Poznania (5000 zł). Poza tym nagrodę P. Kasprowicza z Ząbkowiczy i Lublina oraz Okr. Związku Cechów w Gnieźnie otrzymał W. Gworych.

Wystawa patrzyła do 15 bm. i godnie jest sobotnia. [p]

KOMITET ORGANIZACYJNY
POLSKIEGO TOWARZYSTWA FOTOGRAFICZNEGO
ODDZIAŁ W GNIEZNIU

organizacja w roku bieżącym

III. GNIEZIEŃSKA WYSTAWA FOTOGRAFII

Wzrost odbędzie się w dniach 10-12 października — listopad

REGULAMIN

1. Temat prac dowolny.
2. Możliwość nieograniczona.
3. Wpisowe 100 — od każdego autora (za obraz nie przyjęty nie zwraca się opłaty).
4. Prace przyjmują się od formatu 13:17 wysył. Prace naklejone na kartonie dowolnego rozmiaru i koloru.
5. Na każdej pracy należy podać: nazwisko, doktryny adres, tytuł pracy i rokaj techniki.
6. Prace wystawiane strzegają pamiętkowa należą wystawy.
7. Komisja decyduje o dopuszczeniu obrazów na wystawę, ludnie Komisja Kwalifikacyjna Oddziału Gnieźnieńskiego wraz z zaproszonymi członkami Główny Komisji Kwalifikacyjnej P. T. F.
8. Nagrody i wyróżnienia zostaną przyznane w czasie trwania wystawy, przez wyżej wymienioną komisję. Spis i wysokość nagród zostaną ogłoszone później.
9. Brożony o wypracowanie całej obrazu w razie sprzeczności, 10% autorowi pozostaje na koszty administracyjne P. T. F. Gniezna.
10. Prace nadstawiane bez wpisowego nie zostaną przyjęte na wystawę.
11. W dziele nagród przewidziane są dyplomy z przyznaniem medalu i wyróżnień.
12. Ostateczny termin nadsyłania prac do 10 września br.
13. Biuro wystawy P. T. F. Oddział Gnieźno ul. Marsa Ślaska 4. Tel. 15-20.

ZA KOMITET ORGANIZACYJNY
POLSKIE TOWARZYSTWO FOTOGRAFICZNE
Oddział w Gnieźnie

III Wystawa Fotograficzna otwarta w Gnieźnie

W niedzielę, dnia 30 października, w sali Hotelu Europejskiego w Gnieźnie nastąpiło uroczyste otwarcie III Gnieźnieńskiej Wystawy Fotograficznej, którego dokonał przybyły specjalnie na tę uroczystość Naczelnik Wydz. Fotografiki przy Min. Kultury i Sztuki mgr M. Schulz.

Udział w otwarciu wzięli: Prezydent miasta — tow. Wydra-Nawrocki, przew. MRN tow. Grolowski, wiceprezes Zarz. Gł. Polskiego Towarzystwa Fotograficznego mgr. Obrapalski oraz zaproszeni goście.

Zebrańnych powitał prezes gnieźnieńskiego oddziału PTF ob. R. Skibiński, po czym głos zabrał Komisarz Wystawy ob. St. Birecki, podkreślając, że właściwa działalność PTF w Gnieźnie poczęła się rozwijać dopiero w ostatnich pięciu latach powojennym i żeby umożliwić wybiecie się młodym fotografikom, na Wystawie, oprócz prac znanych autorów znajdują się eksponaty nadesłane przez debiutantów.

Po obejrzeniu z wielkim zainteresowaniem przez gości około 200 wystawionych prac, Komisja Nagród w składzie: inż. J. Strumińskiego — przew. oraz mgr. Z. Obrapalski, mgr. M. Kornicki i Z. Maksymowicz członkowie przyznali 3 nagrody honorowe I — F. Maćkowiak z Poznania, za pracę „W oczekiwaniu fall”, II — R. Skibiński, Gnieźno za „U celu”, III — S. Poradowski, Poznań za całość prac.

Nagrody Zarz. Gł. PTF: I — J. Stanisławski, Poznań, „Plas

styczna fantazja”, II — S. Leszczyński, Poznań, „Mgła”, III — St. Birecki, Gnieźno, za całość prac oraz list pochwalny za wzorowe zorganizowanie III Gnieźnieńskiej Wystawy Fotograficznej.

Nagroda m. Gniezna: F. Obrapalski, Poznań za cykl „Gnieźno i okolica”.

Nagroda PTF — Gnieźno: J. Myszkowski, Poznań, „Las w porennej mgle”.

Nagroda P. T. F. Kasprowicz, Gnieźno J. Ząbkowicz, Lublin, „Napoleoński szlak”.

Nagr. Związku Cechów w Gnieźnie otrzymał W. Gworych Gnieźno za całość prac.

Prace 10 wyróżnionych jak i wrażeń z Wystawy podamy w najbliższych dniach. Dziś tylko stwierdzamy, że Wystawa jest imprezą o wysokiej wartości artystycznej i wszystkich naszych czytelników za chęćmy gorąco do jak najliczniejszego jej zwiedzania. (Meb).

KURIER CODZIENNY

BIURO STRONNICTWA DEMOKRATYCZNEGO

Cena gr. 15

Czwartek, 9 listopada 1950 r.
Nr 309 (872) Rok V

47 artystów - fotografów z całej Polski bierze udział w IV Wystawie Gnieźnieńskiej

RUCHLIWE Polskie Tow. Fotograficzne w Gnieźnie urządziło IV z rzędu wystawę fotograficzną, poświęconą z otwarciem wstępnego 10-letnia przy ul. Dąbrowski 22.

Po przemówieniach prezesa PTF i zarządcy komisarna wystawy R. Skł. biskiego, członka Komitetu Organizacyjnego Sł. Birczyńskiego i prezesa Zarządu Głównego PTF Derżewskiego z Wrocławia, otwarcia wystawy dokonał przewodniczący Prezydium MRN Bartkowiak, po czym licznie przybyli goście zwiedzili z zainteresowaniem wystawę, ogólną przez 47 fotografów artystów z całej Polski.

Szczególne licznie reprezentowane były takie ośrodki jak: Chociszewo, Bydgoszcz, Gdańsk, Katowice, Lublin, Łódź, Opole, Poznań, Toruń, Warszawa i Wrocław, nie mówiąc już o Gnieźnie, które dostarczyło 12 wystawców.

Prace na IV Gnieźnieńskiej Wystawie pt. „Świat pracy” przedstawiają wielką robotniczą polską w dzieło odbudowy kraju, w walce o podniesienie produkcji i tym samym o realizację Planu 6-letniego. Pod tym względem wystawa gnieźnieńska spełnia swą rolę znakomicie, inscenizując w różnych galeriach pracy ogrom wysiłków świata pracy

w dziedzinie mnożenia dorobku narodowego.

Spśród 126 prac jury przyznało złoty medal Bronisławowi Stapińskiemu z Katowic za zdjęcie: „Cegła za cegłą — Coraz wyżej”, srebrny medal Jarosławowi Stanisławskiemu z Poznania za obraz „W gazowni” i brązowy medal Franciszkowi Stobikowi z Katowic za zdjęcie „Powrót z pracy”.

Pierwszą nagrodę Zarządu Głównego PTF otrzymał Henryk Nowak z Gnieńska za „Odroczy życie”, drugą nagrodę Franciszek Kaczanowski z Lublina za „Wylewanie asfaltu”,

pierwszą nagrodę honorową IV Wystawy Janina Mierzevska z Wrocławia za zdjęcie „Na kole garncańskim”, pierwszą nagrodę miasta Gniezna Janina Kornicka z Poznania za zdjęcie „Z Międzynarodowych Targów Poznańskich”, pierwszą nagrodę PTF Gnieźno Stefan Kasprzyk z Gniezna za obraz „Przy heblarni”, drugą nagrodę Bogdan Jędrzejewski za „Krajobraz” oraz nagrodę fmy Kaszowiec Stefan Leszczyński z Poznania za „Brukarzy”.

Wystawa otwarta jest codziennie do dnia 20 listopada — wstęp bezpłatny.

*Dnia 9.11.1950 roku
zwieciła wystawę
fotograficzną kl. id.
Pan. Gisz. Lic. plan. w Gnieźnie
która życzy obcowej i
wytrwałej pracy.*

*Lubkowska
Kaczanowski
Birczyński
Mierzevska
Stobikowski
Jędrzejewski
Kornicka
Leszczyński*

GAZETA GNIEŹNIEŃSKA

Organ Komitetu Wojewódzkiego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej

Rok III A B Wtorek, 14 listopada 1950 r.

Nagrodzone prace na Wystawie Fotografii w Gnieźnie

Ostatnio w Gnieźnie nastąpiło uroczyste otwarcie IV gnieźnieńskiej wystawy fotografii, którego w imieniu przewodniczącego MRN dokonał ob. Bartkowiak.

Zebranych powitał komisarz wystawy ob. R. Skibiński, po czym głos zabrał ob. Birczyński, który nakreślił zadania jakie postawił sobie gnieźnieński oddział PTF w okresie walki o Plan 6-letni. Natomiast zadania PTF w obszarze szkoleniem młodego narobku, który związany jest z zakładami pracy będzie utrwalał fotograficznie wyniki ludzkiej pracy nad realizacją wielkich zadań.

Po obejrzeniu z wielkim zainteresowaniem przez gości ok. 150 wystawionych prac, komisja nagród w składzie mgr M. Kornicki, Sł. Birczyński i R. Skibiński, przyznała następujące nagrody. I nagroda honorowa przypadła w udziale ob. J. Mierzevskiej z Wrocławia za pracę „Na kole garncańskim”, złoty medal B. Stapińskiemu z Katowic za pracę „Cegła za cegłą i coraz wyżej”. Srebrny medal J. Stanisławskiemu z Poznania za pracę „W Gazowni II” i brązowy medal F. Stobikowi z Ka-

towic za pracę „Powrót z pracy”. Pierwszą nagrodę Zarządu Głównego PTF przyznano H. Nowakowi Gdańsk — Wreżesz za pracę „Odroczy życie”, II nagrodę Zarządu Głównego PTF F. Kaczanowskiemu z Lublina za pracę „Wylewanie asfaltu”, I nagrodę miasta Gnieźna przyznano J. Kornickiej za pracę „Z Międzynarodowych Targów Poznańskich I i II”, II nagrodę miasta Gnieźna otrzymał M. Stamm Poznań za pracę „Spust leśnica”, I nagrodę PTF Gnieźno otrzymał S. Kasprzyk Gnieźno za całokształt prac, II nagrodę PTF Gnieźno B. Jędrzejewski Gnieźno za pracę „Nad jeziorami”, nagrodę fmy Kaszowiec Gnieźno przyznano S. Leszczyńskiemu Poznań za pracę „Brukarze”.

Poza tym wyróżniono prace nast. autorów A. Birczyński Gnieźno za pracę pt. „Wagary”, A. Krajka za pracę „Rankiem”, S. Kubacki Gnieźno „Promenada nad Bałtykiem”, M. Myżkowski Poznań „22 Lipca”, A. Mielanowski Opole „Przy piecu” i R. Szczęsny Łódź „Grafik”.

S. Birczyński
korespondent zakładowy

*Stawiana W. Gnieźnieńskiej
Wystawy Fotograficznej do
pionat przedkomisji
Przewodniczący Zarządu
Narodowej P. Jankowski*

*Biuro Komisji Polskiego Towarzystwa
Fotograficznego na tle IV Gnieźnień-
skiej Wystawy Fotograficznej.*

KURS FOTOGRAFOWANIA — 1952 —

Polskie Towarzystwo Fotograficzne w Gnieźnie organizuje praktyczne kursy

Realizując swe zadania statutowe upowszechniania amatorskiej fotografii wśród szerokich mas pracujących, Polskie Towarzystwo Fotograficzne oddział w Gnieźnie organizuje kurs fotografowania. Kurs ten ma za zadanie spopularyzować fotografię artystyczną, która do niedawna była domeną nielicznych uprzywilejowanych.

Władza Ludowa dała możliwość i warunki pielęgnowania zamiłowań i upodobań artystycznych wszystkim za

interesowanym. Fotografia polska po wojnie doznała nienotowanego dotąd ożywienia. Zainteresowanie nią wzrasta stale, a do szeregów Polskiego Towarzystwa Fotograficznego garnie się coraz więcej entuzjastów fotografii.

Organizowany kurs ma dać solidne podstawy, ma nauczyć patrzeć, widzieć, komponować i tworzyć. Kurs będzie trwał 3 miesiące. Obejmuje on 15 godzin wykładów teoretycznych wraz z ćwiczeniami z zakresu zna-

jomości sprzętu i materiału fotograficznego, techniki zdjęcia, retuszu fotograficznego, kompozycji artystycznej i pracy laboratoryjnej. 3 wykłady praktyczne w laboratorium i 5 wycieczek fotograficznych. Wykłady odbywać się będą 2 razy w tygodniu we wtorki i piątki, w godzinach wieczornych.

Blizszych informacji udziela jak również przyjmuje zapisy codziennie w godzinach od 15 do 18 Drogeria Roman Skibiński, Gniezno, ul. Tumska 5.

zakończenie kursu

EXPRESS POZNANSKI

Rok V Poznań

Środa 10 grudnia 1952 r.

Nr 295

Komisja kwalifikacyjna VI Gnieźnieńskiej Wystawy Fotografiki przyznała nagrodę Ministerstwa Kultury A. Mysińskiemu z Krakowa

VI GNIEZNIENSKA Wystawa Fotografiki, która zamknęła podwoje dnia 30 listopada, spełniła swoje zadanie propagandowe w 100 procentach. Zwiedziło ją bowiem ponad 2.200 osób, w czym — co jest objawem nader pocieszającym — poważny odsetek stanowiła młodzież, i to zarówno szkolna, jak i pracująca.

W OSTATNIM dniu wystawy zebrała się komisja kwalifikacyjna, składająca się z 6 wytrawnych znawców fotografiki, by dokonać oceny wystawionych prac. Po otywionej dyskusji przyznano pierwszą nagrodę Ministerstwa Kultury w wysokości 700 zł Aleksandrowi Mysińskiemu z Krakowa za zdjęcie „W tatrzańskim lesie”, oddające czar i majestat lasu górskiego. Drugą nagrodę Ministerstwa w wysokości 500 zł otrzymał Mieczysław Lech z Wrocławia za obraz „Lektura”.

Osobne nagrody ufundowało Polskie Towarzystwo Fotograficzne. Pierwszą z nich komisja przyznała Kazimierzowi Koniecznemu z Gnieźna za zdjęcie „W zimowej stolicy Polski”, obrazujące ożywiony ruch, panujący w okresie zimy w Zakopanem. Poważnym konkurentem do pierwszego miejsca była młoda fotografistka z Wrześni — Barbara Włoskówna, która nadesłała na wystawę dwie prace. Za jedną z nich, a mianowicie „Powrót do pracy” otrzymała ona drugą nagrodę. Trzecią wreszcie powędrowała do Poznania za obraz „Dota” Karola Knapkiewicza.

Poza tym Komisja wyróżniła dwie prace członków Polsk. Zw. Artystów Fotografików, a mianowicie: „Ziemiaki w transporterze” Fortunaty Obrąbskiej z Poznania i „Tu decydują sekundy” Mariana Kornickiego z Poznańskiego ilustrujące moment najwyższego napięcia pracy straży pożarnej.

Osobno wyróżniono dwa zdjęcia członków Polskiego Towarzystwa Fotograficznego, a w szczególności „Nad morzem mgieł” Feliksa Sikorskiego z Poznania i „Zniwiarze” Tadeusza Nowaka z Zabikowa.

Wreszcie 3 nagrody książkowe dla członków Oddziału w Gnieźnie przyznano: Stanisławowi Kubackiemu za zdjęcie „Spisacy Tupus”, Edwardowi Szajkowi za „Zniwa” i Andrzejowi Białawskiemu za obraz „Teatr w F...” (L)

VI Gnieźnieńska Wystawa Fotografiki odbędzie się w dniach od 16-30 bm. Wystawa zapowiada się nader bogato, gdyż dotychczas zgłosiło się już 71 wystawców z całej Polski. Program wystawy obejmuje różną tematykę, jak np. człowieka przy pracy, w czasie wypoczynku, krajoznawstwo, portrety itp. etc.

JKP
5/11.52

Fotograficy z całej Polski wystawiają swe prace w Gnieźnie

GNIEZNO (b) Staraniem Polskiego Tow. Fotograficznego w Gnieźnie urządzona została doroczna VI Gnieźnieńska Wystawa Fotografiki w której udział biorą licznie fotograficy z całej Polski.

Wystawa mieści się w dwóch salach przy Placu Bohaterów Stalina 20, cieszy się dużym powodzeniem zarówno ze strony dorosłych jak i młodzieży.

Ogółem na wystawie reprezentowanych jest 71 fotografów amatorów, niemal z wszystkich miast w Polsce. Licznie zwłaszcza reprezentowani jest Poznań, Gdańsk, Sopot, Toruń, Częstochowa i Wrocław, chociaż nie brak również wystawców z Katowic, Bydgoszczy, Wąbrzeźna, Łodzi, Lublina, Wrześni, Białogardu i innych. Poka-

źny odsetek wystawców, gdyż aż 12 dało samo Gniezno.

Problematyka wystawowa jest bardzo różnorodna. Szczególnie dużo zdjęć poświęconych jest pracy szarego człowieka na roli i w zakładach przemysłowych, wspomnieniom i wczasom oraz najmłodszym naszym pociechom. Wystawcy gnieźnieńscy dużo uwagi poświęcili wykopalskom w Biskupinie i Gnieźnie. Sporo też zdjęć przedstawia piękno krajoznawstwa tatrzańskiego.

Wystawa otwarta będzie codziennie, do 30 bm. włącznie.

Nagrody na VI Wystawie Fotograficznej w Gnieźnie

GNIEZNO (b) Na zakończenie VI Gnieźnieńskiej Wystawy Fotograficznej zebrała się komisja konkursowa celem wyróżnienia najlepszych prac. I nagrodę Ministerstwa Kultury przyznano fotografowi Myślińskiemu z Krakowa za zdjęcie pt. „W tatrzańskim lesie”, II Mieczysławowi Lechowi z Wrocławia za obraz pt. „Lektura”. Pierwszą nagrodę Polskiego Tow. Fotograficznego zdobył Kazimierz Konieczny z Gnieźna za zdjęcie „W zimowej stolicy Polski”, drugą Barbara Włosk z Wrześni za „Powrót do pracy” i trzecią Knapki z Poznania za zdjęcie pt. „Dota”.

Komisja wyróżniła ponadto prace członków Polskiego Związku Artystów Fotografików i to: Fortunaty Obrąbskiej z Poznania za zdjęcie pt. „Ziemiaki z transporteru” i Mariana Kornickiego z Poznania za zdjęcie „Tu decydują sekundy”.

Zaś z członków Polskiego Towarzystwa Fotograficznego wyróżnieni zostali: Sikorski z Poznania za obraz pt. „Nad morzem mgieł” i Nowak z Zabikowa za zdjęcie pt. „Zniwiarze”.

JKP
7/8.11.52

PROTOKOŁ

o posiedzenia Jury VI Gnieznieńskiej Wystawy Fotografiki

Dnia 30 listopada 1952r. Jury w składzie

Kubacki Stanisław = Przewodniczący
Chojecki Zenon = Członek Jury
Szajek Edmund = " "
Bielawski Andrzej = " "

przyznało następujące nagrody i wyróżnienia:

I nagroda Min. Kult. i Sztuki zł 700,-

Mysiński Aleksander = Kraków
za pracę pt. "W tatrzańskim lesie"

II nagroda Min. Kult. i Sztuki zł 500,-

Lech Mieczysław = Wrocław
za pracę pt. "Lektura"

I nagroda Oddziału P.T.F. Gniezno zł 150,-

Konieczny Kazimierz = Gniezno
za pracę pt. "W zimowej stolicy Polski"

II nagroda Oddziału PTF Gniezno zł 100,-

Włosikówna Barbara = Września
za pracę pt. "Powrót od pracy"

~~III nagroda Oddziału PTF Gniezno 50,-~~

~~Knapski Karol = Poznań
za pracę pt. "Dota"~~

I Wyróżnienie

Sikorski Feliks = Poznań
za pracę pt. "Nad morzem mgieł"

II Wyróżnienie

Nowak Tadeusz = Załikowo
za pracę pt. Zniwiarze

Jury ponadto przyznało dwa wyróżnienia za najlepsze prace
członków P.Z.A.F.

I Wyróżnienie

Obrapalaka Fortunata = Poznań
za pracę pt. "Ziemniaki w transporterze"

II Wyróżnienie

Kornicki Marian = Poznań
za pracę pt. "Tu decydują sekundy"

(=) Chojecki Zenon

(=) Szajek Edmund

~~(=) Kubacki Stanisław~~

~~(=) Bielawski Andrzej~~

Polskie Towarzystwo Fotograficzne
Oddział w Gnieźnie

uprzejmie zaprasza na otwarcie *2 / paźdz. 1950*
578/Gm/50

IV. GNIEŹNIEŃSKIEJ WYSTAWY FOTOGRAFIKI

p. t. „ŚWIAT PRACY”

połączonej z otwarciem własnego lokalu
wystawowego przy ul. Dąbrówki 22, które
odbędzie się w niedzielę, dnia 5 listopada 1950 r.
o godzinie 12,00.

Druk. 1401 Golezno - 200 egz. 2108/XB0

POLSKIE TOWARZYSTWO FOTOGRAFICZNE
ODDZIAŁ W GNIEŹNIE

PROSI O PRZYBYCIE NA OTWARCIE

V. GNIEŹNIEŃSKIEJ
WYSTAWY FOTOGRAFIKI

KTÓRE ODBĘDZIE SIĘ W DNIU 30 MARCA 1952 R. O GODZINIE 12-TEJ
W LOKALU P. T. F. PRZY ULICY DĄBRÓWKI 22

Gos. Golezno - 110 983 R 52 28 K-2-280/4

↓ 4 listop. 1952 ↓ *Lok. 930/Gm/52*
POLSKIE TOWARZYSTWO FOTOGRAFICZNE
ODDZIAŁ W GNIEŹNIE

ZAPRASZA UPRZEJMIE NA OTWARCIE

VI GNIEŹNIEŃSKIEJ
WYSTAWY FOTOGRAFIKI

KTÓRE ODBĘDZIE SIĘ DNIA 16 LISTOPADA 1952 R. O GODZINIE 10
W LOKALU WYSTAWOWYM PRZY UL. DĄBRÓWKI NR 24

ZARZĄD ODDZIAŁU

Gos. Golezno - 300 egz. 2728 R. 52 26 K-2-21480
Pam. 1482/52 K. V 136 g karton

V GNIĘZIENSKA
WYSTAWA
FOTOGRAFIKI

OGŁOSZENIE
KRAJOWE - KWIECIEŃ
1932

- WALLANSKI JOZEF - Białystok - Ościsła
11. Nał. w. w. Białystok
12. Chł. w. w. Białystok
13. Białystok
14. Białystok
- WOLKOWICZ T. - Olsztyn - Wroble
15. Olsztyn
- WOLKOWICZ W. - Wroble
16. Wroble
17. Wroble
18. Wroble
19. Wroble
20. Wroble
- WYKONAWCA GŁOSIENIA - Poznań
21. Poznań
- ZYKOWSKI MIECISŁAW - Toruń
22. Toruń
23. Toruń
24. Toruń
- ZIEMCZYŃSKI WIKTOR - Sopot
25. Sopot
26. Sopot
27. Sopot
28. Sopot
29. Sopot
30. Sopot

Na łamach - 100 zł 100 zł 100 zł

- STAJCZYŃSKI STANISŁAW - Gniezno
31. Gniezno
32. Gniezno
33. Gniezno
34. Gniezno
- STAJCZYŃSKI T. - Gniezno - Wroble
35. Gniezno
36. Gniezno
- STAJCZYŃSKI J. - Gniezno
37. Gniezno
38. Gniezno
39. Gniezno
40. Gniezno
- STAJCZYŃSKI J. - Gniezno
41. Gniezno
42. Gniezno
43. Gniezno
44. Gniezno
- STAJCZYŃSKI J. - Gniezno
45. Gniezno
46. Gniezno
47. Gniezno
48. Gniezno
- STAJCZYŃSKI J. - Gniezno
49. Gniezno
50. Gniezno
51. Gniezno
52. Gniezno

- OLCZYŃSKI STEFAN - Warszawa
53. Warszawa
54. Warszawa
55. Warszawa
56. Warszawa
- OLCZYŃSKI STEFAN - Warszawa
57. Warszawa
58. Warszawa
59. Warszawa
60. Warszawa
- OLCZYŃSKI STEFAN - Warszawa
61. Warszawa
62. Warszawa
63. Warszawa
64. Warszawa
- OLCZYŃSKI STEFAN - Warszawa
65. Warszawa
66. Warszawa
67. Warszawa
68. Warszawa
- OLCZYŃSKI STEFAN - Warszawa
69. Warszawa
70. Warszawa
71. Warszawa
72. Warszawa
- OLCZYŃSKI STEFAN - Warszawa
73. Warszawa
74. Warszawa
75. Warszawa
76. Warszawa
- OLCZYŃSKI STEFAN - Warszawa
77. Warszawa
78. Warszawa
79. Warszawa
80. Warszawa

- OLCZYŃSKI STEFAN - Warszawa
81. Warszawa
82. Warszawa
83. Warszawa
84. Warszawa
- OLCZYŃSKI STEFAN - Warszawa
85. Warszawa
86. Warszawa
87. Warszawa
88. Warszawa
- OLCZYŃSKI STEFAN - Warszawa
89. Warszawa
90. Warszawa
91. Warszawa
92. Warszawa
- OLCZYŃSKI STEFAN - Warszawa
93. Warszawa
94. Warszawa
95. Warszawa
96. Warszawa
- OLCZYŃSKI STEFAN - Warszawa
97. Warszawa
98. Warszawa
99. Warszawa
100. Warszawa

- OLCZYŃSKI STEFAN - Warszawa
101. Warszawa
102. Warszawa
103. Warszawa
104. Warszawa
- OLCZYŃSKI STEFAN - Warszawa
105. Warszawa
106. Warszawa
107. Warszawa
108. Warszawa
- OLCZYŃSKI STEFAN - Warszawa
109. Warszawa
110. Warszawa
111. Warszawa
112. Warszawa
- OLCZYŃSKI STEFAN - Warszawa
113. Warszawa
114. Warszawa
115. Warszawa
116. Warszawa
- OLCZYŃSKI STEFAN - Warszawa
117. Warszawa
118. Warszawa
119. Warszawa
120. Warszawa

- OLCZYŃSKI STEFAN - Warszawa
121. Warszawa
122. Warszawa
123. Warszawa
124. Warszawa
- OLCZYŃSKI STEFAN - Warszawa
125. Warszawa
126. Warszawa
127. Warszawa
128. Warszawa
- OLCZYŃSKI STEFAN - Warszawa
129. Warszawa
130. Warszawa
131. Warszawa
132. Warszawa
- OLCZYŃSKI STEFAN - Warszawa
133. Warszawa
134. Warszawa
135. Warszawa
136. Warszawa
- OLCZYŃSKI STEFAN - Warszawa
137. Warszawa
138. Warszawa
139. Warszawa
140. Warszawa

Wystawca
KRAJOWE GŁOSIENIE
Warszawa

AGENCIUM FOTOGRAFIE
Warszawa

Listopad 1950 r.
IV Gnieźnieńska Wystawa Fotografii w lokalu własnym Towarzystwa przy ul. Dąbrówki 22.

16-30.11.1952 r.
VI Gnieźnieńska Wystawa Fotografii.

Wieszanie wystawy oddziałowej w 1954 r.

W 1959 r. w ramach reorganizacji Polskiego Towarzystwa Fotograficznego, która polegała na przekształcaniu oddziałów PTF w samodzielne stowarzyszenia zrzeszone w Federacji Stowarzyszeń Fotograficznych w Polsce, utworzono Gnieźnieński Foto-Klub usytuowany w strukturach Powiatowego Domu Kultury. W 1961 r. odbyła się ostatnia „IX Wystawa Fotografii Artystycznej”. To właśnie o niej „Ziemia Gnieźnieńska” (1961, nr 3) napisała: „W Gnieźnieńskim Domu Kultury zorganizowana jest przez Towarzystwo Fotografiki Polskiej wystawa, która cieszy się powodzeniem”. Pomimo tej wpadki miesięcznik „Ziemia Gnieźnieńska” wychodzący w latach 1959-1963 stymulował aktywność twórczą najbardziej zaawansowanych fotoamatorów. Na łamach tej gazety znajdujemy fotografie: Z. Chojeckiego, J. Inerowicza, S. Kubackiego, M. Nowika, M. Piekarskiego, H. Śmigielskiego, T. Węsława, Z. Witowskiego, ale przede wszystkim A. Szłapczyńskiego, który jak się wydaje był stałym fotografem tego czasopisma. Obok zdjęć ilustrujących materiały publicystyczne, redakcja zamieszczała fotografie o walorach artystycznych w cyklach „Obiektywem po Gnieźnie”, „Kącik Amatorskiej Fotografii”, „Zagadka fotograficzna”. Perełkami sztuki fotograficznej były też publikowane regularnie fotografie teatralne A. Jeśmontowicza.

Alfred Szłapczyński ur. 12.07.1928 r. Technik leśnictwa, pracował w Rejonie Lasów Państwowych Gniezno na stanowisku referenta zespołu technicznego. Członkiem PTF był od października 1957 r. pełniąc funkcje wiceprezesa (1958). Należał również do amatorskiej sekcji filmowej PDK (1959-1961). Liczne publikacje (m.in. fotomontaże) w prasie lokalnej („Ziemia Gnieźnieńska” i „Przemiany” – do 1968 r.).

W czerwcu 1959 r. redakcja ogłosiła konkurs fotograficzny pt.: „Życie i Kultura regionu gnieźnieńskiego”, wyniki opublikowano w 15 numerze gazety. Nadeszło 129 fotografii. Konkursowemu jury przewodniczył M. Kucharski – członek sekcji artystycznej PTF, kandydat ZPAF (więcej o Kucharskim: <http://www.zpafpoznan.pl/sylwetki/20-marian-kucharski-fotografiki>). Pierwsze miejsce zdobył S. Kubacki, drugie – T. Marciniak, trzecie – Z. Chojecki. Kolejne miejsca zajęli : A. Szłapczyński, T. Węsław (Szczecin), Z. Witowski, J. Inerowicz. Wyróżniono także fotografie ks. K. Koniecznego (ze Świdra k. W-wy).

W tym samym roku konkurs „1000 lat Gniezna” ogłosił gnieźnieński oddział redakcji „Słowo Powszechne” (PTF był współorganizatorem). O rezultatach napisała „Fotografia” w 1 nr. z 1960 r.: I nagrodę otrzymał S. Kubacki, II – A. Szłapczyński, dwie III – Gronowski i A. Jeśmontowicz. Wyróżniono 7 autorów.

Kolejny konkurs fotograficzny został zorganizowany w Gnieźnie w 1966 roku przez Wydział Oświaty MRN oraz PDK pt.: „Gniezno w dwudziestolecie”. „Najlepsze prace ekspozowano w KMPiK. Niestety autorów było tylko trzech, przeważały prace już gotowe, statyczne i niezbyt atrakcyjne” („Przemiany” 7/1966). Znacznie lepiej wypadł następny konkurs zorganizowany w 1969 r. przez Wydział Kultury Prezydium MRN oraz PDK pt.: „Gniezno w fotografii” Dwie II nagrody otrzymali: J. Chlasta, M. Pankowski (Ostrów), dwie III – A. Jeśmontowicz i M. Frankowski, Wyróżnienia: M. Kostrzewski (Ostrów) Z. Witowski.

W latach 1961-1969 działalność Foto-Klubu koncentrowała się na kawiarnianych spotkaniach. Równocześnie sukcesywnie spadała liczba członków opłacających składki. W raporcie kasowym z 1970 r. figurują 4 nazwiska: Chojecki, Karpiński, Kubacki, Siwiński. W zachowanych raportach kasowych z lat 60. pojawiają się zapisy dot. opłat wnoszonych na rzecz Federacji (FSF): łącznie w latach 1963-1968 przekazano 602,95 zł. Foto-Klub był więc członkiem FSF, a Stanisław Kubacki zasiadał w jej władzach – był członkiem komisji rewizyjnej. W 1970 r. oficjalnie zakończono działalność Foto-Klubu, a pozostałe w kasie pieniądze w kwocie 4 tys. zł. przekazano na Centrum Zdrowia Dziecka.

Historia klubu fotograficznego w Gnieźnie

- W 1946 r. utworono Sekcję Fotograficzną przy Towarzystwie Przyjaciół Piłki nożnej
 29. III. 1949 założono Towarzystwo Fotograficzne w Warszawie
 Oddział w Gnieźnie
 Skład zarządcy

Skibiński Roman Przewalicy
 Pięcki Stanisław 2-co
 Ciesielski Stanisław Sekretar
 Świdłowski Julian czołwch
 Nowak Stanisław słobuch
 Kubacki Stanisław Przewodni
 Nowak Stanisław 2-co
 Karpiniński Stefan Sekretar
 Szajek Edmund czołwch
 Łęcki Karimierz słobuch

11. III. 51 Nowy zarząd

- W 1951 r. wyшло lokal przy al. Dąbrowski 22
 zorganizowano kurs fotograficzny z 30 uczestnikami
 utworono Sekcję młodzieżową przy Towarzystwie Garbarniczym
 (30 uczniów) przewodniczący Wł. Górkowski

1952

kolo liwy 12 uczniów
 zorganizowano 2 wystawy i 1 kurs

1953

kolo liwy 13 uczniów - frekwencja na zebra. nr. 18
 zapisa na wystawy dotarcia S. Cicholas. Daję wż ze zuki
 braki trudności zapatrzeniowe

1954

wyšlo nowe lokal przy al. Dąbrowski 3, zorganizowano
 cieżnię, utworono Sekcję Fotograficzną i zorganizowano
 sprawadanie materiałów z C-ki Foto-Kino-Film w Warszawie
 12 Wystawy fotograficzne

1955

stał lokal 37 osób, kurs dla 13 osób. Trudności w
 wyrobieniu regulaminu konkursowego
 stała wystawa w Foto-Optice i w intryguje Dąbrowski 3
 powstało kolo młodzieżowe przy Domu Kultury

1956

konkurs z Foto-Optik - 1 autorów dotarcia 25 prac
 10 uczniów kolebi własnego; między do Domu Kultury jako PTE

1957

stałli opiera 10 uczniów - trudności finansowe
 zebrałi komisariatu Zarząd kolo przy garbarni pod patronatem
 PTE. Wyjecha w PDK Gniezno w Fotografii. Trudności w opatrzeniu
 niwe adygnacja wż

1958

rozbiórka ciężni w ZSZ. Wystawa Oddziałowa w PDK
 25 uczniów

1959

Wystawa oddziałowa w PDK. Nadawa starzymi muzeum
 i aparacnis uczniów nowej ciężni w PDK
 utworzenie Foto-Klubu pod patronatem PDK

1961-1967

Zebrała komisariatu, stałki piaci 4 uczniów
 amokomieniz przy PDK Sekcja I braku. Zapisa
 prowadzi Zb. W. Szwedzi, Ostatnie stałki 29 październ. 1968 r.

1970

Zamieszanie działaczeni - gotowki patronatu u
 Centrum Zdrowia Gniezna

1979

konkurs kręgos pamiętkowa i zbory orasypnie puchorano
 do Klubu Forum przy WCO Polania is Gniezno

1/4 latach 1949-1969 7 wystaw oddziałowych i opolezpolub.
 ora wystawy amoykiska, Robicis otwierosa

Pozostaje do wyjaśnienia pojawiająca się w materiałach źródłowych informacja o eksponowaniu w Gnieźnie słynnej wystawy Steichena „Rodzina człowiecza”. Przyznaję, że sam narobiłem zamieszania, bowiem zakładając w 1979 r. Kronikę Foto-Klubu Format na pierwszej stronie zamieściłem notkę zatytułowaną „Tradycje ruchu fotograficznego w Gnieźnie”, w której znalazło się kalendarium najważniejszych wydarzeń z działalności tzw. „pierwszego Foto-Klubu gnieźnieńskiego” z informacją, że wystawa ta pojawiła się w Gnieźnie w 1955 r. Kiedy jednak w 1989 r. pisałem do jubileuszowego wydania „Głosu Załogi” artykuł o działalności Stanisława Kubackiego, napisałem, że wystawę „Rodzina człowiecza” sprowadzono do Gniezna w 1957 r.⁵ Informację tą powielił w *Encyklopedii Gniezna i ziemi gnieźnieńskiej* autor hasła *Fotografia w Gnieźnie*, który prawdopodobnie przedrukował fragmenty mojego artykułu – świadczy o tym błąd literowy w nazwisku Steichena („r” zamiast „n”). O ile znajduję dla siebie usprawiedliwienie za pierwszą pomyłkę dotyczącą 1955 r. – prawdopodobnie pomyliłem datę powstania wystawy z datą jej eksponowania w Gnieźnie, to skąd wzięłem rok 1957 jako czas gnieźnieńskiej ekspozycji? Niewątpliwie fakt ten podawałem na podstawie rozmowy ze Stanisławem Kubackim. Nie przyszło mi wówczas do głowy, że były prezes może się mylić. Podałem jako fakt tak uzyskaną informację i dopiero z czasem w miarę wzrostu świadomości i wiedzy historycznej pojawiła się refleksja, że coś tu nie pasuje. A nie pasuje, bowiem „Rodzina człowiecza” była eksponowana w kilku miastach Polski, ale dopiero w 1959 roku. Stefan Wojnecki w swoim tekście *Fotografia w Poznaniu 1956-2011* pisze, że wystawa ta do Poznania zawitała w 1960 roku. Czy również mogła być w Gnieźnie i jeżeli tak, to kiedy? „Złota Księga” Foto-Klubu gnieźnieńskiego pomija ten fakt milczeniem, natomiast lokalny miesięcznik „Ziemia Gnieźnieńska” w numerze 9 z lipca 1959 r. zamieścił informację o zorganizowanej „przez Polskie Towarzystwo Fotograficzne Wystawie Fotografii Amerykańskiej w Domu Kultury przy ul. Dąbrówki 19”⁶. Czy była to „Rodzina człowiecza”? W jaki sposób trafiła do Gniezna?

Próbę wyjaśnienia tej kwestii podjął Janusz Nowacki bazując na materiałach zgromadzonych w Wielkopolskim Archiwum Fotografii:

Sprowadzona staraniem ZPAF do Polski wystawa „Rodzina człowiecza”, (wernisaż – wrzesień 1959 r.) po zamknięciu ekspozycji w Warszawie, rozpoczęła obieg po innych miastach. Pokazana została we Wrocławiu (8.11-27.12.1959 r.), następnie w Bydgoszczy, Lublinie, Krakowie (zaproszenie na 6.03.1960 r.), Poznaniu (zaproszenie 9.04.1960 r.) Katowicach i Gdańsku. („Fotografia” 1960 nr 1). Nie ma więc możliwości aby w lipcu 1959 r. ta właśnie wystawa była pokazywana w Gnieźnie. Tajemnicza wystawa fotografii amerykańskiej może być natomiast wy-

5 W. Nielipiński, *Czytając kronikę gnieźnieńskiego „Fotoklubu”*, „Głos Załogi”, 7.01.1989, nr 7(331). s. 3.

6 *Fotografia amerykańska w Gnieźnie*, „Ziemia Gnieźnieńska”, 1959 (lipiec), nr 9, s. 4.

stawą Aarona Siskinda, która trafiła do Polski dzięki Bronisławowi Schlabsowi. Kiedy fotografie Bronisława Schlabsa znalazły się w kolekcji Muzeum of Modern Art w Nowym Yorku, doszło do nawiązania bliższego kontaktu z Aaronem Siskindem. Przyjął on zaproszenie Oddziału Poznańskiego PTF do wystawy w Poznaniu i nadesłał kilkadziesiąt fotografii. Wystawa następnie została pokazana w Gliwicach (z racji bliskich kontaktów Schlabsa z Lewczyńskim). O fotografii Siskinda napisała Urszula Czartoryska w „Fotografii” nr 5 z 1959 r.

Polskie Towarzystwo Fotograficzne w Poznaniu współpracowało z Gnieznem i Szamotułami. Mogło wystawę A. Siskinda udostępnić oddziałowi gnieźnieńskiemu PTF i... wszystko się zgadza. Podobnie czynił J. Nowacki z Galerii Fotografii pf, który m.in. pokazał Foxa Talbota w Śremie, Ericha Salomona w Śremie i Trzciance, czy Eve Rubinstein w Jeleniej Górze i Wrześni. W ten sposób sprawa wystawy „R. cz.” w Gnieźnie chyba została wyjaśniona.

J. Nowacki

Podobny w treści mail otrzymałem też od Adama Soboty z Wrocławia:

„Co do „Rodziny człowieczej” to nie znam jej dokładnego harmonogramu ekspozycji w Polsce (aczkolwiek jakiś rok temu chyba jakiś student przygotowywał pracę na ten temat i pytał mnie o dane – niestety nie zanotowałem skąd był). Wiem na pewno, że w Warszawie wystawa była eksponowana od 18 września 1959 r. w salach Teatru Narodowego, a we Wrocławiu od 8 listopada do 27 grudnia 1959 r. w Ratuszu (który był wtedy oddziałem Muzeum Śląskiego – obecne Narodowe). Co to mogła być za wystawa w Gnieźnie to nie wiem. Wokół sprowadzenia „Rodziny człowieczej” krzątał się B. Schlabs, który sprowadził też wtedy wystawę Aarona Siskinda.

A. Sobota

Otwarcie wystawy „Rodzina człowiecza” – Poznań 9.04.1960 r. fot. W. Rut. W centrum od lewej: J. Strumiński, T. Cyprian, Z. Obrapalski, M. Myszkowski, za Cyprianem – S.Leszczyński. arch. J. Nowacki.

S. Kubacki w 1981 r.

Stanisław Kubacki ur. 10.11.1921 r. w Mogilnie. (zmarł w 1984 r. w Gnieźnie). W Gnieźnie zamieszkał w 1935 r. Tutaj skończył szkołę handlową. Kontynuował naukę w Liceum Handlowym w Poznaniu, którą przerwała wojna i wywiezienie do Niemiec na przymusowe roboty. Po wojnie rok spędził we Francji. Po powrocie do kraju skończył szkołę średnią, a następnie studia na Akademii Ekonomicznej w Poznaniu. Pracował w Urzędzie Ziemskim, Państwowym Związku Gminnych Spółdzielni, a od 1964 r. na kierowniczych stanowiskach w Polanexie i Polanii, skąd po 11 latach pracy przeszedł na wcześniejszą emeryturę. Przez całe życie, oprócz pracy zawodowej, aktywnie uczestniczył w działalności kulturalnej.

W 1951 r. został wybrany Prezesem Oddziału PTF Gniezno, a w latach 1952-1956 zasiadał w Komisji Rewizyjnej Polskiego Towarzystwa Fotograficznego. Komisja ta obok Zarządu Głównego, Komisji Kwalifikacyjnej oraz Głównego Sadu Koleżeńskiego wchodziła w skład władz naczelnych PTF. Udział Kubackiego w tym gremium nobilituje ówczesny gnieźnieński oddział PTF-u, tym bardziej, że funkcję tę pełnił również w latach 60-tych w Federacji Stowarzyszeń Fotograficznych w Polsce.

Oto jak o swoich pasjach mówił w rozmowie z K. Szymoniakiem w 1983 r.:

POLSKIE TOWARZYSTWO FOTOGRAFICZNE
Oddział w **Gnieźnie**

LEGITYMACJA NR 15011
Kubacki Stanisław
(nazwisko)

urodzony 10.11.21 w Mogilais
zamieszkały w Gnieźnie
jest członkiem czynnym

POLSKIEGO TOWARZYSTWA FOTOGRAFICZNEGO

Upoważnia się w całości włączyć z udzieleniem
ekskluzywności w wyznaczonym w umowach
zobowiązań z wyjątkiem wszelkich subskrypcyjnych
przez siebie.

Gniezno, dnia 23.2. 1955 r.

ZARZĄD ODDZIAŁU
Sekretarz: *[Signature]*

POLSKIE TOWARZYSTWO FOTOGRAFICZNE
ZARZĄD GŁÓWNY

TYMCZASOWA SIEDZIBA: POZNAŃ, UL. SOLACKA 13 - TELEFON 526-71
Konto P. K. O. Poznań V-5421

Poznań, dnia 23 stycznia 1952 r.

L. dz. 74/0g/52

Stwierdzamy nieniejszym, że Ob. Kubacki Stanisław, zamieszkały w Gnieźnie, przy ul. Dąbrowki 2, jest prezesem Oddziału Gnieźnieńskiego P.T.F.

Ob. Kubacki bierze czynny udział w pracy Towarzystwa, wysyłając swoje fotografie na liczne wystawy i konkursy. Obecnie prace Ob. Kubackiego wystawione są na wystawie "Realizm Socjalistyczny w Fotografii" w Poznaniu.

Zarząd Główny P. T. F.
(Fortunata Obrąpalska) sekretarz
(mgr Zygmunt Obrąpalski) w-prezes

W. Z. C. - Poznań, Zaki. Gł. - 1889 - 494X119

FEDERACJA STOWARZYSZEŃ FOTOGRAFICZNYCH w POLSCE
FÉDÉRATION DES ASSOCIATIONS PHOTOGRAPHIQUES EN POLOGNE

WARSZAWA (VARSOVIE) UL. ŚNIADECKICH Nr 10

TELEFON 8-28-62 Warszawa, dn. 24 stycznia 1954 r.

Konto bankowe:
N.B.P. IV O/M Warszawa 1528-9-4176.

L. dz. 65 / 64 **Zaświadczenie**

Niniejszym stwierdzamy, iż Ob. Mgr Stanisław Kubacki, zamieszkały w Gnieźnie, ul. Marcinkowskiego 22 pełni funkcję członka Komisji Rewizyjnej Federacji Stowarzyszeń Fotograficznych w Polsce.

Sekretarz Prezydium Rady Federacji /J. Seeger/

Przewodniczący Prezydium Rady Federacji /L. Sempoliński/

wb

.S I" - 4 znak. 536 - 8-53 - 2000 cat

– Najpierw była fotografia. Pierwszy aparat fotograficzny zbudowałem sam już w 1933 r. Po wojnie zostałem Prezesem Polskiego Towarzystwa Fotograficznego w Gnieźnie, przekształconego potem w klub fotograficzny przy Powiatowym Domu Kultury. Przez dziesięć lat byłem też członkiem komisji rewizyjnej przy Federacji Stowarzyszeń Fotograficznych z siedzibą w Warszawie. (...) widziałem w fotografii sposób na życie. Trzeba jednak zaznaczyć, iż sprawy organizacyjne, to nie były wówczas największe problemy. O wiele więcej kłopotu sprawiał ówczesnym amatorom sprzęt, a raczej jego brak. Dlatego też sami budowaliśmy wyposażenie ciemni i podstawowe urządzenia niezbędne w pracowni fotograficznej.

K.S. Podobno próbował Pan także filmować?

– Owszem. Pierwszą kamerę kupiłem ze złomowiska, sam ją wyremontowałem i służyła mi ona potem wiele lat. Filmuję zresztą do dzisiaj (...) nakręciłem jeden film fabularny, kilkanaście reportaży i przez cały ten czas prowadziłem rodzinną kronikę filmową, zawsze nadając jej piętno jakiejś anegdoty. Romans z fotografią trwał znacznie dłużej. Tak poważnie zainteresowałem się pstrykaniem na początku lat pięćdziesiątych. Jako działacz ruchu zorganizowałem kilka wystaw fotograficznych, a także brałem udział w wielu konkursach. Obecnie traktuję fotografię jako notatnik, ułatwiający realizację pewnych zamierzeń plastycznych.

K.S. Czy znaczy to, że interesuje się Pan także malarstwem?

– Malarstwem i rysunkiem. Ta pasja pojawiła się wtedy, kiedy różne uwikłania odciągnęły mnie od aparatu i kamery. Namalowałem około dwudziestu obrazów, stosując różne techniki, od akwareli, poprzez temperę i suchą pastele, aż po olej. (...) Jestem członkiem Klubu Plastyka Amatora przy GOK. Biorę udział we wszystkich zajęciach warsztatowych, plenerach i jeżeli to możliwe, wystawach organizowanych dla nieprofesjonalistów.

K.S. Czy jest jeszcze coś w Pańskim życiu, o czym nie wiem, a co pozwoli na określenie Pana człowiekiem aktywnym?

– Jeżeli amatorskie muzykowanie na skrzypcach ma taką wartość, to niech właśnie muzyka będzie ową kropką nad „i”. Skrzypce towarzyszyły mi od szkoły podstawowej i przez całe życie traktowałem je jako antidotum na wszelkie troski, na zmęczenie psychiczne, a nawet i fizyczne. Wszystko razem jednak, czyli fotografia, film, plastyka i muzyka, wszystko to pomagało mi w kształtowaniu i wzbogacaniu swojego człowieczeństwa, swojej osobowości, która nigdy przecież nie była i nie będzie doskonała.

K. Szymoniak, *Nie przedobrzyć*, „Kwartalnik Kulturalny Głos Załogi”, 1983, nr 4.

(...) Jednak głównie interesowała go problematyka ekonomiczna i zarządzanie. Był członkiem Zarządu Wojewódzkiego PTE. Założył koła: PTE i TNOiK w WZO „Polania”. Był również ich prezesem do ostatnich dni życia. Jako jeden z założycieli naszej gazety („Głos Załogi” – W.N.) przez cały czas uczestniczył aktywnie w jej redagowaniu, publikując setki artykułów, wywiadów, sprawozdań, informacji, głównie z dziedziny gospodarczej. Ostatnio pełnił funkcję przewodniczącego kolegium redakcyjnego. Członek partii od 1959 r. Aktywnie uczestniczył w życiu politycznym naszego miasta. Długoletni członek Komisji Ekonomicznej KM PZPR. Za osiągnięcia zawodowe, polityczne i społeczne odznaczony był: odznaką Przewodnika Pracy, odznaką Racjonalizatora Produkcji, honorową odznaką „1000-lecia Państwa Polskiego”, honorową odznaką „Za Zasługi w Rozwoju Woj. Poznańskiego”, Srebrna Odznaką Honorową PTE, odznaką Zasłużony Pracownik Przemysłu Lekkiego, Srebrnym Krzyżem Zasługi. W ciągu swej wieloletniej działalności zawodowej i społeczno-politycznej zyskał szacunek, uznanie i przyjaźń kolegów oraz przełożonych. CZEŚĆ JEGO PAMIĘCI!

Stanisław Kubacki *nie żyje*, „Głos Załogi”, nr 12 (274), 15.12.1984, s. 2.

Opublikowano dnia 20 lutego 1957 r.

POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ
OPIS PATENTOWY

Nr 59679

Kl. 57 b, 15/01

Stanisław Kubacki

Gniezno, Polska

Wywoływacz drobnoziarnisty

Patent trwa od dnia 2 marca 1956 r.

Przedmiotem niniejszego wynalazku jest wywoływacz drobnoziarnisty. Dotychczas znane wywoływacze drobnoziarniste posiadały tę wadę, że przy wywoływaniu nie pozwalały osiągnąć dostatecznej kontrastowości.

Jak wykazały doświadczenia, przy dodaniu soli miedzi do znanych wywoływaczy na podstawie metolu i siarczynu sodu, uzyskuje się drobnoziarnisty wywoływacz, wyróżniający się tym, że nie powodując powiększenia ziarna, podnosi równocześnie w znacznym stopniu kontrastowość negatywu. Jak wykazały dalsze doświadczenia, najkorzystniejszym związkiem nadającym się do tego celu okazał się żelazicyjanek miedzi.

Najkorzystniejszym zestawem charakteryzującym wywoływacz według niniejszego wynalazku stanowi wywoływacz o składzie zawierającym około 8 gramów metolu, 100 gramów

siarczynu sodu 10,6 gramów żelazicyjanku miedzi i wody do 1000 gramów. Pracując takim wywoływaczem uzyskuje się negatywy o drobnym bardzo ziarnie i dużej kontrastowości.

Żelazicyjanek miedzi wskazane jest wytwarzać przez rozpuszczenie 20 g żelazicyjanku potasu, 20 g cytrynianu potasu i 2,5 g siarczynu miedzi w litrze wody.

Zastrzeżenia patentowe

1. Wywoływacz drobnoziarnisty, zwłaszcza negatywowy, znamienny tym, że oprócz metolu i siarczynu sodu zawiera jeszcze sole miedzi.
2. Wywoływacz według zastrz. 1, znamienny tym, że jako sól miedzi zawiera żelazicyjanek miedziowy.

Stanisław Kubacki

Zastępca: Kolegium Rzeczników Patentowych

Fotografie S. Kubackiego udostępnione przez syna Leszka

Julian Śmielecki był pierwszym (po wojnie – W.N.) kierownikiem gnieźnieńskiej biblioteki a także wieloletnim przewodnikiem PTTK. Fascynował się literaturą, fotografią i historią. W PTF-ie pełnił funkcje czł. zarz. (1949-1950) i czł. Kom. Rozjem. (1950-1952). Był osobą niezwykle oddaną swojej pracy. Już po jego śmierci sensacją okazały się wykonane przez niego z ukrycia zdjęcia sowieckich czołgów ostrzeliwujących gnieźnieńską katedrę.

21 stycznia 1945 r. Gniezno zajęły oddziały 44. brygady pułkownika Józefa Guskowskiego z 1. armii pancernej gwardii gen. Michała Katukowa. 23 stycznia 1945 r. – dwa dni po wygnaniu Niemców – na Rynek wjechały dwa sowieckie czołgi. Mieszkańcy zrazu przyjmują je przyjaźnie, ale widzą, że czołgi kierują lufy w stronę katedry. (...) Ostrzał katedry rozpoczął się około 14. Julian Śmielecki, mieszkał wtedy na trzecim piętrze kamienicy przy gnieźnieńskim Rynku. Chwycił za aparat marki Weltix, który przez całą okupację trzymał w skrytce nad licznikiem gazu, i zaczął robić zdjęcia. Śmielecki, rocznik 1916, był w czasie wojny kelnerem w restauracji dworcowej, współpracował ze Związkiem Walki Zbrojnej, potajemnie uczył też matematyki, fizyki i historii.

Zrobił z okna ponad 60 zdjęć. Musiał się bać, bo wiele ze zdjęć zrobił poprzez metalową, zdobną w kute liście balustradę balkonu. Na fotografiach uwiecznił dwa czołgi strzelające do wieży katedry. Widać smugę dymu z lufy. Widać, jak pocisk trafia w krzyż z wieży północnej. Widać, jak płonie wieża, a potem pali się druga. Ostatnią partię zdjęć Śmielecki wykonał już po zmroku: ogromne płomienie liżą wieże i dach katedry. (...) Wieść o sensacyjnych zdjęciach Juliana Śmieleckiego szybko rozniosła się po Gnieźnie. Nowa władza działała błyskawicznie. Ojciec oddał fotografowi negatywy z płonącej katedrą do wywołania, ale odbitek nie dostał. Skonfiskowali je ubecy – wspomina Wojciech Śmielecki (syn Juliana – W.N.). Niespodziewanie w domu Śmieleckich zaginęły też same negatywy. Ojciec nie chciał jakoś o nich rozmawiać. Tylko wspominał, że miał z ich powodu nieprzyjemności. Wydaje mi się, że ukrył te filmy i ze zdenerwowania zapomniał gdzie. Po wojnie Julian Śmielecki był kierownikiem biblioteki publicznej w Gnieźnie. Od lat 60. jako przewodnik PTTK oprowadzał wycieczki po katedrze gnieźnieńskiej. Nigdy nie ukrywał, że spalili ją Rosjanie dwa dni po wyzwoleniu. Zmarł w 1997 r. (...)

Wojciech Śmielecki z Gniezna, z zamiłowania przewodnik turystyczny i podróżnik, zabrał się niedawno za naprawę starej szafki z książkami: pękła z tyłu deseczka. Dorośliłem nową, patrzę, a w szafce na podwójnej półeczce leży metalowa puszka. W środku dwa filmy! Ponad 60 naświetlonych klatek. Na negatywach tłum mieszkańców na Rynku i sowieckie czołgi, a dalej płonące wieże katedry, za dnia i w ciemnościach. Śmielecki uśmiechnął się. Zrozumiał, co odnalazł.

P. Bojarski, *Czołg strzela do katedry, Julian fotografuje*, „Gazeta Wyborcza P-ń”, 21.01.2011, s. 21.

Zdjęcia J. Śmieleckiego można było oglądać od 25.01.2011 r. w budynku MDK w Gnieźnie, a od 5.02.2013 r. w Muzeum Archidiecezji Gnieźnieńskiej.

Reprodukcje: „Gazeta Wyborcza P-ń”, 21.01.2011 r.

Członkowie PTF oddz. Gniezno

Lp	Nazwisko i imię	Data wstąpienia do PTF	Nr leg.	Pełnione funkcje
1.	Ambroż Tadeusz	28.02.1960	-	-
2.	Andersch Marian	22.09.1949	1272	-
3.	Banaszak Leonard	25.01.1956	7584	-
4.	Bandurski Marian	23.05.1952	-	-
5.	Benka Józef	31.05.1952	1477	-
6.	Bielawski Andrzej	26.02.1952	1474	czł. Kom. Kwal. 1953
7.	Bielawski Andrzej	-	-	czł. Zarz. 1952-1954, czł. Kom. Kwal. 1953-1954, czł. Kom. Rozjem. 1955
8.	Birecka Albina	-	-	
9.	Birecki Stanisław	-	-	czł. Zarz. 1949, czł. Kom. Rozjem. 1950 czł. Kom. Kwal. 1949-1950
10.	Blum Marta	30.07.1952	1483	czł. Kom. Rewiz. 1953-1956
11.	Brzeziński	-	-	czł. Kom. Rewiz. 1950-1952
12.	Budzisławski Jerzy	03.11.1955	-	-
13.	Chojcecki Zenon	26.09.1951	1472	czł. Zarz. 1952-1954, 1958, czł. Kom. Kwal. 1953-1956, wice Prezes 1957
14.	Chudziński Włodzimierz	30.03.1952	1486	-
15.	Cieślewicz Jadwiga	10.06.1949	1275	czł. Kom. Rozjem. 1950, czł. Zarz. 1952-1954
16.	Dryjański Tadeusz	30.06.1952	1484	czł. Zarz. 1955-1956
17.	Dzięcielewski	01.03.1960	-	-
18.	Gad Władysław	-	-	czł. Zarz. 1957
19.	Gawrych Walerian	30.04.1949	1242	czł. Zarz.- Skarbnik 1950-1951, czł. Kom. Kwal. 1950-1952, 1955-1958 czł. Kom. Rewiz. 1955-1957
20.	Górecka Maria	-	-	czł. Kom. Rewiz. 1949
21.	Górkowski Władysław	20.07.1949	1459	czł. Kom. Rewiz. 1950-1957
22.	Herzog	-	-	-
23.	Hordyński Aleksander	-	-	czł. Kom. Rewiz. 1949, czł. Kom. Kwal. 1949
24.	Hudyna	31.12.1963	-	-
25.	Ignaczak Maria	01.07.1953	-	-
26.	Inerowicz Jerzy	01.09.1957	-	czł. Kom. Rozjem. 1958
27.	Izydorkówna Urszula	30.04.1952	1475	-
28.	Jągłowski Ryszard	03.10.1956	-	-
29.	Jaškowiak Antoni	-	-	-
30.	Jeśmontowicz Antoni	30.06.1951	1485	czł. Kom. Kwal. 1956-1958
31.	Jędrzejewski Bogdan	18.05.1949	1244	-
32.	Józwiak Zenon	20.07.1956	-	-
33.	Kałamejka Alojzy	25.01.1956	7581	-
34.	Kamińska Henryka			czł. Zarz.- Skarbnik 1955-1957
35.	Karpiński Stefan	30.07.1949	1268	czł. Zarz. 1950-1951, czł. Kom. Rozjem. 1953-1958, czł. Kom. Rewiz. 1957-1958
36.	Kasprzak Włodzimierz	10.07.1952	-	czł. Kom. Rozjem. 1953-1954, wice Prezes 1955-1956
37.	Kasprzyk Stefan	15.05.1949	1248	czł. Kom. Rewiz. 1950, czł. Kom. Rozjem. 1950, 1954, wice Prezes 1955
38.	Katafiasz Daniela	22.05.1952	-	-
39.	Klinczak Tadeusz	19.10.1955	-	-
40.	Konieczka Antoni	01.02.1952	-	-

41.	Konieczny Kazimierz	-	-	czł. Kom. Rozjem. 1949, czł. Kom. Kwal. 1949
42.	Koperski Aleksander	30.03.1952	1478	-
43.	Kordiaczyński Zbigniew	25.01.1956	7582	-
44.	Kordoński Roman	03.01.1958	-	czł. Zarz.– skarbnik 1958
45.	Korpys Stefan	04.11.1952	-	-
46.	Kowalczyk Jan	05.09.1951	1471	-
47.	Krajka Alfons	-	-	czł. Kom. Rewiz. 1950
48.	Krawczyńska Maria	10.07.1952	-	-
49.	Krupiński Piotr	-	-	czł. Kom. Rozjem. 1956-1957
50.	Kubacki Stanisław	10.05.1949	1247	Prezes 1951-1970, czł. Kom. Kwal. 1953-1958
51.	Kudławiec Franciszek	18.06.1950	1463	
52.	Kupś Tomasz	-	-	czł. Kom. Rewiz. 1950-1952, czł. Kom. Rozjem. 1950, czł. Kom. Kwal. 1949
53.	Kwaśniewski Stanisław	23.05.1952		-
54.	Lewandowski Edmund	-	-	czł. Kom. Rewiz. 1949, czł. Kom. Rozjem. 1950-1952
55.	Lewek Leonard	25.01.1956	7580	-
56.	Łaciński Kazimierz	10.07.1949	1267	czł. Zarz. 1950-1951, czł. Kom. Rozjem. 1953-1955
57.	M... Henryk	05.09.1953	-	-
58.	Maciejewski Stanisław	-	-	czł. Kom. Rozjem. 1949
59.	Macioszek Kazimierz	10.05.1950	1465	czł. Kom. Kwal. 1950-1951
60.	Macioszek Ludmiła	10.06.1950	1464	-
61.	Maliszewski Stanisław	10.02.1952	1476	-
62.	Małecki Łucjan	-	-	czł. Kom. Rozjem. 1949
63.	Marcinkowski	01.07.1961	-	-
64.	Marzyński Marian	01.04.1954	-	-
65.	Michalski Zenon	17.10.1957	-	-
66.	Miedziński Henryk	05.12.1956	-	-
67.	Mikołaj Franciszek	17.10.1957	-	czł. Kom. Rewiz. 1958
68.	Moszczyński Jan	10.05.1949	1234	czł. Zarz. 1949, czł. Kom. Rewiz. 1950
69.	Neumann Kazimierz	23.05.1952		-
70.	Nowak Stanisław	10.05.1949	1233	czł. Zarz. 1949-1950, 1954, czł. Kom. Rewiz. 1950-1951, czł. Kom. Kwal. 1950-1952, czł. Kom. Rozjem. 1952
71.	Nowak Tadeusz	07.03.1951	1467	-
72.	Nowicki Roman	10.05.1952	-	-
73.	Nowik	01.07.1961	-	-
74.	Owczarzak Roman	10.03.1952	1487	-
75.	Pachela Jan	-	-	-
76.	Pawlak Jerzy	20.07.1956	-	-
77.	Piechocki Walerian	10.03.1952	1482	czł. Zarz. 1953-1956
78.	Pietruszyński Jan	10.02.1951	1466	-
79.	Puchała Stanisław	17.10.1957	-	-
80.	Rasiewicz Salomea	-	-	czł. Kom. Rewiz. 1949-1950
81.	Rasiewicz Waław	03.10.1955	-	-
82.	Różański Zygfryd	30.03.1952	1481	czł. Zarz. 1952
83.	Rybarczyk Józef	01.07.1953		czł. Kom. Rewiz. 1954
84.	Samelak Jerzy	05.11.1953	-	-
85.	Siwiński Zenon	01.01.1969	-	-
86.	Skibiński Roman	10.05.1949	1231	Prezes 1949-1950, czł. Kom. Rozjem. 1950-1952, czł. Kom. Kwal. 1949-1952

RADA FEDERACJI
STOWARZYSZEŃ FOTOGRAFICZNYCH
W POLSCE

NA WNIOSEK

Prezydium Rady Federacji

PRYZNAJE

panu Stanisławowi Kubackiemu

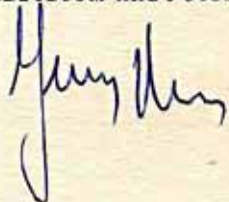
DYPLOM HONOROWY

FEDERACJI STOWARZYSZEŃ FOTOGRAFICZNYCH
W POLSCE

*za wybitne zasługi dla rozwoju
ruchu fotograficznego w Polsce.*

WARSZAWA, DNIA *7 czerwca 1964 r.*

SEKRETARZ
PREZYDIUM RADY FSFP

PRZEWODNICZĄCY
PREZYDIUM RADY FSFP

87.	Specywał Karol	-	-	przew. Kom. Rewiz. 1949
88.	Spychalski	01.03.1960	-	-
89.	Starczewska Wanda	-	-	-
90.	Starczewski Edmund	-	-	-
91.	Staszewski Zenon	05.11.1953	-	-
92.	Surdziel Jan	30.03.1952	-	-
93.	Swieczichowska Ludmiła	04.04.1956	-	czł. Zarz. 1956-1957
94.	Szajek Edmund	10.05.1949	1255	czł. Zarz. 1950-1954, czł. Kom. Kwal. 1951-1954
95.	Szczepański Jerzy	30.03.1952	-	-
96.	Szczublewski Edmund	10.05.1949	1254	-
97.	Szłapczyński Alfred	17.10.1957	-	czł. Zarz. 1958
98.	Szymanek Florian	-	-	czł. Kom. Rewiz. 1949
99.	Szymański Czesław	10.05.1949	1237	czł. Zarz. 1950, czł. Kom. Rewiz. 1953-1954
100.	Szymański Edmund	10.05.1953	1773	-
101.	Śmielecki Julian	-	-	czł. Zarz. 1949-1950, czł. Kom. Rozjem. 1950-1952 czł. kom. Kwal. 1950
102.	Taczak Włodzimierz	05.09.1951	1468	-
103.	Tomaszewska Teodozja			-
104.	Tomaszewski Kazimierz	10.03.1952	1479	-
105.	Urbaniak Janina	22.05.1952	-	-
106.	Walczak Bolesław	28.02.1960	-	-
107.	Werner Antonia	-	-	-
108.	Węglewski Kazimierz	10.03.1952	1480	-
109.	Witowski Zbigniew	07.11.1956		czł. Kom. Rozjem. 1956-1958, czł. Zarz. 1957-1958, Sekretarz 1958
110.	Włosik Barbara	05.01.1950	1453	czł. Kom. Kwal. 1950 czł. Kom. Rozjem. 1950
111.	Włosik Franciszek	05.01.1950	1454	-
112.	Woźniak Kazimierz	15.03.1958	-	-
113.	Woźniak Z.	-	-	-
114.	Z... Kazimierz	10.03.1952	-	-
115.	Zbyszewski Bolesław	-	-	-
116.	Zobel Adam	17.10.1957	-	czł. Kom. Rewiz. 1958
117.	Żurowski Kazimierz	13.08.1949	1270	czł. Zarz. 1950, czł. Kom. Rozjem. 1950, 1952

Lista została sporządzona na podstawie zachowanych deklaracji członkowskich i protokołów z walnych zebrań oddziału z lat 1949-1958. Nieznany jest ruch członków od 1959 r. do końca istnienia Foto-Klubu. Możemy jedynie na podstawie odręcznej notatki S. Kubackiego, odtworzyć ostatni skład Zarządu:

Ostatni skład zarządu

*Kubacki
Wojski
Jankowski
Karpicki
Wierusowa
Włocławski*

Sekcja Filmu Amatorskiego w PDK

8.05.1959 r. odbyło się zebranie organizacyjne amatorskiej sekcji filmowej, w której uczestniczyli: Kierownik Domu Kultury ob. Winkiel, przedstawiciel klubu filmowego WDK z Poznania Alfred Mikołajczak i 11 członków sekcji: Z. Chojecki, W. Gawrych, A. Jeśmontowicz, S. Karpiński, S. Kubacki, T. Nowak, W. Ostrowski, A. Szłapczyński, Sztoltman, J. Rasiewicz, Z. Witowski, (w późniejszym czasie dołączyli jeszcze R. Nowicki i Z. Kordiaczyński). Dwóch członków sekcji posiadało prywatne kamery filmowe (8 i 16 mm) oraz jeden projektor 16 mm. Możliwość wypożyczenia sprzętu filmowego z Klubu WDK zadeklarował jego przedstawiciel A. Mikołajczak.

„Kierownik Domu Kultury przydzieliła na laboratorium ubikację o wymiarach 2,5 na 3,5 m, w której trzeba wyremontować podłogę, podłączyć wodę i kanalizację oraz zainstalować światło. Na prace te jednak brak środków finansowych”.

(fragment protokołu z zebrania organizacyjnego)

Przewodniczącym sekcji wybrano S. Kubackiego, a jego zastępcą T. Nowaka. Zarząd energicznie przystąpił do poszukiwania środków umożliwiających działalność klubu. Adresatami byli WDK i Prezydium WRN w Poznaniu. Równocześnie odbywały się zajęcia edukacyjne podczas, których uczestnicy opanowywali umiejętność pisania scenariuszy i poznawali podstawowe zasady techniki filmowania, reżyserii, montażu i obróbki technicznej. Plan pracy na II półrocze 1959 r. zakładał przeprowadzenie następujących zajęć:

- 09.10. – Scenariusz. środki wyrazu i mowa filmu.
- 23.10. – Technika robienia zdjęć, pomiar światła, stanowisko, tło.
- 13.11. – Rytm i długość scen i ich wpływ na tempo akcji.
- 27.11. – Technika obróbki laboratoryjnej.
- 11.12. – Tytuły i proste triki filmowe.

Na każdym zebraniu odbywały się konsultacje scenariuszy, projekcje realizowanych filmów i ich krytyczna analiza. Z WDK w Poznaniu wypożyczono kamerę AK 16 i podjęto prace nad realizacją dwóch pierwszych filmów: o „Gnieźnie” i o „pierwszej polskiej wirówce przemysłowej”. Pomimo braku środków materialnych, sprzętu technicznego i materiałów filmowych, w rocznicę powstania klubu 6.02.1960 r. planowano zorganizować „Wieczór Filmowy”, w trakcie którego miało być wyświetlonych kilka filmów amatorskich, a wśród nich film pt. „Gnieźno”, zrealizowany przez duet Kubacki – Jeśmontowicz. Chyba nie doszło do tej projekcji, bowiem w sprawozdaniu rocznym AKF przy PDK w Gnieźnie czytamy iż:

„ (...) w okresie 4 miesięcy 1959 r. nakręcono następujące filmy:

1. „Niedzielny spacer” – 7,5 m
2. „Gnieźno” – 200 m
3. „Dzień drukarza” – 60 m
4. „Wieczór wigilijny” – 20 m.

Poza filmem pierwszym, pozostałe znajdują się w obróbce laboratoryjnej. Główną przyczyną trudności w pracy klubu jest brak własnego sprzętu, brak ciemni oraz brak jakiegokolwiek wyposażenia laboratoryjnego. W 1950 r. zakupiono 1 kamerę 2x8.”

(sprawozdanie z 17.02.1960 r., podpisane przez S. Kubackiego).

Parę dni później – 23. 02. 1960 r. S. Kubacki sporządził „Rozliczenie z pobranych filmów dla AKF Gniezno” (dot. rozliczenia z WDK w Poznaniu, który przydzielał materiały filmowe):

Rodzaj taśmy filmowej, przydział	Tytuł filmu	Autor	Długość filmu	Uwagi
16 mm – 300 m	Dzień drukarza	Tarasiewicz (?)	60 m	Film reportażowy.
–	Gniezno	Kubacki – Jeśmontowicz	210 m	Pozostaje do wykorzystania 30 m.
2x8 mm cz-b – 4x 7,5 – 30 m	Gnieźnieński targ	Kordiaczyński	2x 7,5 – 15 m	Film zniszczony na skutek zacięcia się kamery.
–	Migawki z lodowiska	Nowak	1x 7,5 m	–
–	Niedzielny spacer	Kubacki	1x 7,5 m	–
2x8 mm kol. – 4x 7,5 – 30 m	Wieczór wigilijny	Kubacki	1x 7,5 m	–
–	Gdy gasną światła	–	3x7,5 m	Scenariusz planowany do realizacji.

„Uwaga! Wszystkie filmy za wyjątkiem „Niedzielnego spaceru” są nie wywołane z powodu braku ciemni i sprzętu laboratoryjnego, który jest w stadium kompletowania”. S. Kubacki

W kolejnym piśmie do Wydz. Kultury Prezydium WRN w Poznaniu, wniosku-
jąc o sfinansowanie zakupu projektora AL.-11, Kubacki, pisze iż „pomimo dużych trudności w obróbce laboratoryjnej, wywołano już 50% eksponowanej taśmy. Poza tym, członkowie klubu opracowują nową metodę wywoływania filmów, która pozwoli zmniejszyć rozmiary urządzeń i pracę tę zmechanizować. Plan pracy na pierwsze półrocze 1960 r. zakłada wyprodukowanie 2 dalszych filmów na taśmie 16 mm (po 120 m) oraz 5 filmów 8 mm po 15 m.” (Gniezno, 26.03.1960 r.)

25 lutego AKF przy PDK w Gnieźnie został przyjęty w poczet członków kandydatów Federacji Amatorskich Klubów Filmowych w Polsce. Równocześnie komplikowała się sytuacja na linii współpracy z Poznańskim AKF działającym przy WDK. Coraz częstsze monity o zwrot wypożyczonego sprzętu, o rozliczenie się z pobranych materiałów, wreszcie o udział w zebraniach klubowych w Poznaniu, przy braku opieki instruktorskiej nad amatorami z Gniezna, sprawiły, że ostatecznie 4.06.1960 r. Zarząd AKF G-no wypowiedział PAKF-owi dotychczasowe zasady współpracy.

W teczce z dokumentacją Amatorskiego Klubu Filmowego przy PDK w Gnieźnie udostępnionej mi przez Leszka Kubackiego (syna Stanisława) jest jeszcze korespondencja przesyłana do gnieźnieńskiego klubu przez Federację Amatorskich Klubów Filmowych w Polsce. W „Wykazie amatorskich klubów filmowych zrzeszonych w Federacji” z 3.05.1961 obejmującej 65 klubów, AKF Gniezno jest wymieniony na 16 pozycji.

Ostatnim dokumentem w wymienionej teczce jest jeszcze niedatowana „Ankieta Najwyższej Izby Kontroli – Zespół Oświaty, Nauki i Kultury w sprawie wytwarzania filmów”, w której S. Kubacki wymienia tytuły filmów zrealizowanych w 1960 r. (1 turystyczny, 3 reportażowe i 1 fabularny – wszystkie cz-b na taśmie 8 mm): „Warmia Mazury”, „22 lipca w Gnieźnie”, „1 maja w Gnieźnie”, „Odpust św. Wojciecha”, „P...” oraz w pierwszej połowie 1961 r. (1 turystyczny, 3 reportażowe i 1 fabularny): „Gdańsk”, „Niedziela”, „Na Torwarze”, „Demon”, „Ewa rysuje”. Długość poszczególnych filmów wahała się od 15 do 60 m., łącznie zużyto ponad 300 m taśmy. W 1960 r. klub dysponował środkami ze składek – 500 zł i z dotacji – również 500 zł, łącznie 1000 zł, w 1961 r. były to tylko składki – 500 zł.

Scenariusz filmu pt. „Gniezno”

Lokomotywa pędzącego pociągu. Pociąg mija drogę z Dalek do Gniezna. W pociągu podróżni zrywają się i przygotowują się do wysiadania. Jeden podróżny podchodzi do okna i obserwuje zbliżające się Gniezno.

Podróżny opuszcza dworzec i udaje się pieszo do muzeum archeologicznego, oglądając po drodze park Kościuszki, ul. Lecha, Chrobrego, Mieczysława, Krzywe Koło, Szkołę i Kościół św. Jana i dociera do Muzeum Archeologicznego. Ekspozycje w Muzeum przenoszą podróżnego o 10 wieków wstecz. Ogląda tam plany grodu, rekonstrukcje wału obronnego, zabytki kultury materialnej. Po muzeum oprowadza go kustosz, obrazując ekspozycje ewentualnymi planami, mapami objaśniając znaczenie użytkowe przedmiotów. Podróżny porównuje niektóre z tych przedmiotów z obecnie używanymi. Na końcu kustosz pokazuje usytuowanie się Gniezna i plan grodu z podgrodziami w X w. Podróżny opuszcza Muzeum i skierowuje się w prawo ku górze Lecha, gdzie obserwuje stare kanonie wśród topól na tle katedry. Wąskimi schodkami wchodzi na górę, trafia do katedry, gdzie po schodach wskrabuje się na wieżę. Stamtąd ogląda położenie katedry i góry Lecha pomiędzy trzema jeziorami. Przypomina mu się ostatnia plansza w muzeum, na której widzi rysunek obecnych i poprzednich fundamentów katedry, potem przypomina sobie widok katedry z XIV i XVI w.

Podróżny schodzi do katedry, podziwia rekonstruowany gotyk i fragmenty staro-romańskie. Dociera do prezbiterium, gdzie odnajduje płytę z wizerunkiem Mieczysława i Dąbrówki, jak również płytę nagrobną Dąbrówki. Potem udaje się do kaplicy z drzwiami spiżowymi, na których studiuje żywot św. Wojciecha. Następnie zachwyca się realizmem rzeźb, podziwia ornamenty zwierzęce i roślinne. Z kolei wzrok trafia ponownie na obraz śmierci św. Wojciecha. Obraz się zaciera i widać bijący dzwon św. Wojciecha. Podróżny się oddala i dochodzi do grobowca piaskowego, gdzie ogląda rzeźby. Potem idzie dalej oglądać srebrną trumienkę oraz zdobnicze detale. Podróżnego trafia ksiądz, który po krótkiej rozmowie prowadzi go do biblioteki i skarbcza. Ogląda tam stare zabytki piśmiennictwa i skarby. Opuszczają wreszcie skarbiec i obchodzą nawę główną, gdzie zachwycają się kunsztownymi kratami i zabytkami znajdującymi się w kaplicach. Oglądając grobowce odczytują epigramy. Ksiądz wyprowadza podróżnego przed katedrę i pokazuje miejsce, na którym stał przed wojną pomnik B. Chrobrego. Kamera pokazuje jak wyglądał pomnik przed wojną, pokazuje również płaskorzeźby na pomniku. Podróżny żegna księdza i udaje się na samotną wędrowkę po kościołach. Interesuje się tam zabytkową architekturą i ważniejszymi zabytkami. Droga zaprowadziła go na cmentarz św. Piotra, gdzie w zaciszu spoczywają prochy gnieźnian. Dociera do grobu powstańców wielkopolskich. Odczytuje niektóre nazwiska. Kamera przenosi podróżnego na inny cmentarz z grobami poległych w kampanii 1939 r. i w walkach 1945 r. oraz groby żołnierzy radzieckich (przez cały czas nakręcania tej części filmu obraz ciemny, nastrojowy, zrobiony przy użyciu filtrów pomarańczowych).

Podróżny opuszcza bramę cmentarną, zmienia się nastrój, obraz jaśnieje. Na ulicach biegają bawiące się dzieci, mamy wożą swe pociechy w wózkach. W przedszkolu, na dziedzińcu przy ul. Warszawskiej zabawy i śmiechy. Podróżny przystaje, przygląda się temu i uśmiecha. Wędruje dalej do Prezydium Miejskiej Rady Narodowej, gdzie odwiedza przewodniczącego. Po krótkiej rozmowie przewodniczący zaprasza go do fotela, pokazuje pamiątkowe zdjęcia z dni wyzwolenia, oraz odznaczenia miasta. Potem dzwoni po architekta i z nim razem oglądają plany odnowienia Gniezna. Z kolei podróżny wychodzi z architektem by oglądać XIX-wieczne budynki oraz gmachy publiczne. Wędrowkę kończą w MKPG. Przewodniczący komisji po krótkiej wymianie zdań, przedstawia plany zabudowy przestrzennej. Ilustruje to planszami i wykresami rozwoju miasta. Potem wsiadają do taksówki i udają się do większych zakładów przemysłowych. W końcu zwiedzają nowe budownictwo przemysłowe. W drodze powrotnej mijają przedszkole przy parku Kasprzaka, skąd trzymając się za rękę wychodzą na spacer maluchy. Potem chwila w kawiarni na przyjacielskiej rozmówce i podróżny jest ponownie na dworcu. Kupuje tam bilet, a potem pocztówkę na której wypisuje pozdrowienia z Gniezna.

Pędzi pociąg. Podróżny podchodzi do okna i widzi w zachodzącym słońcu oddalające się Gniezno. Widok oddalającego się pociągu kończy film.

Zespół realizatorski:
S. Kubacki
T. Nowak
W. Gawrych

Scenariusz:
S. Kubacki

Fotografia w latach 70.

Rzemiosło

Szczegółowe opracowanie zagadnienia fotografii rzemieślniczej w Gnieźnie w II połowie XX w. wykracza poza zakres niniejszej pracy. Nie sposób jednak pominąć tej problematyki całkowicie, zwłaszcza że jak wcześniej zauważyliśmy fotografowie zawodowi równolegle z wykonywanym zawodem udzielali się w amatorskim ruchu artystycznym i brali czynny udział w pracach, gnieźnieńskiego oddziału PTF. Przypomnijmy chociażby nazwiska niektórych członków: S. Birecki, A. Jeśmontowicz, W. i E. Starczewscy, L. Macioszek. Sygnalizując więc to zagadnienie sięgnijmy do spisanych przez K. Szymoniaka wspomnień jednego z uczestników tego segmentu gnieźnieńskiej fotografii – M. Frankowskiego:

(...) – To był rok 1968, a ja szukałem pracy tam, skąd wyszedłem, czyli w redakcji „Gazety Chłopskiej”. Nie było już jednak dla mnie etatu, gazeta zwalniała dziennikarzy. Kręciłem się więc trochę przy gnieźnieńskich „Przemianach” i od kuzyna Janusza Chlasty, dowiedziałem się, że zwalnia się w Gnieźnie punkt usługowy w Wielobranżowej Spółdzielni Pracy. Był to lokal w nieistniejącym już dzisiaj budynku przy ulicy kanclerza Łaskiego, bo teraz jest tam duże skrzyżowanie z ulicą Poznańską. Ja ten lokal objąłem i w ten sposób stałem się fotografem usługowym, nie mając na początek żadnego profesjonalnego sprzętu atelierowego. Tam przyjąłem do pracy, jako ucznia, swoją przyszłą żonę Ewę i razem przepracowaliśmy tam trzy lata. Po tych trzech latach udało mi się przenieść na ulicę Farną, na parter budynku, który też już nie istnieje. (...) To był rok 1971.

K.S. Wróćmy na chwilę do lokalu przy ulicy Łaskiego. Jak to było z przyjmowaniem do pracy twojej przyszłej małżonki?

– Ewa miała wtedy 19 lat i została u mnie uczniem, który przyucza się do zawodu. Wkrótce zdała egzamin czeladniczy i została pełnowartościowym fotografem. Wiem, że gdyby nie związek ze mną, to Ewa nie wybrałaby dla siebie tego zawodu, chociaż była w lepszej sytuacji niż ja, bo miała wujka, wielkiego pasjonata fotografii. Walerian Gawrych, (członek PTF – patrz lista – przypis W.N.) bo o nim mowa, zapalony fotoamator, jeszcze przed wojną i przez cały okres okupacji robił zdjęcia. Znany był szczególnie w środowisku archeologów, bo działał przy wykopalskach i dokumentował je na potrzeby muzealników. A po wojnie pracował jako narzędziowy w gnieźnieńskim „Spomaszu” i tam też prowadził pracownię fotograficzną. Podczas wojny i okupacji, gdy nie było energii elektrycznej, skonstruował kopiarkę, gdzie źródłem światła była lampa naftowa oraz system lusterek wzmagających natężenie światła i tym sposobem uzyskiwał całkiem poprawne odbitki fotograficzne.

K.S. A zatem, zreasumujmy: zakład przy ulicy Łaskiego to pierwsza twoja własna działalność gospodarcza, pierwsza uczennica, ślub, własna rodzina i pierwsze doświadczenia na rynku usług fotograficznych. Czy coś jeszcze ze spraw ważnych zdarzyło się tam właśnie?

– Tam, jako pierwszy w Gnieźnie, podjąłem próby z fotografią barwną. Pierwsze odbitki kolorowe, w ramach usługi fotograficznej, wyszły w Gnieźnie spod mojej ręki. Był to rok 1970 i 1971. Pamiętam, że Janusz Chlasta robił nam zdjęcia na naszym ślubie i że były to zdjęcia kolorowe, to znaczy film w aparacie był kolorowy. A ponieważ nie miałem wtedy jeszcze własnych odczynników, film wysłałem do Bydgoszczy, do centralnego laboratorium, gdzie dokładnie mi go spaprali. Wywołany przez nich film z moimi zdjęciami ślubnymi nie nadawał się do dalszej obróbki. Nie można było ich kopiować. Takie to były u nas początki koloru. (...)

K.S. A jak to się stało, że z ulicy Farnej trafiłeś ostatecznie na ulicę Łubińskiego?

– Któregoś dnia 1976 r., a konkretnie w piątek, przyszedł do nas na Farną ówczesny prezydent Kaszuba, z którym chodziłem przez rok do jednej klasy w gnieźnieńskim ogólniaku, i mówi, że w poniedziałek buldożery zaczynają burzyć kamienicę, w której miałem zakład. Spółdzielnia, w której byłem zrzeszony, zaoferowała mi w to miejsce pracę u kogoś w Poznaniu, w jakimś tamtejszym zakładzie. O odszkodowaniu za inwestycje, jakie poczyniliśmy na Farnej, nie było nawet mowy. To był moment, gdy rozstałem się z ulicą Farną i przy okazji ze Spółdzielnią.

K.S. Rok 1976. Jaki był wtedy twój poziom zaawansowania w technikę i technologię fotograficzną, oczywiście na tle innych gnieźnieńskich zakładów?

– Na pewno nie odstawałem od najlepszych, a były i takie sprawy, że byłem krok przed innymi. Na przykład jeżeli chodzi o sprawy atelierowe to już wówczas stworzyłem pierwsze studio błyskowe, wykonane własnym sumptem z dostępnych lamp błyskowych na zasilanie sieciowe. Dzisiaj co prawda prymitywne, ale swoją rolę w miarę dobrze spełniało, gdyż ówczesne filmy były bardziej przystosowane do światła dziennego, a tym samym błyskowego. Poza tym, jeszcze za czasów gdy byłem na ulicy Łaskiego, jako pierwszy w Gnieźnie zrobiłem kolorową dokumentację fotograficzną dla Urzędu Miasta. Był taki wtedy bardzo popularny w całej Polsce „Turniej miast” transmitowany przez telewizję. Gniezno walczyło w parze z Kaliszem. Obfotografowałem całą gnieźnieńską część tego turnieju, robiąc jednocześnie, na dwóch aparatach, zdjęcia czarno-białe i kolorowe. Z tego wyprodukowałem na potrzeby Urzędu Miasta 60 albumów fotograficznych. A zdjęcia kolorowe udały się bardzo dobrze, ponieważ odbitki robiłem na zaawansowanym technologicznie papierze węgierskim Forte Color, który przychodził do Polski razem z chemią, więc to dawało gwarancję wysokiej jakości. A na Farnej świadczyłem już normalne usługi w zakresie kolorowej fotografii atelierowej, fotografii reportażowej i dokumentacyjnej, a także robiłem już seryjnie odbitki z kolorowych filmów, które do zakładu przynosili klienci.

K.S. Jak to wszystko wyglądało na tle innych, gnieźnieńskich zakładów fotograficznych?

– Wtedy liczyły się tak naprawdę trzy warsztaty. Najstarszy, z tradycjami jeszcze przedwojennymi, był zakład Wiktora Nowickiego¹, przy ulicy Chrobrego, w bramie na wysokości PKO. Dzisiaj jest tam firma fotograficzna „Pixel”. Nieco młodszy, ale też z tradycjami, bo od roku 1945, był zakład „Foto-Marylka” Edmunda Starczewskiego², po którym firmę przejął z czasem syn Wojciech. On także usadowiony był przy ulicy Chrobrego, ale na wysokości restauracji „Gwarna”. Obaj ci panowie przed wojną terminowali i uczyli się fotografii studyjnej u jedyne go wtedy mistrza, czyli u pani Korkunowej, prawdopodobnie spolszczonej Niemki, która miała swój zakład przy ulicy Tumskiej, a jej atelier było jedynym w okolicy studium fotograficznym z przeszklonym dachem³. Trzecim z tych wielkich gnieźnieńskich warsztatowców, którzy po wojnie nadawali ton miejscowej fotografii, był Antoni Jeśmontowicz, aktor gnieźnieńskiego teatru, malarz amator, wspaniały człowiek i utalentowany fotograf. On rozpoczął działalność w roku 1957 przy

1 Wiktor Nowicki – ur. 19.12.1898 r. w Poznaniu, zm. 24.04.1981 r. w Gnieźnie. Kartę rzemieślniczą nr 18 uzyskał 28.01.1919 r. W okresie od 1.06.1916 r. uczył się zawodu w poznańskim zakładzie Kazimierza Szymkowiaka, później praktykował w wielu innych zakładach w stolicy Wielkopolski. Własne atelier uruchomił w Gnieźnie 8.06.1928 r. przy ul. Tumskiej 4. (E. Kowalska, *Dorobek gnieźnieńskich fotografów z lat 1919-1939*, Kronika Wielkopolski, nr 1(105), Poznań, 2003, s. 25. – przypis W.N.)

2 Edmund Starczewski – ur. 18.07.1912 r. w Dortmundzie, zm. 15.11.1974 r. w Gnieźnie. Przed II wojną światową praktykował w zakładzie przy ul. Tumskiej 4, a potem do 1945 r. zatrudniony był w tym samym zakładzie, który działał pod szyldem „Fotobaus Lux” Korkunow, Gnesen, Po 1945 r. rozpoczął pracę na własny rachunek, uruchamiając zakład fotograficzny „Foto Marylka” przy ul. Chrobrego 7 (E. Kowalska, *Dorobek gnieźnieńskich fotografów z lat 1919-1939*, „Kronika Wielkopolski”, nr 1(105), Poznań, 2003, s. 25. – przypis W.N.).

3 Zakład działał pod szyldem „Fotobaus Lux” Korkunow, Gnesen, (E. Kowalska, *Dorobek gnieźnieńskich fotografów z lat 1919-1939*, „Kronika Wielkopolski”, nr 1(105), Poznań, 2003, s. 25. – przypis W.N.).

ulicy Mieszka I pod szyldem „Foto-Studio”. Po nim firmę przejął syn Ryszard, a teraz już wnuczka Dorota, dobrze przygotowana fotograficznie (pasjonatka fotografii artystycznej) kontynuuje rodzinną tradycję. Od 1990 r. firma funkcjonuje przy Pl. 21 Stycznia.

K.S. Każdy z tych warsztatów miał zapewne swój styl, z czegoś był znany i dlatego na swój sposób musiał być rozpoznawalny. Potrafisz w dwóch zdaniach scharakteryzować ich specyfikę?

– Wiktor Nowicki i Edmund Starczewski mimo, że wyszli spod ręki tej samej mistrzyni, mieli swój własny, odmienny styl. U pierwszego światło było bardzo kontrastowe z użyciem tzw. kontr, tj. światła tylnego podkreślającego zarys sylwetki czy owalu głowy, u drugiego natomiast światło łagodne, lekko odbite z zastosowaniem miętko rysujących obiektywów. Zdjęcia z tego okresu były bardziej statyczne, takie trochę posągowe, ale to też było wymuszone poprzez klisze szklane, czy potem błony płaskie. One wymagały długiego, trzysekundowego czasu naświetlania, dlatego fotografowany człowiek nie mógł się poruszyć i stąd takie efekty. Z czasem, gdy materiały były czulsze, a aparaty doskonalsze optycznie, zdjęcia stawały się bardziej dynamiczne. Bardzo kreatywny, jeżeli chodzi o zdjęcia studyjne i portrety był właśnie Antoni Jeśmontowicz. Jego portrety robiły wrażenie, a mnie one fascynowały już jako chłopaka z podstawówki. Wracając z zajęć lekcyjnych, niemal codziennie przechodziłem koło „Foto-Studia”. Tam, w witrynie, obok zdjęć pocztówkowych, w narożniku stało zawsze dużych rozmiarów zdjęcie portretowe, za każdym razem inne przy zmianie wystawy. Pan Antoni przez kilka lat funkcjonował również jako fotograf teatralny, którego wiele wspaniałych zdjęć można było podziwiać w foyer teatru gnieźnieńskiego. W tym miejscu warto wspomnieć jeszcze o innych zakładach, które wtedy działały w Gnieźnie. Na przykład Jerzy Inerowicz miał punkt usługowy przy targowisku, gdzie obok manualnej pracy laboratoryjnej wykonywał również zdjęcia poza zakładem, np. w USC. Z czasem przeniósł się na Zielony Rynek, gdzie już miał studio. Ten punkt, od czasu jego śmierci, do dzisiaj prowadzi jego córka Anna Cizak. Z kolei przy ul. Budowlanych, a później przy ul. Rzeźniczej istniał zakład prowadzony przez Albina Sobkowiaka, który wcześniej długi czas działał w Mogilnie. Był też „Foto-Styl” przy ul. Grzybowo – Stefana Korpysa, który wcześniej miał zakład foto w Kłęcku, przy Rynku. Długie lata działało też laboratorium wspomnianego na początku tej rozmowy pana Macioszka. On pracował przy ul. Chrobrego, obok studia W. Nowickiego. Było też maleńkie laboratorium pana Bireckiego⁴ przy ul. Farnej. Był też taki fotograf – Bogdan Jędrzejewski. Ktoś nadał mu przydomek „Mecenas” i tak już zostało. Fotografował wyłącznie na pogrzebach, czy ktoś chciał czy nie, a odbitki przynosił na stypę lub do rodziny zmarłego. Muszę jeszcze przypomnieć dość długo prowadzony zakład w narożu Zielonego Rynku, w którym wykonywano głównie zdjęcia studyjne. Działała tam pani Walczak, której bliżej nie znałem. Pamiętam jeszcze studio i laboratorium na ul. Libelta z lat 70. (przy tak zwanym kominie), uruchomione przez Zbigniewa Sobczaka, a potem przejęte przez Mirosława Skrzypkowskiego, który wcześniej miał zakład w Czarniejewie. Lata 90. to czas, kiedy na rynek weszły szybko pracujące mini laby, jak „Fuji” na ul. Dąbrówki, czy „Foto Centrum” na ul. Chrobrego. Nie mogę również pominąć działalności mojego dobrego kolegi i przyjaciela Krzysztofa Grossa, przedwcześnie zmarłego w wieku niespełna 50 lat. Pracował najpierw w „Foto Centrum”, a później już samodzielnie prowadził usługi laboratoryjne i reportażowe na ul. Dąbrówki, narożnik ulicy Grzybowo (dzisiaj sklep komputerowy). Krzysiek, będąc elektronikiem, najpierw pracował we wrzesińskim „Tonsilu”, a później połknął bakcyła fotografii, poznał dobrze tajniki fotografii czarno-białej, a z czasem, przy mojej pomocy, również fotografii barwnej i tak, na ład-

4 Birecki Stanisław – ur. 24.06.1904 r. we Lwowie, zm. 1.11.1980 r. w Gnieźnie. Nr Karty Rzemieślniczej 709. Od 21.08.1933 r. prowadził zakład fotograficzny „Psyche” najpierw przy ul. Tumskiej 10, później przy Rynku 6, a po II wojnie światowej przy ul. Farnej 8 (E. Kowalska *Dorobek gnieźnieńskich fotografów z lat 1919-1939*, „Kronika Wielkopolski”, nr 1(105), Poznań, 2003, s. 25. – przypis W.N.).

nych parę lat, ostał się zawodowo jako fotograf. (...) tu muszę jeszcze wymienić Wojtka Zasadę. To był człowiek także z kolejarzkiej profesji i również zarażony fotografią. Przez wiele lat drugim jego zajęciem stało się fotografowanie i filmowanie. Obrabiał to wszystko sam w domowych warunkach. A z racji stałych wyjazdów związanych z zawodem, często bywał w dawnym NRD, skąd przywoził nam, fotografom warsztatowym, aparaty i inne potrzebne akcesoria, nieosiągalne na naszym rynku. Na koniec tej prezentacji wymienię jeszcze dwie osoby. Oto Olek Matczyński, który najpierw był jakiś czas fotografem w gnieźnieńskim Muzeum Początków Państwa Polskiego, a potem otworzył zakład w Janowcu Wielkopolskim. Obecnie prowadzi wraz z żoną i córką zakład w Wągrowcu, przy czym jego związki z gronem fotografów gnieźnieńskich nadal są bardzo zażyłe. Druga osoba to Broniek Tylewski – z zawodu zegarmistrz, który z czasem też obrał sobie za źródło utrzymania fotografię i przez dobre 20 lat prowadził małe laboratorium na terenie ośrodka wczasowego w Skorzęcinie. Po zakończeniu działalności w Skorzęcinie, z racji tego, że w Gnieźnie nie ma punktu napraw sprzętu foto, stał się „lekarzem” Smien, Zenitów i Praktik, a teraz również cyfrówek. Codziennie odwiedza tutejsze zakłady, skąd zabiera do naprawy aparaty pozostawione przez klientów, zadowolonych, że nie muszą szukać specjalistycznych serwisów poza Gniezmem.

Fot. W. Nielipiński, Grzybowo z zestawu „Gniezno 81”.

M. Frankowski, *Nie sprzedaje się duszy*, Seria wyd. *Fotografowie Wielkopolski*, WBPiCAK P-ń, zeszyt 3.

Niewielu gnieźnieńskich rzemieślników może pochwalić się prawie 50-letnią tradycją w uprawianiu rodzinnego fachu. Do nich należy jednak z pewnością Wojciech Starczewski, fotograf, który swoją pracę niejako odziedziczył po ojcu.

Ojciec Wojciecha, Edmund, fotografią zainteresował się jeszcze przed wojną. Był samoukiem, powoli ale dokładnie zgłębiającym tajniki rzemiosła czy raczej sztuki. W 1946 r. przed Komisją Izby Rzemieślniczej w Poznaniu zdał egzamin mistrzowski i otworzył jedyny wówczas w Gnieźnie zakład fotograficzny, mieszczący się przy ul. Chrobrego 7, tam gdzie dziś znajduje się kawiarnia „Arezzo”.

Pracował używając aparatów studyjnych, a zdjęcia wykonywał na szklanych kliszach. Zakład nazwany od imienia jedynej córki „Foto-Marylka” w latach prosperity zatrudniał siedmiu uczniów, dwóch czeladników i mistrza Edmunda. Żyło się nie najgorzej, a fotograf należał do gnieźnieńskiej elity. Nadeszły jednak lata stalinowskiej represji wobec „prywaciarzy” i nałożone domiary podatkowe zmusiły E. Starczewskiego do przeniesienia w 1956 r. zakładu na II piętro do wydzielonej części w mieszkaniu. Trzeba też było zwolnić pracowników.

Tymczasem Edmund przygotowywał swoich następców. Spośród trzech synów najbardziej uzdolniony i zainteresowany „pstrykaniem” zdjęć był najmłodszy – Wojciech. W 1964 r. rozpoczął on naukę, a w 1970 r. zdobył papiery mistrzowskie. Kiedy więc Edmund ze względu na stan zdrowia nie mógł prowadzić działalności, przepisał schedę na syna.(...)

(rez), *Rodzinne pasje* „Przemiany” 16.09.1994, nr. 38.

Nowy zakład fotograficzny

Powiatowa Spółdzielnia Pracy usług Wielobranżowych otworzyła 1 lipca przy ulicy Łaskiego nowy zakład fotograficzny. Kierownikiem zakładu jest absolwent Liceum Technik Sztuk Plastycznych w Gdyni, Maciej Frankowski. Czytelnicy nasi mieli już okazję nie raz oglądać jego zdjęcia, bowiem M. Frankowski jest stałym współpracownikiem naszej redakcji.

FOTOGRAF
T. Walczak
Gniezno
ul. Zielony Rynek 11

Foto - Studio
A. i R. Jeśmontowicz
Gniezno
ul. Mieszka I nr 5, tel. 19-29

ZAKŁAD FOTOGRAFICZNY
Miroslaw Skrzyplowski
miatrz fotografii
Gniezno, ul. Roosevelta 74
tel. 49-04, dom. 49-06

ZAKŁAD FOTOGRAFII BARWNEJ
I CZARNOBIALEJ
Albin Sobkowiak
62-200 Gniezno, Rzeźnicka 4

„FOTOPLASTYKA”
Zakład Fotografii Barwnej i Czarnobiałej
MACIEJ FRANKOWSKI
Gniezno, Marchewkiędegn 10

Kier. Zakł. Fotografii
JÓZEF INEROWICZ
Gniezno, ul. Zielony Rynek 8
tel. 10-75

Maciej Frankowski ur. 22.01.1945 r. w Krakowie, dzień po wyzwoleniu miasta spod okupacji hitlerowskiej. Ukończył Liceum Plastyczne (na kierunku fotograficznym) w Gdyni-Orłowie. Po maturze, w 1963 r. odbył staż fotoreportera prasowego w redakcji gnieźnińskiego tygodnika „Przemiany” z którym później współpracował aż do połowy lat 70. Swój pierwszy usługowy zakład fotograficzny FOTOPLASTYKA założył w 1968 r. przy ul. Łaskiego (w ramach Powiatowej Spółdzielni Pracy usług Wielobranżowych). Zakład w 1971 r. został przeniesiony na ulicę Farną, a w 1983 r. na ulicę Łubińskiego 10, gdzie znajduje się do dzisiaj. Pierwszym aparatem M. Frankowskiego był czeski Flexaret. W jego kolekcji znajduje się około 100 różnego typu kamer, które, choć sprawne, wyszły już z użycia. Jest współorganizatorem dorocznych spotkań środowiska gnieźnińskich fotografów. FOTOPLASTYKA jest firmą rodzinną, w której na przestrzeni 30 lat szlify fotografa warsztatowego zdobyło dziesięcioro uczniów¹.
Pierwsze wystawy i nagrody: 1965 r. – wystawa w PDK „Gnieźnińskie dzieci”,
1969 r. – III nagr. w konkursie PDK „Gniezno w fotografii”,
1969 r. – II miejsce w wojewódzkim konkursie fotograficznym spółdzielczości pracy.

Fot. W. Nielipiński.

1 M. Frankowski, *Nie sprzedaje się duszy*, Seria wyd. *Fotografowie Wielkopolski*, WBPiCAK P-ń, z. 3.

Prasa Lokalna

Tradycje prasowe w Gnieźnie sięgają 1860 r. kiedy to w drukarni Jana Bernarda Langego zaczęto wydawać czasopismo „Rok Wiejski”. Następnie wychodziły różne czasopisma, które z braku funduszy lub czytelników po pewnym czasie zniknęły z rynku wydawniczego. W 1945 r. zaczęto wydawać w Gnieźnie „Nowy Czas”, a w 1956 r. „Gazetę Gnieźnieńską”, którą po trzech latach zastąpił miesięcznik „Ziemia Gnieźnieńska” wychodzący do 1963 r. W styczniu 1965 r. ukazał się pierwszy numer „Przemian Ziemi Gnieźnieńskiej” – gazety, która wychodzi do dziś pod tytułem „Przemiany na Szlaku Piastowskim”.

Wkład prasy lokalnej w rozwój gnieźnieńskiej fotografii można rozpatrywać na kilku płaszczyznach. Po pierwsze – zamieszczanie informacji o działalności miejscowego środowiska fotograficznego: notki o wystawach, spotkaniach autorskich, powstawaniu nowych kół fotograficznych w zakładach pracy i ośrodkach kultury. Po drugie – inspirowanie do aktywności na polu fotografii poprzez ogłaszanie konkursów i zagadek fotograficznych (np. rubryki: *Gniezno mało znane* – 1977, *Gniezno na starej Fotografii* – 1979). Po trzecie – zatrudnianie fotografów i publikowanie ich zdjęć bardzo często o wartościach nie tylko informacyjnych, ale również artystycznych. W pierwszych latach istnienia „Przemian” swoje zdjęcia publikowali tutaj: J. Chlasta, A. Elantkowski, M. Frankowski, A. Jeśmontowicz, K. Macioszek, L. Posłuszny, K. Przychodzki, Cz. Rumiński, K. Sobota, A. Szłapczyński (do 1968 r.), E. Starczewski, H. Śmigieński. Od 1969 r. relacje teatralne ilustrowane były fotografiami G. Wyszomirskiej. Z czasem ilość nazwisk autorów fotografii w stopce redakcyjnej maleje i pozostaje tylko jedno: J. Chlasta.

Janusz Chlasta (...) urodził się w rodzinie kolejarskiej w 1938 r. w Wilnie. Szkołę podstawową ukończył w Ostrowie Wlkp., zawodową i technikum kolejowe w Bydgoszczy. W Gnieźnie przebywa od 1959 r. Pierwsze zdjęcie wykonał unikalnym już aparatem Codak-Box będąc w szóstej klasie szkoły podstawowej. Po roku ukazuje się jego pierwsze zdjęcie interwencyjne wraz z tekstem w „Głosie Wielkopolskim”. To zdecydowało, że fotografia stała się jego główną pasją i chlebem powszednim. Jest profesjonalistą, samoukiem. (...) Rozpoczął karierę fotograficzną na sprzęcie przez siebie zrobionym. Współpracuje z miesięcznikiem „Przemiany” od pierwszego numeru. (...) Później zostaje etatowym fotoreporterem tygodnika „Przemiany Ziemi Gnieźnieńskiej”. Jego zdjęcia publikuje Centralna Agencja Fotograficzna, „Gazeta Poznańska”, „Głos Wielkopolski”, „Panorama Śląska”, „Motor”, a także miesięcznik „Polska” w edycji angielskiej. Od pierwszego numeru do 1977 r. był także fotoreporterem „Głosu Załogi”. Członek Poznańskiego Towarzystwa Fotograficznego od 20 lat. (...)

E. Jankowski, *Najdłużej i najsukuteczniej „chlasta” zdjęcia Janusz Chlasta szalejący fotoreporter „Przemian Ziemi Gnieźnieńskiej”, „Głos Załogi”, 1.07.1989, nr 7 (331), s. 3.*

Pierwsze wystawy:

KMPiK 1966, 1968, Salon PTF P-ń ul. Paderewskiego 1969, DKDiM 1972, PDK 1973, 1975, witryny okienne BPMG „Najmłodszy mieszkańcy Gniezna w fotografii” – 18.05.1979, MOK grudz. 1980 „Robotnicy”.

Nagrody:

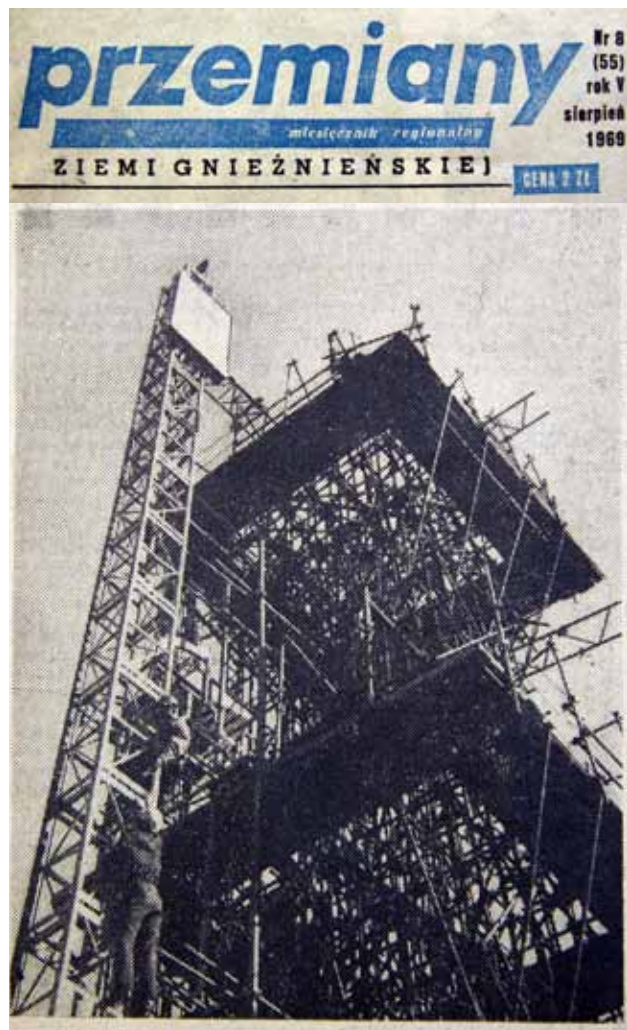
1966 r. – nagr. w konkursie PDK „Gniezno w XX-leciu”

1969 r. – II miejsce w konkursie zorganizowanym przez Wydział Kultury Prezydium MRN oraz PDK pt.: „Gniezno w fotografii”

1969 r. – III miejsce w ogólnopolskim konkursie miesięcznika „Radar”
wyróżnienie w konkursie czasopisma „Zarzewie”.

Nagrodzone fotografie

W ogłoszonym przez Wydział Kultury Prezydium MRN i PDK w Gnieźnie konkursie fotograficznym dwa II miejsca zdobyli Marian Pankowski z Ostrowa za pracę pt. „Pojedziemy” i nasz fotoreporter Janusz Chłasta za zdjęcie pt. „Zremb” (zamieszczamy je na str. 1). Otrzymali oni nagrody pieniężne po 1500 zł. Dwie III nagrody po 1000 zł zdobył Antoni Jeśmontowicz za zdjęcie pt. „Wielka budowa” i drugi nasz fotoreporter Maciej Frankowski za fotoreportaż pt. „Millenium”. Wyróżnienia po 500 zł przyznano Marianowi Kostrzewskiemu z Ostrowa i Zbigniewowi Witkowskiemu z Gniezna.

J. Chłasta „Zremb”
II miejsce w konkursie pt.: „Gniezno w fotografii”

Fot. J. Chłasta „Gnieźnieński rynek”

– Chlasta nigdy nie miał cięgot do porządkowania swoich archiwaliów. W redakcji „Przemian”, gdy się wchodziło do ciemni, to nad głową sterczał długi, wystający ze ściany gwóźdź, na którym wisiały nadziane przez Janusza filmy. On w ten sposób „odhaczał” zakończone tematy, które poszły do druku. Gdy tych filmów było na owym gwoździu ze dwadzieścia, to je ściągał i wkładał do długiego drewnianego pudełka własnej konstrukcji. Gdy jego związki z redakcją się zakończyły, wszystkie te pudełka wywiózł do swojego garażu. W ten sposób powstało największe prywatne archiwum fotografii prasowej w Gnieźnie. Jak to dzisiaj wygląda, nie wiem, bo nigdy w tym garażu nie byłem. A warto by pomyśleć o zeskanowaniu istniejących tam filmów, bo na nich mieści się kilkadziesiąt lat powojennej historii miasta.

M. Frankowski, *Nie sprzedaje się duszy*, seria wyd. *Fotografowie Wielkopolski*, WBPiCAK P-ń, zeszyt 3.

Janusz Chlasta w 1981 r.

Tygodnik „Przemiany” był pismem nie tylko informacyjnym, ale i opiniotwórczym. Na jego łamach publicystyczne artykuły ilustrowane własnymi zdjęciami zamieszczał K. Łukasik, a w późniejszym okresie (lata 80-te) kompetentne recenzje z miejskich wydarzeń kulturalnych pisał J. Kałwak. Obaj byli stałymi uczestnikami imprez fotograficznych.

Krzysztof Łukasik ur. 25.09.1950 r. Ukończył Liceum Pedagogiczne w Rogoźnie i „historię” na UAM w Poznaniu. Historia, zabytki, turystyka, fotografia i praca z młodzieżą to zainteresowania, które łatwo można było z sobą łączyć. Już podczas pierwszej pracy w Zbiorczej Szkole Gminnej nr 4 w Gnieźnie (1976 r.) podjął się prowadzenia kółka fotograficznego i klubu filmowego. W latach 1977-2005 organizował pracę sekcji fotograficznej w MDK w Gnieźnie. W tym samym okresie podjął współpracę z redakcją „Przemiany”, publikując artykuły na początku ilustrowane własnymi zdjęciami. W 1983 r. Redakcja zaproponowała mu etat dziennikarza fotografującego i od tego czasu jego fotografie obok zdjęć Janusza Chlasty były publikowane w każdym numerze gazety. Równocześnie jego strażackie fotoreportaże były wykorzystywane w miesięczniku „Strażak”. W latach 1991-95 współpracował z „Expressem Poznańskim”, a w latach 1995-1999 z „Gazetą Poznańską”. Niezależnie od zleceń redakcyjnych wykonywał dokumentację z wydarzeń w środowiskach, które go szczególnie interesowały: blisko współpracował z E. Górniakiem w ramach ZHP i „SCRK Promyk”, a także uczestniczył w wielu fotograficznych akcjach Foto-Klubu Format i relacjonował je na łamach prasy.

Fot. J. Chlasta, „1 maja”

Jerzy Kałwak ur. 1956 r. w Wieluniu. Magister filologii polskiej (specjalizacja: teatr i kultura żywego słowa), dziennikarz i redaktor radia, prasy i telewizji Śląska i Wielkopolski; redaktor naczelny rozgłośni Archidiecezji Gnieźnieńskiej. Korespondent i felietonista prasy polonijnej i studenckiej. Publikował w „Sztuka dla Dziecka”, „Mój Świat”, „Dziennik Wielkopolan Dzisiaj”, „Gazeta Poznańska”, „Obserwator”; ponadto w „Polityce”, „Życiu Literackim”, „Tygodniku Kulturalnym”, „Najwyższym Czasie”, „Rzeczpospolitej”, „Gazecie Wyborczej”, „Gazecie Polskiej”, „Trybunie Opolskiej”, miesięcznikach: „Odra”, „Opole”, „Nurt”, „Akcent”, „Topos”, „Akant”, w prasie lokalnej w Gnieźnie i Wrześni („Przemiany Ziemi Gnieźnieńskiej”). W latach 1980-1981 inicjator i działacz NZS w WSP w Opolu; usunięty z pracy w red. Literackiej PR w Opolu po wprowadzeniu stanu wojennego; współpracował z „Solidarnością” i Komitetem Obywatelskim.

Debiutował jako poeta w czasopismach studenckich Opola – „Spójnik” i „Aneks”. Jest autorem opowiadań i utworów scenicznych. Opublikował zbiory wierszy „Biała ściana”, „Okoliczności i inne wiersze”, „Plan miasta”, „Wiersze z mułu z pyłu z powietrza”; udział w Antologii Poezji Kontrkulturowej „Droga do Ashramu”. Laureat kilkunastu nagród literackich. Interesuje się twórczością filmową, jest autorem kilku scenariuszy, jako student realizował filmy amatorskie. Inną jego pasją jest muzyka (rock, jazz, opera, klasyka), turystyka (zamki, góry), sztuka kulinarna, malarstwo, architektura. Był działaczem i prezesem Gnieźnieńskiego Towarzystwa Jazzowego, współorganizatorem Warsztatów Jazzu Tradycyjnego. Współpracował przy organizacji Piastowskiego Lata Poezji w Gnieźnie. Ukończył podyplomowe studia w zakresie zarządzania funduszami Unii Europejskiej, zarządzania drogami, zamówień publicznych; obecnie pracuje jako urzędnik.

FEDERACJA AMATORSKICH KLUBÓW FILMOWYCH

W P O L S C E

(FEDERATION POLONAISE DES CLUBS DE CINEMA D'AMATEURS
U. N. I. C. A.)

MEMBRE DE L'UNESCO

Warszawa, dn. 25 lutego 19 60
ul. Polowska 61.

33/60

Amatorski Klub Filmowy przy
Powiatowym Domu Kultury

G n i e z n o

Sekretariat Federacji Amatorskich Klubów Filmowych zwiada-
mia, że na plenarnym Zebraniu Zarządu Federacji w dn. 7 lutego 1960
Klub Wasz został przyjęty w poczet członków kandydatów Federacji.

Okres kandydowania trwa 6 miesięcy - może być jednak prze-
dłużony, jeśli Klub nie weźmie udziału w VIII Ogólnopolskim konkur-
sie Film Amatorski (termin nadsylenia prac na konkurs - 30.IV.br.
adres Komisarza Konkursu - kol.S.Puls, Bydgoszcz, ul.Libelta 4/4)

Życzymy powodzenia

Sekretarz Techniczny

Powiatowy Dom Kultury

W 1954 r. powstał Powiatowy Dom Kultury, który zmieniał swoją siedzibę z ul. Mieszka I na ul. Dąbrówki a następnie Park Kościuszki. W 1975 r. zmienił nazwę na Gnieźnieński Ośrodek Kultury i przeniósł się do obiektu przy ul. J. Marchlewskiego (obecnie Łubieńskiego), w którym funkcjonuje do dziś. (od 1980 r. jako Miejski Ośrodek Kultury). W PDK od samego początku funkcjonowały sekcje fotograficzne różnie nazywane (dla młodzieży, dla amatorów). W latach 1956-1970 miał tu swoją siedzibę gnieźnieński oddział PTF (w 1959 r. przemianowany na Foto-Klub). W latach 1967-1972 r. działała tu Galeria „A” powołana przez ówczesnego dyrektora S. Pasiciela, która prezentowała szerokie spektrum sztuki współczesnej.

Wystawy i konkursy fotografii

Data	Tytuł	Autor	Organizator	Uwagi
1959	Wystawa oddziałowa	zbiorowa	PTF oddz. G-no	-
09.1965	Gnieźnieńskie dzieci	M.Frankowski	PDK	„Przemiany” 9, 10/65
1966	Gniezno w dwudziestoleciu	konkurs 3 uczestników	Wydział Oświaty MRN, PDK	„Przemiany” 7/1966 wystawa w KMPiK
1969	Gniezno w fotografii	konkurs	Wydział Kultury Prezydium MRN oraz PDK	dwie II nagrody: J. Chlasta, M. Pankowski (Ostrów) dwie III: A. Jeśmontowicz i M. Frankowski, wyróżnienia: M. Kostrzewski (Ostrów) Z. Witowski
13.12.1970	Fotografika	M.Wacyk, Michał Frąckowiak	Sekcja Młodych Fotoklubu PDK	„Przemiany” 12/70
15.01.1972	Fotografie	M.Frankowski	PDK	„Przemiany” 2/72
12.10.1973		J. Chlasta	PDK	„Przemiany” 10/73
17.01.1975	10-lecie Przemian	J. Chlasta	PDK	„Przemiany” 2/75
26.08.1977	Żużel	Grupa „Bez tytułu”: M. Stachowiak, A. Matczyński	GOK	wystawa w plenerze – boisko LO przy ul. Mieszka I
1979	Gniezno moje miasto	konkurs	-	-

**Polskie Towarzystwo Fotograficzne
w Gnieźnie**

ORGANIZUJE
w Powiatowym Domu Kultury

KURS FOTOGRAFICZNY

Program kursu obejmuje:

- znajomość aparatu fotograficznego i jego obsługę
- wiadomości o materiałach fotograficznych i ich zastosowaniu
- technikę robienia zdjęć z zajęciami praktycznymi
- ćwiczenia i zajęcia laboratoryjne
- wiadomości praktyczne o kompozycji fotograficznej

Kurs będzie trwał 20 godzin, począwszy od dnia 1 kwietnia 1961 roku.
Zajęcia 1 raz lub 2 razy w tygodniu po 2 godziny.
Uczestnicy kursu będą dysponować ciemnią fotograficzną przy PDK.
Zapisy na kurs przyjmuje ob. Antonina Werner w LPŻ Plac Boh. Stalingradu
Nr 10 w godzinach od 8 do 15.
Ilość miejsc ograniczona. Kandydatów przyjmuje się w kolejności zgłoszeń.

Zarząd PTF O/Gniezno

Państwowy Teatr im. Aleksandra Fredry

ul. Mickiewicza 9

Powstał w 1946 r. dzięki staraniom gnieźnian działających w Sekcji Teatralnej Towarzystwa Przyjaciół Gniezna. Inicjatywa powołania stałej sceny dramatycznej w Gnieźnie zyskała również przychylną ówczesnej rady miasta, która udostępniła zespołowi budynek kina „Słońce” przy ul. Chrobrego. 1 maja 1946 r. Teatr Miejski rozpoczął działalność artystyczną. Wystawiono wówczas komedię Józefa Korzeniowskiego pt. „Stary kawaler”, w reżyserii Henryka Barwińskiego, pierwszego kierownika artystycznego nowo powołanej do życia sceny. Pod koniec lat czterdziestych teatr upaństwowiono. Od 1955 r. jako jedyna profesjonalna scena dramatyczna w kraju, nosi imię Aleksandra Fredry.

Teatr jako zjawisko niepowtarzalne zapisuje się jedynie w pamięci tych, którzy go doświadczyli swą żywą obecnością. Przez wieki ludzie szukali narzędzia, które byłoby w stanie zatrzymać czas, uchronić przeżycie artystyczne od zapomnienia. Już starożytni Grecy mieli potrzebę uwieczniania scen teatralnych na wazach, dlatego możemy dziś odtworzyć oryginalne figury tancerzy oraz aktorów, ich stroje i nakrycia głów. W dziewiętnastym wieku wynaleziono fotografię, (...) która stała się niezastąpiona do utrwalania tego, co ulotne. Zanim jednak fotografia teatralna zaczęła aspirować do miana autonomicznego dzieła sztuki, przez długi czas służyła jedynie promocji teatru i jego artystów. Dziś wartość tych pierwszych zdjęć wzrasta. Po wielu latach wizerunki na papierze są niezastąpionym źródłem wiedzy dla historyków teatru, a nasze abstrakcyjne wyobrażenia o gwiazdach poprzedniej epoki nabierają dzięki nim konkretnych kształtów.

M. Ankiersztejn: <http://forum.fotopolis.pl/viewtopic.php?t=15716>

Pierwszym stałym fotografem teatralnym był w Gnieźnie A. Jeśmontowicz, następnie w latach 1969-1983 obsługą fotograficzną teatru zajmowała się G. Wyszomirska, a od 1984 r. fotografem teatralnym dokumentującym poszczególne realizacje sceniczne, jest M. Skrzypkowski.

Antoni Jeśmontowicz (1916-2002). Aktor teatralny (1948-1956) i fotograf. Członek gnieźnieńskiego Oddz. PTF (debiut wystawowy w 1954 r.), od 1957 r. właściciel zakładu fotograficznego przy ul. Mieszka I. Stały fotograf teatru do 1968 r.

(...) Po zdaniu egzaminu eksternistycznego w roku 1949 r. został aktorem teatru w Gnieźnie. Pracował w teatrze siedem lat. Był aktorem dramatycznym. Zapisał się w pamięci gnieźnian jako Don Ricardo w „Zielonym Gilu”, ale prawdziwą popularność przyniosła mu rola Nieznamowa w „Grzesznikach bez winy”. Antoni Jeśmontowicz jednocześnie prowadził fotograficzną dokumentację teatralną sztuk wystawianych w tamtym okresie. Do dzisiaj w archiwum teatru można zobaczyć wspaniałe zdjęcia sceniczne, doskonale oddające nastrój i charakter spektakli. Te rezultaty osiągnął za pomocą perfekcyjnego oświetlenia oraz doskonałości technicznej. Bez trudu w roku 1957 zdał egzamin mistrzowski w Izbie Rzemieślniczej w Poznaniu. Tym samym uzyskał uprawnienia do samodzielnej działalności fotograficznej i otworzył przy ówczesnej ulicy Mieczysława (dzisiaj Mieszka I) zakład fotograficzny, który do roku 1989 był synonimem perfekcyjnego kunsztu fotografii nie tylko usługowej, ale także artystycznej. Jego niekonwencjonalna technika fotografowania sprawiła, że zakład fotograficzny Antoniego Jeśmontowicza cieszył się dużym powodzeniem, a jakość świadczonych usług śmiało konkurowała z najlepszymi ówczesnymi zakładami fotograficznymi w Wielkopolsce.

gk, „Głos Wielkopolski”, 2002.

Fot.: A. JESMONTOWICZ

**Ziemia
Gnieźnieńska**

G

ORGAN
FRONTU
JEDNOŚCI
NARODU

NR 10
MIESIĘCZNIK

G N I E Z N O
LISTOPAD 1964 r.

CENA
50 gr

**ZIEMIA
GNIEŹNIENSKA**

Organ Frontu Jedności Narodu

Wydawca: Wydawnictwo „Ziemia Gnieźnieńska”

Redakcja: ul. Główna 10, 61-001 Gniezno

Telefon: 2-10-10

A. Jeśmontowicz – autoportret

Ryszard Jeśmontowicz – syn Antoniego, ocalił średnioformatowy aparat fotograficzny Zeiss Ikon – Super Ikonta 530/2, z obiektywem Tessar 1:3,8 i $f=10,5$, którym Antoni wykonał niemal całą pozastudiijną dokumentację fotograficzną sceny gnieźnieńskiej. I właśnie ta dokumentacja, zachowana w postaci około 1000 negatywów (czyli można ją szacować na około 10 000 kadrów czarno-białych 6x9) jest w posiadaniu rodziny, a ich bezpośrednim depozytariuszem jest wnuczka Dorota, która podjęła próbę zeskanowania i skatalogowania tych materiałów.

na podst.: K. Szymoniak, *Fotografioly 2*, Gaudentinum 2013, s. 137.

1966 r. „Fantazy”,
zdjęcia z archiwum rodziny.

1972 r., „Matka”

1956 r., „Moralność Pani Dulskiej”

Grażyna Wyszomirska całe życie mieszkała w Poznaniu. Jej rodzice przenieśli się z Wielunia do stolicy Wielkopolski gdy miała siedem lat. Tutaj zdała maturę, potem egzaminy wstępne i rozpoczęła naukę w Wyższej Szkole Muzycznej, którą po roku przerwał wybuch II wojny światowej. W czasie okupacji Grażynę zatrudniono w niemieckim zakładzie fotograficznym gdzie poznała przyszłego męża, Zbigniewa Wyszomirskiego.

Po wojnie ukończyła przerwane studia. W życiu zawodowym postanowiła pogodzić miłość do muzyki i pasję fotografowania. Zaczęła pracować wśród artystów Opery Poznańskiej. I choć potem obsługiwała wszystkie miejskie sceny teatralne, najchętniej pracowała podczas przedstawień muzycznych. W 1947 r. wstąpiła do Poznańskiego Towarzystwa Fotograficznego. Wkrótce stała się stałym bywalcem Galerii PTF przy ul. Paderewskiego, gdzie poznańscy fotograficy spotykali się, wymieniali doświadczenia i organizowali wystawy. (...) W 1950 r. (...) po raz pierwszy publicznie zaprezentowała swoje prace w Galerii PTF. Pod koniec lat 50. XX w. Wyszomirska zaczęła odnosić poważne sukcesy. Coraz więcej uwagi poświęcała fotografii scenicznej i teatralnej. (...) Pracując przy sztucznym świetle, doskonale operowała oświetleniem scenicznym, z którego wydobywała wyrazistość bieli kontrastującej z nieprzeniknionymi czerniami tła. Pokazała artystów podczas pracy na scenie, ich instrumenty, twarze, a przede wszystkim gesty. W tych trudnych dla fotografa warunkach powstało studium ruchu rozumianego jako dominanta, przemawiające sugestywnie, komunikatywnie i czytelnie. Niektóre ujęcia artystka wzbogacała dodatkowymi efektami, podkreślając np. ruch dłuższym czasem naświetlania. (...) Prace Wyszomirskiej pokazywały coś więcej niż tylko dokumentację spektaklu. Autorka zdawała się aranżować nową inscenizację teatralną, dla której pierwotny spektakl był jedynie tłem, rekwizytem.

Grażyna Wyszomirska stała się osobą znaną. Dyrektorzy teatrów dramatycznych i muzycznych chcieli współpracować tylko z nią. Związała się zawodowo m.in. ze szczecińską Operą na Zamku, jeździła do Gniezna, Gorzowa, Słupska, Jeleniej Góry... W Poznaniu przez ponad ćwierć wieku obsługiwała wszystkie sceny.

We wrześniu 1992 r. Grażyna Wyszomirska obchodziła 30-lecie pracy artystycznej¹. W Galerii AFP – PTF odbyła się z tej okazji retrospektywna wystawa. (...) Ta wystawa była ostatnią, dwunastą, indywidualną prezentacją fotografii Grażyny Wyszomirskiej. Z Poznania fotografie trafiły do Gniezna, lecz z wystawy nie wróciły. „Zostały zagubione”, wyjaśnia Elwira Kawecka (córka artystki – przypis W.N.). Na emeryturze Wyszomirska nadal fotografowała. Mniej jeździła, aktywność artystyczną ograniczyła do Poznania i Gniezna.

Umarła w 2000 r. i spoczęła na cmentarzu Junikowskim. I gdyby mogła sfotografować swój nagrobek, pewnie udałoby się jej zarejestrować na kliszy fotograficznej jakiś niedostrzegalny ruch.

M. Rogoziński, *Teatr Wyszomirskiej Primabalerina fotografii poznańskiej*, „Kronika Miasta Poznania”, 2011, nr 3, Wydawnictwo Miejskie Poznania.

1 Wyznaczyła początek swojej kariery w sposób bardzo formalny – od momentu wstąpienia do Związku Polskich Artystów Fotografików (ZPAF) co miało miejsce w 1962 r.

Grażyna Wyszomirska z d. Jeszke ur. 5.12.1919 r. w Wieluniu, zm. 7.12.2000 r. w Poznaniu. Od 1946 r. należała do Polskiego Towarzystwa Fotograficznego. W 1957 r. otrzymała tytuł AFIAP (najwyższe wyróżnienie przyznawane przez International Federation of Photographic Art (FIAP) dla uhonorowania wybitnych twórców fotografii).

– Członek Rzeczywisty ZPAF od 5.06.1962 nr leg. 296,

– zawód wyuczony: pianistka, od 1954 r. pracowała jako fotograf teatralny.

Należała do grona najaktywniejszych w Okręgu Wielkopolskim ZPAF, uczestniczących również w wystawach zespołowych, krajowych i zagranicznych. Miała 15 wystaw indywidualnych o tematyce teatralnej¹ i bardzo dużo publikacji w almanachach teatralnych, kalendarzach, albumach teatralnych i baletowych, wydawnictwach muzycznych, wydawanych przez Arkady, PWN, Wyd. Poznańskie, WAG.

Wyróżnienia:

Zasłużony dla M. Poznania – 1979

Zasłużony Działacz Kultury – 1981

Medal 40 lecia ZPAF – 1987

Medal 150 lecia Fotografii – 1989

1 Katalog wystawy *Twórcy poznańskiej fotografii 1895-1989*, Galeria Miejska Arsenal, Poznań 1995.

Fot. G. Wyszomirska „Przemiany” 1970, nr 4 (63).

Mirosław Skrzypkowski – magister sztuki, gnieźnianin, absolwent ASP (dyplom u prof. A. Florkowskiego). Członek ZPAF (w latach 2002-2005 prezes Okręgu Wielkopolskiego) oraz członek Fotoklubu RP. W latach 1972-1997 prowadził zakład fotograficzny przy ul. Libelta. Od 1993 r. zatrudniony jako fotoreporter gnieźnińskiego Oddz. „Głosu Wlkp”. Nauczyciel akademicki UAM i WSUS w Poznaniu oraz WSH-M „Millenium” w Gnieźnie. Od 1997 r. autor kilku albumów o Gnieźnie i wystaw fotograficznych prezentowanych również poza granicami kraju.

Pierwsze wystawy indywidualne:

1979 „Błędne skały” – KMPiK,

1988 „Fotografia Mirosława Skrzypkowskiego” – Galeria MOK,

1991 „Teatralne premiery” –

Foyer Teatru im. A. Fredry,

1992 „Portrety” – Foto Galeria

AFT-PTF, Poznań.

Odznaczony medalami:

Zasłużony dla Fotografii Polskiej (2004),

Za zasługi dla województwa wielkopolskiego,

Zasłużony Kulturze Gloria Artis (2009).

(...) Dowiedzieliśmy się również, że to, co zaprezentowano piętro wyżej w galerii, to rezultat około dziesięcioletniej pracy, że część z tych zdjęć brała udział w kilku wystawach krajowych i zagranicznych (Salon Fotografii w Pradze w 1977 r., Międzynarodowa Wystawa Fotografii w Bukareszcie w 1983 r., Międzynarodowa Wystawa Fotografii Spółdzielczości Pracy w Warszawie w 1985 r., Salon Poznańskiego Towarzystwa Fotograficznego w latach 1979, 1981, 1982, 1983, 1984, Wystawa Starej Gwardii w Poznaniu w 1985 r. oraz ekspozycja cyklu zdjęć pt. „Błędne Skały” w 1979 r. w KMPiK w Gnieźnie).

Przez następne minuty objawiły się związki Mirosława Skrzypkowskiego z teatrem, ściślej – z teatrem gnieźnińskim. Od lat wykonuje on dla Teatru im. A. Fredry dokumentację spektakli oraz fotografię reklamową (jak widać to w gablotach reklamujących repertuar teatru, z każdym rokiem robi to coraz lepiej). Związki gnieźnińskiego fotografa z teatrem, podkreślone zostały tego dnia nie tylko przez obecność Bogdana Iwanowskiego, jego dyrektora i liczne grono aktorów i pracowników gnieźnińskiej sceny, lecz przede wszystkim poprzez konkretny akcent teatralny. Była nim recytacja wiersza „Fortepian Chopina” Cypriana Kamila Norwida w wykonaniu młodego aktora Arnolda Pujczy.

Jak się za chwilę okazało, „Fortepian Chopina” był zapowiedzią tego, co było do obejrzenia w galerii, zapowiedzią nastroju (czy raczej nastrojów), które autor postarał się wyeksponować na swoich fotografiach. Wbrew żartobliwemu i lekkiemu początkowi, w sali wystawowej można było ujrzyć Skrzypkowskiego poważnego i skupionego, w niektórych pracach („Błędne Skały”) dostrzegającego piękno i potęgę przyrody, w niektórych – dla mnie z niepotrzebnym patosem – nieuchronność śmierci, przemijania, odchodzenia w niebyt tego, co stare („Ostatni kurs”). Najciekawiej prezentuje siebie jako portrecista, również jako fotograf portretujący teatr i ludzi teatru (np. portrety Marii Deskur i Aliny Wojsz), operując różnymi technikami fotografii, które pomagają mu wydobywać charakterystyczne cechy osobowości portretowanych modeli. Nie przekonuje natomiast jako fotoreporter, jakby przymus pracy w atelier (prowadzi usługowy

zakład fotograficzny) osłabił w nim zdolność szybkiego i ostrego spojrzenia na rzeczywistość. Fotografie M. Skrzypkowskiego są, owszem wystudiowane i technicznie nienaganne, widać na nich rezultaty odbywanych właśnie studiów w Wyższym Studium Fotografii w Warszawie, ale we mnie jako widzu nie wywołały one głębszego poruszenia, nie dostarczyły mi tych wzruszeń i olśnień, jakie zdolna jest wzbudzić sztuka. Wzrok przyciąga może tylko kolorowe zdjęcie niewielkiego formatu pt. „Zagubiona laleczka”. (...)

J. Kałwak *Święto fotografii czy fotografa?* „Przemiany” 1/7.01.1988, nr 14/15, s.19.

Świadcami dwóch artystycznych wydarzeń byli w niedzielę goście Teatru im. A. Fredry. Tego wieczoru odbyła się bowiem premiera prasowa „Pana Tadeusza”, a po niej otwarcie wystawy zatytułowanej „Fotografia teatralna”. Jest to wystawa niezwykle. Z kilku powodów. Przede wszystkim dlatego, że zgromadzone na niej zostały prace znakomitych fotografików: G. Wyszomirskiej, R. Jasionowicza, J. Kulma, M. Kuraszkiewicza i naszego redakcyjnego kolegi — M. Skrzypkowskiego. Niezwykłość tej wystawy to jednak przede wszystkim fakt, że zdaje ona sprawę z bardzo interesujących przemian w sztuce fotograficznej. Nie wydaje się, by różnorodność prac zaprezentowanych na wystawie mogła być przypisana jedynie odmiennej przynależności pokoleniowej autorów, choć to pewnie prawda, że rozwój odbywa się w czasie, i że kolejne pokolenia dysponują coraz bogatszymi środkami wyrazu. Zapewne jednak jesteśmy świadkami przekraczania i zacierania granic tego, co jest fotografią teatralną, portretem i pewnie w ogóle fotografią. Za sprawą sięgania do doświadczeń z eksperymentowania technikami wideo i przetwarzaniem komputerowym. Być może jest to też rezultat faktu, że aż trzech z pięciu fotografików aktywnie uprawia inne gałęzie sztuk plastycznych: grafikę, architekturę wnętrz, wystawianictwo, wzornictwo przemysłowe.

W tym towarzystwie szczególnie wierny uprawianiu artystycznej fotografii teatralnej pozostaje M. Skrzypkowski. Od 1984 r. dokumentuje wszystkie wydarzenia w Teatrze im. A. Fredry. Jego fotogramy pełne scenicznego ruchu, zawierają zarazem wiele intymności. Jest to cecha człowieka, który od lat kocha teatr i od lat jest z nim związany. Dodajmy, że Mirek jest także prezesem Towarzystwa Miłośników Teatru.

„gk”, *Zatrzymane w czasie*, „Głos Wielkopolski”, listopad 1994.

„Głos Wielkopolski” listopad 1994 r.
od lewej: M. Skrzypkowski,
M. Kuraszkiewicz, R. Jasionowicz
T. Szymański, G. Wyszomirska.

Zdjęcia wykonywane przez fotografów gnieźnieńskiego teatru prezentowane były w Foyer teatru, w gablotach przed teatrem, oraz publikowane w lokalnych czasopismach („Ziemia Gnieźnieńska” i „Przemiany Ziemi Gnieźnieńskiej”).

Klub Międzynarodowej Prasy i Książki

ul. B. Chrobrego 11

Powstał w 1963 r. i istniał do końca lat 90-tych. W oknach wystawowych prezentował serwis Centralnej Agencji Fotograficznej⁵ informujący o wydarzeniach w Polsce i na świecie. W klubie można było poczytać polską i zagraniczną prasę, odbywały się koncerty, wystawy spotkania z ludźmi kultury i polityki również wystawy fotograficzne i spotkania z fotografami. Kierownikiem Klubu od początku do 1981 r. była M. Szczerkowska.

WF „Gniezno 78”,
wystawa W. Butyrina
w KMPiK,
fot. J. Nowacki.

Data	Tytuł	Autor	Organizator (współpraca)	Uwagi
23.07.1963	Piękno Polski	L. Wdowiński	–	ZG nr 9/1963
07.1965	Brno	Komitet Partyjny Brno	KW PZPR Pń	–
08.1965	–	Z. Fejfar	–	–
09.1965	W czterech obiektywach	Szymański, Syndoman, Gamski, Magnuski	–	XXII rocznica bitwy pod Lenino
12.1965	Poznańskie teatry dramatyczne w XX-leciu	G. Wyszomirska	–	„Przemiany” 1 /1966
03.1966	Istebna	K. Łyczywek	–	„Przemiany” 4 /1966
05.1966	Spotkanie z Paryżem	S. Gadomski	„Trybuna Robotnicza”	„Przemiany” 6 /1966
06.1966	Gniezno w XX-leciu	Pokonkursowa (3 autorów)	PDK	„Przemiany” 6/1966
06.1966		J. Chlasta		„Przemiany” 7/1966
09.1966	15-lecie CAF	Zbiorowa 18 –stu reporterów CAF (67 kolorowych zdjęć)	–	„Przemiany” 10/1966
12.1967	Expo 67	–	–	„Fotografia” 12/1967
13-30.04.1968	Zabytki Gniezna i Okolicy	J. Chlasta	PDK	„Przemiany” 5(40)/1968
08.1970	Panorama Węgier	–	–	„Fotografia” 8/1980
1978	Fotomontaże	W. Butyrin	–	WF „Gniezno 78”
1979	Błędne Skały	M. Skrzypkowski	–	–

Centralna Agencja Fotograficzna – powstała w Warszawie w 1951 r., w ramach RSW Prasa-Książka-Ruch w wyniku połączenia oddziałów fotograficznych Agencji Publicystyczno Informacyjnej (API) i Agencji Robotniczej i Filmu Polskiego. W PRL CAF była jedyną agencją udostępniającą prasie serwis fotograficzny. W 1991 r. weszła w skład Polskiej Agencji Prasowej. Bogate zbiory fotografii CAF, szacowane do ok. 16 -18 milionów klatek, częściowo zdigitalizowane znajdują się w bazach fotograficznych PAP, negatywy zaś przechowywane są w Narodowym Archiwum Cyfrowym.

Gnieźnieńskie Zakłady Garbarskie

ul. Wrzesińska 44

Tradycje gnieźnieńskiej garbarni sięgają XVIII w. Zakład pod aktualną nazwą uruchomiono 22.07.1951 r. W momencie uruchomienia GZG był największą i najnowocześniejszą w Polsce garbarnią skór chromowych. W latach 70. przerabiano tutaj ponad 20 ton skór dziennie, a zatrudnienie sięgało 1000 osób. Od 1991 r. z powodu braku zamówień ze strony zakładów obuwniczych, produkcja skór zaczęła się zmniejszać. W październiku 1999 r. zakończono produkcję, i w roku następnym zakład postawiono w stan likwidacji.

W 1970 r. z inicjatywy Związków Zawodowych działających w Gnieźnieńskich Zakładach Garbarskich powstał Klub „Gniegar”, który swoją ofertę adresował również do pracowników z zakładów „Polanex” i „Lech”.

Od 1974 r. klubem „Gniegar” kierował Egeniusz Górniak, który wzbogacił ofertę kulturalną m.in. o działalność koła fotograficznego. Zajęcia koła organizowali B. Gadziński, R. Górczak oraz Z. Stoltman. Koło fotograficzne liczyło ok. 10 uczestników. Jak wynika ze wspomnień Eugeniusza Górniaka, grupa ta potrzebowała programu edukacyjnego, który pozwoliłby jej członkom dalej się rozwijać. Kiedy trafił z tym problemem do Pałacu Kultury w Poznaniu, w którego ramach działał Ośrodek Instrukcyjno-Metodyczny, służący pomocą terenowym instytucjom kultury, a jeszcze bardziej precyzyjnie – amatorskiemu ruchowi artystycznemu, spotkał Janusza Nowackiego – instruktora fotografii w Pałacu Kultury, zajmującego się animacją życia fotograficznego w Wielkopolsce (realizowaną m.in. poprzez program Warsztatów Fotograficznych – prekursorskich wówczas form w zakresie upowszechniania fotografii).

Warsztaty fotograficzne zorganizowane w marcu 1978 r. na terenie gnieźnieńskiej Garbarni, w których obok miejscowych fotografów pod wodzą Z. Stoltmana udział wzięli zaproszeni przez J. Nowackiego, tacy twórcy jak: R. Galowski, M. Kuszela, K. Mączak, J. Olbrych, J. Potega, M. Stachowiak, zakończyły się uliczną prezentacją (ul. B. Chrobrego w Gnieźnie) wystaw towarzyszących m.in.: K. Petryk, J. Kostrzewskiego, L. Szurkowskiego, A. Matczyńskiego, I. Linde, Z. Stoltmana oraz zbiorowych: „II Biennale Fotomontażu”, Grupy Fotograficznej „Zbliżenie” i Klubu Fotograficznego „Monokl”⁶. Na głównej ulicy miasta stworzono „fotosferę” prezentując setki zdjęć w witrynach sklepowych i bezpośrednio na ulicy.

WF „Gniezno 78”,
„Fotomontaże” – W. Butyrin,
fot. J. Nowacki.

6 Patrz więcej: *Warsztaty fotograficzne Janusza Nowackiego 1973-1981*, wyd. WBPiCAK, Poznań 2006, red. W. Śliwczyński

Warsztaty Fotograficzne „Gniezno 78” na terenie Garbarni; (od lewej): R. Galowski, J. Potęga, J. Borowczyk, J. Nowacki, W. Napierała (odwrócony), NN, Z. Czajka, I. Linde, M. Stachowiak, arch. J. Nowacki.

<p>WYSTAWY:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Krystyna Potęga — Warszawa — Wiesław Sztajna — ZSRB — Ryszard Szulcwiłł — Poznań — Feliks Kuczyński — Poznań — Janusz Kuczyński — Poznań — Janusz Linde — Wrocław — Aleksander Makowski — Gdynia — Jerzy Nowacki — Poznań — Stanisław Rzywnowski — Poznań — Leszek Szulcwiłł — Poznań — Zdzisław Szulcwiłł — Gdynia — Krystyna Potęga — „Ziemia” — J. Nowacki M. Makowski J. Nowacki A. Napierała — Elżbieta Francuska — — Agnieszka Francuska — <p>Prezencja mgr Janusz Kuczyński mgr Tadeusz Głowacki</p>	<p>„Warsztaty Fotograficzne, nie to miejsce czy tytuł wyznacza, ale droga, którą podąża twórca, ale przede wszystkim, sposób, w jaki obiekty i postacie materializują i kładą.” (Janusz Głowacki)</p>	<p>UCZESTNICY:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Agnieszka Borowczyk — Stanisław Czajka — Ryszard Głowacki — Janusz Kuczyński — Janusz Linde — Aleksander Napierała — Jerzy Potęga — Jan Potęga — Marcin Potęga — Marcin Stachowiak — Zdzisław Szulcwiłł — Stanisław Szulcwiłł — Roman Witek 	<p>Wydział Kultury i Sztuki Województwa Wielkopolskiego Wrocławskie Zakłady Graficzne „Gniezno” w Gnieźnie</p>
<p>— Elżbieta Francuska —</p> <p>Prezencja mgr Janusz Kuczyński mgr Tadeusz Głowacki</p>	<p>„Warsztaty Fotograficzne będą obłąkane grzeby kierunku, niekiedy artystycznych i innych wykładów i prezentacji, produkcje artystyczne realizowane są w warsztatach i pracowniach niezależnych, współpracujących, otwartych, składowych, niekiedy w formie warsztatów, których programem, nie jest długość, ale jest sposób, w jaki współpracują uczestnicy.” (Główny Organizator)</p>	<p>— Roman Witek</p>	<p>WARSZTATY FOTOGRAFICZNE „G N I E Z N O 78” 22 — 24 marca 1978 r.</p>
	<p>„Warsztaty Fotograficzne będą obłąkane grzeby kierunku, niekiedy artystycznych i innych wykładów i prezentacji, produkcje artystyczne realizowane są w warsztatach i pracowniach niezależnych, współpracujących, otwartych, składowych, niekiedy w formie warsztatów, których programem, nie jest długość, ale jest sposób, w jaki współpracują uczestnicy.” (Główny Organizator)</p>		<p>Program i realizacja Janusz Potęga Kampania reklamowa Wojciech Napierała</p>

Program warsztatów fotograficznych „Gniezno 78”

W połowie marca w witrynach sklepów w gnieźnieńskim śródmieściu ukazały się fotografie kilkudziesięciu autorów profesjonalistów i amatorów, którzy zaprezentowali swe prace mieszkańcom Gniezna w ramach imprezy pt. „Warsztaty fotograficzne”. Impreza ta ma już swoją tradycję w naszym województwie poznańskim, m.in. parę lat temu głośnym echem odbiły się „warsztaty wrzesińskie”. W tym roku „warsztaty” zorganizował klub przy Gnieźnieńskich Zakładach Garbarskich. Zorganizowano też plenery fotograficzne; ich uczestnicy przedstawiają swoje prace w podobnej formie w trzeciej dekadzie kwietnia.

Forma prezentacji zdjęć bezpośrednio przechodniom miasta zasługuje ze wszech miar na uznanie. Zwłaszcza, że przedstawiono zdjęcia na wysokim poziomie artystycznym, jak fotografie barwne J. Kostrzewskiego z Poznania (w witrynie Domu Książki) czy radzieckiego autora W. Butiryna (na wystawie w klubie MPiK), których technika wykonania wywodzi się z tzw. „szkoły wileńskiej”. Przechodniom bardzo podobały się także prace fotograficzne z cyklu „Macierzyństwo” J. Nowackiego z Poznania oraz K. Petryk z Warszawy, umieszczone w witrynie sklepu spożywczego u zbiegu ul. Chrobrego i Mieszka I. Nie budził negatywnych komentarzy nawet bardzo subtelny zresztą akt S. Strzyżewskiego z Poznania, którego prace znalazły się obok ciekawych zdjęć młodego autora z Gniezna M. Stachowiaka, przedstawiających scenki z gnieźnieńskiego dworca PKP.

Nie obeszło się jednak bez zabawnych nieporozumień. I tak zdjęto fotogram członka ZPAF L. Szurkowskiego, przedstawiający usta w dużym powiększeniu, gdyż nie spodobał się niektórym widzom o zbyt rozbudzonej „wrażliwości”. Ten śmieszno – smutny fakt przypomina, że gusty i wyobraźnia w pewnych kręgach mieszkańców Gniezna są jednak bardzo prowincjonalne. Dodatkowa pikanteria tkwi w tym, że zdjęcie, które „naruszyło poczucie przyzwoitości”, znajdowało się w witrynie restauracji, gdzie każdego wieczora gwarno jest od powiedzonek i zachowania nie mających z przyzwoitością nic wspólnego.

J. Grzegorzewski, *Fotografia nie jest sztuką łatwą*, „Przemiany”, 1978, nr 4 (159).

WF „Gniezno 78” – montaż ulicznych wystaw. fot. J. Nowacki.

Fotografie Janusza Nowackiego z zestawu „Gniezno 78” wykonane podczas pleneru w Fabryce Galanterii „Lech”.

Eugeniusz Górniak czuł, że zainteresowanie wywołane tym fotograficznym wydarzeniem wymaga dalszych działań, dlatego jeszcze w 1979 r. rozpoczął w Garbarni roczny kurs fotografii zatytułowany „Studium – minimum fotografii”. Zajęcia prowadzone przez J. Nowackiego, M. Stachowiaka i W. Nowaczyka i M. Prędkiego skierowane były do chcących doskonalić swoją wiedzę fotograficzną i umiejętności techniczne. Dla uczestników kursu w maju 1979 r. zorganizowano plener fotograficzny w Powidzu pod roboczym tytułem „Dziecko”.

Eugeniusz Górniak ur. 27.08.1945 r. w Gnieźnie. Z wykształcenia technik ekonomista (Policealne Studium Zawodowe w Poznaniu). Praca na kierowniczych stanowiskach w latach: 1966-1974 – RSW RUCH w Gnieźnie, 1974-1979 – GZG (Kierownik ZDK), 1979-1980 – BPMG, 1983-1986 – MPGKiM, 1992-1996 – Trzemeszno (Firma produkująca napoje gazowane). Niezależnie od pracy zawodowej pracował społecznie przede wszystkim w Harcerstwie: od 1978 r. był członkiem rady hufca im B. Chrobrego, a w latach 1980-85 Komendantem V Szczepu im Władysława Warneńczyka. Od 1986 r. pełnił funkcję zastępcy komendanta Hufca im B. Chrobrego.

Lata 80-te to okres, gdy drużyny z Gniezna coraz śmiej pokazywały się na „arenie związkowej”. Szczególnie głośne były działania prowadzone przez V Szczep Harcerski im. Króla Władysława Warneńczyka, którym kierował hm. Eugeniusz Górniak. Słynne stały się wyprawy po Polsce 5 Drużyny Konnej im. 17 Pułku Ułanów Wielkopolskich. Znała w ZHP była też drużyna minikarowa. Drużyny gnieźnieńskie uczestniczyły również w Zlocie Grunwaldzkim w 1988 r. w tym 5 Drużyna Konna otrzymała tytuł „Drużyny Grunwaldzkiej”.

http://freelanceee.nazwa.pl/hufiec/viewpage.php?page_id=13

Aktywność harcerska przerwana została chorobą, przejściem na rentę i emeryturę, ale żyłka podróżowania i działań na rzecz środowiska pozostała. W 1993 r. E. Górniak założył Stowarzyszenie Centrum Rehabilitacyjno-Kulturalne „Promyk”, któremu prezesował do 2008 r. Najpierw dla Harcerzy, a później osób niepełnosprawnych organizował liczne rajdy, obozy, wycieczki, w tym również zagraniczne. Zwiedził w ten sposób prawie całą Europę: Włochy, Austrię, Francję, Hiszpanię, Niemcy, Węgry, Grecję, Litwę itd... Wyjazdy bardzo często miały dodatkowy cel: nawiązanie stosunków z bratnimi organizacjami z odwiedzanych krajów i wymianę kulturalną. W ten sposób również twórczość gnieźnieńskich fotografów była promowana na arenie międzynarodowej. Np. podczas wyjazdu na Węgry w 1984 r. w miejscowości Esztergom wystawiono fotografie K. Łukasika.

Za swoją zawodową, ale przede wszystkim społeczną działalność E. Górniak otrzymał wiele medali i odznaczeń:

- 1977 – za zasługi w rozwoju Województwa Poznańskiego,
- 1978 – Złota odznaka za zasługi dla Poznańskiej Chorągwi ZHP,
- 1982 – Krzyż za zasługi dla ZHP,
- 1984 – medal 40-lecia Polski Ludowej,
- 1986 – nagroda specjalna Naczelnika ZHP,
- 1987 – Srebrny Krzyż zasługi,
- 1987 – odznakę honorową za zasługi dla miasta Gniezna,
- 1998 – tytuł „Gnieźnianin Roku”,
- 2003 – za zasługi dla Województwa Wielkopolskiego.

Fot. W. Nielipiński.

Regionalny Uniwersytet Robotniczy
Związku Młodzieży Socjalistycznej
ul. Międzyzłaz 127, tel. 20-00
02-200 Gniezno

SWIADECTWO
UKONCZENIA KURSU

nr 13/80

Ob. **NIELIPIŃSKI WŁADYSŁAW**
urodzony(a) dnia **27.05.** - 19 **56** r. w **Gnieźnie**
uczęszczał(a) od **16.03.79** do **16.02.80** wymiarze **63** godz.
na kurs **STUDIUM MINIMUM FOTOGRAFII**

i zdał egzamin w dniu **-** 19**7** r.
z wynikiem ogólnym **-**

Komisja Egzaminacyjna

Dyrektor UR ZMS

Hrubala

Gniezno dnia **25 luty** **80** r.

Wielkopolskie Zakłady Obuwia POLANIA

ul. 22 Lipca 106

W 1968 r. powstał największy zakład produkcyjny w Gnieźnie, zatrudniający w latach 70. 4500 osób, głównie kobiety. Większość produkowanych butów była eksportowana do Związku Radzieckiego. Od samego początku istnienia zakładu prowadzono w nim intensywną działalność kulturalno-oświatową. Pierwszym Instruktorem k-o był S. Nadolny, którego temperament, talent organizatorski i bezkompromisowość w dążeniu do celu, wywarły niewątpliwie wpływ na stosunek dyrekcji do szeroko rozumianej problematyki kulturalnej. W 1971 r. zostało zawarte porozumienie na prowadzenie działalności kulturalnej dla pracowników WZO w pomieszczeniach PDK. W 1977 r. oddano do użytku załogi Dom Socjalny, w którym mieściła się stołówka, a obok sala kinowa, sala dyskotekowa (Klub Ciżma), pracownia plastyczna, fotograficzna, modelarska, biblioteka i kawiarnia. W 1980 r. obiekt zaczęto nazywać jako Zakładowy Dom Kultury, ale dopiero w 1986 r. w związku z przygotowaniem do obchodów 15-lecia WZO poczyniono inwestycje w pełni uprawniające do tej nazwy: salę stołową wyposażono w scenę z kurtyną (przez pewien czas z obiektu korzystał Teatr im. A. Fredry), urządzono galerie fotograficzną i rzeźbiarską, salę komputerową, sale do ćwiczeń zespołów muzycznych, itp.

Po 1989 r. rozpoczął się powolny upadek fabryki, co przejawiało się w pierwszej kolejności ograniczeniem kosztów na wydatki socjalne – likwidacją ośrodków wczasowych i Zakładowego Domu Kultury. W 2002 r. WZO ostatecznie zakończyły produkcję i rozpoczął się proces likwidacji zakładu.

29.09.1971 r. Stefan Bartkowiak, utworzył zakładowe koło fotograficzne przy Fabryce Obuwia w Budowie (bo tak się wówczas zakłady nazywały). Początkowo pracownia funkcjonowała w Powiatowym Domu Kultury przy ulicy Park Kościuszki, następnie w budynku warsztatów szkolnych przy ulicy Dąbrówki 15, a od 1977 r. w Domu Socjalnym przy ulicy 22 lipca. W pierwszym okresie w kole działało 14 osób.

W „Głosie Załogi” z 15.04.1972 r. w artykule „Fotografowanie nie jest trudne” Stefan Bartkowiak napisał, że „*uprawianie fotografii artystycznej nie jest zastrzeżonym przywilejem wielkich mistrzów*” i zachęcał pracowników do udziału w „*konkursie fotograficznym pod nazwą <Budownictwo w obiektywie> zorganizowanym przez ZW ZMS, wspólnie ze Związkiem Polskich Artystów Fotografików, Poznańskim Zjednoczeniem Budownictwa i redakcją <Głosu Wielkopolskiego> (...), którego regulamin wywieszony jest w gablotach na terenie naszego zakładu*”. Natomiast w numerze wrześniowym zachęcał do korzystania z ciemni zakładowej: „*Każdy fotoamator ma w swym dorobku przynajmniej kilkanaście zdjęć poprawnie wykonanych, które powiększone może wysłać na konkurs. Nie wszyscy mają w domu warunki do wykonywania zdjęć w większym formacie. W tym przypadku przychodzi z pomocą pracownia fotograficzna Rady Zakładowej mieszcząca się przy ul. Dąbrówki, gdzie można korzystać z dobrego sprzętu fotograficznego*” („Głos Załogi” 1972 nr 13-14).

(...)Dysponując niezbyt wysokimi kwotami (nawet jak na ówczesne czasy) trudno było uzyskać rewelacyjne wyniki w zakresie prowadzonej działalności. Praktycznie polegała ona na udostępnianiu pracowni fotograficznej członkom Koła (25 osób w 1972 r.), którzy wykonywali tam prywatne odbitki oraz wykonywali zdjęcia dokumentalne dla potrzeb organizacji zakładowych (zw. zaw., ZMS, KZ PZPR, KTiR, ORMO, „Głos Załogi”). Zdjęcia te wykonywał przede wszystkim Stefan Bartkowiak (...). W 1971 r. wykonał 6 fotogazetek, w 1972 r. „fotograficznie obsłużył” 13 imprez zakładowych, w 1973 – 15, 1974 – 18, 1975 – 22, 1976 – brak danych, 1977 – 47, 1978 – 80.”

W. Nielipiński, *Fotografia w dziejach „Polanii”*, „Głos Załogi”, 1989, nr 7, s. 3-4.

Gazeta Zakładowa „Głos Załogi”

22 stycznia 1972 r. ukazał się pierwszy numer dwutygodnika Samorządu Robotniczego WZO „Głos Załogi”.

To jest gazeta dla Was – załogi Wielkopolskich Zakładów Obuwia, a chcielibyśmy, aby stała się ona Waszym informatorem, pomocnikiem w codziennej pracy i towarzyszem w wolnych chwilach oraz trybuną wyznaczoną dla Waszych głosów, poglądów i wniosków. Celowi temu chcemy poświęcić również nasze publikacje dotyczące poprawy warunków pracy oraz materialnego i kulturalnego życia członków całego fabrycznego środowiska.

Redakcja, *Drodzy czytelnicy!*, „Głos Załogi”, 22.01.1972, nr 1. s. 2.

Od początku istnienia pisma do 1977 r. redaktorem naczelnym był Wojciech Staszewski, a od października 1977 r. Eugeniusz Jankowski. Redakcją techniczną przez cały czas istnienia czasopisma zajmował się Henryk Śmigielski. Oprócz etatowego sekretarza redakcji, gazeta miała kilkunastu korespondentów, którzy dostarczali większość tekstów. Teksty zamieszczone w czasopiśmie były bogato ilustrowane fotografiami autorstwa współpracujących fotografów. Byli to w latach 1972-1979 – J. Chłasta, 1976-1981 – S. Bartkowiak, 1979-1980 – W. Nielipiński, 1980-1981 – L. Domański, 1982-1991 – Z. Stoltman

Do najbardziej aktywnych korespondentów należał S. Kubacki, który w każdym numerze zamieszczał swoje artykuły głównie na tematy z dziedziny zarządzania, ale także spraw społecznych i szeroko rozumianej kultury. W numerze 8 z 1973 r. ukazał się obszerny artykuł jego autorstwa, będący swoistym poradnikiem dla początkującego fotoamatora. Tekst zachęcał do uczestnictwa w fotograficznym konkursie wakacyjnym, który redakcja każdego roku ogłaszała.

Wakacyjne konkursy „Głosu Załogi”

Data	Tytuł	Liczba uczestników / zdjęć	Uwagi -	Laureaci
1972	Wspomnienia powakacyjne	–	–	I – S. Bartkowiak II – T. Michalski wyr. – K. Kania, K. Nowak
1973	Lato w obiektywie	9/26	–	I – G. Aleksandrowicz II – Z. Hoppe wyr. – S. Bartkowiak, T. Michalski
1974	Wakacje	8/26	–	I – M. Połom II – G. Rzymaszkiwicz III – J. Złotecki wyr. – S. Bartkowiak, R. Łabidzyński,
1975	Wypoczynek po pracy	3/26	–	I – S. Bartkowiak II – Z. Poczekaj III – M. Łebedyński
1976	Piórem i obiektywem na wczasach	–	–	—
1977	Wypoczynek po pracy	4/16	–	I – R. Raszewski II – J. Kowalski III – W. Wojciechowski wyr. – W. Owczarzak

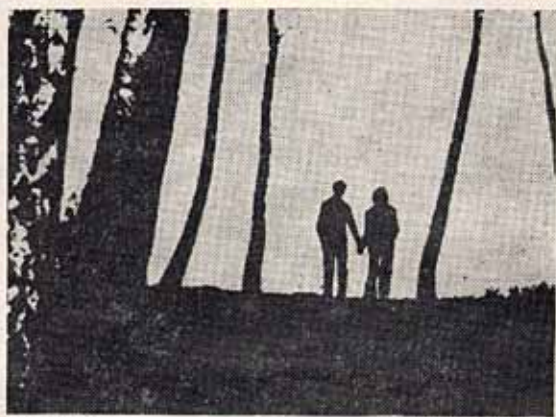
1978	Lato i my	4/25	—	I – W. Nielipiński II – W. Bąkowski III – S. Bartkowiak wyr. – B. Majewski
1979	Nasz wypoczynek	3	—	I – L. Domański wyr. – B. Majewski, Z. Drzewiecki
1980	Nasz wypoczynek	6	współ- organizacja z Foto- Klubem Format	I – H. Maćkowiak II.– J. Bielczyk III. – L. Domański 2 wyr.: – H. Surowiec i Z. Siwiński nagr. spec. – Z. Stoltman

20 XII 1978 R.
NR 22 (150)
ROK VII

—
CENA 1 ZŁ
—
GNIEZNO

GŁOS ZAŁOGI

WIELKOPOLSKICH ZAKŁADÓW OBUWIA „POLANIA”

I NAGRODA

Fot. Wł. Nielipiński

Na tegoroczny konkurs fotograficzny do naszej redakcji nadesłano 25 fotografii, które poddano ocenie jury. Przyznano następujące nagrody:

I nagroda 450 zł — Władysław Nielipiński — za zdjęcie „Ich dwoje”.

II nagroda 300 zł — Władysław Bąkowski — za zdjęcie „Turystyka piesza w górach”.

III nagroda 200 zł — Stefan Bartkowiak — za zdjęcie „Rodzinne połowy”.

Jury przyznało również wyróżnienie w wysokości 100 zł Bogusławowi Majew-

III NAGRODA
Fot. S. Bartkowiak

NAGRODY W KONKURSIE

Foto-Klub Format w latach 1979-1981

Zwycięstwo W. Nielipińskiego w konkursie „Głosu Załogi” „Wypoczynek po pracy” w 1978 r., ośmieliło go do zaproponowania S. Bartkowiakowi podjęcia działań służących uaktywnieniu istniejącego w Domu Socjalnym „Polanii” koła fotograficznego. Kierownikiem placówki był w tym okresie Andrzej Szymański, który entuzjastycznie poparł ten projekt, a jego następca Leszek Chlasta (1980-1981) zapewnił organizacyjne i materialne warunki do jego funkcjonowania. Kolejnymi kierownikami placówki byli: T. Witt (1982-1986) i W. Nielipiński (od września 1986 r. do likwidacji w kwietniu 1991r.). Etatowym instruktorem k-o był najpierw Z. Tomczak, a od 1986 r. B. Jankowska.

Będąc w WZO pracownikiem produkcyjnym znanym ze swej fotoamatorskiej pasji, W.N. szybko zachęcił do współdziałania kolegów uprawiających to samo hobby. W pierwszych miesiącach funkcjonowania, do koła dołączyli więc nowi członkowie, a spotkania odbywały się regularnie – raz na dwa tygodnie. Równocześnie W.N. poszukując możliwości zdobycia formalnych uprawnień do prowadzenia działalności instruktorskiej⁷ poprzez Ośrodek Instrukcyjno-Metodyczny, w Pałacu Kultury w Poznaniu trafił do J. Nowackiego, który zachęcił go do przyłączenia się do trwającego właśnie w Garbarni kursu „Studium – minimum fotografii”. Po jego ukończeniu w grudniu 1979 r., wniosek o nadanie uprawnień instruktorskich W.N. został pozytywnie zaopiniowany.

W 1979 r. Koło Fotograficzne w Polanii zorganizowało konkursy na „Zdjęcie miesiąca” oraz „Świat małego człowieka” (z okazji Międzynarodowego Roku Dziecka), a także dwa plenery: „Nasze kobiety”, zorganizowane przy okazji Dnia Kobiet oraz „Gniezno wczoraj i dziś” na rocznicę 35-lecia PRL. Postanowiono zmienić formułę organizacyjną i nawiązując do tradycji gnieźnieńskiego oddziału PTF powołać klub fotograficzny. 14 listopada 1979 r. odbyło się pierwsze walne zebranie Foto-Klubu Format. Założycielami klubu byli m. in.: W. Nielipiński (prezes), B. Majewski (sekretarz), S. Bartkowiak, P. Basiński, L. Domański, Z. Drzewiecki, E. Feliński, P. Grzywaczewski, J. Jagodda, J. Kurek, L. Siepielski, K. Sibka. W miesiąc po zebraniu organizacyjnym otwarto „I Wystawę Fotografii Amatorskiej Format 79”, która była podsumowaniem działań zakładowego Koła Fotograficznego i Foto-Klubu Format w 1979 r. Duchowym opiekunem Klubu był w tym okresie Stanisław Kubacki. Regularnie uczestniczył w spotkaniach Formatu, wspierał jego działaczy swoją radą i doświadczeniem. Na ręce W.N. przekazał „Złotą księgę” oddziału PTF zawierającą zdjęcia i wycinki prasowe z okresu 1949-1961 oraz zestaw książek i czasopism fotograficznych, które stały się podstawą do utworzenia w filii BPMG nr 5 „Biblioteczki Foto-Klubu Format”.

Równocześnie pogłębiały się kontakty Foto-Klubu z Januszem Nowackim, który wręczenie uprawnień instruktorskich⁸ w styczniu 1980 r., połączył z wernisażem przywiezionej przez siebie wystawy „Dzień Powszedni” grupy fotograficznej „Oczy” z Żyliń (CSSR). W ten sposób zainaugurowano odtąd już stałą współpracę „Galerii Polania” z tym wielkopolskim twórcą i animatorem.

7 § 5 ust.4 zarządzenia nr 99 Ministra Kultury i Sztuki z 30 grudnia 1974 r. w sprawie zasad wynagradzania, warunków zatrudnienia i wymagań kwalifikacyjnych dla instruktorów zespołów zainteresowań prowadzących zajęcia w placówkach lub zespołach podległych państwowym jednostkom organizacyjnym.

8 Urząd Wojewódzki w Poznaniu. Zaświadczenie Kwalifikacyjne nr 349 (3.01.1980).

Styczeń 1980 r., pierwsi członkowie Foto-Klubu Format (od lewej): S. Bartkowiak, P. Grzywaczewski, L. Domański, J. Jagodda, J. Kurek, E. Feliński, W. Nielipiński, przy aparacie B. Majewski, (fot. W. Nielipiński – samowyzwalacz).

FOTO-KLUB „FORMAT”
 przy WZO „POLANIA”
 ul. 22 Leca 100
 62-200 GNEZNO

Rejestr wydatków
 na działalność

1979
 MIEDZYNARODOWY
 ROK
 DZIECKA

Nr kł.	Imię i nazwisko	95	90	84	Czynności na rok 1979									
					21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1.	Włodzisław Nielipiński	x	x	x	x									
2.	Bogusław Włodzisław	x	x	x										
3.	Krzysztof Grzywaczewski	x	x	x										
4.	Grzegorz Janowski	x	x	x										
5.	Janusz Górecki	x	x	x										
6.	Włodzisław Domański	-	x											
7.	Janusz Domański	x	x											
8.	Henryk Feliński	x	x	x										
9.	Włodzisław Nielipiński	x	x	x										
10.	Janusz Domański	x	x	x										
11.	Włodzisław Domański	-	x	x										
12.	Włodzisław Domański	-	x	x										
13.	Włodzisław Domański	-	x	x										
14.	Włodzisław Domański	-	x	x										
15.	Włodzisław Domański	-	x	x										
16.	Włodzisław Domański	-	x	x										
17.	Włodzisław Domański	-	x	x										
18.	Włodzisław Domański	-	x	x										
19.	Włodzisław Domański	-	x	x										
20.	Włodzisław Domański	-	x	x										
21.	Włodzisław Domański	-	x	x										
22.	Włodzisław Domański	-	x	x										
23.	Włodzisław Domański	-	x	x										
24.	Włodzisław Domański	-	x	x										
25.	Włodzisław Domański	-	x	x										
26.	Włodzisław Domański	-	x	x										
27.	Włodzisław Domański	-	x	x										
28.	Włodzisław Domański	-	x	x										

Fragment rejestru członków Formatu z 1979 r.

Galeria ZDK Polania w latach 1979-1981

Data	Tytuł	Autor	Organizator (właściciel)	Uwagi
1979	Uroki zimy	zbiorowa	Koło fot. WZO „Polania”	–
03.1979	Nasze kobiety	zbiorowa 9 autorów	Koło fot. WZO „Polania”	poplenerowa na terenie WZO Polania
01.06.1979	Świat małego człowieka	zbiorowa poplenerowa	Koło fot. WZO „Polania”, Gniegar	m.in. plener dla uczestników kursu minimum fotografii w Powidzu
09.1979	Gniezno wczoraj i dziś	zbiorowa pokonkursowa 5 autorów	Koło fot. WZO „Polania”	suport: fotografie archiwalne S. Kubackiego
17. 12. 1979	I Wystawa Fotografii Amatorskiej FORMAT 79	zbiorowa 13 autorów	Foto-Klub Format	–
01.1980	Świat małego człowieka	zbiorowa	Gniegar	prace uczestników kursu „Minimum Fotografii”
9-29.01.1980	Dzień Powszedni	zbiorowa (grupa fotograficzna „Oczy” z Żyliny – CSSR)	PK P-ń, Foto-Klub Format	–
02. 1980	6 Trzcianeckie lato fotograficzne	zbiorowa	Trzcianecki DK, PK P-ń	–
3.03.1980	Nasze kobiety	zbiorowa powarsztatowa 20 autorów	Foto-Klub Format	ekspozycja w halach fabrycznych WZO Polania
03. 1980	Macierzyństwo	Janusz Nowacki	autor	–
04. 1980	Portrety	Jan Zych	PK P-ń	–
22 –31 05. 1980	Dokumenty wojny	zbiorowa	Foto-Medium Art. z Wrocławia, PK P-ń	wystawa czołowych radzieckich fotoreporterów wojennych
09. 1980	Maja	W. Nielipiński	autor	–
09.1980	Fotografie	J. Chlasta	autor	–
04.11.1980	Na Piastowskim Szlaku	zbiorowa – pokonkursowa	Foto-Klub Format	II Wystawa Fotografii Amatorskiej „Format 80”
12.01.1981	Nasz Wypoczynek	pokonkursowa	Redakcja „Głos Załogi”	–
22.01.1981	Watykan, Góra Athos, Święte Miasto	Adam Bujak	PK P-ń	wystawa towarzysząca Warsztatom Fotogr. „Gniezno 81”
11.02.1981	Kalendarze	Sam Haskins (Anglia)	PK P-ń	jw.
07.04.1981	Impresja w kolorze	Raimo Gareis (RFN)	PK P-ń	jw.
12.05.1981	Fotomontaże	Witalij Bytyrynin (ZSRR)	PK P-ń	jw.
22.06.1981	Gniezno 81	powarsztatowa 10 uczestników	Foto-Klub Format	–
17.08.1981	Wypoczynek z koniem	poplenerowa	Foto-Klub Format	plener 08.08.1981 w PSO
14.11.–30.11.1981	Katedra	pokonkursowa	PAX G-no, TMMG, KZ Solidarność, WZO Polania, Foto-Klub Format	ekspozycja w Biurze ORBIS – plac Boh. Stalingradu 7 w Gnieźnie

8.03.1979 r.,
poplenerowa wystawa
„Nasze kobiety“
w Korytarzu WZO
Polania
autorzy:
S. Bartkowiak,
M. Burzyński,
L. Domański,
E. Feliński,
J. Jagodda,
E. Konarski,
B. Majewski,
W. Nielipiński,
K. Sibka.

Maj 1980 r., Wystawa
„Dokumenty Wojny“
w Domu Socjalnym
Polanii.

Otwarcie wystawy
w galerii ZDK Polania
od lewej: W. Nowaczyk,
W. Nielipiński,
S. Kubacki,
J. Nowacki,
J. Potęga,
S. Turonek,
Z. Tomczak,
B. Majewski,
Z. Stoltman,
J. Ciastowski,
J. Grodzki,
P. Grzywaczewski.

GALERIA FOTO MEDIUM ART WROCŁAW

KLUB FOTOGRAFICZNY "MONOKL" POZNAŃ

FOTO-KLUB "FORMAT" WZO GNIEZNO

ZAPRASZAJĄ NA

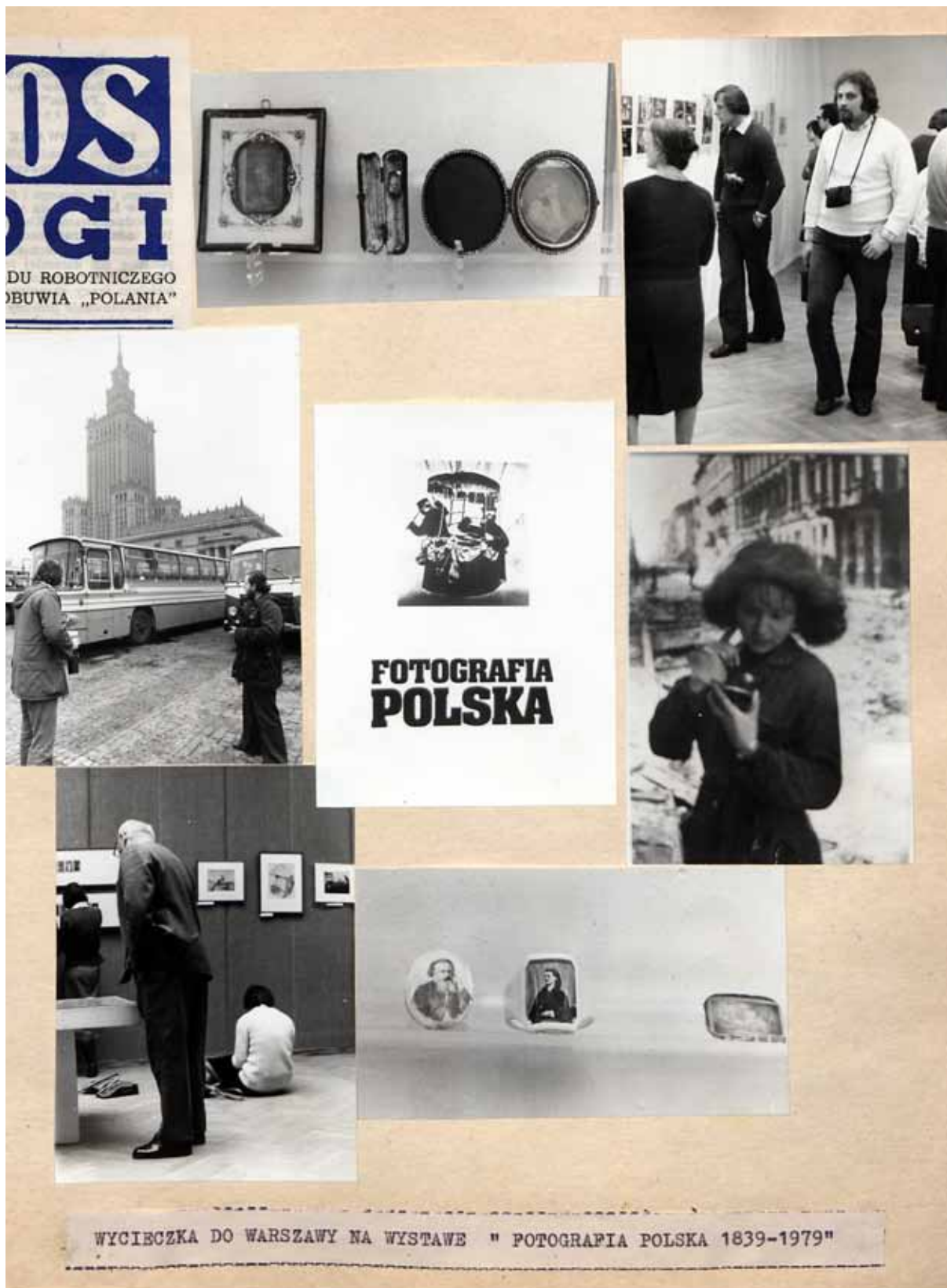
DOKUMENTY WOJNY

wystawę fotograficzną czołowych radzieckich
fotoreporterów wojennych.

ZDJĘCIA DOTYCHCZAS NIGDZIE NIE PUBLIKOWANE !

Otwarcie wystawy w dniu 22.05.1980r. o godz. 16.00
Dom Socjalny WZO "POLANIA" ul. 22 Lipca 106.

Wystawa czynna do 31 maja 1980r.

Fragment Kroniki Foto-Klubu Format z 1980 r.; na prawym górnym zdjęciu członkowie „Formatu” – L. Siepielski i S. Turonek.

Pierwszym ważnym wspólnym działaniem Foto-Klubu Format i Pałacu Kultury w Poznaniu była druga edycja warsztatów fotograficznych „Nasze kobiety”, która odbyła się od 4.02. do 8.03.1980 r. Oprócz J. Nowackiego do współpracy zaproszono gnieźnianina M. Stachowiaka z Klubu Fotograficznego MONOKL w Poznaniu, których obecność wzbogaciła program imprezy o „działania będące formą kreacji zbiorowej, zespołu twórców i szerokiego grona odbiorców⁹”. W warsztatach udział wzięło około dwudziestu uczestników w większości członków Formatu m.in: J. Ciastowski, G. Ciesielski, L. Domański, Z. Drzewiecki, R. Górczak, P. Grzywaczewski, M. Kyciak, B. Majewski, A. Matczyński, K. Sibka, L. Siepielski, J. Sieczkowski, Z. Stoltman, S. Turonek.

(...) Wystawa pod hasłem „Nasze kobiety” została zaimprovizowana 3 marca 1980 r. w hali fabrycznej – szwalni, podczas przerwy śniadaniowej. Ponad sto fotografii zgrupowano na planszach, wyodrębniając w ten sposób zagadnienia i rozwieszono wzdłuż hali, w głównym ciągu komunikacyjnym.

Sposób ekspozycji był podyktowany chęcią pokazania zdjęć wszystkim, których one dotyczyły. Ekspansywność formy umożliwiła konfrontacje tego co na obrazie z rzeczywistością, której obraz był fotograficzną reprodukcją poszerzoną o sposób patrzenia fotografującego. Fotografie stały się pretekstem do dyskusji – albowiem to co na nich było okazało się dalekie od stereotypowego patrzenia na problem pracujących na tej hali kobiet. Nie rozmawiano o kompozycji, kadrowaniu, pięknie obrazu fotograficznego w ogóle – i bardzo dobrze się stało – fotografii jako sztuce na pewno nic nie ubędzie – natomiast zyska ona miano środka przekazu, języka, którym posługiwanie staje się prawie nieodzowne w naszej coraz bardziej skomplikowanej rzeczywistości. Obecność tych zdjęć w hali fabrycznej była potwierdzeniem istnienia niezauważalnych na co dzień problemów, zasygnalizowaniem i co najważniejsze – udokumentowaniem faktu, że pracująca przy maszynie kobieta jest nie tylko pracownikiem zakładu obciążonym codzienną koniecznością wykonania planu, ale także człowiekiem z całą złożonością swojej natury, która w dużej, pracowniczej zbiorowości pokazuje na przemian swoje ujemne i dodatnie cechy.

Fragmenty dyskusji w 30 minut po zaimprovizowanej wystawie: Bogusław Lorek – zastępca dyrektora do spraw technicznych „Z punktu widzenia dyrektora nasuwa się wiele wniosków na temat organizacji pracy. Z punktu obserwatora wystawy niezwiązanego z zakładem pracy widzę ciekawe ujęcie, różne spojrzenia na nasze kobiety – bardzo dla mnie zaskakujące – w zasadzie tak na kobiety pracujące w naszym zakładzie nie próbowałem patrzeć”.

Stanisław Kubacki – prezes byłego Gnieźnieńskiego Towarzystwa Fotograficznego: „Byłem zaszokowany sposobem wyeksponowania zdjęć, ale rozumiem, że jest to pokazanie dorobku warsztatów fotograficznych i to w taki sposób, aby wszyscy, nie tylko, fotografujący, ale także fotografowani mieli możliwość zobaczenia tego i podyskutowania”.

Janusz Chlasta – fotoreporter: „To jest dobre i złe. Bardzo dobrze wyszedł jeden problem, że ta kobieta w pracy musi estetycznie wyglądać. Jak ona będzie dbała o ręce i włosy to będzie dbała o but, który produkuje i o maszynę przy której pracuje”.

Pracownik zakładu: „Żaden nie spojrzął na kobietę, że ona jest ładna i nie zrobił z niej bardzo ładnej. Ogólne wrażenie tych kobiet, z którymi pracuję i moje po obejrzeniu tej wystawy jest negatywne”.

Janusz Nowacki: „Te warsztaty są od początku do końca waszymi tj. uczestników z Gniezna. Okazało się, że macie dobry materiał, że nie potrzeba niczyjzego wsparcia dla ratowania wystawy. Jest tutaj dużo dobrego materiału jeśli chodzi o myślenie, o twórcze interpretowanie rzeczywistości. Jeżeli my poprzez fotografię możemy pomóc, zasygnalizować to co jest niewłaściwe,

9 Warsztaty fotograficzne Janusza Nowackiego 1973-1981, wyd. WBPiCAK, Poznań 2006, red. W. Śliwczyński, s.22.

zmienić niewłaściwe nawyki, które trudno wyegzekwować administracyjną drogą, to sądzę, że wystawa spełniła swoje zadanie i jest dobrym przyczynkiem do dyskusji”. W tym kontekście, nie fotografii – obrazu, ale fotografii – pretekstu do rozmowy i przemyśleń. Warsztaty Fotograficzne w „Polanii” stały się ważnym faktem.

M. Stachowiak, *Warsztaty Fotograficzne Gniezno 80*, „Głos załogi”, 27.04.1989, nr 8, 9 (180, 181).

Warsztaty fotograficzne „Nasze kobiety” zorganizowane na terenie WZO „Polania” w 1980 r.; przy aparacie J. Siczkowski.

Uczestnicy warsztatów „Nasze Kobiety 1980” (od lewej stoją): P. Grzywaczewski, K. Sibka, L. Domański, Z. Stoltman, G. Ciesielski, B. Majewski, S. Turonek, L. Siepielski, J. Ciastowski, M. Kyciak, J. Siczkowski, A. Matczyński, W. Nielipiński, klęczą: M. Stachowiak, J. Nowacki, Z. Fajfer.

3.03.1980 r. wystawa „Nasze kobiety” w hali fabrycznej WZO „Polania” (od lewej): J. Chlasta, M. Kyciak, Z. Drzewiecki, J. Nowacki, S. Kubacki, W. Nielipiński.

Plenery, warsztaty, szkolenia, spotkania w latach 1979-1981

Data	Współ-organizator	Tytuł	Liczba uczest.	Prowadzący	Uwagi
8.03.1979	–	„Nasze kobiety”	9	W. Nielipiński	plener na terenie WZO „Polania”
01.1980	–	kurs fotografii dla początkujących	18	W. Nielipiński	–
4 02. 1980	PK P-ń J. Nowacki	warsztaty fotograficzne „Nasze Kobiety”	20	W. Nielipiński J. Nowacki M. Stachowiak	wystawa na halach fabrycznych
03.1980	PK P-ń J. Nowacki	wycieczka do Warszawy na wystawę „Fotografia Polska 1839-1979”	–	J. Garztecki J. Nowacki	galeria „Zachęta” – W-wa
12.12. 1980	PK P-ń J. Nowacki	pokaz przezroczy z wypraw wysokogórskich	–	W. Wróz	spotkanie autorskie
23.01.- 22.06. 1981	PK P-ń J. Nowacki, MOK Gniezno	„Gniezno 81”	10	W. Nielipiński J. Nowacki M. Stachowiak	zestaw prezentowany na XII Konfrontacjach Gorzowskich i w Poznaniu na Wojewódzkim Przeglądzie Fotografii Amatorskiej (II nagroda)

11.02.1981 r., „Fotomontaże”,
spotkanie z H. Królem.

11.02.1981 r.,
uczestnicy spotkania
z H. Królem.

UWAGA FOTOAMATORZY! UWAGA FOTOAMATORZY! UWAGA FOTOAMATORZY! UWAGA FOTOAMATORZY! UWAGA FOTOAMATORZY!
 UWAGA WSEZYSCY POSIADACZE APARATÓW FOTOGRAFICZNYCH! UWAGA WSEZYSCY POSIADACZE APARATÓW FOTOGRAFICZNYCH!

ZDK "POLANIA"
 ZDK "GNIEGAR"
 MOK Gniezno
 Pałac Kultury Poznań

ZAPRASZAJĄ NA:

OGÓLNY PROGRAM WARSZTATÓW:

Uroczyste rozpoczęcie warsztatów
 Spotkania konsultacyjne, prelekcje,
 zajęcia w grupach tematycznych,
 prezentacje wygłów krajowych i za-
 granicznych, przygotowanie wystawy
 "Gniezno 81"
 Uroczyste otwarcie wystawy Gniezno 81
 Zakończenie warsztatów.

WARSZTATY FOTOGRAFICZNE
 "GNIEZNO 81"

Insugurecja nastąpi dnia 23 I.... godz. 16⁰⁰
 w ZDK "POLANIA" ul. 22 Lipca 106.

Propozycje tematyczne

1. Architektura
2. Podwórka.
3. Komunikacja publiczna
4. ZOM w dzisiejszym
5. Parki, zieleńce
6. Zbiorewe żywienie
7. Zużel jako zjawisko społeczne
8. Zakłady Pracy
9. Nowe osiedla
10. Światopogląd i Kościół Gniezno

Szczegóły 23 I 1981r. godz. 16⁰⁰

ZAPRASZAMY WSEZYTKICH POSIADACZY APARATÓW FOTOGRAFICZNYCH! ZAPRASZAMY WSEZYTKICH POSIADACZY APARATÓW
 FOTOGRAFICZNYCH! ZAPRASZAMY WSEZYTKICH FOTOAMATORÓW! ZAPRASZAMY DO WSPÓŁPRACY WSEZYTKICH MIESZKAŃCÓW
 MIASTA! ZAPRASZAMY WSEZYTKICH FOTOAMATORÓW! ZAPRASZAMY WSEZYTKICH POSIADACZY APARATÓW FOTOGRAFICZNYCH!

ZO Gnz. z. 32/81 n. 100

prof. W.N.

Założenia programowe do warsztatów Gniezno 81 opracowane przez W.N.

IMPREZY TOWARZYSZĄCE
 WARSZTATOM FOTOGRAFICZNYM

23 stycznia 1981 r.
 Wystawa A. Bujaka „Watykan, Góra Athos,
 Święte Miasto”.

11 lutego 1981 r.
 „Kalendarze” — Sam Haskins (Anglia).

11 marca 1981 r.
 Spotkanie z Henrykiem Królem.

7 kwietnia 1981 r.
 Raimo Gareis (RFN) „Impresje w kolorze”.

12 maja 1981 r.
 Fotomontaże Walerego Butyryniina (ZSRR).

20 czerwca 1981 r.
 III Wojewódzki Przegląd Fotografii Amatorskiej.

PAŁAC KULTURY w POZNANIU
 MIEJSKI OŚRODEK KULTURY w GNIEZNIE
 KLUB FOTOGRAFICZNY „FORMAT”
 w GNIEZNIE
 KLUB FOTOGRAFICZNY „GNIE-GAR”
 w GNIEZNIE

zapraszają uprzejmie

NA WYSTAWĘ „GNIEZNO 81”
 zrealizowaną
 w ramach Warsztatów Fotograficznych.

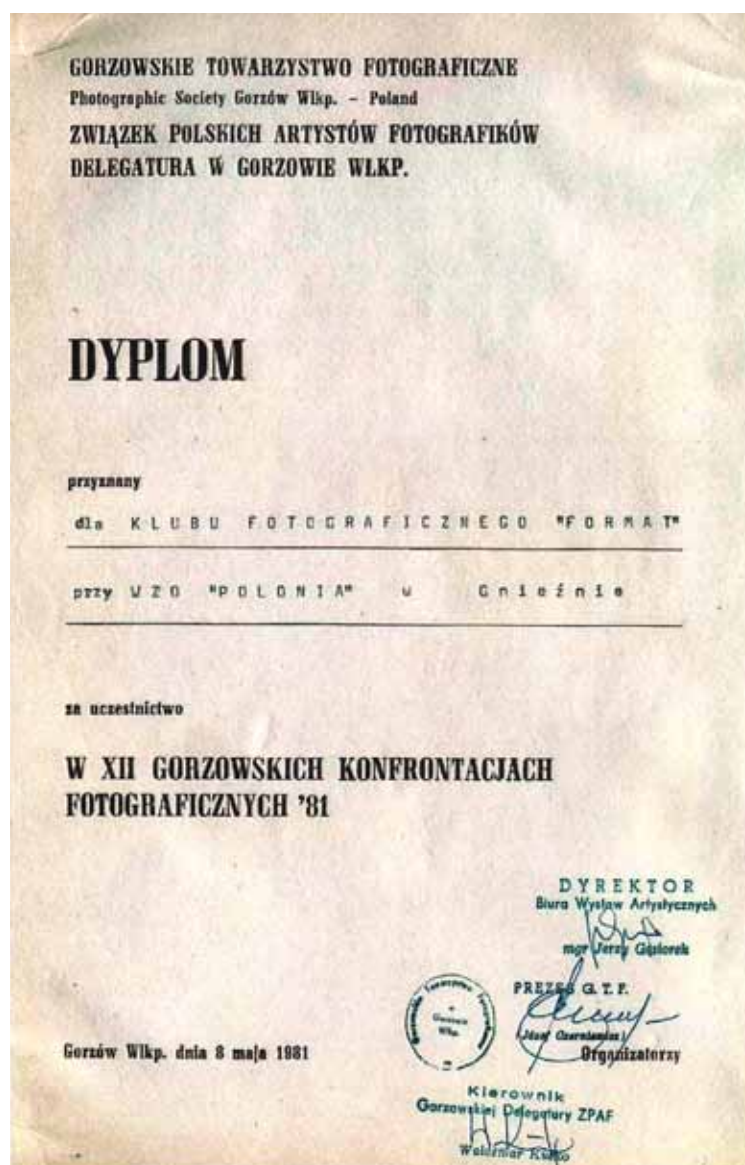
22 czerwca 1981 r. — godz. 17.00.
 Dom Socjalny WZO „Polania”, ul. 22 Lipca.

Zaproszenie na wystawę powarsztatową

23.01.1981 r., wystawa
A. Bujaka „Watykan,
Góra Athos, Święte
Miasto” towarzysząca
inauguracji warsztatów
„Gniezno 81” w ZDK
„Polania”.

W styczniu 1981 r. rozpoczęły się warsztaty fotograficzne „Gniezno 81”. Program warsztatów, opracowany przez W. Nielipińskiego, J. Nowackiego i M. Stachowiaka, zakładał próbę fotograficznej dokumentacji miasta z tym co dla niego najbardziej charakterystyczne, ale często w szarej rzeczywistości niezauważane. Dziesięciu uczestników przez cały rok miało wykonywać zdjęcia w wybranej przez siebie tematyce np.: architektura, podwórka, nowe osiedla, żużel jako zjawisko społeczne itp. W kwietniu 1981 r. nastąpiło podsumowanie pierwszego kwartału działań w postaci wystawy pt. „Gniezno 81”. Zaprezentowane zostały zdjęcia J. Bujanowskiego, G. Katulskiego, H. Maćkowiaka, P. Miedzianowskiego, W. Nielipińskiego, M. Nowaka, A. Rubinowskiego, J. Sieczkowskiego, R. Strugalskiego i J. Żuralskiego. Zestaw „Gniezno 81” na „III Wojewódzkim Przeglądzie Fotografii Amatorskiej” zorganizowanym przez Wydział Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego, Pałac Kultury w Poznaniu oraz Poznańskie Towarzystwo Fotograficzne otrzymał II nagrodę, a wcześniej został wysłany na XII Gorzowskie Konfrontacje Fotograficzne „Gorzów 81”¹⁰, gdzie wg relacji J. Nowackiego pretendował do głównej nagrody.

10 (...) na przełomie lat 70. i 80. Gorzowskie Konfrontacje wyznaczały kierunki polskiej fotografii. Impreza ta proponująca cykl wystaw i sympozjów na określony temat była wiodąca na ówczesnej fotograficznej mapie Polski (*Warsztaty fotograficzne Janusza Nowackiego 1973-1981*, wyd. WBPiCAK, Poznań 2006, red. W. Śliwarczyński, s. 13-14).

W. Nielipiński przedstawia założenia programowe Warsztatów „Gniezno 81”, obok siedzą J. Nowacki i M. Stachowiak.

Prezentacja Zestawu „Gniezno 81” podczas XII Gorzowskich Konfrontacji Fotograficznych.

Fragment zestawu „Gniezno 81”.

Konkursy fotograficzne w latach 1979-1981

Data	Tytuł	Liczba	Uwagi – współpraca, jury	Laureaci
1979	Świat małego człowieka	–	–	–
1979	Gniezno wczoraj i dziś	–	–	–
1979	Moje najlepsze	13 autorów, 32 prace; zakw. 15	Koło fot. WZO Polania	nagród nie przyznano ze względu na niezadowolający poziom
1980	Na piastowskim szlaku A – Krajobraz wielkopolski B – Problemy współczesności	16 uczest. 100 zdjęć	przewodniczący jury – Mariusz Stachowiak	A: I – nie przyznano dwie drugie – J. Molenda – S. Turonek III – M. Nowak 2 wyr. – Z. Siwiński – H. Maćkowiak B: I – S. Turonek II – J. Jagodda III – J. Kozłowski
1980 – 1981	Najlepsze zdjęcie miesiąca	–	comiesięczne spotkania	Prezentacja najlepszych fotografii w witrynie sklepu Foto-Optyka przy ul. B. Chrobrego w Gnieźnie i publikowane w „Głosie Załogi” 03. H. Maćkowiak 04. Z. Siwiński 05. G. Katulski 06. G. Katulski
1981	Katedra trzy kategorie: A – Panorama B – Detal C – Reportaż	27 uczest. + 4 poza-konkurem 97 prac, zakw. 65	PAX G-no, Towarzystwo Miłośników Miasta Gniezna	kat. A: I. – M. Nowak II – A. Rubinowski III – M. Jędrzejczyk kat. B: I – H. Maćkowiak II – Z. Siwiński III – S. Gronowski kat. C: I – B. Ruskowska II – W. Nielipiński III – J. Nowodworski

4.11.1980 r., otwarcie „II wystawy Fotografii Amatorskiej Format 80 – Na piastowskim Szlaku”.
Od lewej:
E. Feliński,
Z. Siwiński,
J. Jagodda,
J. Nowacki,
M. Stachowiak.

Proj. graf. M. Kuźniewski.

Fot W.Nielipiński.

Mariusz Stachowiak ur. się w 1956 r. w Gnieźnie, zm. w 2006 r.

Rzadki typ dokumentalisty, który temat podnosił z ulicy jak kromkę chleba. Ogromny talent w zakresie fotografii społecznej, wyraziiciel pokolenia, pozbawionego nadziei na lepszy świat; obalający schematy, skrajnie zaangażowany indywidualista, również jako fotograf teatralny.

Od 1975 r. był uczestnikiem i wkrótce współorganizatorem „Warsztatów Fotograficznych” Janusza Nowackiego, poświęconych fotografii dokumentalnej (na warsztatach w Skorzynie powstał najśłynniejszy jego cykl z tego okresu: „Atlas pozycji plażowych”, 1980). Doskonale czuł się w konwencji warsztatów, funkcjonujących na zasadzie „fotografii poza galerią”. Z J. Nowackim współpracował też przy diaporamach, w 1978 r. został współzałożycielem (z J. Nowackim i J. Śledzikowskim) studia diaporamy: Studio DiM. W latach 1982-1990 pracował jako fotoreporter tygodnika „Wprost”, tworząc w poważnym stopniu markę fotografii tego czasopisma. Później przeszedł do „Dziennika Poznańskiego” (1991-1993), gdzie zaczął poddawać swoje zdjęcia obróbce komputerowej. Odtąd tradycyjną technikę negatywową zaczął zastępować cyfrową. Od 1993 r. funkcjonował jako fotograf niezależny i na dobre związał się z teatrem (spektakle dokumentował już od 1985 r.). Od końca 1991 r. do lutego 1992 r. dokumentował ostatnie miesiące pracy Tadeusza Łomnickiego nad spektaklem „Król Lear” w Teatrze Nowym w Poznaniu. W marcu i kwietniu 2001 r. fotografował w Licheniu budowę słynnej świątyni i jej okolice. Od 2002 r. współpracował z Teatrem im. Jerzego Szaniawskiego w Wałbrzychu – zajmował się oprawą graficzną przedstawień i ich dokumentacją fotograficzną, zagrał w 2 spektaklach („Lot nad kukułczym gniazdem”, 2002, „Czyż nie dobija się koni”, 2004, w reż. Mai Kleczewskiej). Był też inicjatorem (2003) i organizatorem Ogólnopolskiego Forum Fotografii Teatralnej, odbywającego się co roku w marcu w Wałbrzychu.

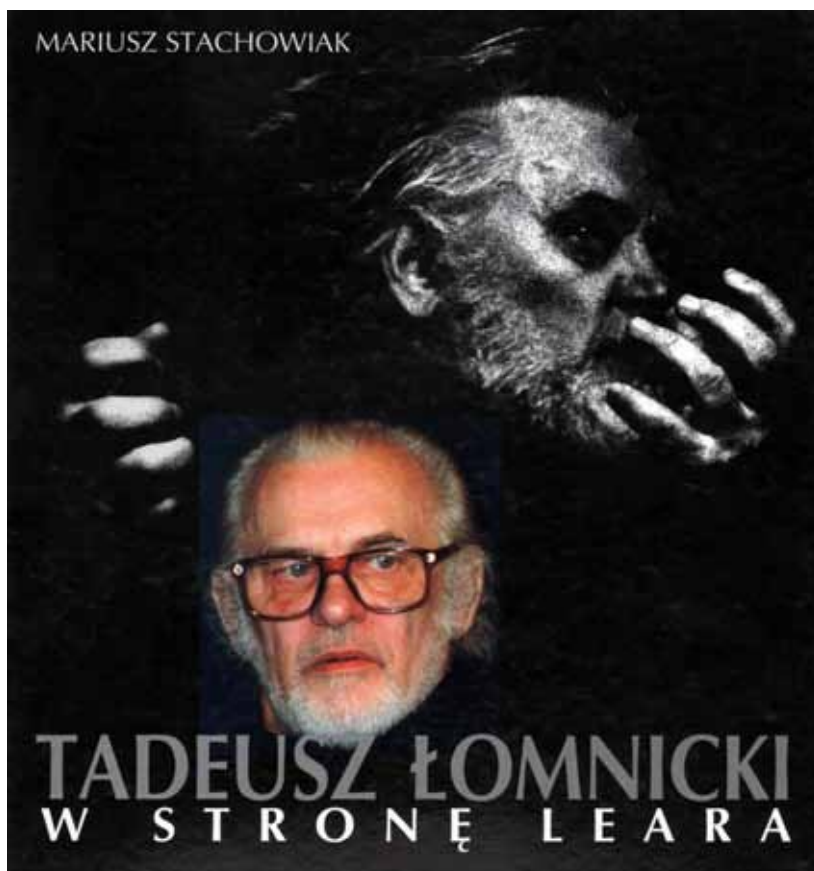
Dla „Wprost” tworzył fotoreportaże, portrety i awangardowe kompozycje z odrębną anegdotą, niezależne od tekstu, do którego miały być ilustracją. Jego zdjęcia były bezceremonialne, dotykające sedna problemów, spychanych na margines (odnajdywał bezdomnych, wchodził do okrytego najgorszą sławą pociągu relacji Szczecin-Przemyśl, pokazywał odartego ze skóry pudła w czasie zimy stulecia). Patrzył na człowieka ze szczególnym rodzajem litości – widział jego nieistotność w świecie otaczającym i próbował wyjść mu naprzeciw. W 1983 r. we współpracy z programem trzecim Polskiego Radia zaaranżował akcję: „Jestem szczęśliwy(a)” – ogłosił w „Trójce”, że sfotografuje człowieka szczęśliwego; powstał poruszający obraz średniego pokolenia, pozbawionego perspektyw (zdjęcia opublikowano w tygodniku „Wprost”).

W końcu. lat. 80-tych. jako jeden z nielicznych polskich dziennikarzy zaczął wyjeżdżać za granicę (niezależnie od redakcji, choć „Wprost” drukował powstałe materiały). Był w Armenii po trzęsieniu ziemi w 1987 r. (dwa razy, z Mariuszem Foreckim i dziennikarzem Piotrem Grochmalskim) i kilka razy w Moskwie końca epoki radzieckiej (1989 – reportaże z Łużnik i Arbatu).

Fotografując w teatrze, imponował reżyserom rozwiązaniami formalnymi, wykazującymi wyczuwanie specyfiki, klimatu i języka poszczególnych przedstawień. Za album o kreacji aktorskiej Łomnickiego zebrał przychylne recenzje prasy i ludzi teatru oraz gratulacje od Edwarda Hartwiga za przełamanie cukierkowego stylu w tego typu publikacjach.

Miał zaledwie kilka wystaw (m.in. Teatr Nowy, Poznań, 1993; Galeria pf w CK Zamek, Poznań, 1993; Teatr Dramatyczny, Wałbrzych, 2006; wystawa zewnętrzna – zdjęcia z planu filmu F. Bajona „Poznań 56”, 1996). Zdążył wydać album z dokumentacją pracy T. Łomnickiego („Tadeusz Łomnicki – w stronę Leara”, 1993, Oficyna Wydawnicza „Parol”, Kraków) i o bazylice w Licheniu („Światło i znak – rzecz o Sanktuarium Maryjnym w Licheniu”, wyd. Stokrotka s.c., Poznań 1999). W 2009 r., w ramach 2 Festiwalu Fotodokumentu, na wystawie zdjęć 4 dokumentalistów pt. „DoNosy” (Galeria 2piR, Poznań) po raz pierwszy pokazano jego zdjęcia reportażowe z lat 80., publikowane częściowo we „Wprost” w latach 80-tych. Zostawił po sobie olbrzymie, w większości nie przebadane archiwum.

M. Piotrowska, <http://www.profotografia.pl/aktualnosc/1-aktualnosc/60-fotografia-jak-kromka-chleba>.

Wydawca:
Oficyna Wydawnicza
PAROL Ltd, Kraków 1993,
Teatr Nowy w Poznaniu
Wydawnictwo Fundacji Biich-
nera, Split Trading Sp. z o. o.
Album zrealizowano przy
udziale Ministerstwa Kultu-
ry i Sztuki.
© Copyright for Photo by
Mariusz Stachowiak © Co-
pyright for Tadeusz Łomnic-
ki – w stronę leara by Oficyna
Wydawnicza PAROL Warsza-
wa 1993.

Wspomnienie o Mariuszu Stachowiaku.

Dla tych, którzy chcą przeczytać...

Mariusza poznałem jeszcze w latach 70. ubiegłego wieku. Chodziliśmy razem do technikum we Wrześni. W tamtym czasie prowadziłem kółko fotograficzne w internacie. Mariusz doszedł do naszej klasy w 1974 r. Był od zawsze niespokojną duszą. Pełen energii, niezwykle otwarty na życie z ogromnym potencjałem do działania. Jednym z jego zainteresowań była fotografia. Szybko znaleźliśmy wspólny język, zaczęliśmy sporo fotografować, oczywiście w miarę naszych skromnych możliwości finansowych – w tamtym czasie technika fotografii nie była taka prosta jak dzisiaj, trochę to kosztowało. No i nie była natychmiastowa. Trzeba było się zastanowić, zanim naciśnięto się spust migawki. Próbowaliśmy również filmu, niezapomniany Kwarc 8 na sprężynie, czy bardziej wyrafinowana Aurora. Ale to fotografia zdominowała nasze zainteresowania. Ja bardziej skłaniałem się w kierunku obróbki chemicznej materiałów, Mariusz zdecydowanie lepiej komponował obraz. Mieliśmy też pewne osiągnięcia – pomijając fotografowanie życia szkoły, dokumentacja rajdów itp. – w ramach pracy dyplomowej, jako uzupełnienie do zasadniczego tematu, zlecono nam wykonanie albumu o szkole. No i wykonaliśmy – 50 egzemplarzy składających się z 50 zdjęć 18x13 cm – jak łatwo policzyć – 2500 zdjęć.

Ale ciągle poszukiwaliśmy mentora. W tamtych czasach kultowym miejscem była pracownia fotografii w Pałacu Kultury w Poznaniu z mistrzem Januszem Nowackim. Marzyliśmy o tym, żeby uczestniczyć w zajęciach. No i marzenie się spełniło. Oto we Wrześni zorganizowane zostały „Warsztaty Fotograficzne” Janusza Nowackiego. To było ekscytujące przeżycie. Pierwszy raz mieliśmy okazję zobaczyć profesjonalistów, uczestniczyć w spotkaniach z Juliuszem Garzteckim, wykładach Wojciecha Tuszko, fotografować w znakomitym towarzystwie ludzi, dla których fotografia nie miała tajemnic albo przynajmniej była swobodnym językiem wypowiedzi. Tam też miało miejsce pewne zdarzenie, które było znaczące dla dalszej kariery Mariusza. Otóż uczestniczyliśmy w konkursie dla młodych uczestników Warsztatów i właśnie tam, po raz pierwszy został dostrzeżony Mariusz – fotograf. Odkrycia dokonał Janusz Nowacki, który bezbłędnie wyłowił Mariusza z niemałej gromadki uczestników konkursu. I te Warsztaty właśnie były katalizatorem dla pasji Mariusza, którą stała się fotografia. Wiedział już, co chce robić w życiu – chciał fotografować, opowiadać o świecie i ludziach fotografią.

Ponownie miałem okazję współpracować z Mariuszem parę lat później, już w formacji o nazwie Studio DiM. Studio zastało założone przez Janusza Nowackiego w Pałacu Kultury. W tamtym czasie jego pracownia fotografii była wiodącym ośrodkiem rozwoju fotografii amatorskiej w Wielkopolsce, tutaj powstawały najczęściej z inicjatywy Janusza wspaniałe przeglądy, wspomniane „Warsztaty Fotograficzne”, „Gnieźnieńskie Dekady Fotografii” i wiele innych imprez związanych z fotografią. To w tym miejscu zaczynało fotografować wielu dzisiejszych profesjonalistów, to tutaj spotkać było można uznane postaci świata fotografii. Tutaj pojawiali się działacze lokalnych amatorskich i nie tylko amatorskich pracowni fotograficznych z całej Wielkopolski jak choćby z Gniezna, Nowego Tomyśla, Sierakowa Wlkp., Trzcianki, Wrześni, żeby zaczerpnąć oddechu, podpatrzeć źródła i zwieźć do swoich miejscowości pomysły do dalszego działania.

Janusz Nowacki już wcześniej interesował się oryginalnymi prezentacjami fotografii, również techniką prezentacji diapozytywów zwaną diaporamą. Mając w zasięgu Mariusza odświeżył swoje zainteresowania i tak powstało Studio DiM. Zdefiniowana w nim diaporama to spotkanie obrazu i dźwięku tworzące spójną, wzajemnie się uzupełniającą całość. Obraz na ekranie tworzyły statyczne, wzajemnie przenikające się zdjęcia. Powstawał nowy, trzeci obraz, który często był nie tylko łącznikiem pomiędzy kolejnymi, ale i sam w sobie stanowił unikat. Swobodne operowanie natężeniem światła rzutników wyświetlających obrazy umożliwiało stworzenie koncertu na obraz i dźwięk.

Z jednej strony profesjonalizm i doświadczenia Janusza, z drugiej strony energia i ciekawość życia Mariusza – to była recepta na sukces. I rzeczywiście, Studio DiM należało do czołówki krajowej diaporamy, a właściwiej byłoby powiedzieć – tworzyło ją. Miałem okazję dołączyć do już zdefiniowanej formacji, zajmowałem się przygotowaniem sprzętu, uczestniczyłem również w projekcjach. Studio DiM od samego początku tworzyło unikalne projekcje, chociaż lepszym określeniem byłoby „koncerty na obraz i dźwięk”. Diaporamy rodziły się najpierw, jako pomysł na pokazanie czegoś, później powstawały obrazy, potem zaczynał się etap montażu i dobór dźwięku. Ale to nieco później. Na początku to było poszukiwanie – choćby wspomnieć sławny Skorzęcin. Fotografie plażujących ludzi wyświetlone wieczorem na terenie ośrodka na płachcie kalki. Zabawny dobór przenikających się zdjęć opalających się kobiet i mężczyzn zaowocował prawie obyczajowym skandalem, ale na szczęście nie zabrakło widzom poczucia humoru.

Jedną z ciekawszych realizacji była „Ulica AD...”. To opowieść o lękach i szarości okresu stanu wojennego. Znakomita realizacja będąca swoistym zapisem tamtego czasu. Projekcja była realizowana na trzech polach obrazowych stanowiąca swoisty tryptyk. Dla podkreślenia charakteru dokumentu, (choć sama diaporama nie miała być dokumentem) świadomie użyto efektu twardej zmiany klatki obrazu. Na ekranach pojawiają się ludzie – szarzy, smutni, zagonieni w swoich sprawach. Wchodzą po schodach, schodzą po nich, przechodzą przez ulicę. Taka szara masa bez nadziei na twarzy. Ulica też jest wyrazista – taka ulica stanu wojennego. Twardy rytm obrazu potęguje muzyka Flory Purim, nie pozostawiając złudzeń – jesteśmy trybem pewnej maszyny, nie wolno nam nic poza tym, że mamy robić to, co nam się każe. Całość zamyka obraz trzech strzałek – znaków poziomych na pustej jezdni, w lewo, prosto, w prawo – takie filozoficzne pytanie – dokąd teraz? Osobiście uważam to za jedną z najciekawszych diaporam Studia DiM. Podczas każdej projekcji pojawiały się emocje, a to znaczy, że dzieło mówiło.

W pamięci mieszkańców Gniezna pozostanie unikalna prezentacja diaporamy, która odbyła się na Rynku, w listopadzie 1982 r., gdzie na potrzeby projekcji wyłączono część oświetlenia. Gniezno, choć było rodzinnym miastem Mariusza, było nieco ospałym miejscem, jeśli chodzi o fotografię. Mariusz czuł ciasnotę tego miasta i częściej był poza nim, słusznie wybierając ówczesną „kuźnię” fotografii, czyli pracownię fotografii w Pałacu Kultury w Poznaniu prowadzoną przez Janusza Nowackiego.

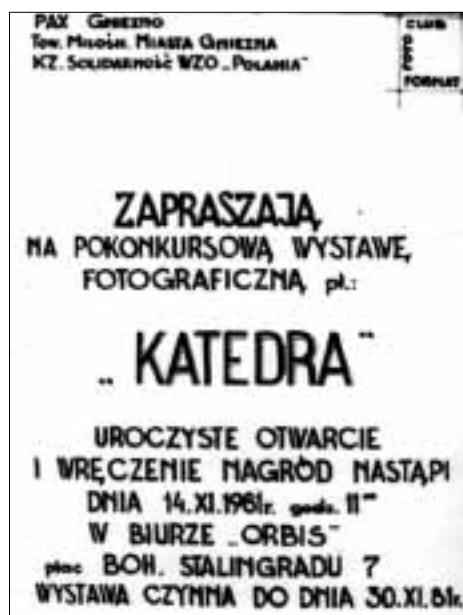
Jacek Śledzikowski

Jacek Śledzikowski ur. 13.06.1957 r. w Opalenicy, inżynier automatyk (absolwent Politechniki Poznańskiej). Uczestnik „Warsztatów Fotograficznych”, instruktor fotografii, związany z Pałacem Kultury w Poznaniu. Współzałożyciel Studia DiM z J. Nowackim i M. Stachowiakiem. Konstruktor niekonwencjonalnych urządzeń do projekcji diaporam. W latach 1977-1985 współuczestnik pokazów i warsztatów diaporam.

W 1981 r. Foto-Klub Format ogłosił konkurs fotograficzny „Katedra Gnieźnieńska jako obiekt sakralny i zabytkowy”.

„Regulamin konkursu (...) dopuszczał fotografie w trzech działach: panorama, detal i reportaż. Dzięki temu (...) założono odejście od tradycyjności. (...) Należy tutaj przekazać wyrazy uznania nie tylko organizatorom konkursu, ale i organizatorom wystawy, dającej nam wrażenia oryginalności i świeżości podejścia do tematu”

Elko, *Katedra w obiektywie*, „Głos Załogi”, 20.12.1981, nr 23/24 (219/220).

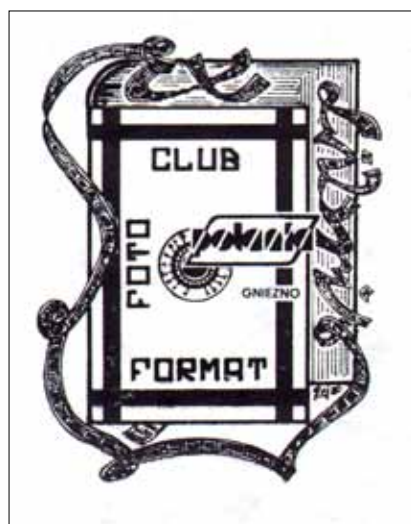

Listopad 1981 r., obrady jury konkursu fotograficznego „Katedra Gnieźnieńska”, od lewej: S. Kubacki, J. Nowacki, K. Szymoniak, E. Frąckowiak.

Pokonkursowa wystawa „Katedra” zlokalizowana została w reprezentacyjnej siedzibie gnieźnieńskiego Biura ORBIS w centrum miasta, co było kolejną póbą wyjścia z fotografią wprost do mieszkańców. Wystawa była ostatnim wydarzeniem zanotowanym w Kronice Foto-Klubu Format przed ogłoszeniem stanu wojennego 13 grudnia 1981 r. Zgodnie z wprowadzonym przez Radę Państwa dekretem działalność Foto-Klubu została zawieszona, a wydawanie gazety „Głos Załogi” wstrzymane.

Listopad 1981 r., biuro
ORBIS w Gnieźnie
pokonkursowa wystawa
fotograficzna „Katedra”.

Proj. graf. E. Jankowski.

konkurs "Najlepsze Zdjęcie Miesiąca
Wrzesień '81

Temat:
Uroczystości religijne w Gnieźnie
Format zdjęć: dłuższy bok 24 cm
Ilość prac: max. 3
Technika czarno-biała
Termin nadsylenia prac: 30.09.1981
Adres: Foto-Klub "FORMAT"
przy WZO "POLANIA"
62-200 GNEZNO, ul.22 Lipca 106
Nagroda: 600 zł
Rozstrzygnięcie: 6.10.1981 r. g. 16.0
Dom Kultury WZO
adres j.w.

Rozstrzygnięcie
konkursu na „Zdjęcie
miesiąca”, fotografie
omawia J. Nowacki.

I WYSTAWA
FOTOGRAFII
AMATORSKIEJ
FORMAT 79

FOTO-KLUB „FORMAT”
przy WZO „POLANIA”
ul. 22 Lipca 106
62-200 GNEZNO

NA PIASTOWSKIM SZLAKU
II WYSTAWA
FOTOGRAFII AMATORSKIEJ
FORMAT 80
4 - 18. 11. 1980 r. GNEZNO

NASZE KOBIETY
Warsztaty Fotograficzne
WZO „POLANIA”
GNEZNO 4. 02. - 8. 03. 1980 r.

WARSZTATY FOTOGRAFICZNE
GNEZNO 1981

K A T E D R A
14. 11. 81 - 30. 11. 81
Foto-Klub „FORMAT”
Gniezno

Władysław Nielipiński

PREZES

FOTOGRAFOWAŁ
Władysław Nielipiński
62-200 Gniezno ul. Grzybowo 28/24
WSZELKIE PRAWA ZASTRZEŻONE

Władysław Nielipiński

Instruktor Fotografii

Praca nagrodzona

HONOROWYM

SEKCJI ARTYSTYCZNEJ

Uprasza się wszelkie władze o ułatwienie okoliczności niniejszego w wykonywaniu zdjęć za wyjątkiem obiektów zabronionych przez władze.

„13 grudnia 1981”, fot. W. Nielipiński.

Wprowadzenie stanu wojennego skutecznie zniechęciło W.N. do dalszego prowadzenia pracowni fotograficznej w WZO Polania. Najpierw rewizja w zakładowej ciemni, później zwolnienie z pracy związanego z NSZZ Solidarność, – instytucjonalnej ostoji „Formatu”, kierownika ZDK – L. Chlasty. Zawieszenie wydawania gazety „Głos Załogi” i zmiany personalne w redakcji, wreszcie obciążenie obowiązkami rodzinnymi związane z urodzeniem się dziecka, wszystko to sprawiło, że W.N. na parę lat zniknął z kulturalnej mapy Gniezna. Powrócił do organizowania zajęć kółka fotograficznego dla dzieci pracowników WZO „Polania” w kwietniu 1986 r.

Stan wojenny w Polsce 1981-1983 – stan nadzwyczajny wprowadzony 13 grudnia 1981 r. na terenie całej Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, niezgodnie z Konstytucją PRL. Został zawieszony 31 grudnia 1982 r., a zniesiono go 22 lipca 1983 r. W trakcie jego trwania z rąk milicji oraz SB zginęło kilkadziesiąt osób.

Stan wojenny wprowadzono na mocy podjętej niejednogłośnie uchwały Rady Państwa z 12 grudnia 1981 r., na polecenie Wojskowej Rady Ocalenia Narodowego – pozakonstytucyjnego tymczasowego organu władzy, faktycznie nadrzędnego wobec konstytucyjnych władz państwowych. Został poparty przez Sejm PRL uchwałą z dnia 25 stycznia 1982 roku.

http://pl.wikipedia.org/wiki/Stan_wojenny_w_Polsce_1981-1983.

Jedną z szykan stanu wojennego było wprowadzenie całkowitego zakazu fotografowania w miejscach publicznych (art. 20 Dekretu z 13.12.1981 o stanie wojennym). Oznaczało to znaczne ograniczenie możliwości funkcjonowania fotograficznych twórców, którzy musieli się ubiegać o specjalne zezwolenia, co i tak nie chroniło ich przed kontrolami, przesłuchaniami, a niekiedy nawet utratą naświetlonego materiału.

**III
WALNE ZEBRANIE
FOTO-KLUBU
„FORMAT”
30.03.1982 r.**

ZARZĄD:

HENRYK MAĆKONIAK - PREZES
 ZDZISKAW STOLTMAN - Z-CIA PREZESA
 ZENON SIWIŃSKI - SEKRETARZ
 KRZYSZTOF OWCZARZAK - SŁARBNIK
 WŁADYSŁAW NIELIPIŃSKI - CZŁ. ZARZ.
 RYSZARD SIEMIERT - CZŁ. ZARZ.
 MAREK NOWAK - CZŁ. ZARZ.

SAD KOLEŻEŃSKI:

ROMAN GÓRCZAK - PRZEN.
 PIOTR MIEDZIANOWSKI - CZŁ.

KOMISJA REWIZYJNA:

JACEK CIĄSTOWSKI - PRZEN.
 ZBIGNIEW DRZENIECKI - CZŁ.

W 1981 r. główną dziedziną działalności Foto-Klubu Format było prowadzenie akcji pod hasłem „Warsztaty fotograficzne – Gniezno 1981”. Akcja ta została zapoczątkowana spotkaniem informacyjnym 23.01.1981 r. Kolejne spotkania odbywały się cyklicznie w przeciągu całego roku. Na spotkaniach stawiano uczestnikom konkretne zadania fotograficzne, oceniano zdjęcia już wykonane, przygotowywano zestawy zdjęć do pokazu. (...) Częścią składową Warsztatów był Ogólnopolski Konkurs Fotograficzny pt. „Katedra Gnieźnieńska”, w którym udział wzięło 28 autorów z całej Polski. Wystawa została zaprezentowana w Biurze ORBIS przy Placu Boh. Stalingradu. W trakcie wystawy prowadzono zbiórkę datków na odbudowę Pomnika Bolesława Chrobrego w Gnieźnie. Łącznie z częścią składek członkowskich przekazano na konto społecznego Komitetu Odbudowy Pomnika Bolesława Chrobrego 1200 zł. Warsztaty fotograficzne praktycznie nie zostały dokończone. Pierwotny plan przewidywał wspólną wystawę wszystkich gnieźnieńskich grup fotograficznych i osób niezrzeszonych, na której ukazane byłoby życie miasta w przeciągu minionego roku. Wystawa zaplanowana była na styczeń. Wprowadzenie stanu wojennego pokrzyżowało te plany. Do dziś nie podjęto kroków w celu przygotowania tej wystawy. Praca ta będzie czekać nowy zarząd, jeśli koledzy uznają, że pokazanie tych prac jest celowe.

Inną formą działalności klubu były comiesięczne spotkania z cyklu „Wybieramy najlepsze zdjęcie miesiąca”. Odbyło się 11 spotkań w trakcie, których nie tylko oceniano nadesłane zdjęcia lecz również dyskutowano na wszelkie związane z fotografią tematy. Praktyka wykazuje, że ta forma poznawania wiedzy fotograficznej jest potrzebna i należy ją utrzymać. (...)

Sprawozdanie z działalności Foto-Klubu Format w 1981 r. wygłoszone przez ustępującego prezesa W. Nielipińskiego na walnym zebraniu klubu 30.03.1982 r. w MOK.

Środowisko fotograficzne Gniezna w latach 1982-1990

Foto-Klub Format i Gnieźnieńskie Dekady Fotografii

Foto-Klub Format po kilku miesięcznej przerwie spowodowanej stanem wojennym wznowił swoją działalność w Miejskim Ośrodku Kultury. 30.03.1982 r. odbyło się III walne zebranie Klubu podczas którego W. Nielipiński, przedstawiając referat sprawozdawczy zaproponował włączenie „Formatu” w struktury MOK. Wybrano nowego prezesa, którym został H. Maćkowiak.

Henryk Maćkowiak ur. 05.07.1933 r. w Budziłowie, pow. Września. Technik elektryk. W 1952 r. ukończył Technikum Mechaniczno Elektryczne w Poznaniu. Od 1952 r. pracował w różnych zakładach energetycznych w Poznaniu, Gdańsku i Gnieźnie. W Zakładzie Energetycznym w Gnieźnie pełnił funkcję kierownika Wydziału Ruchu, aż do przejścia na emeryturę w 1998 r.

Równocześnie jego życiową pasją była fotografia. W 1980 r. zapisał się do właśnie powstałego w Gnieźnie Foto-Klubu Format, stając się od początku jednym z najaktywniejszych jego członków. W 1982 r. został jego prezesem. W tym samym roku uzyskał uprawnienia instruktora fotografii kat. II. Do 1999 r. jako nieetatowy instruktor fotografii w Miejskim Ośrodku Kultury w Gnieźnie organizował pracę klubu: zajęcia warsztatowe, wystawy, plenery i konkursy. Z jego inicjatywy w 1985 r. Klub wszedł w struktury RSTK, stanowiąc jedno z kół środowiskowych w Gnieźnie, a w 2000 r. Foto-Klub Format przekształcił się w posiadające osobowość prawną „Gnieźnieńskie Towarzystwo Fotograficzne”. H.M. został jego prezesem i funkcję tę pełnił do połowy 2004 r.

Oprócz fotografii H.M. pasjonuje się muzyką chóralną (od 1980 r. chóry: męski „Dzwon” i mieszany „Metrum” – w latach 1993-1997 był jego prezesem) i turystyką. Połączenie tych trzech pasji czyli podróże po świecie często związane z występami chórów i fotografowanie odwiedzanych miejsc zaowocowało licznymi prezentacjami fotograficznym przede wszystkim w placówkach kulturalnych Gniezna. W latach 1984-2012 zrealizował 17 wystaw, prezentując je w 30 różnych miejscach. Równocześnie swoją aktywność fotograficzną akcentował udziałem w licznych konkursach i plenerach zakończonych wystawami zbiorowymi. W latach 1978-2000 jego prace pojawiły się na 80-ciu wystawach w kraju i za granicą (Czechosłowacja, Węgry, Niemcy, Holandia). Zdjęcia H.M. były publikowane w prasie lokalnej ale również w ogólnopolskiej (RSTK) i katolickiej. W swoim dorobku posiada liczne dyplomy, nagrody i wyróżnienia.

Odnaczone medalami :

1971 r. – Odznaka za Zasługi w Rozwoju Województwa Poznańskiego – WRN Poznań,

1974 r. – Srebrny Krzyż Zasługi – Rada Państwa,

1984 r. – Złoty Krzyż Zasługi – Rada Państwa,

1984 r. – 40-lecia PRL – Rada Państwa,

1985 r. – Medal XII Wieków Gniezna – Prezydent Miasta Gniezna,

1988 r. – Odznaka za Zasługi dla Miasta Gniezna – MRN Gniezno,

1989 r. – Medal 150-lecia Fotografii – Prezes ZPAF,

2004 r. – Odznaka – Zasłużony Działacz Kultury – Minister Kultury RP.

Henryk Maćkowiak pracował w Zakładzie Energetycznym wykonując zdjęcia dla potrzeb swojego zakładu, a równocześnie szukał środowiska ludzi ambitnie fotografujących. W ten sposób w styczniu 1980 r. trafił do pracowni w Domu Socjalnym „Polanii” – uczestniczył w zajęciach kursu dla początkujących i przystąpił do Foto-Klubu Format. Połączenie pracy na stanowisku kierownika Rejonowej Dyspozycji Ruchu w gnieźnieńskim Zakładzie Energetycznym z przesowaniem Formatowi dawało zaskakujące możliwości. Np. pierwsza ważna akcja Formatu za jego prezesury, czyli plenerowe wyświetlenie „Diaporamy” na gnieźnieńskim Rynku nie mogła by się odbyć gdyby Henryk nie wyłączył prądu w centrum miasta! W całkowitych ciemnościach ekran z wyświetlanymi slajdami był doskonale widoczny, co na długo pozostało w pamięci uczestników wydarzenia i... okolicznych mieszkańców. Wydarzenie to miało miejsce 12.11.1982 r. Zaprezentowano diaporamy Janusza Nowackiego – „Impresja Jesienna”, „Florencja”, „Bitwa na lodowym polu”, i Mariusza Stachowiaka – „Noc”.

12.11.1982 r., Rynek w Gnieźnie, fragment Kroniki Foto-Klubu Format.

(...) Klub pracuje intensywnie, regularnie, chociaż trudności się mnożą, na przykład z materiałami fotograficznymi... Tym nie mniej dobrze obsyłane są konkursy „Na piastowskim szlaku”, „Katedra gnieźnieńska”, tradycyjne „Zdjęcie miesiąca”. No i powodzeniem cieszą się, a także przynoszą owoce pod postacią wielu interesujących prac eksponowanych potem na wystawach – plenery w Skorzęcinie, Zaniemyślu, Sierakowie, Miłosławiu. Poznańscy fotograficy prezentują swe prace i diaporamy. Ta ostatnia prezentacja była szczególnie atrakcyjna i nowatorska. Oto diaporamowe obrazy – przezrocza wyświetlano późnym wieczorem w oknie wystawowym „Turysty” przy przystanku PKS. Była mała sensacja no i sporo pochlebnych komentarzy. A w ogóle to gnieźnieńscy fotograficy chętnie wychodzą ze swymi pracami do odbiorcy. Na przykład mają swoją stałą, stale odświeżaną galerię zdjęć w oknach restauracji „Gwarna” nieodmiennie gromadzącą przechodniów. (...)

Z. Beryt, *Fotografowanie po gnieźnieńsku*, „Gazeta Poznańska”, 11.10.1984, nr 238, wyd. 3.

1984 r., uliczna galeria w oknie wystawowym restauracji „Gwarna”.

(...) Zrzeszający około trzydziestu członków klub Format stoi przed potrzebą znalezienia odpowiedniej formuły działania, która pozwoliłaby nie tylko na umasowienie gnieźnieńskiego ruchu fotoamatorskiego, ale i zaznaczenie jego obecności na krajowym rynku fotografii amatorskiej. Przyjęto zatem dosyć rygorystyczne zasady rekrutacji nowych członków klubu. Kandydaci spełniać muszą nie tylko warunek opanowania podstawowych umiejętności technicznych, ale wykazać się również umiejętnością twórczego konstruowania fotograficznego obrazu z wykorzystaniem zasad kompozycji, użycia oryginalnych środków wyrazu, posługiwania się nowoczesnymi technikami itp. (...) Ambicją członków jest z jednej strony skupienie wokół „Formatu” najbardziej aktywnych i dojrzałych miłośników fotografowania, z drugiej zaś podjęcie działań na rzecz systematycznego podnoszenia umiejętności stałych uczestników w różnorodnych, zakładowych lub szkolnych sekcjach i pracowniach fotoamatorskich. (...) Współpraca tego typu doprowadzić powinna do pożądanego integracji miejscowego środowiska fotoamatorskiego, a w konsekwencji zaowocować znaczącymi dokonaniem artystycznymi.

M. Nadolski, *Pisanie obiektywem*, „Przemiany”, 6.11.1983, nr 32 (236).

S p r a w e z d a n i e

z działalności Fotoklubu " F e r m a t " w 1984 r.

Istniejący od 1982 r. przy Miejskim Ośrodku Kultury w Gnieźnie Fotoklub " Fermat " kontynuował swoją działalność zgodnie z obowiązującym Regulaminem Klubu i przyjętym planem pracy na 1984 r.

Na cotygodniowych spotkaniach klubowych, których w ciągu minionego roku odbyło się 49 - frekwencja uczestników była dobra, bowiem około 70% członków klubu uczestniczyło w tych spotkaniach. Wprawdzie kilka osób odwiedziło klub sporadycznie a niektórzy członkowie wogóle nie brali udziału w pracy klubowej, to jednak należy podkreślić, iż w minionym roku aktywność członków klubu była o wiele większa niż w poprzednich latach.

W okresie sprawozdawczym do klubu wstąpiło 10 osób i aktualnie klub liczy 26 członków, którzy opłacili składki członkowskie.

Nowe przyjętych foteamatorów objęto indywidualnym szkoleniem i poradnictwem w zakresie doskonalenia techniki zdjęciowej i laboratoryjnej, prowadzonym przez wyznaczonych instruktorów fotografii działających w Fermacie.

Zarząd klubu odbył 4 posiedzenia na, których omawiane sprawy bieżące, przebieg realizacji planu pracy oraz sposoby organizacji imprez fotograficznych.

Kontynuowany był konkurs fotograficzny "Wybieramy najlepsze zdjęcie miesiąca", jednakże z uwagą na małe zainteresowanie tym konkursem tak czł. Fermatu jak też osób spoza klubu, wybrano najlepsze zdjęcia w ciągu minionego roku dokonano tylko 6-cie krotnie. W związku z powyższym opracowany został nowy regulamin konkursu, który obowiązywać będzie w 1985r.

Ogłosiliśmy również ogólnopolski konkurs " Poezja w fotografii ", w którym udział wzięło 10 fotografów z całej Polski. Jednakże z uwagą na zbyt małą ilość nadesłanych prac jak również nie stojących na najwyższym poziomie i niezbyt trafnie ujmujących temat, komisja konkursowa postanowiła nie przyznawać pierwszych nagród a tylko wyróżnienia.

Prezentacji prac członków klubu dokonaliśmy w galerii rest. Gwarna, gdzie pokazaliśmy społeczeństwu miasta 9 fotorepertaży z różnych gnieźnieńskich imprez. Autorami tych wystaw byli koledzy: M. Furmaniak, P. Kestusiak, H. Maćkowiak, Z. Steltman, M. Dudka, M. Graez, R. Górczak, B. Zaborowski, J. Żuralski, którym należą się słowa uznania za włożony trud i zaangażowanie w organizowaniu tych wystaw. Poza Gnieznom prezentowaliśmy 2 wystawy fotogr. - w Ośr. Wypoczynk. w Biernatkach k/Kórniku i w Gminnym Ośr. Kultury w Dominowie k/Sreby.

Uczestniczyliśmy w "Prezentacji dorobku kulturalnego miast i gmin wojew. poznańskiego" - imprezie zorganizowanej przez Wydz. Kult. i Sztuki Urzędu Wojew. w Poznaniu i Pałac Kultury w Poznaniu, w ramach obchodów 40 - lecia PRL.

Braliśmy również udział w Salonie Jesiennym zorganizowanym przez Wojew. Dom Kultury w Koninie, gdzie do prezentacji w Galerii Fotografii BWA zakwalifikowane prace kolegów : M. Furmaniaka, H. Maćkowiaka, Z. Siwińskiego i Z. Steltmana.

W celu obejrzenia wystawy ^{S. J. K.} nawiązania kontaktów i wymiany doświadczeń z tamtejszym środowiskiem fotograficznym, zorganizowaliśmy wyieczkę, w której wzięło udział 5 członków Fermatu.

Na zaproszenie Zakł. Domu Kult. "TONSIL" we Wrześni w ramach spotkań z Twórcami Kultury Robotniczej, członkowie naszego klubu uczestniczyli w konkursie fotograficznym " 40 lat Tensilu - dzień przed " zdobywając 3 pierwsze nagrody.

Przesłaliśmy także prace kilku naszych członków na Wejw. Przegląd Fotografii Amatorskiej w Poznaniu celem konfrontacji poziomu artystycznego.

W salenie wystawowym Miejskiego Ośrodka Kultury urządziliśmy 3 wystawy fotografii amatorskiej - "Biernatki 84", - "Gniezno w 40 leciu" - "Speedway -10 lat fot. żużlowej". Autorami tych wystaw oprócz członków Fermatu byli również fotografowie niezrzeszeni.

Najbardziej znaczącymi imprezami w działalności Fermatu była I Gnieźnieńska Dekada Fotografii i plener fotograficzny - malarski "Biernatki 84".

Imprezy te zostały wysoce ocenione przez działaczy kultury Poznania i Gniezna i będą kontynuowane w 1985 r.

S. Kubacki

W 1984 r. odszedł z grona fotografików gnieźnieńskich, nieoceniony popularyzator sztuki fotograficznej, organizator Oddziału Gnieźnieńskiego Towarzystwa Fotogr. i wieloletni jego prezes, również członek honorowy Fotoklubu "Fermat". Uważamy, że pamięć po tak wybitnym działaczu społecznym nie powinna zaginać i dlatego wysunęliśmy propozycję utworzenia w Gnieźnie honorowej nagrody im. S. Kubackiego "przysnawanej" co najmniej przez Fotoklub "Fermat" dla najbardziej zaangażowanego działacza w ruchu amatorskiej twórczości fotograficznej. Propozycję tę przedłożyliśmy w Wydz. Kultury i Sztuki Urzędu Miasta, gdzie spotkała się z przychylnym przyjęciem i zapewnieniem sfinalizowania projektu.

Pomimo, że sprawozdanie niniejsze przedstawione zostało w formie skondensowanej, to jednak wynika z niego iż działalność Fotoklubu "Fermat" w roku 1984 była owocna i pożyteczna a założony plan pracy należy uznać w zasadzie za zrealizowany.

W konkluzji należy stwierdzić, iż Klub nasz nie tylko wprowadza członków w meritum wszystkich zagadnień związanych z fotografią, lecz również uczy ich szeregowego działania, pokazuje jak należy wspólnie dyskutować nad obrazami fotograficznymi, uczy pomagać sobie wzajemnie, przyzwyczajają do stałej wymiany doświadczeń.

Umiejętności nabyte w "Fermacie" wykorzystywane mogą być w przyszłości z powodzeniem w samodzielnej działalności fotograficznej. Rozpatrując pracę "Fermatu" w 1984 r. nie możemy pominąć wpływu kulturalnego jaki wywiera on na środowisko gnieźnieńskie, a inicjatywy kulturalne wychodzące z naszego Klubu są wysoce oceniane zarówno przez dyrekcję MOK-u, jak i władze miejskie i wejwódzkie, czego dowodem mogą być liczne nagrody i wyróżnienia jakie otrzymali nasi instruktorzy.

W dowód uznania za duży wkład pracy społecznej nad upowszechnianiem amatorskiego ruchu artystycznego, dyplomy MOK-u i List Pochwalny Pałacu Kultury w Poznaniu otrzymali wszyscy instruktorzy działający w naszym Klubie, są to kolejno:

Z. Siwiński, Z. Steltman, M. Furmaniak, P. Kestusiak, R. Górczak i H. Maćkowiak. Uhonorowany został również dyplomy MOK-u kel. J. Nowacki - instr. Pałacu Kultury w Poznaniu, który sprawuje opiekę nad naszym Klubem i robi wszystko co można dla umocnienia rangi Klubu. Jego pomoc i zaangażowanie, przyjacielskie i fachowe rady są częścią wkładu we wspólne dzieło, podniesienia rangi gnieźnieńskiej fotografii artystycznej.

ERBLES
Henryk Maćkowiak

Na początku 1984 r. odbyła się w Gnieźnie dziesięciodniowa impreza pod nazwą Gnieźnieńska Dekada Fotografii. Pomysłodawcą był Janusz Nowacki, który mając świadomość atomizacji środowiska fotograficznego rozpoczętej wprowadzeniem, w Polsce stanu wojennego, zaraz po jego odwołaniu dla powtórnej integracji fotografów z całego województwa zaproponował nową formułę fotograficznych spotkań. Bazą był Miejski Ośrodek Kultury w Gnieźnie, a współorganizatorem Foto-Klub Format z prezesem Henrykiem Maćkowiakiem. Cykl wystaw fotograficznych eksponowanych w kilku punktach miasta kończył się wielogodzinnym „Maratonem Fotograficznym”, w którym uczestniczyli wybitni polscy artyści, prezentując własne zdjęcia, diaporamy, filmy. Prezentowane poglądy często wywoływały dyskusje, a nawet gorące spory. W latach 1984-1991 odbyło się siedem takich imprez pomyślanych, jako forma scalania środowiska i dostarczania impulsów rozproszonym instruktorom. W organizację imprez, oprócz poznańskiego Pałacu Kultury i Foto-Klubu Format, włączały się istniejące w Gnieźnie ośrodki kultury, kluby organizacje społeczne, a także Urząd Miasta Gniezna. W ośrodkach tych odbywała się część wystaw wernisaży i spotkań. Obok prezentacji fotografii członków Formatu <m.in: „Gnieźnieńskie pejzaże” H. Maćkowiaka (1984 r.), „Iluzja to czy...” M. Dudko (1990 r.) oraz „Żużel” Z. Stoltmana (1984 r.)>, prezentowano ważne wystawy krajowe i autorów zagranicznych np. Guya Bourdina (1984 r.), Lexa Vorringa (1986 r.), I. Linde (1986 r.), „Interfoto” (1986 r.). Odbywały się też liczne prelekcje i warsztaty np. „Prehistoria fotografii” Z. Tomaszczuka (1986 r.), „Światło w fotografii” J. Piwowarskiego (1984 r.), „Portret” (1985 r.), oraz „Estetyka fotografii” (1985 r.). Dekady gnieźnieńskie cieszyły się dużą popularnością wśród mieszkańców Gniezna, a lokalna prasa pisała o nich z entuzjazmem.

Od 6 do 15 lutego (1985 r. – przypis W.N.) odbyła się długo oczekiwana przez gnieźnieńskie środowisko kulturalne II Dekada Fotografii. Program dekady, organizowanej przez Pałac Kultury w Poznaniu, Wydział KiS UM w Gnieźnie oraz Klub Fotograficzny „Format”, wypełniony był różnorodnymi formami zajęć warsztatowych i wystaw, które odbywały się w Miejskim Ośrodku Kultury, pod którego patronatem „Format” prowadzi swą ożywioną, twórczą działalność. Autorzy programu, Henryk Maćkowiak i Janusz Nowacki zadbali o to, by uczestnikom nie zabrakło pracy i wrażeń, i aby całokształt działań artystycznych stanowił ukierunkowany, celowy zespół elementów, dających wszystkim możliwość doskonalenia twórczego warsztatu.

Dekada była przede wszystkim okresem wytężonej pracy. Wystawy, pokazy, plenery, spotkania, prelekcje, filmy... można by z powodzeniem mnożyć przykłady różnorodnych form realizacji programu, warto jednak podkreślić, że wszystkie one miały w zasadzie charakter zajęć warsztatowych. Służyły głównie praktyce, której nadrzędnym celem było doskonalenie umiejętności fotograficznych oraz pogłębianie wiedzy na temat tej dziedziny sztuki. Przez dziesięć dni w tej specyficznej szkole wykładano i praktykowano kwestie techniczne, badano zagadnienia merytoryczne i formalne, roztrząsano zagadnienia artystycznej i społecznej funkcji fotografii.

Dzięki otwartej, szczerzej atmosferze, w której swoboda myślenia daje się przełożyć na swobodę mówienia, możliwa była nieskrępowana układami krytyka. Ostro i bez retuszu dzielono się uwagami na temat własnych i cudzych prac, po przyjacielsku, acz bez wazeliny wytykano braki, chwalono co dobre i wymieniano doświadczenia gromadzone w ciągu wielu lat pracy nad fotografią. Wniosek z dekady nasuwa się sam: ludzie mieli tu po co przyjeżdżać, a cała impreza to niezmiernie sensowne przedsięwzięcie. Gnieźnieńscy fotograficy wypracowali sobie właściwy sposób wymiany kulturalnej w obrębie województwa, imprezę stojącą na wysokim poziomie, która przy okazji, a może przede wszystkim stała się jeszcze jednym ważnym elementem kulturalnego pejzażu miasta.

D. Malach, *Dziesięć dni fotografii*, „Głos załogi”, 1985, nr 3.

15.12.1984 r., MOK,
otwarcie wystawy
Z. Stoltmana
(w środku)
„Speedway 84”.

Maraton Fotograficzny
(od lewej):
P. Chojnacki,
R. Płaskowiak,
I. Linde.

6.02.1985 r., Prezydent
Gniezna M. Górny
podczas otwarcia II
Gnieźnieńskiej Dekady
Fotografii,
obok H. Maćkowiak.

Sobota. Trzeci dzień III Gnieźnieńskiej Dekady Fotografii. Na ul. Marchlewskiego, naprzeciwko Ośrodka Kultury, gdzie odbywała się większość imprez, tuż przy ustawionych planszach, tworzących odpowiednie tło – kilkudziesięcioosobowa grupa z aparatami fotograficznymi na piersiach. Dziesięć metrów wyżej balansuje zabezpieczony linami Maciej Kuszeła, mający wykonać tradycyjne przy takich spotkaniach „zdjęcie rodzinne”. Pełny luz, atmosfera dobrej zabawy. (...) Od 13 do 22 lutego przebywali w Gnieźnie instruktorzy fotografii z wielkopolskich placówek kulturalnych oraz zaproszeni goście, uczestnicząc w III Gnieźnieńskiej Dekadzie Fotografii. Przez 10 dni odbyło się wiele pokazów, otwarto kilka wystaw, zorganizowano plener w miejscowych zakładach garbarskich. W spotkaniach i dyskusjach oprócz wymienionych, wzięli również udział amatorzy z klubów „Format” i „Gniegar”. Janusz Nowacki – „wodzirej”, pomysłodawca i jeden z głównych organizatorów imprezy – dwoił się i troił. Wszędzie było go pełno. Godnie sekundował mu Henryk Maćkowiak – prezes „Formatu”. (...)

Tegoroczna dekada niewiele różniła się od poprzednich. Nowością był przeprowadzony 15 lutego konkurs na zdjęcie roku. Dotychczas w klubie „Format” spośród nadesłanych przez amatorów prac, wybierano jedynie zdjęcie miesiąca. Tym raz, z okazji dekady, zorganizowano wystawę prezentującą plon comiesięcznych konfrontacji, z którego jury – Ireneusz Linde (Sieraków Wielkopolski), Bogdan Myśliwiec (Tarnobrzeg), Wojciech Kodzak Koga (Poznań) – wybrano fotogram Małgorzaty Zając (jest to stuprocentowa amatorka, niezrzeszoną w żadnym klubie), nagradzając autorkę najlepszego zdjęcia 1985 r. albumem z reprodukcjami prac Stanisława Ignacego Witkiewicza.

T. Mańkowski, *III Gnieźnieńska Dekada Fotografii Zabawy z kamerą*, „Głos Wielkopolski”, 1-2.03.1986, nr 51.

(...) ze sporą satysfakcją obejrzałem wystawę „Gniezno – moje miasto” w KMPiK w Gnieźnie, będącą prezentacją dokonań Zenona Siwińskiego. Z. Siwiński jest fotografikiem przodującym w gnieźnieńskim środowisku. Od lat jest indywidualnością, kroczy własną drogą, osiągając dzięki temu znaczne sukcesy (jak choćby wyróżnienie w Międzynarodowym Konkursie Fotografii Przyrodniczej „Junger Preiss” w Hanowerze). Stale doskonalili technikę, składnik w fotografii niezwykle istotny. Dotychczas prezentował głównie fotografię przyrodniczą, tzw. makrofotografię – sztukę stosunkowo trudną technicznie, lecz wdzięczną w praktyce fotograficznej.

IV Dekada Fotografii, spotkanie z P. Pierścińskim – prezesem ZPAF (trzeci od lewej) na wystawie fotograficznej Z. Siwińskiego „Gniezno – moje miasto” w KMPiK 23.11.1987 r.

Jakie jest Gniezno w obiektywie Z. Siwińskiego? Pokazuje je autor w dwu planach – jako miejsce urokliwe i piękne oraz – niestety – zaniedbane. Na fotogramach Z. Siwińskiego nie widać wielkomiastowego ruchu głównych ulic Gniezna, lecz ciche zaułki przywołują raczej atmosferę małego miasteczka. Rozpoczyna swój spacer po Gnieźnie od zimowego pejzażu uliczek wokół Katedry, wchodzi na Wzgórze Lecha, krąży po ulicy Stromej i okolicach Kaszarskiej, koło kościoła pw. św. Jana, by zakończyć go spojrzeniem na monumentalną i brzydką panoramę Winiar. Wszędzie dostrzec można ten sam spokój i pewność, które cechują osobowość Z. Siwińskiego.

Jek, *Gnieźnieńska dekada w obiektywie fotoamatorów*, „Przemiany”, 1987.11.12, nr 50.

Listopad 1987 r., zdjęcie rodzinne uczestników IV Gnieźnieńskiej Dekady Fotografii, przy aparacie – J. Nowacki.
Fragment Kroniki Foto-Klubu Format.

Zenon Siwiński przygodę z fotografią rozpoczął w wieku 6-7 lat. – około 1952-1953 r. Pierwszy aparat fotograficzny Smiena-2 i powiększalnik Krokus kupił, sprzedając rower marki Ukraina – prezent od rodziców. Kolejno uzupełniał swój sprzęt, wymieniał aparaty na Zorkę, Zenitha, Praktycę i obecny Canon. Będąc jeszcze w szkole podstawowej (1958 r.), rozpoczął wykonywanie widokówek Gniezna dla prywatnego sklepu pamiątkarskiego przy ul. Tumskiej, którego właścicielką była pani Lebedziowa. Wszystko uzgodnił jego ojciec i oficjalnie to on był wykonawcą, a o tym kto był faktycznym autorem zdjęć właścicielka dowiedziała się około 1960 r. Widokówki miały ogromne powodzenie – przez kilka lat wykonał ich parę tysięcy.

W styczniu 1969 r. został członkiem Foto-Klubu Gnieźnieńskiego działającego w PDK – jego nazwisko występuje w klubowym raporcie kasowym z 31.12.1970 r. – był jedną z tych czterech osób płacących składki w 1969 r., o których pisał Kubacki w swojej odręcznej notatce (patrz str. 39).

W 1981 r. przyłączył się do Foto-Klubu Format, a w 1984 r. uruchomił na 1/2 etatu laboratorium fotograficzne na Osiedlu Piastowskim (prowadził je w latach 1984-1985, równocześnie pracując w FSR „Polmo”). W 1984 r. zdobył uprawnienia instruktora fotografii kat. III, a w 1986 r. zawód fotografa otrzymując świadectwo kwalifikacyjne. Od 01.02.1990 do 31.08.1991 r. był zatrudniony na stanowisku instruktora fotografii w MDK w Gnieźnie, gdzie prowadził kółko fotograficzne. W latach 1992-2001 prowadził własną Agencję Fotografii Reklamowej „Foto-Art”, sklep z art. fotograficznymi w Gnieźnie oraz Studio Fotograficzne w Rogowie. Z jego zdjęć korzystały Wydawnictwa Gaudentinum z Gniezna, Kurpisz z Poznania, Dolnośląskie z Wrocławia, Bernardinum z Pelplina. Swoje zdjęcia pokazywał na wielu wystawach i konkursach fotograficznych, również poza granicami kraju. Zawsze interesowała go fotografia przyrodnicza i makrofotografia oraz piękno Gniezna. Właśnie w makrofotografii otrzymał wyróżnienie redakcji Jungner Preiss przy Instytucie Mikrobiologii w Hannoverze w 1983 r., jako jedyny z grona reprezentantów krajów Demokracji Ludowej, a jego zdjęcie zakwalifikowano do wystawy pokonkursowej.

Konkursy „Zdjęcie Miesiąca” – I miejsce lub wyróżnienie:

listopad 1980, grudzień 1980, luty 1981, maj 1981, listopad 1982, kwiecień 1985, wrzesień 1986, maj 1989, sierpień 1989, wrzesień 1989, Zdjęcie Roku 1989 – wyróżnienie.

Inne konkursy:

listopad 1980 r. „Na Piastowskim Szlaku” – ZDK „Polania” wyr. w dziale krajobrazu,
styczeń 1981 r. „Nasz wypoczynek” – konkurs „Głosu Załogi” – wyróżnienie,
październik 1981 r. „Katedra Gnieźnieńska” – ZDK „Polania” II miejsce w dziale detalu,
wrzesień 1985 r. „Uchwycone w obiektywie” – Dzierżoniów,
1986 r. „Wypoczynek po pracy” – konkurs „Głosu Załogi” I nagroda,
styczeń 1987 r. „Pod Słońce” – Głogów.

Indywidualne wystawy:

„Gniezno moje miasto” – KLMPiK Gniezno listopad 1987 r., MOK Gniezno styczeń 1990 r.,
Speyer Niemcy, październik 1995 r.,
„Widoki Speyer” – Galeria MOK Gniezno maj 1996 r.,
„Zimowe pejzaże” – Galeria Pod piątką G-no 1999 r.,
„Gniezno moje miasto” – kameralna wystawa w Esztergom Węgry 2001 r.,
„Przyroda w obiektywie” – Galeria Porkom Gniezno maj 2003 r.,
„Kwiaty” – Duża Galeria MOK Gniezno 15.03 – 09.04.2005 r. MDK Koło 25.01.2007 r.

Widokówki Gniezna wykonywane przez Z. Siwińskiego w latach 50-tych i 60-tych XX w.

Z. Siwiński – „Oko żaby” – wyróżnienie redakcji Jungner Preiss w Hannoverze w 1983 r.

PALAC KULTURY
W POZNANIU ·
WYDZIAŁ KULTURY
I SZTUKI
URZĘDU MIEJSKIEGO
W GNIEZNIU ·
MIEJSKI
OŚRODEK KULTURY
W GNIEZNIU ·
FOTO-KLUB
„FORMAT” ·
ZAPRASZAJĄ NA
**WYSTAWY
SPOTKANIA
POKAZY**

II gnieźnińska dekada fotografii

6—15 luty 1985
MIEJSKI OŚRODEK KULTURY — GNIEZNO

TELEGRAM TELEGRAM
Centralny Ośrodek Metodyki Ujawniania Kultury w Warszawie
Wydział Kultury i Sztuki Urzędu Miasta w Gnieźnie
Klub Fotograficzny „Format” przy Miejskim Ośrodku Kultury w Gnieźnie
zapraszają na
IV Gnieźnińską Dekadę Fotografii
w dniach 16-25 listopada 1987 r.
Imprezy odbywać się będą w Gnieźnie:
Miejski Ośrodek Kultury, Młodzieżowy Dom Kultury, Klub Międzynarodowej
Prasy i Książki, Klub WZO „Polania”, Klub Gnieźnińskich Zakł. Garbarskich

Wydział Kultury i Sztuki Urzędu Miejskiego w Gnieźnie
Pałac Kultury w Poznaniu · Miejski Ośrodek Kultury w Gnieźnie
Fotoklub „Format”
organizują
w dniach 13—22 lutego 1986 r.
**III Gnieźnińską
Dekadę Fotografii**

PROGRAM IMPREZ:

13 luty godz. 17:00 — Otwarcie wystaw fotograficznych: „Kadłub”, „Pamięć i obłęd” MOK ul. Marszałkowska 11	18 luty godz. 17:00 — Spotkanie klubowe w fotoklubie „FORMAT”
14 luty godz. 18:00 — Wystawa fotograficzna w Gnieźni i Zakładach Garbarskich Sala klubowa Gnieźnińskich Zakładów Garbarskich	19 luty godz. 18:00 — Indywidualne wystawy plenerowe Guzów i obłęd
godz. 19:30 — Spotkanie w Klubie Fotograficznym „YKICOP” Sala klubowa Gnieźnińskich Zakładów Garbarskich	20 luty godz. 18:00 — Otwarcie wystawy fotograficznej „Jednostka Ciepły” — przygotowanej Ludmiłą Prokajką z warsztatów Klubu PAX ul. Tanaka
15 luty godz. 12:00 — Otwarcie wystawy fotograficznej „Najpiękniejsze momenty” Miejski Ośrodek Kultury	21 luty godz. 12:00 — Otwarcie wystawy plenerowej „Gardenski świat” Sala klubowa Gnieźnińskich Zakładów Garbarskich
godz. 17:30 — Maraton fotograficzny — pokaz — konkurs — pokaz — konkurs Miejski Ośrodek Kultury	godz. 17:00 — Spotkanie z dzielnymi Rolniczymi Stowarzyszeniami Terenowej Kultury Sala klubowa Gnieźnińskich Zakładów Garbarskich
16 luty godz. 17:00 — Otwarcie wystawy fotograficznej plenerowej „Kierowna zamy 90” Sala sportowa Klubu „Stal”	22 luty — Otwarcie sesji artystycznej „Dekada” Miejski Ośrodek Kultury
17 luty godz. 17:30 — Prezentacja wystawy Miejski Ośrodek Kultury	

150
lat fotografii
w Polsce

VI Gnieźnińska dekada fotografii

9-20-01-1990

9-01 (MOK) 17:00 • INAUGURACJA DEKADY
• WYSTAWY „UTRWALONE W KADRCIE”
„ILUZZJA TD, CZY...?”

10 (MOK) 17:00 • WYSTAWA „PROPOZYCJE c.d.” grupy FORDO

11 (MOK) 17:00 • OTWARCIE WYSTAWY WŁ. KOWALIŃSKIEGO
18:00 • SPOTKANIE Z AUTOREM

12-15 (MOK) 8:00-16:00 /CODZIENNIE/ WARSZTATY
FOTOGRAFICZNE

16 (MOK) 17:00 • SPOTKANIE W FOTOKLUBIE „FORMAT”

17 (MOK) 17:00 • WYSTAWA „MRÓZ” — ZNP STARACHOWICE
18:00 • SPOTKANIE Z KOMISARZEM WYSTAWY
M. TOMCZYŃSKIM • KLUB NAUCZYCIELA • OSŁIMYŃSKI

18 (MOK) 14:00 • WYSTAWA SPRZĘTU I FOTOGRAFII
„GNIEZNO W FOTOGRAFII DO 1939R.” • MUSEUM POLSKICH
FOTOGRAFÓW

(MOK) 17:00 • SPOTKANIE Z P. PIERSCIŃSKIM
— PRZEW. OGÓLNOPOLSKIEGO KOMITETU OBOJDOV 150-LECIA
FOTOGRAFII

19 (MOK) 17:00 • WYSTAWY „GNIEZNO MOJE MIASTO”
• „MIASTO I LUDZIE”

20 (MOK) 15:00 • POKAZ FILMÓW KRÓTKOMETRAŻ. O GNIEZNIE
16:00 • MARATON FOTOGRAFICZNY

Styczeń 1990 r., VI
Gnieźnieńska Dekada
Fotografii – presenta-
cja M. Tomczyńskiego
„Mróz” (od lewej):
L. Siepielski, NN ,
M. Tomczyński,
H. Maćkowiak,
E. Knasiak,
M. Dudko,
J. Górka.

Styczeń 1990 r., VI
Gnieźnieńska Dekada
Fotografii – (od lewej):
M. Tomczyński,
Z. Siwiński,
E. Górniak,
R. Górczak.

Styczeń 1990 r., VI Gnieźnieńska Dekada Fotografii,
J. Nowacki wręcza Dyplom Pałacu Kultury J. Górcze.

Styczeń 1990 r., maraton fotograficzny – prezentacja zdjęć S. Skrobały. Naprzeciw niego stoją (od lewej): H. Maćkowiak, J. Nowacki, W. Zaborowski, M. Dudko, J. Górka, R. Górczak.

(...) Tradycyjnie w czasie Dekady zorganizowano kilka wystaw. Niewątpliwie najciekawszą okazała się wystawa „Impresje tatrzańskie” Janusza Nowackiego i Rafała Swosińskiego. Dla Nowackiego, fotograficznego wygi, tematyka górską jest jedną z istotniejszych inspiracji. Ma on w swoim dorobku kilka liczących się nagród w konkursach o tematyce górskiej i krajobrazowej. Swosiński, taternik, wprawdzie nie tak utytułowany, ale podobnie, jak jego towarzysz, zaczyna zbierać laury (1990 – trzy nagrody w Jeleniej Górze i Nowym Targu). Pokazali Tatry takimi, jak je lubimy oglądać – upoetycznione, piękne. (...)

Tradycyjnie najbardziej emocjonującą częścią Dekady był maraton fotograficzny. Po tym jak Elżbieta Kowalska-Śmielecka pokazała, i opowiedziała pięknie, starą fotografię gnieźnieńską, przyszedł czas na prezentacje autorskie. I cóż – okazało się, że honoru Gniezna bronił jedynie młody fotografik Marek Lapis, wywodzący się ze szkółki Jerzego Sieczkowskiego, absolwent warszawskiego studium fotograficznego obecnie ubiegający się o indeks słynnej praskiej uczelni fotografii artystycznej. Pokazał prace reporterskie (z panami Mazowieckim i Skubiszewskim w rolach głównych) oraz studia martwej natury. J. Nowacki (Poznań) pokazał impresję „Droga do sławy” z Lechem Wałęsą jako nieobecny podmiotem zdarzeń utrwalo-nych na błonie fotograficznej.

Za to z Wrześni przyjechało dwoje fotografów. Iwona Gryśka, próbująca ostatnio swoich sił w fotografii prasowej na naszych łamach, pokazała wrażliwie fotografowane stare podwórka Poznania i pobliskich miast. Natomiast Waldemar Śliwczyński przekonał do siebie uczestników maratonu interesującym, choć tradycyjnym, ujęciem pejzażu.(...)

J. Kałwak, *Fotografów coraz mniej*, „Dziennik Wielkopolan Dzisiaj”¹ 1-3.03.1991.

1 „Dziennik Wielkopolan Dzisiaj”, druga w Polsce niezależna, antykomunistyczna gazeta codzienna (po warszawskiej „Gazecie Wyborczej”), która ukazywała się w Poznaniu w latach 1990-1991. J. Kałwak redagował tam m.in. tygodniowy dodatek gnieźnieńsko-wrzesiński, pisał felietony i różne inne teksty.

Luty 1991 r., stałym bywalcem imprez fotograficznych w Gnieźnie był L. Galiński – plastyk, muzyk (m.in. dudy), fotoamator i twórca gobelinów – „człowiek renesansu” – niezwykle zasłużony dla gnieźnieńskiej kultury, „Gnieźnianin roku 1986”. Tu podczas maratonu VII Dekady Fotografii w rozmowie z H. Maćkowiakiem.

Luty 1991 r. maraton VII Dekady Fotografii, po prawej E. Kowalska
poniżej (od lewej): M. Michałowski,
N. Wróblewska-Maksymowicz, J. Kałwak,
J. Sieczkowski, P. Chojnacki, J. Nowacki.

Gnieźnińskie Dekady Fotografii

Nr	Data	Organizatorzy	Wystawy	Spotkania, pokazy, prezentacje
I	06-16. 02. 1984	– PK P-ń – Foto-Klub Format – MOK – Klub „Cyklop” GZG – Dom Socjalny WZO „Polania” – KMPiK	– Międzynarodowy Salon Fotograficzny „Foto-żart 83” – „Buty” Guy Bourdin – „Gnieźnińskie pejzaże” H. Maćkowiak – „Przyroda” Z. Siwiński – wystawa zbiorowa: J. Bochrzynowski, G. Gałązka, K. F. Sibrecht, A. Bonusiak	– „Fotografia przyrodnicza” – M. Michalski – „Żużel” – Z. Stoltman – „My...” – I. Kalafiasz – Skrzypczak – „Amator” – J. Bachrynowski – „Szuflada” – M. Stachowiak – „Momenty były?” – L. Morawski – „Światło w fotografii” – J. Piwowarski – „Techniki specjalne” – Z. Grzegorski – „Fotografia użytkowa” – A. Koniakowski
II	06-15. 02. 1985	– PK P-ń – UM Gniezna – Foto-Klub Format	– wystawa prac zespołu J. Sieczkowskiego – „Ptaki” I. Chojnacki – „Promocje 84”, klubu „Pryzmat” – „Poezja w fotografii”, pokonkursowa	spotkania przywarsztatowe: – I. Chojnacki – M. Kuszela – Z. Tomaszczuk prezentacje – „Tonowanie” pokaz L. Morawskiego – „Fotomontaż” – H. Król – „Starzy warsztatowcy prezentują” – projekcja J. Śledzikowskiego (Studio DiM) filmy o sztuce – M. Szymański proces pozytywowy – quiz
III	13-22. 02. 1986	– PK P-ń – UM Gniezna – Foto-Klub Format	– „Kobieta” – RSTK – „Poznań i okolice” – RSTK – „Interfoto” – A. Wzatek, J. Fiser, Z. Fiser, J. Bohunovski (CSRR) – „Kierowca zimy 86” – „Bolesław Chrobry przywrócony Gnieźnu”, Foto- Klub „Format” – „Garbarski trud”, Kluby „Cyklop” i „Format”	– plener w GZG – konkurs fotograficzny „Zdjęcie roku” prowadzi L. Morawski – wykonanie Zjęcia rodzinnego przez M. Kuszełę – prelekcje: J. Olek, Z. Tomaszczuk, – pokazy prac: B. Myśliwiec, I. Chojnacki, M. Kuszela, I. Linde, L. Morawski, L. Yorring (Holandia) – pokaz przeźroczy: P. Figlarz, M. Sergot, A. Szmaj, H. Maćkowiak – starzy warsztatowcy prezentują czyli: J. Borowczyk, W. Kodźak Koga, J. Potęga, R. Warsiński, M. Stachowiak, R. Galowski, W. Napierała, J. Olbrych, M. Prętki, J. Nowacki, S. Strzyżewski, M. Mańkowski – spotkanie autorskie z filmowcami P. Majdrowicz, R. Tomaszewski
IV	16-25. 11. 1987	– COMUK W-wa – PK P-ń – Urząd Miasta Gniezna – Foto-Klub Format – Redakcja „Głos Żałogi” – KMPiK	– „Plenery 87” – Kluby „Cyklop” i „Format” – „Książ 87” zbiorowa instruktorów fotografii – „Gnieźno – moje miasto” Z. Siwiński – Fotografia młodych	– pokaz filmów krótkometrażowych – warsztaty fotograficzne w Zakładach Mięsnych – konkurs fotograficzny ZDJĘCIE ROKU (prowadzi Henryk Król) – maraton fotograficzny: E. Knasiak, P. Karczewski, K. Szwacki, R. Tomczak, P. Figlarz, K. Żarkowski, J. Olbrych, B. Kwiatkowska, I. Linde, R. Swosiński, J. Nowacki, W. Napierała, Z. Tomaszczuk, R. Warsiński, W. Zawadzki, Z. Stoltman; Diaporamy: P. Figlarz, K. Brzóstowicz, A. Szmaj, D. Górski, J. Nowacki

V	17-26. 11. 1988	– PK P-ń – Urząd Miasta – Foto-Klub Format – ZDK „Polania”	– X lat „Formatu” – „V Biennale Fotografii Górskiej” – „Gniezno i szlak piastowski” Z. Siwiński i M. Dudko) – „Żnin – Gąsawa” – „Błażejewko 88” RSTK P-ń – „W papierni” J. Mąkowski	– warsztaty fotograficzne – plener – pokaz filmów krótkometrażowych – konkurs fotograficzny Zdjęcie Roku (prowadzi J. Mąkowski) – inauguracja obchodów jubileuszu 10-lecia Foto-Klubu „Format”
VI	9-20. 11. 1990	– PK P-ń – UM Gniezna – Foto-Klub Format – MPPP – Redakcja „Głos Załogi”	– „Utrwalone w kadrze” – Foto-Klubu Format – „Iluzja to, czy ...” M. Dudko – „Propozycje” grupy Foto 86 – „VIII Biennale fotografii w technikach REMIS” – „Mróz” M. Tomczyński – „Gniezno w starej fotografii” – „Miasto i ludzie” A. Nowik – „Gniezno – moje miasto” Z. Siwiński	– spotkania autorskie z: W. Kowalińskim, P. Pierścińskim, M. Tomczyńskim – warsztaty fot. „Martwa natura” – maraton fotograficzny: P. Chojnacki, M. Forecki, W. Kornatowski, J. Nowacki, P. Słociński, R. Swosiński, A. Szmaj, S. Skrobała, Z. Tomaszczuk
VII	12-21. 02. 1991	– PK P-ń – Foto-Klub Format – MOK – ZDK „Polania”	– „Wilno – cmentarz na Roszie” H. Maćkowiak – „Impresja jesienna” J. Nowacki i R. Swosiński – „Poszukiwania”, zbiorowa Foto-Klubu Format – „Gniezno – moje miasto” Z. Siwiński	– projekcja filmu „Spirala” – konkurs fotograficzny „Zdjęcie roku” – maraton fotograficzny: E. Kowalska-Smielecka, P. Chojnacki, M. Dziedzic, E. Knasiak, M. Michałowski, J. Matuszczak, J. Nowacki, R. Swosiński, W. Śliwczyński

Maraton Fotograficzny (od lewej): E. Knasiak, J. Nowacki, H. Maćkowiak.

VI Gnieźnieńska Dekada Fotografii

Maraton Fotograficzny

20 Styczeń 1990

godz. 15.00

M O K

Paweł Słociński	- REMIS
Piotr Chojnacki	- PORTOFILIO
Sławomir Skrobała	- OSTATNIE FOTOGRAFIE
Alek Ziótkowski	- NAJLEPSZEGO W NOWYM ROKU
Zdzisław Stoltman	- OCH ! DZIEWCZYNY <i>wie przybytem!</i>
Andrzej Szmaj	- MELANCHOLIA
Rafał Swosiński	- MISTYKA GÓR
Jerzy Sieczkowski	- GNIEZNO '81
Ryszard Warsiński	- MONTREAL
Lech Morawski	- MOI KOLEDZY
Mariusz Forecki	- FOTOGRAFIA WPROSTU
Zbigniew Tomaszczuk	- WOJNA SPRAY'OWA <i>nie odbyła się!</i>
Janusz Matuszczak & Edward Knasiak	- BERLIN & FISKUS
Janusz Nowacki	- ŚWIAT MILCZENIA
Grupa Foto 86	- ZESPOLONE DZIAŁANIE AUTOKREATYWNE
Maciej Mańkowski	- W PODRÓŻY DO PORTRETU
Jan Saudek	- 200 FOTOGRAFII
Helmut Newton	- NUITS BLANCHES
Polaroid	- TWELVE INSTANT IMAGES

ZDK "POLANIA"
Gniezno

KLUB "FORMAT"
Gniezno

PAŁAC KULTURY
Poznań

S. Skrobała, M. Lapis, J. Górka, R. Górczak

7 Gnieźńska Dekada Fotografii

SOBOTA „maraton” 16 luty 1991

Szwedley
M. Chodźnicki

E. Kowalska - Smialecka
M. Michajowski
J. N.
/ Nieznajomy /
Iwona Gryśka
Edward *Kwasiek* ED Kwasiek
Prof. Kwasiek Piotr Stasiak
Lech Morawski
Piotr Chojnacki Piotr Chojnacki
Marek Lapis
NIE OBECNI:
Waldemar Silwczynski
Rafał Swosiński

FOTOGRAFIA Gnieźńska

WIDOKÓWKI
POZNAŃ
xxx
C.D.
N.W.D.M.
IMPRESJE ni AKTU
NUDE WORKSHOP
EDWARD WESTON
CO MI POZOSTAŁO
IREK CHOJNACKI
WARSINSKI
STACHOWIAK
BOROWCZYK
DYNAX 7000 / -13°C /
???

T. d'...

Bo...

W. Szw...

ROMAN, WŁADYSŁAW, ZENON,
WIESŁAW, JERZY,
może GRZEGORZ,
MIROSLAW

autografy:

RAFAŁ Swosiński?

dyskusje

Sotkowski

Tyja Kwasiek

dialogi

PAŁAC OTO

GŁOS

POLANIA

Fuji-mini lab

MOK

FORMAT

maćkowiak nowacki

Wł...
Apeks

ZA ARKUSZ 1050 ZŁ

PAT. 67669

Fot. W. Nielipiński.

z Poznania. W. Nielipiński sfotografował bardzo ciekawie ulicę Grzybowo. Jerzy Sieczkowski architekturę gnieźnieńskich podwórek, a H. Maćkowiak pokazał panoramy miasta z Katedrą w roli głównej. Od tamtego czasu – stwierdził J. Nowacki, z fotografią w Gnieźnie obeznany od lat – to środowisko nie poczyniło ani jednego kroku na przód, nie udało mu się wyjść ze swoimi propozycjami poza ramy miasta, a nawet samego klubu, chociaż teoretycznie powinno być jednym z liczących się środowisk. (...) Zaniżenie poziomu ambicji do własnego kręgu i uznania wyrażanego na łamach prasy regionalnej sprawia, że krąg ten jest zamknięty. By się otworzył potrzeba wyjścia poza własne środowisko i wielokrotnych prób, które przy stałym doskonaleniu umiejętności muszą w końcu przynieść rezultaty, a więc i uznanie i zainteresowanie, szersze niż dotychczas, dla spraw fotografii. Fotografia w wydaniu gnieźnieńskim artystyczną jeszcze nie jest, chociaż czasem bywa, a chciałaby być na dziś, na jutro i na wieki wieków (...).

J. Kałwak, *Amator artystą*, „Przemiany”, 7.03.1986, nr 10.

(...) Sukcesom i kłopotom „Formatu” towarzyszy z niesłabnącym zainteresowaniem Sekcja Filmu i Fotografii poznańskiego Pałacu Kultury. Stwierdzenie, że sprawuje ona opiekę nad klubem z instytucjonalnego obowiązku, niczego tu właściwie nie wyjaśnia. Kierownik Sekcji Janusz Nowacki – zaangażował się bowiem w tę opiekę w wymiarze daleko wykraczającym poza ramy określone wymogami funkcji. Papiery instruktorskie, jakie przy jego udziale otrzymali działacze gnieźnieńscy, bezinteresowna pomoc, serdeczne, przyjacielskie i fachowe rady jakich udziela fotografikom z Gniezna, to tylko część jego wkładu we wspólne dzieło. Wybitny artysta, zdobywa Grand Prix na ostatnim XVI – Biennale Fotografii Przyrodniczej Krajów Socjalistycznych znajduje czas dla „Formatu” i – jak się o nim mówi – robi wszystko co można dla umacniania rangi Klubu. Od dbałości o wysoki poziom warsztatu artystycznego po najbardziej elementarny instruktaż fachowy. Jego pomoc jest nieoceniona, a udział w osiągnięciach gnieźnieńskiej fotografiki – ogromny (...).

D. Malach, *Społeczny wymiar fotografii*, „Głos załogi”, 15.01.1985, nr 1 (275) .

Janusz Nowacki ur. się 19.01.1939 r. w Poznaniu. Członek Związku Polskich Artystów Fotografików od 1985 r. W 1964 r. debiutował w fotografii artystycznej. Od 1973-1992 r. był instruktorem fotografii (kat. S) w Pałacu Kultury w Poznaniu. Animował życie fotograficzne w Wielkopolsce, poprzez program Warsztatów Fotograficznych, prekursorskich form w zakresie upowszechniania fotografii. Założyciel Grupy Fotograficznej Zbliżenie (1975-1979) z M. Mańkowskim, S. Strzyżewskim i J. Borowczykiem, działającej w nurcie „fotografia poza galerią” oraz Studia DiM, (1978-1985) z M. Stachowiakiem i J. Śledzikowskim, które odegrało ważną rolę w diaporamie. Od połowy lat 80. jeden z wyróżniających się przedstawicieli polskiej fotografii pejzażowej, szczególnie w tematyce tatrzańskiej. Założyciel i kurator Galerii Fotografii PF w Centrum Kultury Zamek w Poznaniu, którą kierował w latach 1993-2004 (zrealizował 145 wystaw). Jeden z inicjatorów i twórców lobby fotograficznego w nowych warunkach Polski lat 90. Inicjator i współrealizator obchodów stulecia zorganizowanego życia fotograficznego w Poznaniu (1995 r.). W 2005 r. założył i prowadzi Wielkopolskie Archiwum Fotografii przy Okręgu Wielkopolskim ZPAF. Członek Honorowy ZPAF, Członek Honorowy Fotoklubu RP.

Miał wiele wystaw indywidualnych m.in. w Galerii „Prezentacje” w Toruniu, Muzeum Okręgowym w Gorzowie Wlkp., Galerii „Korytarz” w Jeleniej Górze, Galerii ZPAF w Kielcach, Instytucie Polskim w Pradze /Cz/, Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze, BWA w Jeleniej Górze, Galerii Pacamera w Suwałkach, Galerii Pusta w Katowicach, Salonie ŁTF w Łodzi, Legnickim Centrum Kultury w Legnicy, Centrum Kultury i Sztuki w Kaliszu. Uczestniczył w wielu wystawach zespołowych m.in. „Polska Fotografia Intermedialna lat 80.” – BWA Poznań, „Twórcy poznańskiej fotografii 1895-1989” – Galeria Miejska Arsenał w Poznaniu, „Bliżej fotografii” – BWA Jelenia Góra, „Fotografia roku’ 97” – Pałac Sztuki w Krakowie, „Fotografia poznańska” – Muzeum Narodowe w Poznaniu, „Czarno na białym” – Dom Fotografii w Hanowerze, „Metamorfozy fotografii” – Galeria 10 Brno, „Biennale Fotografii Górskiej” – Muzeum Karkonoskie w Jeleniej Górze, „Góry w pięciu odsłonach” – MHF Kraków.

Janusz Nowacki, „Tatry” 2004.

Uhonorowany m.in.: Odznaką Honorową Miasta Poznania, Odznaką za zasługi dla województwa poznańskiego, Odznaką „Zasłużony Działacz Kultury”, Medalem „Za zasługi dla oświaty i wychowania województwa poznańskiego”, Medalem „150 lat Fotografii”, Medalem ZPAF „Za zasługi dla rozwoju fotografii w Polsce”, Nagrodą Artystyczną Miasta Poznania, Nagrodą Marszałka Województwa Wielkopolskiego, Złotym Medalem Fotoklubu RP „W uznaniu zasług dla rozwoju fotografii polskiej”, Odznaką Honorową MKiDN „Zasłużony dla kultury polskiej”, Medalem Fotoklubu RP „Zasłużony dla Fotografii Polskiej”.

29 marca (1988 r. – przypis W.N.) zwołane zostało zebranie sprawozdawczo – wyborcze „Formatu” zespołu ludzi, który postanowił dążyć z jednej strony do uprawiania fotografii artystycznej, z drugiej – do upowszechnienia fotografii w Gnieźnie. Spośród 13 członków na zebranie przyszło 6, co sprawiło, że nie mogły się odbyć wybory nowego zarządu. Ta frekwencja, to też jest jakiś znak czasu; zwłaszcza, gdy weźmiemy pod uwagę, że jeszcze kilka lat temu raczej by się to nie zdarzyło. Ze sprawozdania wygłoszonego przez Henryka Maćkowiaka prezesa klubu, wynika, iż w czasie dwuletniej kadencji dotychczasowego zarządu dwuletni plan pracy został w większości zrealizowany. Odbyło się 118 spotkań klubowych (w każdy wtorek o godzinie 17.00 w MOK), przyjęto 3 i skreślono 5 osób, zorganizowano plenery: fotograficzno-malarski w Powidzu (1988 i 1987), fotograficzny w Czarniejewie (1987), warsztaty fotograficzne w zakładach Mięsnych w Gnieźnie oraz IV Gnieźnieńską Dekadę Fotografii (1987), imprezę, która jest oczkiem w głowie gnieźnieńskiego środowiska fotograficznego i – jak twierdzą sami zainteresowani – liczy się na mapie kulturalnej województwa. Po każdym z plenerów i przy okazji każdej z imprez organizowano wystawy fotograficzne zbiorowe i indywidualne. Co miesiąc rozstrzygany jest konkurs na „Zdjęcie Miesiąca”, w którym każdy może brać udział i jeśli zwycięży, jego zdjęcie będzie przez miesiąc widnieć w witrynie sklepu „Foto-Optyki”(…).

J. Kałwak, *Ostatni mohikanie fotografii*, „Przemiany”, 29.04.1988, nr 18 (480).

14-20.05.1984 r. plener fotograficzno-malarski „Biernatki 84” (od lewej):
 A. Kaźmierska,
 Z. Siwiński,
 M. Dudko,
 H. Maćkowiak,
 R. Górczak,
 L. Galiński,
 P. Kostusiak,
 M. Furmaniak.

15-21.03.1985 r.,
uczestnicy pleneru
w Michałowicach.

Marian Furmaniak ur. 27.07.1953 r. w Czarniejewie. Artysta fotograf, plastyk, muzyk, aktor. W latach 1983-1986 członek Foto-Klubu Format w Gnieźnie (i RSTK). Brał czynny udział w warsztatach w Biernatkach i Wrześni (1984), w Polanexie (1985) i Błażejewku (1988). Od 1989 r. działania twórcze w nurcie „EkoArt” oraz rozważania filozoficzne nad izometrią czasu i przestrzeni, oraz geometrią kadru; uprawia techniki szlachetne, fotografię kreatywną i reklamową. W ramach artystycznej edukacji młodzieży prowadził warsztaty i zajęcia fotograficzne.

Prezentacje indywidualne i udział w wystawach zbiorowych, m.in.:

Teatr Wielki w Poznaniu (1984),
Galeria Miejskiego Ośrodka Kultury w Gnieźnie,
Galeria Poznańskiego Towarzystwa Fotograficznego (1985, 1986, 1988.),
Galeria „Na Piętrze” w Koszalinie (1994),
Galeria „Portret” w Warszawie (1995),
Galeria „Śródmiejska” w Zielonej Górze (1996),
na terenie Międzynarodowych Targów Poznańskich (2004 i 2005),
Galeria Biblioteki Ekologicznej (2007).

Współpraca z francuskim wydawnictwem „Air Action” (1991-1996); fotografie dla czasopism „Sukces”, „Przyjaciółka”, „Pani Domu”, „Konie i Rumaki”, „Miliarder”, „Skrzydłata Polska”, „Poznaniak”, „Biznes Wielkopolski”, „Dziennik Poznański”, „Wprost”, „Super Express”, album „Wielkopolska 1990-2000 – 10 lat Unii Wielkopolan”, dla „Magazynu Wielkopolska”, „Modelarz”, „Fakty” fotografie na okładki pisma ekologicznego „Ten Świat” (1990-1993); dokumentacja fotograficzna dla Ministerstwa Spraw Zagranicznych, fotografie dla agencji reklamowych i firm.

Członek ZPAP, Stowarzyszenia Dziennikarzy RP, Związka Artystów Plastyków. Stowarzyszenia „EkoArt”, laureat licznych nagród i wyróżnień.

(Biogram na podstawie wydawnictwa *WHO IS WHO.*)

M. Furmaniak i D. Jeśmontowicz
Gniezno 2009, fot. K. Szymoniak.

Luty 1985 r. L. Galiński podczas II Gnieźnieńskiej Dekady Fotografii w rozmowie z I. Chojnackim (z prawej) i Z. Siwińskim.

Wrzesień 1987 r., warsztaty fotograficzne „Powidz 87” stoją (od lewej): B. Zaborowski, H. Maćkowiak, Z. Siwiński, J. Nowacki, J. Baczyński, M. Dudko, Cz. Czerniejewski, siedzą: Z. Stoltman z synem, M. Matyjasek, NN, R. Kazimierzak, NN.

6.05.1985 r., dyrektor MOK K. Józwiak i z-ca Dyrektora ZPO „Polanex” P. Sierar otwierają wystawę „Polanex – 40 lat”.

19.11.1987 r. Gniezno,
plener fotograficzny
„Zakłady Mięsne” –
trzy pierwsze osoby od
lewej to pracownicy ZM
jako przewodnicy,
a dalej: K. Makowski,
L. Siepielski,
H. Maćkowiak,
J. Górka,
M. Dudko.

4-6.05.1990 r., konna
wyprawa fotograficzna
„Piastowskim szlakiem”.

Plenery i warsztaty fotograficzne Foto-Klubu Format w latach 1984-1991

Data	Miejscowość/ organizator	Tytuł wydarzenia	Uczestnicy	Uwagi
05. 1982	PK P-ń GOK Zaniemyśl	„Zaniemyśl 82”	(z Gniezna): G. Katulski, H. Maćkowiak	organizacja: J. Nowacki
1982	PK P-ń	„Miłosław 82”	(z Gniezna): H. Maćkowiak	organizacja: J. Nowacki
14-20. 05.1984	Biernatki – MOK, – Format – PFŁT	plener fotograficzno- malarski	M. Dudko, L. Galiński, R. Górczak, M. Furmaniak, A. Kaźmierska, P. Kostusiak, H. Maćkowiak, Z. Siwiński	konsultant: J. Nowacki
9-13. 09.1984	Dominowo – Giecz	plener fotograficzny „Dni Kasztelani Gieckiej”	L. Galiński, P. Kostusiak, H. Maćkowiak	wystawa „30-lecie MOK”
13. 10.1984	Tonsil – Września RSTK	plener fotograficzny 40 lat Tonsilu – dzień przed	M. Dudko, M. Furmaniak, Z. Marcińczyk, H. Maćkowiak, K. Owczarzak, Z. Stoltman, B. Zaborowski, W. Zaborowski, J. Żuralski	wystawa w Klubie „Hades”
15-21. 03.1985	Michałowice – MOK – Klub Plastyka – amatora – Format – PFŁT	plener fotograficzno- malarski	R. Górczak, A. Kaźmierska, P. Kostusiak, H. Maćkowiak, Z. Marcińczyk, K. Owczarzak Z. Siwiński, B. Zaborowski W. Zaborowski, oraz plastycy : Z. Pluta, I. Pluta, L. Galiński, A. Józwiak, Z. Krzyżański, R. Marzec, B. Bartkowiak, E. Grzybowski	konsultant: J. Nowacki Wystawa: Michałowice (Świetlica) MOK – Galeria 21.05.1985
04.-05. 1985	Gniezno	warsztaty fotograficzne „Polanex 40 lat”	M. Dudko, M. Furmaniak, R. Górczak, G. Katulski, T. Łaciński, H. Maćkowiak, L. Siepielski, B. Zaborowski, W. Zaborowski	wystawa: Galeria MOK 03.05.1985
3-9. 05. 1985	Gniezno	zbiorowe fotografowanie montażu i odsłonięcia pomnika B. Chrobrego	M. Dudko, R. Górczak, H. Maćkowiak, Z. Siwiński, Z. Stoltman, W. Zaborowski	–
14. 02.1986	Gniezno	warsztaty fotograficzne „Garbarski trud”	M. Dudko, H. Maćkowiak, K. Makowski, P. Miedzianowski, L. Siepielski, Z. Stoltman, B. Zaborowski, W. Zaborowski J. Żuralski	wystawa: Klub „Gniegar” 21.02.1986
30.05 -01.06. 1986	Skorzęcin	plener fotograficzny „Skorzęcin 86”	M. Dudko, R. Górczak H. Maćkowiak, K. Makowski, L. Siepielski, Z. Siwiński, B. Zaborowski, W. Zaborowski	konsultacje: J. Nowacki Z. Stoltman Wystawa: MOK
Lato 1986	Powidz GZG	plener fotograficzno- malarski „Powidz 86”	M. Dudko, R. Górczak, M. Kuszela, H. Maćkowiak, M. Matyjaszek, Z. Stoltman, B. Zaborowski, W. Zaborowski, oraz plastycy: E. Buksalewicz, J. Baczyński, Cz. Czerniejewski, R. Marzec, K. Pyzik	wystawa: Klub „Gniegar” 15.09. 1986

29-31. 05.1987	Czerniejewo	Plener fotograficzny „Czerniejewo 87”	M. Dudko, R. Górczak, H. Maćkowiak, K. Makowski, L. Siepielski, R. Witek	konsultant: J. Nowacki wystawa: Urząd Gminy Czerniejewo 06-16.10.1987
05-11. 09.1987	Powidz Fotoklub Cyklop GZG	Warsztaty fotograficzne „Powidz 87”	J. Baczyński, Cz. Czerniejewski, M. Dudko, H. Maćkowiak, M. Matyjasek, J. Nowacki, Z. Siwiński, Z. Stoltman, B. Zaborowski	konsultant: J. Nowacki wystawa uliczna: Powidz
19. 11.1987	Gniezno	Plener fotograficzny Zakłady Mięsne Gniezno	M. Dudko, J. Górka, H. Maćkowiak, K. Makowski, L. Siepielski	wystawa: świetlica Zakładów Mięsnych
03-06. 06.1988	Żnin – Gąsawa Foto-Klub Cyklop GZG, Głos załogi	Warsztaty fotograficzne „Żnin – Gąsawa 88”	M. Dudko, R. Górczak, J. Górka, H. Maćkowiak, K. Makowski, M. Matyjasek, L. Siepielski, Z. Stoltman, B. Zaborowski, W. Zaborowski	konsultant: Janusz Nowacki wystawy: GOK Gąsawa, Klub Gniegar 23.11.1988
10-19. 09. 1988	Błązejewko	Plener fotograficzno- malarski RSTK	M. Furmaniak, R. Kopański, H. Maćkowiak, K. Rafalik, R. Rębisz	–
1988	Gniezno	Plener fotograficzny Spółdzielnia Pracy Ozdoba	M. Dudko, R. Górczak, J. Górka, H. Maćkowiak, K. Makowski, W. Zaborowski	wystawa: MOK Gniezno 07.03.1989
29. 02.1989	Gniezno	Plener fotograficzny WZO „3xPolania”	M. Dudko, H. Maćkowiak, L. Siepielski	wystawa: Galeria Polania 25.04.1984
01. 05.1989	Gniezno	Akcja fotograficzna – fotografia „retro” gnieźnian	K. Makowski, R. Górczak, H. Maćkowiak	stoisko w dniu „święta pracy”
04.-06. 05.1990	Promno	Konna wyprawa fotograficzna „Piastowskim szlakiem”	M. Dudko, R. Górczak, H. Maćkowiak, Z. Pluta, W. Zaborowski	–
13. 11.1990	Gniezno	Spotkanie z młodymi fotoamatorami	H. Maćkowiak, Z. Siwiński	klub Osiedlowy na os. Grunwaldzkim
30.04. -03.05. 1991	Skorzęcin	Plener fotograficzny „Skorzęcin 91”	R. Górczak, H. Maćkowiak, M. Michałowski, A. Nowik	–
28-29. 09.1991	Imielenko	Plener fotograficzny „Imielenko”	M. Dudko, R. Górczak, H. Maćkowiak, T. Panowicz, Z. Pluta	–

3-6.06.1988 r.,
warsztaty fotograficzne
„Żnin-Gąsawa 88”,
stoją (od lewej):
W. Zaborowski,
H. Maćkowiak,
H. Śmigielski 2xNN,
L. Siepielski
K. Makowski,
J. Nowacki, 2xNN,
I. Linde, 3xNN, oraz
siedzą: J. Górka,
E. Jankowski,
M. Matyjasek,
M. Dudko, Z. Siwiński,
R. Górczak.

Nocne Polaków rozmowy. 14-20.05.1984 r., plener Biernatki, P. Kostusiak, J.Nowacki.

21. 05.1985 r., otwarcie poplenerowej wystawy Michałowice (od lewej): P. Kostusiak, Z. Marcińczyk, K. Józwiak.

Luty 1986 r., plener w GZG (od lewej): W. Zaborowski, P. Miedzianowski, Z. Stoltman, L. Siepielski, H. Maćkowiak, M. Dudko, B. Zaborowski, K. Makowski, J. Żuralski (w przysiadzie).

Uczestnictwo gnieźnian w konkursach fotograficznych.

Data	Tytuł	Organizator	Udział gnieźnian	Uwagi
1981	Wrzesińska jesień	ZM-G ZSMP	H. Maćkowiak	III nagr.
1983	–	Redakcja Junger preiss przy instytucie Mikrobiologii w Hannoverze	Z. Siwiński	wyróżnienie
10.10. 1984	40 lat Tonsilu-dzień przed.	Redakcja czasopisma RSTK „Twórczość Robotników) i Zakładowy Dom Kultury Tonsilu „Hades“ we Wrześni	H. Maćkowiak Z. Marcińczyk Z. Stoltman	trzy pierwsze nagr.
23.10. 1984	Salon jesienny	Galeria Wojewódzkiego Domu Kultury w Koninie	M. Furmaniak H. Maćkowiak Z. Siwiński Z. Stoltman	zakwalifikowani do wystawy
11. 1984	Poezja w fotografii	Foto-Klub Format	10 autorów dział I – 22 zdj., dział II – 33 zdj.	jury (Nowacki) przyznało tylko równorzędne wyróżnienia
1985	Wypoczynek po pracy	Redakcja „Głos Załogi“	I nagr – Z. Siwiński oraz 3 wyr.: F. Borys G. Kozłowski H. Maćkowiak	–
1986	Ach co to był za ślub	ZDK Polania	H. Maćkowiak L. Siepielski T. Chmurzyński M. Dudko Z. Siwiński	–
1986	Człowiek i jego praca	RSTK w Poznaniu	III nagr. – H. Maćkowiak IV nagr. – P. Miedzianowski	–
1986	XIV Biennale Fotografii	Interfotoklub w Vsetín w Czechosłowacji	M. Dudko, T. Chmurzyński, Z. Siwiński, H. Maćkowiak	12 prac zakwalifikowanych do wystawy
1987	Imprezy 15-lecia	ZDK Polania	L. Domański H. Maćkowiak L. Siepielski W. Nielipiński Z. Stoltman Z. Siwiński J. Chłasta	3 działy: Zdjęcie roku Dokumentacja Diapozytywy
1987	I Konkurs Fotograficzny im. Stefana Nowaka	w Kórniku	H. Maćkowiak	II nagr.
1988	Diastar 88	RSTK Starachowice	III nagr.: L. Siepielski wyr.: M. Dudko, H. Maćkowiak	–
1988	Zdjęcie Roku 1988	Foto-Klub Format	I i III nagr.– J. Górka, II nagr. – A. Nowik	konkurs w ramach V Gnieźnieńskiej Dekady Fotografii
1988	XV Biennale Fotografii	Interfotoklub w Vsetín w Czechosłowacji	M. Dudko Z. Siwiński H. Maćkowiak	12 prac zakwalifikowanych do wystawy

1989	Diastar 89	RSTK Starachowice	M. Dudko H. Maćkowiak	wyróżnienia
1992	Stare i nowe Ogólnopolski Konkurs Fotograficzny o tematyce wiejskiej	RSTK wystawa w Muzeum Etnograficznym w Poznaniu	H. Maćkowiak	II nagr.
1992	Pies mój przyjaciel	Redakcja Przemiany Ziemi Gnieźnieńskiej	I – A. Przybysz z Budziejewka, oraz trzy wyróżnienia: J. Walkowiak z Kłęcka, Cz. Lubczyński z Wrześni M. Swędrzyńska z Gniezna	współorganizacja Foto-Klubu Format
30.09. 1995	II Ogólnopolski Konkurs Fotograficzny „Na Szlaku Piastowskim”	MOK Gniezno ogółem 156 prac, 17 uczestników zakwalifikowano: 70 prac, 13 uczestników	Dwie II – A. Depko – A. Duszyński III – H. Nowak wyr.– J. Kosiński M. Maciejewski D. Pietrowicz Nagr. Spec. – J. Vaesen (Belgia)	jury : L. Morawski, Z. Kwiatkowski, H. Ostrzycka, H. Maćkowiak, T. Młodzieniak, J. Szcześniak
1996	Diastar 96	RSTK Starachowice	H. Maćkowiak	III nagr.
1996	Trzcianka 95		H. Maćkowiak	wyróżnienie
1996	Przyroda nie obroni się sama	RSTK Starachowice	H. Maćkowiak	II nagr.
18.11. 1997	Śladami św. Wojciecha	MOK Gniezno	Wyniki : 11/32 I – J. Duda II – W. K. Jankowski III – P. Olczak Wyr. G. Kozłowski M. Kneblewski	jury : J. Mąkowski, P. Kostusiak, Z. Kowalczewski, H. Maćkowiak, T. Janiak, R. Górczak
1998	Diastar 98	RSTK Starachowice	H. Maćkowiak	III nagr.

W 1984 r. Foto-Klub Format wspólnie z MOK i Wydz. Kultury i Sztuki UM oraz TMMG w ramach obchodów 40-lecia PRL ogłosił konkurs pt.: „Poezja w fotografii”. Wpłynęło 55 prac od 10 autorów z Chorzowa, Radomska, Wrocławia, Warszawy itd. Jury pod przewodnictwem J. Nowackiego, biorąc pod uwagę ilość i poziom nadesłanych fotografii nie przyznało nagród, a jedynie po trzy wyróżnienia w każdym z dwóch działów. Organizacja konkursu wyraźnie szwankowała, bowiem rozstrzygnięcie zapowiadane na wrzesień zapadło w listopadzie, a w dokumentacji klubowej znajdujemy pismo z grudnia 1984 r. od jednego uczestnika z Chełma domagającego się jakiegokolwiek informacji o wynikach konkursu. Pokonkursowa wystawa została otwarta podczas II Dekady fotografii (luty 1985 r.), ale autorzy zdjęć prawdopodobnie nie zostali na nią zaproszeni, bowiem jeszcze w grudniu 1985 r. jeden z autorów z Wrocławia monitował w sprawie braku informacji o jego rozstrzygnięciu i domagał się zwrotu nadesłanych prac... Zastanawia fakt nie wzięcia udziału w konkursie autorów z Gniezna.

ZDJĘCIE MIESIĄCA

LAUREACI KONKURSU N 1982r.		LAUREACI KONKURSU N 1983r.	
KNIECIEŃ	- Zdzisław Stoltman	STYCZEŃ	- Paweł Kostusiak
MAY	- Krzysztof Owczarek	KNIECIEŃ	- Henryk Maćkowiak
WRZESIEŃ	- Zenon Siwiński	WRZESIEŃ	- Jan Żuralski
	- Krzysztof Owczarek	PAŹDZIERNIK	- Marian Furmaniak
PAŹDZIERNIK	- Rafał Maciorek	LISTOPAD	- Henryk Maćkowiak
LISTOPAD	- J. Majerski		
	- Zenon Siwiński		
GRUDZIEŃ	- D. Magiera		

Fragmety wpisów w Kronice Foto-Klubu „Format”.

Stałą formą pracy klubowej była ocena zdjęć w ramach konkursu na najlepsze „Zdjęcie Miesiąca”. Zwycięskie prace prezentowano w witrynie sklepu „Foto-Optyka” na ulicy Tumskiej oraz były publikowane w „Głosie Załogi” lub „Przemianach”.

(...) Około dziesięcioosobowa grupa spotyka się regularnie w MOK. Rezultatem tych spotkań są comiesięczne klubowe konkursy na zdjęcia. Fakt, iż jest to tak szczupłe grono osób sprawia, że trudno niekiedy fotografikom przedstawić do konkursu wystarczająco dużą liczbę prac, a ponadto pośpiech powoduje, że są one robione na ostatnią chwilę i tracą automatycznie na atrakcyjności. Dyskusje przy okazji tych konkursów są żarliwe i wnikliwe, ale kolejny miesiąc nie wnosi większych zmian. „Formatowcy” gotują się we własnej kuwecie i rzadko zmieniają kąpiel na nową. (...)

J. Kałwak, *Amator artystą*, „Przemiany”, 1986, nr 10, s. 5.

Data	Laureaci
1984 czerwiec	P. Kostusiak, Z. Siwiński
lipiec	P. Kostusiak, H. Maćkowiak
sierpień	H. Maćkowiak, W. Nielipiński
1985 maj	W. Nadoliński, P. Kostusiak
1986 styczeń	H. Maćkowiak
luty	Z. Siwiński
marzec	Z. Stoltman
kwiecień	Z. Siwiński, T. Chmurzyński
maj	K. Makowski
czerwiec	Z. Siwiński
wrzesień	W. Nielipiński
październik	T. Chmurzyński
listopad	H. Maćkowiak
grudzień	H. Maćkowiak

Od lewej M. Dudko, J. Górka, M. Forecki.

Rola i wpływ Robotniczego Stowarzyszenia Twórców Kultury na działalność gnieźnieńskich fotografów.

Początki ruchu Robotniczych Stowarzyszeń Twórców Kultury sięgają września 1980 r., kiedy to – wkrótce po podpisaniu w Stoczni Gdańskiej porozumień kończących słynny strajk – w Warszawie zebrał się Komitet Założycielski RSTK. W jego składzie dominowali członkowie Warszawskiego Robotniczego Klubu Literackiego, który prowadził działalność od 1974 r. Podobne kluby w latach 70. istniały w innych miastach, patronowało im Towarzystwo Przyjaciół Pamiętnikarstwa, a ich działalność wspierały Wojewódzkie Rady Zw. Zaw. 5 listopada 1980 r. RSTK w Warszawie zostało zarejestrowane i uzyskało osobowość prawną. Pierwszym prezesem Warszawskiego RSTK wybrany został nieżyjący już Michał Krajewski, literat – murarz, inicjator słynnych trójek murarskich w okresie odbudowy Warszawy ze zniszczeń wojennych, na którego życiorysie częściowo oparty był scenariusz filmu Andrzeja Wajdy „Człowiek z marmuru”.

(...) Rozwój ruchu przyśpieszony został powołaniem w sierpniu 1981 r. redakcji dwutygodnika RSTK – „Twórczość Robotników”, którego pierwszy numer ukazał się 24 czerwca 1982 r. Wielu jego współpracowników z terenu, przy wsparciu redakcji, stało się inicjatorami i założycielami nowych ogniw terenowych RSTK, które w większości uzyskały osobowość prawną – pod koniec lat 80. działało oficjalnie 46 samodzielnych RSTK.

(...) W dniach 1-2.04.1989 r. w Tychach odbył się I Krajowy Zjazd RSTK. Przyjęto program działalności dla całego ruchu i wybrano władze Rady Krajowej (jej przewodniczącym wybrany został Paweł Soroka).

(...) Dużą popularnością cieszą się konkursy literackie, plastyczne i fotograficzne, które towarzyszą dużym imprezom organizowanym w ramach naszego ruchu. Do najbardziej znanych i dobrze rozpropagowanych należy zaliczyć (...) i Ogólnopolski Konkurs Fotograficzny, organizowany z okazji Warsztatów Fotograficznych „Diastar”.

P. Soroka

(...) Istniejący od 1980 r. ruch RSTK przetrwał okres głębokich zmian ustrojowych w Polsce. Dokonująca się w Polsce transformacja nie jest przyjazna środowiskom robotniczym. W istocie dokonuje się ich kosztem. To, że w takich warunkach ruch RSTK przetrwał i ochronił znacznie swój potencjał, jest zasługą jego twórców i działaczy, pasjonatów, dla których aktywność w kulturze jest wewnętrzną potrzebą i misją społeczną. Świadczy to również o tym, że RSTK okazały się ruchem autentycznym, o głębokich korzeniach. Co prawda niektóre Robotnicze Stowarzyszenia Twórców Kultury zmieniły nazwę, pozbywając się przymiotnika „robotnicze” i nabierając charakteru regionalnego, ale nadal identyfikują się z całym ruchem i przynależą do federacji – Rady Krajowej Robotniczych Stowarzyszeń Twórców Kultury.

(...) Rada Krajowa RSTK od czerwca 1990 r. wydaje ogólnopolskie pismo społeczno – kulturalne „Własnym głosem”, będące organem RSTK, integrującym cały ruch. Na jego łamach publikowana jest publicystyka społeczno-kulturalna, zamieszczane są eseje krytyczno-literackie i recenzje, wiersze, opowiadania oraz reportaże członków ruchu, prezentowane są prace plastyczne i fotografia artystyczna oraz omawiane najważniejsze imprezy i wydarzenia artystyczne (...).

P. Soroka, *Geneza i tożsamość ruchu RSTK*, źródło: <http://www.wlasnymglosem.pl/o-firmie.html>.

Paweł Soroka ur. 3.09.1953 r. w Gnieźnie w rodzinie robotniczej. Tutaj w 1972 r. ukończył LO nr 15, a następnie rozpoczął studia na Uniwersytecie Warszawskim (kierunek: nauki polityczne). Cały okres studiów aktywnie działał w studenckim ruchu kulturalnym, był inicjatorem powołania i przewodniczącym Studenckiego Centrum Literackiego „Gremium”, zwolennikiem współpracy z Warszawskim Klubem Robotników Piszących i podobnymi klubami w innych miastach. Od 1984 r. członek Narodowej Rady Kultury. W kwietniu 1989 r. na I Krajowym Zjeździe RSTK wybrany przewodniczącym Rady Krajowej RSTK.

(...) Jeżeli nie liczyć uczestnictwa Robotników Piszących w Piastowskim Lecie Poezji w 1978 r. to pierwszy kontakt mieszkańców miasta z problemem twórczości robotników i RSTK nastąpił w 1982 r. W pierwszych dniach maja (2-4) odbyły się tu „Spotkania z Kulturą Robotniczą”. Inicjatorem przedsięwzięcia był oczywiście Paweł Soroka i Warszawskie RSTK.

W imprezie uczestniczyło ok. 60 osób przybyłych z całej Polski. (...) Następne – II Spotkania z Kulturą Robotniczą, odbyły się ponownie w Gnieźnie od 22 do 26.06.1983r. W założeniach programowych imprezy czytamy, że „... ruch ten (RSTK) świadczy o wzroście twórczych aspiracji polskich robotników, którzy nie chcą stanowić jedynie biernego audytorium, lecz pragną aktywnie uczestniczyć w tworzeniu wartości kultury i ich upowszechnianiu. (...) Niestety, podobnie, jak w ubiegłym roku, tak i teraz, udział mieszkańców Grodu Lecha był znikomy. Mimo to, zdecydowano, że zaistniały już warunki ku temu, by i w Gnieźnie powstało koło RSTK, na bazie którego podobne imprezy mogłyby być kontynuowane. Niestety optymizm działaczy był tym razem przesadzony.

W obydwu imprezach gnieźnianie na dobrą sprawę nie uczestniczyli – przyglądali się nowej na kulturalnej mapie miasta inicjatywie z wyraźną rezerwą. Potrzeby nielicznej grupy amatorów zaspokajały istniejące instytucje kulturalne i nikt nie widział specjalnej potrzeby dzieł twórców na robotników i nierobotników.

Nie znajdując zrozumienia u tutejszych animatorów życia kulturalnego, Paweł Soroka szuka dojsca do już działających twórców. Jediną grupą twórczą wywodzącą się z nurtu robotniczego jest w tym momencie Foto-Klub Format. W trakcie I Dekady Fotografii, jaką przy współdziałaniu Pałacu Kultury z Poznania formatowcy organizują, dochodzi do pierwszych rozmów na temat wejścia klubu w strukturę RSTK (luty 1984 r.).

Dopiero w grudniu 1985 r. 8 członków fotoklubu Format (H. Maćkowiak, Z. Siwiński, P. Kostusiak, R. Górczak, M. Furmaniak, M. Dudko, B. Zaborowski i L. Siepielski) wstępują w szeregi członków RSTK, tworząc drugie w woj. poznańskim koło terenowe. Dzięki temu marnemu klubowi zyskuje skromne dofinansowanie do kolejnych Dekad Fotografii (w III Dekadzie 10 tys. zł na 120 tys. planowanych kosztów) oraz oferty udziału w różnych ogólnopolskich imprezach fotograficznych: konkursie „Człowiek i jego praca”, „Kobieta”, Diastar 87 (1 osoba), Diastar 88 (3 osoby), Robotnicy 88 (III miejsce – L. Siepielski), Warsztaty w Błaziejewku. W 1989 r. „Format” liczył 18 członków, a do RSTK należało 9 osób. (...)

Jak zdążyliśmy się zorientować, dotychczasowe rozrastanie się ruchu Robotniczych Stowarzyszeń Twórców Kultury wiązało się z bezpośrednimi zabiegami organizatorskimi Pawła Soroki i ewentualnie jeszcze paru innych działaczy. (...) W tym miejscu trzeba sobie powiedzieć, że czas już porzucić pogląd o spontanicznym i oddolnym organizowaniu się robotniczych twórców. Członkowie „Formatu” wstąpili do Stowarzyszenia po kilkuletnim nagabywaniu, na skutek konkretnej oferty dofinansowania jakiejś imprezy, ale nowi członkowie klubu do RSTK się nie zapisują, gdyż nie widzą żadnej korzyści jaka mogłaby dla nich z tego faktu wynikać. (...)

K. Szymoniak twierdzi, że chcąc stymulować rozwój młodego twórcy, należy stawiać mu w miarę jego możliwości coraz to wyższe przeszkody. Ich pokonywanie zmusza do coraz większego wysiłku i coraz lepszej pracy. Działalność RSTK natomiast, sprowadzająca się do usuwania wszelkich barier i ograniczeń, wmawianie genialności bez pokrycia, jest robieniem krzywdy młodemu twórcy. Człowiek, który przy pierwszym zetknięciu z krytykiem słyszy, że jest dobry, podobnie jak ten, któremu „Bez przysłony” albo „Twórczość robotników” pierwszy wysłany wiersz wydrukuje, wpada w samouwielbienie i zachwyty nad sobą, mianowany na poetę przestaje pracować nad własnym rozwojem, bezwiednie licząc na nie kończącą się taryfę ulgową. Efekty tego są takie, że gdy nikt z profesjonalistów nie chce z nim rozmawiać na temat jego twórczości, to sądzi, iż przyczyną tego jest przynależność do mało popularnego Stowarzyszenia, a nie reprezentowany niski poziom intelektualny i braki warsztatowe. Konkursomania, zwłaszcza ta lokalna też ma w tym swój udział. Otrzymanie nagrody, nawet byle jakiej w byle jakim konkursie – satysfakcjonuje i rozwija poczucie wyższości. Łatwość w drukowaniu wszelkich zeszytów literackich, duża dostępność do sal wystawowych, wszystko to sprawia, że coraz szersze kręgi zatacza upowszechnianie nienajlepszych wzorów, grafomania i kiczowatość. Twórczość amatorska, nawet ta nie najwyższych lotów, jest jak najbardziej pożądana i dobrze, jeżeli jak najszersze kręgi ludzi chcą ją uprawiać, ale obowiązkiem krytyka, działacza kultury, inteligenta jest ujawnianie jej właściwej wartości, umiejscawianie jej na właściwym poziomie i etapie rozwoju twórczego początkującego artysty. Trzeba więc jak najszybciej zerwać z upowszechnionym przez Jana Szczawieja poglądem, że wartość twórczości robotników leży w sferze ideowej, politycznej i moralnej². Trzeba sprawić, by twórczość ta miała jak najwięcej wartości artystycznych.

W. Nielipiński, *Rola Robotniczych Stowarzyszeń Twórców Kultury. Programy a rzeczywistość, Na przykładzie WZO „Polania” w Gnieźnie*, praca dyplomowa napisana pod kierunkiem mgr H. Grześkowiak (Państwowe Zaoczne Studium Oświaty i Kultury Dorosłych w Warszawie Międzywojewódzki Ośrodek Dydaktyczny w Poznaniu), Poznań, czerwiec 1989.

Luty 1986 r. spotkanie RSTK z twórcami prezentowanymi w galerii „Głosu Załogi”, w klubie GZG (od lewej): K. Rafalik, H. Maćkowiak, P. Soroka, NN, z-ca Dyrektora GZG, po prawej stronie m.in. J. Kałwak.

2 „Myślę, że kto chciałby rozpocząć poszukiwania wartości poezji i poetów-robotników w sferze osiągnięć artystyczno-formalnych popełniłby podstawowy błąd. Bowiem najważniejsze wartości tej poezji znajdują się nie tu, lecz w sferze ideowej, politycznej i moralnej” – Jan Szczawiej *Poeci-robotnicy. Księga twórczości*, Książka i Wiedza, W-wa 1979.

Starachowice 1998 r., członkowie „Formatu” wśród uczestników XVII edycji warsztatów „Diastar”.

Ogólnopolskie Warsztaty Fotograficzne „DIASTAR” narodziły się w 1982 roku jako impreza lokalna. Szybko jednak zyskały sobie popularność wśród fotoamatorów całego województwa. Inicjatorami imprezy byli p. Jerzy Orzechowski instruktor z Młodzieżowego Domu Kultury, fotoamatorzy z Zakładowego Domu Kultury FSC oraz ówczesny Wydział Kultury UM.

Już druga edycja Warsztatów w r. 1983 otrzymała nazwę DIASTAR i objęła zasięgiem całe województwo.

W 1985 roku do grona organizatorów dołączają: Robotnicze Stowarzyszenie Twórców Kultury i Miejski Ośrodek Kultury w Starachowicach. Zostaje wzbogacony program imprezy i jej organizacja. Rok później Warsztaty „DIASTAR” zostają przekształcone w imprezę o zasięgu ogólnopolskim z wyraźnie określonym programem zawierającym jednocześnie plener fotograficzny, warsztaty i konkursy artystyczne. Zachowano dwuetapowy charakter imprezy z podstawowym zadaniem konkursowym jakim są slajdy. Patronat nad imprezą przyjęły: Ministerstwo Kultury i Sztuki oraz Związek Polskich Artystów Fotografików. Z każdą kolejną edycją Warsztaty wzbogacają się o nowe zadania konkursowe i sponsorów, a wśród uczestników pojawiają się „nowe twarze”.

Inicjatorzy i uczestnicy Warsztatów podczas spotkania z okazji jubileuszu XXX - Miejski Klub Fotograficzny ZDK FSC - 1983.

Na pierwszym planie dr. Wojciech Tuszyński - wieloletni konsultant Warsztatów

Dotychczasowych 19 Warsztatów to:

- ponad 80 dni sesji zdjęciowych i zajęć warsztatowych
- konsultacji, pokazów przeźroczy, spotkań, oglądania wystaw, wymiany doświadczeń i sporów oraz wielu innych zajęć związanych ze sztuką fotografowania.
- Dorobek imprezy można też określić cyframi - wykonano:
 - prawie 3000 zdjęć czarno-białych,
 - ponad 5000 barwnych przeźroczy
 - ponad 1200 fotografii barwnych
 - 52 wystawy w różnych miastach kraju, a także ponad 70 pokazów przeźroczy w szkołach i placówkach kultury.

Wieloletni konsultant i juror Warsztatów artysta fotografik p. Paweł Piersiński - twórca Kieleckiej Szkoły Krajobrazu w jubileuszowej refleksji napisał: „... Model DIASTARU odbiega od tradycyjnego wzoru pleneru fotograficznego. Impreza podobna jest do poligonu wojskowego. Zadane tematy są realizowane „z marszu”, w ściśle określonych godzinach, we wskazanym terenie „na materiałach przekazanych przez Organizatora, następnie obrabianych wspólnie w jednym laboratorium. To znakomicie wyrównuje szanse uczestników. Diastar wbrew nazwie, nie gromadzi gwiazd. Fotograficzną brać tworzy zespół ludzi dogłębnie zaangażowanych w uprawianie ambitnej fotografii. Poszczególne jednostki oddziałują na siebie.

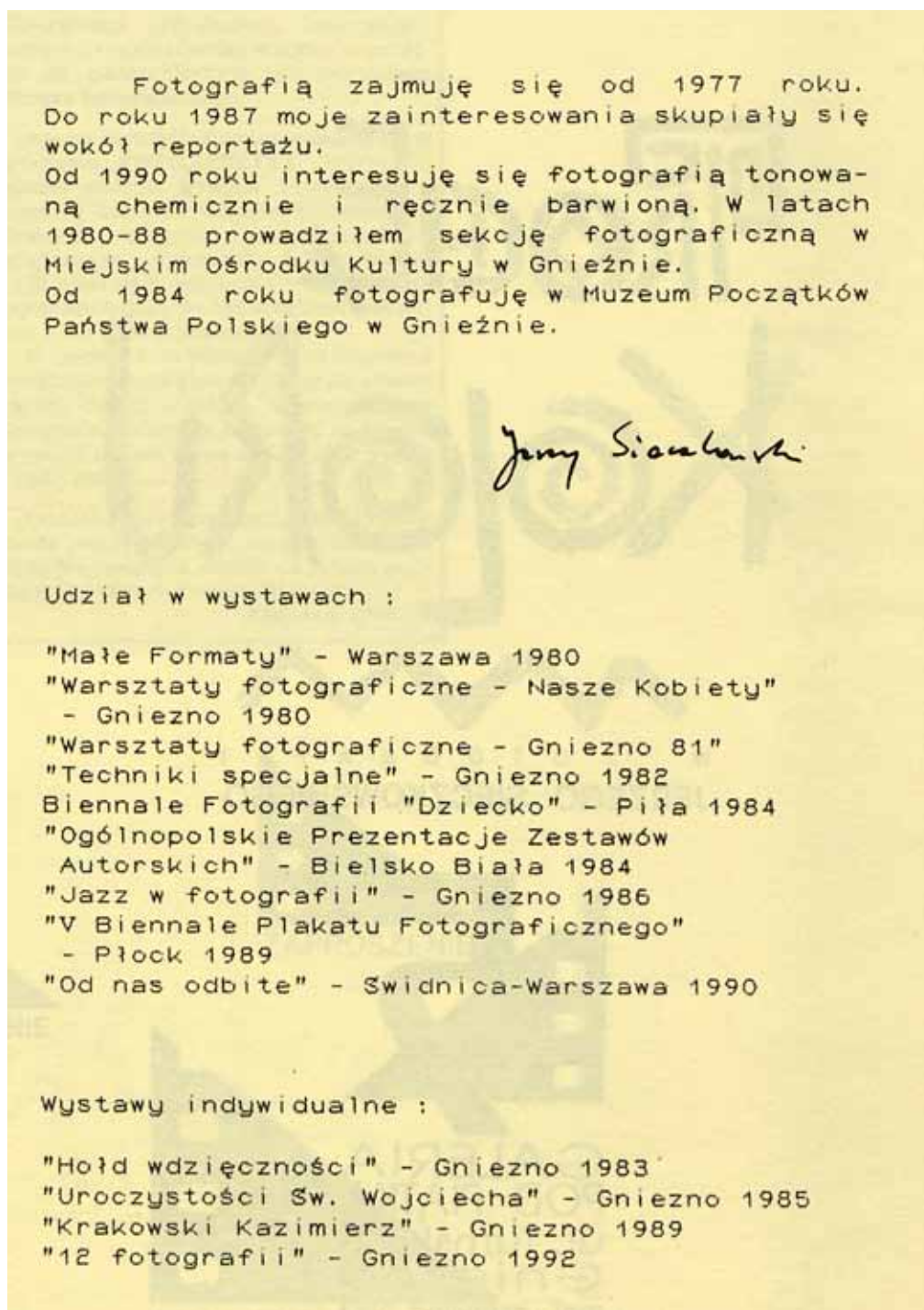
Uczestnicy z Rybnika i Wodzisławia Śl. podczas omawiania zdjęć

Efekt procesu wzmaga konkurencja pomiędzy autorami, potęgowana w drodze przyspieszonej konfrontacji wyników. Przeglądy fotografii diapozytywów odbywają się następnego dnia, towarzyszy im ocena połączona z omówieniem prac. To znakomicie stymuluje podnoszenie wiedzy fotograficznej wszystkich uczestników Warsztatów. Siłą imprezy jest współdziałanie grupy, wymiana doświadczeń pomiędzy uczestnikami, podpatrywanie stylu fotografowania, a wreszcie ambicja stworzenia zdjęcia, którego pozazdroszą inni autorzy. Uczestnicy Warsztatów kształtują własny poziom estetyczny...”

Podczas sesji konkursowych dozwolone są różne braki

Foto-Klub Format nie był jedynym podmiotem organizującym życie fotograficzne Gniezna. Usytuowany w centrum miasta – Miejskim Ośrodku Kultury, realizujący najbardziej dynamiczne działania jakim były dekady fotografii, stał się niepisanym liderem całego środowiska. Ale obok funkcjonowało przynajmniej kilka jeszcze ośrodków, w których pasjonaci fotografii realizowali swoje cele.

z katalogu wystawy J. Siczkowskiego *Trochę Koloru* Galeria „Pod piatką” 19.05.-14.06.1993 r.

Miejski Ośrodek Kultury

ul. Łubieńskiego 11

W 1954 r. powstał Powiatowy Dom Kultury, który zmieniał swoją siedzibę z ul. Mieszka I na ul. Dąbrówki a następnie Park Kościuszki. W 1975 r. zmienił nazwę na Gnieźnieński Ośrodek Kultury i przeniósł się do obiektu przy ul. J. Marchlewskiego (obecnie Łubieńskiego), w którym funkcjonuje do dziś (od 1980 r. jako Miejski Ośrodek Kultury). Główna działalność MOK to praca tematycznych sekcji, kół zainteresowań i klubów m.in. fotograficznych. I tak w Ośrodku funkcjonowały:

- w latach 1956-1970 r. Gnieźnieński oddział PTF (od 1959 r. przemianowany na Foto-Klub),
- 1982-1993 r. – Foto-Klub Format,
- 1986-1990 r. – Grupa FOTO 86,
- 2001-2013 r. – Gnieźnieńska Akademia Fotografii Amatorskiej (tzw. GAFA),
- pracownie fotograficzne – pierwszą uruchomiło PTF już w 1955 r. jako „koło młodzieżowe”, jedną z kolejnych, tzw. „szkółkę” w latach 1980-88 r. prowadził Jerzy Sieczkowski.

Jerzy Sieczkowski fotografią zajmował się od 1977 r.

W latach 1980-1988 był instruktorem sekcji fotograficznej MOK, a w latach 1984-2002 etatowym fotografem MPiP

Wystawy indywidualne:

- „Hołd wdzięczności” – Gniezno 1983 r.,
- „Uroczystości św. Wojciecha” – Gniezno 1985 r.,
- „Krakowski Kazimierz” – Gniezno 1989 r.,
- „12 fotografii” – Gniezno 1992 r.,
- „Trochę koloru” – Gniezno 1993 (Galeria „Pod piątką”).

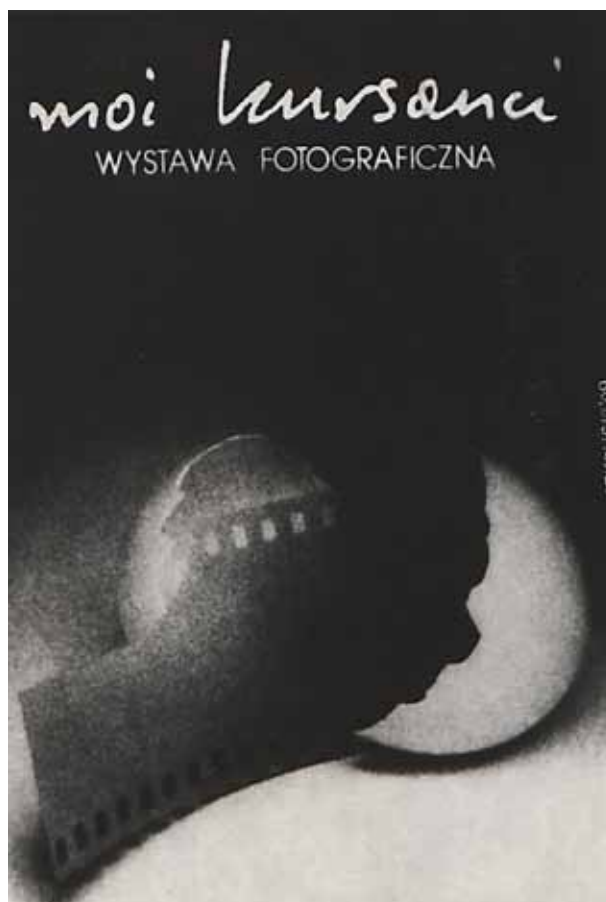
Jerzy Sieczkowski, gnieźnieński fotografik pracujący w Muzeum Początków Państwa Polskiego, a do niedawna również instruktor MOK szkolący adeptów fotografii, swoje prace prezentuje rzadko. Nie bierze też zbyt czynnego udziału w działaniach miejscowego środowiska fotograficznego. Dlatego dorobek tego fotografa owiany był aurą tajemniczości. Po raz pierwszy od jakiegoś czasu zaprezentował swoje prace podczas ostatniej Dekady Fotografii w trakcie warsztatów. Bardzo ciekawy okazał się wówczas cykl fotoreporterski z uroczystości religijnych w Gnieźnie. Gniezno jest jednym z głównych tematów jego twórczości. Obecnie natomiast w witrynie księgarni KMPiK eksponowany jest cykl zdjęć J. Sieczkowskiego, prezentujący zaułki i zabytki krakowskiej dzielnicy Kazimierz, zamieszkaną onegdaj przez mniejszość żydowską. Fotografie te odsłaniają i rejestrują skalę zniszczenia tej starej krakowskiej dzielnicy, o której odbudowę dopominają się ciągle miłośnicy architektury i kultury starego Krakowa. Prace J. Sieczkowskiego na swój sposób wspierają również tę ideę. Jednocześnie jednak, poprzez wyeksponowanie krakowskiego tematu w Gnieźnie, prace te przywołują porównanie sytuacji, w jakiej znalazły się obie najstarsze stolice Polski, i tam, i tu wystąpiły podobne zaniedbania, podobny brak dbałości o dziedzictwo kulturalne.

Notatnik Kulturalny, „Przemiany”, 24.02.1989, nr 8.

Prace J. Sieczkowskiego na wystawie „Gniezno 81”.

J. Sieczkowski

Okładka katalogu wystawy „Moi Kursanci” zaprojektowana przez J. Sieczkowskiego.

„W latach 1980-1988 prowadziłem zajęcia w pracowni fotograficznej Miejskiego Ośrodka Kultury w Gnieźnie. W tym czasie przewinęło się przez nią około 50 kursantów. Jednym starczyło zapachu na kilka tygodni, inni wytrwali kilka lat, a są i tacy, którzy mimo opuszczenia MOK-u nadal fotografują. Prezentowana wystawa jest zbiorem najciekawszych prac wykonanych w różnych latach przez najbardziej aktywnych kursantów. Jest to więc prezentacja ich umiejętności i pomysłowości oraz podsumowanie mojej działalności instruktorskiej”. Tak w programie wystawy „Moi kursanci” pisze o swojej pracy i o jej rezultatach Jerzy Sieczkowski, gnieźnieński fotografik, pracujący zawodowo w Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie. Wystawa od 21 października prezentowana jest w galerii MOK i sądzę, iż jest jedną z najciekawszych prezentacji fotograficznych w Gnieźnie w ostatnim czasie.

Bynajmniej nie dlatego, że wystawę tworzą rewelacyjne dokonania w dziedzinie fotografii. Wręcz przeciwnie – fotografie prezentowane na tej wystawie nie tyle olśniewają nowatorstwem, ile dowodzą tego, co w fotografii bardzo ważne: solidności warsztatowej. Solidność warsztatowa zdaje się być punktem, z którego dopiero można wyjść poza granice, określone zdolnością i funkcją fotografii do utrwalenia rzeczywistości. Jednym z podopiecznych Sieczkowskiego udało się osiągnąć ten właśnie etap, drugim udało się już zrobić krok dalej i ci posługują się techniką fotograficzną jako środkiem estetycznego czy poetyckiego przetwarzania rzeczywistości. Jednakże wszystkim uczestnikom wystawy udało się osiągnąć to, co w tej dziedzinie twórczości bardzo istotne: zdołali osiągnąć poziom, przy którym możliwe jest nie tylko wierne rejestrowanie otaczającego świata, ale i wyrażanie siebie poprzez obraz fotograficzny. Ile w tym zasługi J. Sieczkowskiego jako instruktora, trudno oczywiście wymierzyć, a nawet jest to wręcz niemożliwe.

Świat jest mały. W lutym 1982 r. na dwa dni wylądowałem w Radawnicy koło Złotowa. W tej brzydkiej pegeerowskiej wsi na parkowym wzgórzu górującym nad okolicą stał świeżo odrestaurowany pałac, w którym mieścił się Uniwersytet Ludowy, kształcący w trakcie – wówczas dwuletnich – kursów instruktorów fotografii. Ta szkoła, choć oddalona od wielkich ośrodków, cieszyła się sporą renomą (dziś uczy się tam kroju i szycia). Okazuje się, iż J. Sieczkowski jest absolwentem Radawnicy. Dowiedziawszy się o tym, pomyślałem, że tamto dziwne i niesamowite miejsce musiało na autorze, a raczej współautorze omawianej wystawy, wywrzeć określone piętno. Wyrazem tego piętna może być skłonność Sieczkowskiego do połączonego z realistycznym poetyckim widzenia rzeczywistości oraz poszukiwanie w świecie poprzez fotografię wartości duchowych, często pozornie zakrytych, niedostrzegalnych dla naszych oczu.

Chyba dlatego J. Sieczkowski w założonej i prowadzonej przez siebie w MOK galerii fotografii zaprezentował w Gnieźnie wystawy: krajobrazów czołowego fotografa polskiego Pawła Pierścińskiego, cykle światowej sławy fotografa krakowskiego Adama Bujaka pt. „Watykan”, „Góra Athos” i „Ziemia Święta”, „Twarze jazzu” Marka Karewicza (znów nazwisko światowego formatu). Nie tylko ci, którzy interesują się fotografią, pamiętają zapewne wystawę „Człowiek o stu twarzach” Tomasza Machcińskiego i spotkanie z autorem, który dzięki fotografii potrafi wcielać się w dziesiątki znanych z historii postaci. Były też zorganizowane przez Sieczkowskiego wystawy: „Wydarzenia 1956, 1970, 1976, 1980”, „Venus 75”, „Bawaria w oczach Polaków”³. Portrety T. Machcińskiego gnieźnianie mogli oglądać również w mini-galerii ulicznej powstałej z inicjatywy Sieczkowskiego w oknie restauracji „Gwarna”. Na początek pokazał tam w 1982 r. własną realizację „Gniezno w starej fotografii”. Była to prezentacja starych zdjęć wykonanych współcześnie z oryginalnych negatywów. Potem w tej mini-galerii pokazał małą wystawę prezentującą różnorodnie tematycznie prace kilku fotografów gnieźnieńskich. Mini-galeria w „Gwarnej” to nie jedyne tego rodzaju przedsięwzięcie organizatorskie J. Sieczkowskiego.

3 Wymienione wystawy to praca instruktorów wystawienników działu imprez MOK (przypis – P. Kostusiak).

Fot. P. Kostusiak.

W 1982 r. wspólnie z Karolem Mroziewskim w stworzonej przez siebie galerii w Domu Katechetycznym im. Maksymiliana Kolbego zaprezentował reportersko-dokumentalny zapis z uroczystości jubileuszu 600-lecia obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej. Jego zainteresowania fotografią o tematyce religijnej nie są przypadkowe. Corocznie stara się dokumentować uroczystości ku czci św. Wojciecha w Gnieźnie. W 1983 r. korzystając z inicjatywy franciszkanina ojca Bolesława Wolskiego, polonisty, filmowca i fotografa, wziął udział w przygotowaniu wystawy dokumentującej uroczystości św. Wojciecha umieszczonej na placu przed kościołem O.O. Franciszkanów. Już wtedy swoje prace prezentowali jego kursanci, podobnie jak zresztą w rok później. W kwietniu 1986 roku w Katedrze prezentowano dokumentację z roku 1985. W latach 1985 i 1986 w tych wystawach brali udział już tylko podopieczni J. Sieczkowskiego. Kolejną mini-galerią stworzoną przez Sieczkowskiego była galeria fotografii w klubie „Pod Reszką” na osiedlu Orła Białego. W tym miejscu najbardziej interesujące było spotkanie z autorem i wystawa izohelii bydgoszczanina Jerzego Riegla.

Sieczkowski, bez wątpienia jeden z nielicznych liderów gnieźnieńskiego środowiska fotograficznego, nie jest zbyt dobrze znany ze swojej twórczości. Dopiero w tym roku w KMPiK znów pokazał swoje zdjęcia, będące owocem pobytu na krakowskim Kazimierzu, dzielnicy żydowskiej. W swoim dorobku ma nagrody w liczących się konkursach i udział w wystawach „Małe formy” (1980) i „Dziecko” w Pile (1986), jak również w plenerach i wystawach lokalnych „Nasze kobiety 1980” w „Polanii” oraz „Gniezno 1981”.

Uzasadnieniem dla pisania o dorobku J. Sieczkowskiego w kontekście wystawy, w której praktycznie nie figuruje jako autor (jest jedynie autorem plakatu wystawy), jest z jednej strony jej tytuł „Moi kursanci”. Jest to więc wystawa w pewnym stopniu autorska, choćby poprzez sam fakt wyboru prac i autorów. Z drugiej strony uzasadnia takie postępowanie przekonanie, że bez wprawnego oka i ręki Sieczkowskiego jako instruktora po prostu nie powstałyby te prace, nie ujawniłyby się indywidualne cechy poszczególnych autorów.

W wystawie uwagę zwraca tematyka gnieźnieńska, a zwłaszcza architektura miasta, co jest też jednym z ulubionych tematów Sieczkowskiego. Najbardziej intrygujące jest w tej mierze to, co prezentuje Marek Frankowski. Jego „Katedra” z typowym profilem tej świątyni umieszczonym w dziurze w rozwalającym się ceglany murze celnie komentuje rzeczywistość architektury gnieźnieńskiej, w sensie metaforycznym zamyka w jednym „słowie” naszą potoczną wiedzę o nędznej rzeczywistości miasta, którą rozświetlają aż do znudzenia wspaniałości Katedry. M. Frankowski jest też autorem „hydrantów”, z cyklu bardzo interesująco przetworzonych zdjęć pejzażowych i portretowych, a także interesującego pod względem formalnym cyklu „Moja siostra Karolina ma 4 lata”. Godne uznania rezultaty uzyskał również Zbigniew Sołtyński, autor cyklu zdjęć obrazujących wygląd starych drzwi, czy zdjęć architektury. Solidnie do tematu „architektura” podeszli również M. Zakrzewicz i M. Kaźmierski. D. Magiera, P. Strzyżewski występują jako zwolennicy przetwarzania obrazu fotograficznego, natomiast Rafał Macioszek osiąga udany poziom przy technikach specjalnych („Kolarz”), jak również w fotografii krajobrazu. W tej akurat dziedzinie na uwagę zasługują zdjęcia Małgorzaty Sieczkowskiej, która w fotografowanym pejzażu umie dostrzec poetyckie piękno obiektu, jak „Klinika lalek”, czy pejzaże górskie. W każdym razie wystawa ta ujawnia i podkreśla pewną siłę gnieźnieńskiej fotografii, która polega na sile i talencie młodości, odpowiednio oczywiście kierowanej oraz docenianej jako źródło oryginalnych pomysłów.

J. Kałwak, *Oko i Ręka instruktora*, „Przemiany”, 3.11.1989, nr 44, s.11.

Najważniejszym miejscem ekspozycyjnym w MOK jest Duża Galeria, która zajmuje się popularyzacją sztuki współczesnej, z uwzględnieniem wszystkich kierunków i tendencji, przy czym główny nacisk położony jest na prezentację indywidualności twórczych. W galerii pojawiają się artyści uprawiający tradycyjne malarstwo, grafikę, rzeźbę, instalację, sztuki multimedialne, zarówno początkujący jak i o niekwestionowanej renomie artystycznej. Galeria jest w założeniu kontynuatką tradycji zapoczątkowanej w 1967 r., kiedy to w ówczesnym PDK otwarto Galerię A.

Galeria A powstała w 1967 r. w mieszczącym się wówczas przy ul. Kościuszki Powiatowym Domu Kultury, Powołali ją do życia 2 historycy sztuki: dyrektor PDK S. Pasiciel i pracownik Muzeum Narodowego w Poznaniu A. Kostołowski. W ich zamierzeniach galeria miała prezentować różnorodnych twórców sztuki współczesnej. W latach 1967-72 odbyły się w niej wystawy takich znanych twórców jak np: J. Berdyszaka, A. Hoffmanna, J. Nowosielskiego A. Wiśniewskiego, A. Urbanowicza, H. Wańka. W 1972 r., z powodu remontu budynku PDK i odejścia ze stanowiska dyrektora S. Pasiciela, działalność galerii przerwano. W 1973 r. w foyer Teatru im. A. Fredry powołano do życia Galerię B. Pierwszą jej ekspozycją była wystawa portretów S. I. Witkiewicza z kolekcji E. Kuźnickiej. Następnie pod patronatem galerii wydano manifest T. Kantora „Teatr niemożliwy” i bibliofilski reprint „Regulaminu firmy portretowej” S. I. Witkiewicza. W 1975 r. działalność galerii zakończyła wystawa reliefów i propozycji działań J. Rosołowicza. W 1981 r. w Miejskim Ośrodku Kultury, dzięki zaangażowaniu artysty plastyka J. Marosza, powstała Galeria C. Zorganizowano tam wystawę prac M. Sobocińskiego („Nierysunki”) oraz zdjęć T. Zarzyckiego, dokumentujących plenerowe występy E. Benesz, która na placu przed katedrą, zaprezentowała autorski „Spektakl wg Rilkego”. Dalsze plany wystawiennicze galerii pokrzyżowało wprowadzenie stanu wojennego. W latach 70. galerie A, B i C. należały w Polsce do nielicznych tak szeroko prezentujących sztukę współczesną

Oprac. W.N. na podst. GALERIA A, B i C, „Encyklopedia Gniezna i Ziemi Gnieźnieńskiej”, TMG, Gniezno 2011.

Od lewej: H. Ostrzycka – kierownik Wydziału Oświaty, Kultury i Sportu UM Gniezno
A. Gerlach – Kierownik Działu Imprez MOK,
P. Kostusiak – Dyrektor MOK.

MOK dysponuje także innymi pomieszczeniami wystawowymi, jak: „Mała Galeria” usytuowana w Kawiarni Staromiejskiej, hol oraz jedno z pomieszczeń klubowych, gdzie prezentowana jest wyłącznie fotografia. Niekiedy do celów wystawienniczych wykorzystywana jest sala widowiskowa.

Wystawy w MOK w latach 80-tych

Data	Tytuł	Autor	Organizator	Uwagi
1980	Robotnicy	J. Chlasta	GOK	
03.1980	Rodzina	powarsztatowa „Opalenica 79”	PK P-ń, MGOK Opalenica, GOK	–
1980	Żużel 80	Z. Stoltman	GOK, KS Start	
10.01.1981	IV Międzynarodowy Salon Fotograficzny Venus 75	zbiorowa pokonkursowa	Krakowskie Towarzystwo Fotograficzne	–
10.05.1981	Watykan, Góra Athos, Święte Miasto	A. Bujak	–	–
04-05.1981	Gniezno 81	powarsztatowa 10 uczestników	–	–
15.06.1981	Wydarzenia 1956, 1968, 1979, 1976, 1980 Dokumenty z historii	–	Galeria GN i NSZZ Solidarność w Gdańsku	–
08.1981		poplenerowa z Powidza	Klub Gniegar	–
08.1981	Odsłonięcie pomnika	G. Katulski R. Górczak		pomnik czerwca 1956
12.09.1981	Krajobrazy	P. Pierściński	PK P-ń	–
10.1981	Bawaria w oczach Polaków	–	–	–
18.05.1982	Mój portret	zbiorowa	Foto-Klub Format	–
21.12.1982	Przyroda w fotografii	Z. Siwiński	Foto-Klub Format	kawiarnia
5.11.1983	Człowiek o stu twarzach	T. Machciński	autor z Kalisza	–
5.11.1983	Punki	Z. Tomaszczuk	autor z Warszawy	kawiarnia
04.1984	Mój Teatr	G. Gałązka	autor z Kalisza	–
08.1984	Gniezno w czterdziestoleciu	H. Maćkowiak, P. Kostusiak, A. Kaźmierska, Z. Marcińczyk J. Inerowicz, L. Galiński	Foto-Klub Format	–
4.09.1984	Biernatki 84	zbiorowa poplenerowa	Foto-Klub Format	–
12.1984	Speedway 84	Z. Stoltman	autor	–
01.1985	Teatr	S.W. Reszkiewicz	autor z Torunia	–
6.02.1985	Ptaki	I. Chojnacki	autor z Poznania PK P-ń	–
7.02.1985	Wystawa prac zespołu J. Sieczkowskiego	zbiorowa	MOK – zespół J. Sieczkowskiego	–
8.02.1985	Promocje 84	zbiorowa	Studio fotografii młodych AKF PRYZMAT P-ń	–
9.02.1985	Fotografia w poezji	pokonkursowa	–	–
3.05.1985	Polanex 40 lat	zbiorowa poplenerowa	Foto-Klub Format	–
21-31.05.1985	Michałowice	zbiorowa poplenerowa	Foto-Klub Format	
12.1985	–	R. Kopański (RSTK)	autor z Poznania	
20.02.1986	Kobieta	członkowie koła RSTK	RSTK P-ń	plon konkursów RSTK
17.03.1986	–	J. Kremzer	–	–

13.04.1986	Poznańscy twórcy prezentują	S. Ossowski- fotoreporter Gazety Poznańskiej	Wystawa z cyklu	Galeria
9.05.1986	Pomnik	pokonkursowa Laureaci: J. Musiałowicz, M. Lapis, ZSZ nr 2	MOK	–
26.11.1986	3 razy temat	A. Góralczyk, P. Kostusiak, Z. Marcińczyk, K. Owczarzak	Grupa Twórcza FOTO 86	–
16.04.1987	Metrum w Holandii	H. Maćkowiak	MOK	kawiarnia
16-25.11.1987	Plenery 87	poplenerowa	Foto-Klub Format	–
16.11.1987	Najlepsze zdjęcie miesiąca	pokonkursowa	Foto-Klub Format	kawiarnia
1.09.1988	Harcerskie lato – Grunwald 88	zbiorowa	MOK, ZHP	–
17.11.1988	X lat Formatu	zbiorowa	Foto-Klub Format	–
17.11.1988	V Biennale Fotografii Górskiej	zbiorowa	WDK Jelenia Góra, PK P-ń	–
19-29.01.1989	Gniezno w latach 1900-1945	pocztówki, fotografie z kolekcji M. Michałowskiego	autor	–
7.03.1989	Ozdoba	poplenerowa	Foto-Klub Format	kawiarnia
22.03.1989	Propozycje	J. Błaszczuk, P. Kostusiak, D. Panas, U. Parulska, R. Raiter, P. Strzyżewski J. Żuralski	Grupa Twórcza FOTO 86	kawiarnia
11.1989	Harcerska wyprawa pokoju 89	H. Maćkowiak W. Zaborowski	MOK, ZHP	–
11.1989	Być najpiękniejszą	Z. Kroczyński	Autor, FOTO 86, PTF	kawiarnia
10.1989	Moi Kursanci	zbiorowa	MOK J. Sieczkowski	–
24.11.1989	–	–	Tow. Miłośników Sportu Żużlowego	–
4-17.12.1989	Portret	zbiorowa	Grupa Twórcza FOTO 86	–
9.01.1990	Utrwalone w kadrze	zbiorowa	Foto-Klub Format	–
9.01.1990	Iluzja to, czy...?	M. Dudko	autor	–
10.01.1990	Propozycje	zbiorowa	Grupa Twórcza FOTO 86	kawiarnia
23.11.1990	Fotografia nieznana	zbiorowa pokonkursowa	NSZZ Solidarność PK P-ń	–

Galeria w witrynie restauracji Gwarna

Data	Tytuł	Autor	Organizator (współpraca)	Uwagi
1980	cotygodniowy serwis fotograficzny ze spotkań żużlowych gnieźnieńskiego Klubu START	Z. Stoltman	autor	–
1982	Gniezno w starej Fotografii	J. Sieczkowski	autor	–
10.1983	Pokaz zdjęć wykonanych na poligonie wojskowym z okazji 40-lecia LWP	zbiorowa	Foto-Klub Format	–
02-03.1984	Monochromatyczny świat	zbiorowa fotoamatorów z Kalisza	Foto-Klub Format	–

Galeria GOK 03.1980 r.,
otwarcie wystawy
„Rodzina”
Pierwszy z prawej
dyrektor GOK –
M. Górny,
arch. J. Nowacki.

MIEJSKI OŚRODEK KULTURY
W GNEZNIENIE
zaprasza sprawnie
na otwarcie
pokonkursowej wystawy
p. t.
FOTOGRAFIA NIEZNANA
KONKURS ZORGANIZOWANY ZOSTAŁ
PRZEZ NSZZ „SOLIDARNOŚĆ”
ZARZĄD REGIONU WIELKOPOLSKA
I PAŁAC KULTURY W POZNANIU
Otwarcie ekspozycji odbędzie się
23 XI 90 o godz. 17 w Galerii MOK
Wystawa czynna będzie do 30 XI 90 r.

23.11.1990 r., MOK,
otwarcie pokonkur-
sowej wystawy NSZZ
Solidarność „Fotografia
Nieznana”.

Grupa twórcza Foto 86

A. Góralczyk, P. Kostusiak, Z. Marcinczyk, K. Owczarzak – to cztery osoby, które jak mi się wydaje – zaliczyć można do wiodących postaci gnieźnieńskiego amatorskiego środowiska fotograficznego. 26 listopada (1986 – przypis W.N.) w tzw. Małej Galerii Miejskiego Ośrodka Kultury w Gnieźnie jako Grupa Twórcza „Foto 86” zaprezentowali oni zbiór fotogramów pod wspólnym tytułem „3 x temat”, obrazujący kierunki ich poszukiwań formalnych i tematycznych w fotografii, i przyznać trzeba, że jest to prezentacja niemałego formatu.

Zanim przejdę do omówienia prac poszczególnych autorów, kilka słów informacji o samej grupie. Powstała ona w marcu bieżącego roku przy MOK jako programowa i organizacyjna alternatywa istniejącej obecnie grupy „Format” (...). Członkowie grupy „Foto 86” wywodzą się w większości z „Formatu”. Tak więc powołanie nowej, niezależnej grupy twórczej należy rozumieć jako akt niezgody na to, co „Format” prezentował i prezentuje nadal w dziedzinie fotografii. Poprzednie ramy okazać się musiały dla tych czworga zbyt ciasne lub zbyt obce, skoro postanowili pójść własną drogą. Przewodnikiem na niej jest znany poznański fotografik Lech Morawski.

Co oznacza tytuł „3 x temat”? Z tego, co zobaczyć można było na wystawie, wynika, że idzie w tym przypadku autorom o określenie trzech możliwych do wyboru (z większej liczby) postaw, kierunków działania w stronę portretu nastrojowego, „wewnętrznego”, pejzażu, a także fotoreportażu, dającego się porównać do fotoreportażu prasowego. (...)

Pomimo rzeczywiście sporej wartości przedstawionych fotografii trudno jest obecnie uznać tę wystawę za wielkie wydarzenie artystyczne. Na razie autorzy zaprezentowali swoje umiejętności techniczne, warsztatowe, a także zarysowali kierunki swoich zainteresowań. Można jednak już po tym oczekiwać znaczących propozycji w niedalekiej przyszłości.

J. Kałwak, *3 razy temat*, „Przemiany”, 5.12.1986, nr 49 (407).

Interesujący się fotografią gnieźnianie pamiętają zapewne ciekawą wystawę prac kilkusobowej grupy twórczej, która zawiązała się przy MOK w 1986 r. Wówczas najciekawsze prace pokazał Krzysztof Owczarzak, fotografujący muzyków jazzowych. Po prawie 3 latach grupa „Foto 86” reaktywowała się w zmienionym składzie, pracując pod opieką artystyczną artysty fotografika Lecha Morawskiego. Janina Błaszczyk, Paweł Kostusiak, Dariusz Panas, Urszula Parulska, Roman Raiter, Przemysław Strzyżewski, Jan Żuralski i Przemysław Ulatowski pracują razem od 6 miesięcy, a kilku członków grupy w miniony czwartek zaprezentowało próbki swoich dotychczasowych dokonań w kawiarni MOK. Ekspozycja nie ma jednorodnego charakteru, jest raczej prezentacją zainteresowań poszczególnych autorów, ich możliwości percepcyjnych i technicznych. Tak więc różny jest poziom wystawionych fotografii. Niewątpliwie najciekawszą jest prezentacja autorska R. Raitera, zarówno fotografie architektury, jak i dowcipny kreatywny fotoreportaż z nakładania makijażu. Ciekawy efekt daje tu domalowywanie makijażu kolorowymi farbami na czarno-białej fotografii, szkoda jednak, że fotoreportaż jest akurat technicznie niedoskonały. Na uwagę zasługuje również rastrowy pejzaż P. Kostusiaka, choć przyznać trzeba, że cykl pejzaży sprzed trzech lat był ciekawszy. W każdym razie młodzi amatorzy – fotograficy gnieźnieńscy dali znów o sobie znać, spychając – niestety – dzięki tzw. ogólnemu wyrazowi artystycznemu wystawy, starszych kolegów z Foto-Klubu Format na drugi plan. Jeśli oznacza to zmianę warty, to początek jest obiecujący.

Jęk, *Poszukiwania*, „Przemiany”, 31.03.1989, nr 13.

Paweł Kostusiak ur. 23.09.1955 r. Technik Ekonomista (Liceum Ekonomiczne Gniezno 1974 r.), pedagog i organizator turystyki PTTK. Magister kulturoznawstwa (Instytut Kulturoznawstwa UAM Poznań 1991 r.).

Instruktor fotografii kat. 3 (UW WKiS Poznań 1985 r.).

Pracował od 1976 r. – GZG, od 1983 r. – MOK, od 1989 r. dyrektor MOK Gniezno.

Współzałożyciel Fotoklubu „Cyklop” i grupy twórczej „Foto 86”. Inicjator Akademi GAFA. Autor wystaw indywidualnych i grupowych w Gnieźnie oraz w Niemczech, Holandii, Szwecji, Danii, na Węgrzech w Rosji oraz na Ukrainie.

Gnieźnieńskie amatorskie środowisko fotograficzne zawsze charakteryzowało się różnorodnością form działania i poszukiwaniem optymalnych środków popularyzacji fotografii oraz zrzeszania jej miłośników. Tak jest i obecnie. Obok działających od lat klubów „Format” i „Cyklop” czy zespołów w klubach przyzakładowych od 1986 r. akcentuje swoje istnienie przy Miejskim Ośrodku Kultury samodzielna grupa twórcza „Foto 86”. (...) Z uwagi na wojaże zagraniczne kilku członków grupy w marcu 1987 r. działalność zespołu została bezterminowo zawieszona.

Wrzesień 1988 r. to reaktywowanie grupy „Foto 86” tym razem pod moim kierunkiem instruktorskim. Ze starego składu pozostał tylko Jan Żuralski i w marcu 1989 roku dołączyła Anna Góralczyk. Nowi członkowie to: Janina Błaszczuk, Urszula Parulska (obecnie okresowo przebywa za granicą), Dariusz Panas, Przemysław Ulatowski, Roman Raiter i Przemysław Strzyżewski (aktualnie służba w oddziałach OC – ale fotograficznie czynny).

W marcu 1989 r. po okresie wytężonej pracy warsztatowej przedstawiono w kawiarni Miejskiego Ośrodka Kultury 24 prace na wystawie pod tytułem „Propozycje”. Była to prezentacja aktualnych zainteresowań i umiejętności członków zespołu. Środowisko gnieźnieńskie przyjęło wystawę bardzo przychylnie. (...) Na zakończenie należy podkreślić wkład konsultanta artystycznego, którym w dalszym ciągu jest Lech Morawski, a spotkania z nim budują charakter i profil działalności całej grupy „Foto 86”.

P. Kostusiak, *Foto 86*, „Głos Załogi”, 1.07.1989, nr 7, s. 5.

Od lewej: L. Morawski,
H. Maćkowiak, M. Furmaniak.

Wystawa jest drugą zbiorową prezentacją grupy twórczej • FOTO'86 •
 Reaktywowana we wrześniu 1988r. w częściowo zmienionym składzie nadal korzysta z pomocy i gościnny Miejskiego Ośrodka Kultury w Gnieźnie.
 Członkowie grupy fotografują od 1 roku do 20 lat, a ich zainteresowania obejmują wszystkie działy fotografii i różnorodną tematykę.
 Cechą wspólną jest przetwarzanie rzeczywistości rejestrowanej przez aparat fotograficzny.
 Konsultantem artystycznym grupy jest artysta fotografik, członek ZPAF i PFF Lech Morawski.

autorzy prac:

- JANINA BŁASZCZYK
- PAWEŁ KOSTUSIAK
- DARIUSZ PANAS
- URSZULA PARULSKA
- ROMAN RAITER
- PRZEMYSŁAW STRZYŻEWSKI
- JAN ŻURALSKI

na otwarciu wystawy
 fotograficznej
 p.t.
propozycje

• W KAWIARNI MIEJSKIEGO OŚRODKA
 KULTURY W GNIEZNIU
 UL. MARCHLEWSKIEGO 11

22 MARCA 1989 godz. 18⁰⁰

ZAPROSZENIE

W. Śliwczyński i L. Morawski

L. Morawski

Lech Morawski ur. w 1939 r. w Poznaniu w rodzinie zawodowych fotografów zm. w 1995 r. Z zawodu był chemikiem. Działalność fotograficzną rozpoczął w 1965 r. od udziału w regionalnym konkursie „Obiektywem po drogach”.

W 1966 r. został przyjęty do Poznańskiego Towarzystwa Fotograficznego, w którym aktywnie działał do 30.06.1995 r. czyli zawieszenia działalności Towarzystwa przy ul. Paderewskiego 6. Pełnił w nim funkcje członka Zarządu, Dyrektora Biura i prezesa ds. Artystycznych.

W 1983 r. został członkiem Związku Polskich Artystów Fotografików, otrzymując od Rady Artystycznej ZG ZPAF dyplom za najlepszy debiut artystyczny. Odtąd, obok działalności w PTF działał w ZPAF, m.in. w Komisji Kwalifikacyjnej Okręgu Wielkopolskiego, pełniąc obowiązki komisarza plenerów i wystaw związkowych.

Przez cały czas aktywnie uczestniczył w życiu artystycznym, biorąc udział w wystawach lokalnych, ogólnopolskich i zagranicznych. Uczestniczył ponadto chętnie i dużo w plenerach fotograficznych, pozostając wierny swojej specjalizacji, jaką był akt kobiecy i portret, ale nie unikał również tematów z pejzażem, w którym uzyskiwał interesujące rezultaty. Równocześnie prowadził społecznie wiele akcji i spotkań autorsko-szkoleniowych, np.: w latach 1986-1990 opiekował się grupą „Foto 86” w Gnieźnie. Jako instruktor udzielał się na kursach dla amatorów fotografii, uczestniczył w jury wielu konkursów i wystaw w Polsce. Pracował w szkolnictwie średnim prowadząc studio telewizyjne i zajęcia z fotografii.

Jego wielostronna działalność fotograficzna i upowszechnieniowa była wielokrotnie wyróżniana, m.in. otrzymał: Odznakę Zasłużony Działacz Kultury, Honorową Odznakę m. Poznania, Medal im. Tadeusza Cypriana, Medal 60-lecia Poznańskiego Towarzystwa Fotograficznego, Medal Grupy A-74, Medal Związku Polskich Artystów Fotografików w 150-lecie ZPAF.

Wystawy indywidualne:

- 1975 – Bydgoszcz, Kalisz,
- 1976 – Leszno, Grudziądz,
- 1977 – Kraków, Salon PTF Poznań,
- 1981 – Nowa Huta,
- 1982 – Bydgoszcz,
- 1984 – Galeria Fotografii Świdnica,
- 1985 – Toruń, Szczecin,
- 1986 – Olsztyn, Ostrów Wlkp.,
 - Akt i portret Legnickie, Centrum Kultury, Legnica,
 - Z fototeki Lecha Morawskiego 1966 – 1986, Salon PTF Poznań,
- 1987 – Piła,
- 1988 – Salon ŁTF Łódź, Wałbrzych-Książ,
- 1990 – Foto-Galeria RELAX Śrem,
- 1991 – Salon Wystawowy ŻDK Żary,
- 1997 – Lech Morawski – Retrospektywa Galeria Miejska Arsenal Poznań.

Wystawy zbiorowe – udział w 250 wystawach w kraju i za granicą.

Opracował J. Nowacki.

Lech Morawski „Wstyd” z cyklu „Przedziały”,
fot. z publikacji OW ZPAF *Fotografia poznańska*,
pod redakcją M. Wołyńska, R. Jasionowicz.

– Raczej środkiem ekspresji, mimo że z zawodu jestem artystą fotografikiem. Nie utrzymuję się jednak z robienia zdjęć. Zajmuję się fotografią typowo wystawienniczą, która sprawia mi najwięcej przyjemności.

– *Jakiego rodzaju akty fotograficzne pana pociągają? Ukazane z wdziękiem i naturalnością czy fetyszyzujące fragmenty ciała?*

– Myślę, że każdy zajmujący się aktem, przynajmniej tak było w moim przypadku, przechodzi przez pewne etapy fotografowania. Na początku człowiek fascynuje się ciałem. Zaczyna fotografować jego fragmenty, a następnie dochodzi do jakiejś bryły. I okazuje się, że wykonane prace nie satysfakcjonują go. Ja obecnie najczęściej nie zajmuję się fotografowaniem kobiecego ciała, lecz problemami związanymi z aktem i nagością. Świadczą o tym takie moje cykle jak: „Przedziały”, „Tożsamości anonimowe”, „Deformy”, „Upadek rzecz zwyczajna”, „Wyzwolenie panny Iwy”. Wprawdzie do ich wykonania mogłem posłużyć się tramwajem czy innym przedmiotem, ale uważam, że nagi człowiek jest najbardziej fascynującym obiektem, nie tylko z powodu emocji erotycznych, które zwykle towarzyszą takiej prezentacji, ale także z racji jego bezbronności i kruchości.

– *Kiedy ciało kobiece staje się dziełem sztuki?*

– Wtedy, kiedy jest dobrze sfotografowane, kiedy ma pomysł. I wtedy, gdy autor chce coś konkretnego i przemyślanego powiedzieć.

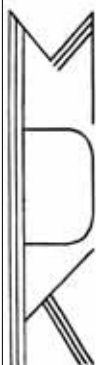
– *Czy – jak twierdzi Sieff – „dobra fotografia to zawsze przypadek. Przypadek spotkania natychmiastowego zrozumienia z natychmiastowym zapisem”?*

– Może tak jest w jego wypadku. Ja natomiast każdą fotografię projektuję, aż po końcowy efekt. I pod kątem projektu robię zdjęcie. Mało mam rzeczy przypadkowych. Mogę zrobić fotografię, określając sobie atmosferę, ale muszę wiedzieć, jak chcę ją wykonać, na jakim tle, w jakim zestawieniu.

– *Najpierw więc wymyśla pan ujęcie?*

– Tak, każdorazowo. Projektowanie zajmuje mi najwięcej czasu.

– *Czym jest dla pana fotografia? Zawodem czy środkiem ekspresji?*

MŁODZIEŻOWY DOM KULTURY
62-200 GNIEZNO
UL. ROOSEVELTA 42 TEL. 11-83

GALERIA MŁODZIEŻOWEGO DOMU KULTURY
w GNIEZNIE
ul. Roosevelta 42
zaprasza
9 Grudnia 1992r. o godz. 17.00
na otwarcie:

OGÓLNOPOLSKIEJ WYSTAWY FOTOGRAFICZNEJ
PRAC INSTRUKTORÓW FOTOGRAFII

Wykaz autorów prac:

1. Bebel Jan z Głogowa.
2. Berdys Dariusz z MDK Legnica.
3. Jablonski Michał z KDK Kutno.
4. Ledziewicz W. z Łodzi.
5. Maniak Andrzej z Klubu Fotograficzno-Filmowego "Pryzmat" Sosnowiec.
6. Michalowski Andrzej z Łodzi.
7. Pabis Marek z KDK "Pałac pod Baranami" Kraków.
8. Skonieczko Grzegorz.
9. Tanewski Andrzej z Gdanska.
10. Tęfiejuk Roman z Gdyni.

Wystawa czynna codziennie w godzinach 10.00-19.00
w sali Koninkowej.

Galerie prowadzi:
Mirosław Dudko MDK,
Tomasz Zoltowski MDK.

Serdeczne podziękowania za współpracę składamy panu Nowackiemu Januszowi z Pałacu Kultury w Poznaniu.

18.11.1988 r. MDK Gniezno – os. Piastowskie. Otwarcie wystawy Z. Siwińskiego i M. Dudko „Gniezno – Szlak Piastowski”.

Młodzieżowy Dom Kultury

ul. Roosevelta 42

Powstał w 1951 r. jako Dom Harcerza, przemianowany w 1954 r. na Dom Kultury Dzieci i Młodzieży, a w 1972 r. przyjął nazwę Młodzieżowego Dom Kultury. Obok licznych pracowników i kół zainteresowań W MDK działała pracownia fotograficzna dla młodzieży, szczególnie aktywnie w latach 1987-2000 kiedy kierownikiem imprez masowych był M. Dudko. W latach 1977-2005 pracę sekcji fotograficznej w MDK organizował K. Łukasik, a w latach 1990-1991 także Z. Siwiński. W pomieszczeniach MDK-u realizowane były wystawy fotograficzne. Galeria w MDK działała od 1987-1989 r. w filii MDK na Winiarach, od 1989-2000 r. przy ul. Roosevelta.

Wystawy w MDK

Data	Tytuł	Autor	Organizator (współpraca)	Uwagi
9.1966	Wspomnienia powakacyjne	zbiorowa członków kółka fotograficznego działającego od 1963 r.	–	„Przemiany” 10/1966
9. 04.1972		J. Chłasta	–	„Przemiany” 4/1972
7. 05.1978	Pokaz Diaporamy	M. Stachowiak A. Matczyński	–	muzyka M. Juraszek
9.1987	Straż pożarna w akcji	M. Dudko	–	
20.11.1987	Fotografia Młodych			MDK os. Winiary
18.11.1988	Gniezno i Szlak Piastowski	M. Dudko Z. Siwiński	–	MDK os. Winiary
11.1989	Zabytki Szlaku Piastowskiego	M. Dudko	–	–
9.12.1992	Ogólnopolska wystawa prac instruktorów fotogr	zbiorowa	PK P-ń, MDK	–
26.05.1993	Dziecko i jego świat	ogólnopolski konkurs fotograficzny	Pałac Młodzieży w Bydgoszczy	II nagr. Hubert Nowak z koła fotogr. w MDK
06.1994	Zabytki kultury polskiej	pokonkursowa		

Mirosław Dudko ur. 15.01.1958 r. w Olsztynie. Wyższe studia (fizyka i informatyka) ukończył na UAM w Poznaniu – w MDK pracował w latach 1987-2000, najpierw jako kierownik imprez masowych (1987-1989), a od 1989 r. jako zastępca dyrektora, okresowo pełniący również funkcję p.o. dyrektora. Od 2000 r. nauczyciel ZSEO w Gnieźnie.

Od początku fotografowania interesował się pejzażem oraz artystycznym przetwarzaniem otaczającej nas rzeczywistości. Od 1982 r. członek Foto-Klubu Format. Założył i prowadził galerie fotograficzne w Młodzieżowym Domu Kultury i Klubie Pracowników Oświaty w Gnieźnie. Współorganizator i uczestnik wielu plenerów, konkursów i wystaw fotograficznych, w tym również ogólnopolskich. Pomysłodawca, członek założyciel Gnieźnieńskiego Towarzystwa Fotograficznego w 2000 r.

Klub Międzynarodowej Prasy i Książki

ul. B. Chrobrego 11

Istniejący od 1963 r. Klub, w 1979 r. został przebudowany czego efektem było utworzenie na II piętrze w tzw. „cichej czytelnicy” stałej galerii, w której odbywały się regularnie wystawy (również fotograficzne), wernisaże i spotkania z artystami.

W 1981 r. dyrektorem KMPiK został Zygmunt Maerz, a w 1987 r. obowiązki animowania działalności klubowej przejęła Elżbieta Badyna. W 1991 r. wszystkie „stare” Kluby Prasy i Książki w Polsce zostały przekształcone w Spółkę EMPIK, tworząc sieć sklepów zajmujących się przede wszystkim sprzedażą książek, prasy i multimedialnych.

Czytelnia w KMPiK, fot. J. Nowacki.

Wystawy w KMPiK

Data	Tytuł	Autor	Organizator (współpraca)	Uwagi
6. 04.1982	Narkomani	E. Ciołek	autor	-
9.02.1984	Gnieźnieńskie pejzaże	H. Maćkowiak	autor	-
07.1984	Fotograficzny portret Polaków	ze zbiorów Polskiej Agencji „Interpress”	-	-
07.1986	Pamięć w kamień przekuta	T. Szmagier P. Ceraficki	-	-
07.1986	Pomnik Harcerski	Z. Aleksy R. Górczak Z. Siwiński	Komenda Hufca ZHP im. B. Chrobrego	-
1-18.10.1986	Płowidł piórem i obiektywem	S. Ossowski T. Donarski	„Gazeta Poznańska”	-
11.1986	Harcerski Pomnik Pamięci	Z. Siwiński R. Górczak Z. Aleksy	ZHP	-
23-30.11.1987	Gniezno Moje miasto	Z. Siwiński	autor	-
15.02.1988	Cztery lata w ciemni	M. Stachowiak	autor	-
12.04.1988	Portrety	M. Kuszela	autor	-
25.11.1988	W papierni	J. Mąkowski	autor	-
02.1989	Krakowski Kazimierz	J. Sieczkowski	autor	witryna
01.09.1989	50 rocznica wybuchu II wojny światowej	archiwalne fotografie wojenne	-	-
10.09.1989	29 Konkurs Fotografii Prasowej	zbiorowa pokonkursowa za rok 1988	Agencja Interpress	150-lecie Fotografii
19.01.1990	Miasto i ludzie	A. Nowik	autor	-
19.01.1990	Gniezno moje miasto	Z. Siwiński	autor	-
08.1995	Święto wojciechowe procesje	H. Maćkowiak	Foto-Klub Format	-

1986 r., wystawa
fotoreportera „Gazety
Poznańskiej”
S. Ossowskiego (drugi
od prawej) w KMPiK.

15.02.1988 r. KMPiK,
otwarcie wystawy
M. Stachowiaka
„Cztery lata w ciemni”,
(od lewej):
M. Stachowiak,
R. Górczak,
J Górka,
K. Makowski.

25.11.1988 r., KMPiK,
otwarcie wystawy
J. Mąkowskiego (drugi
od prawej) „W papierni”
i spotkanie z autorem.

Muzeum Początków Państwa Polskiego

ul. Kostrzewskiego 1

Muzeum powstało w 1956 r. jako Gnieźnieński Oddział Muzeum Archeologicznego w Poznaniu (siedziba przy ul. Jana 9). W 1973 r. zostało przekształcone w samodzielną jednostkę, jako Muzeum Początków Państwa Polskiego, a w 1978 r. zostało przeniesione do nowej siedziby przy ul. Kostrzewskiego. Gromadzi eksponaty archeologiczne, kultury materialnej od średniowiecza do czasów współczesnych, sztukę, zabytki i archiwalia związane z historią Gniezna. Obok dokumentacji aktowej w Archiwum MPPP znajduje się dokumentacja fotograficzna – negatywy i pozytywy dokumentujące badania archeologiczne prowadzone w Gnieźnie i w innych miejscowościach regionu. Spora liczba negatywów dotyczy archiwaliów związanych z historią Gniezna, a przechowywanych w innych instytucjach. Są również fotografie dotyczące uroczystości państwowych i religijnych, odbywających się w Gnieźnie w czasach przed i powojennych, fotografie budynków użyteczności publicznej, budynków przemysłowych oraz budynków mieszkalnych z terenu Gniezna i powiatu. Fotografowaniem eksponatów historycznych oraz dokumentowaniem działalności muzeum zajmowali się zatrudnieni w instytucji fotografowie:

w latach:

1955-1969 – Bolesław Wysocki,

1965-1989 – Zygfryd Różański – renowator,

1974-1977 – Jerzy Andrzejewski,

1977-1980 – Aleksander Matczyński,

1981 – Tadeusz Wieczorek – artysta plastyk,

1982-1983 – Włodzimierz Pińskwar – renowator,

1983-2002 – Jerzy Sieczkowski.

Po śmierci J. Sieczkowskiego muzealne zlecenia ponownie zaczął realizować Jerzy Andrzejewski.

Jerzy Andrzejewski ur. 20.01.1948 r. z zawodu technik fotograf (Technikum Chemiczne w Poznaniu – 1975 r.). Fotografiją zajmował się od 1968 r. pracując w pracowni rentgenowskiej Szpitalu Miejskiego w Gnieźnie. Równocześnie wykonywał zdjęcia reporterskie publikowane w „Gazecie Poznańskiej” i „Przemianach” oraz na zamówienie Archidiecezji Gnieźnieńskiej. W latach 1972-1976 pracując w muzeum, równocześnie prowadził zajęcia fotograficzne z młodzieżą w pracowniach MDK, KMPIK i Klubie SM. Od 1976 r. prowadził zakłady usługowe w Skorzęcinie i Pobiedziskach, ale główne źródło dochodów to były zlecenia od zleceniodawców instytucjonalnych – muzeów poznańskich oraz Przedsiębiorstwa Połowów Dalekomorskich Odra w Świnoujściu, z którym opłynął „pół świata”. Od 2000 r. na stałe współpracuje z MPPP i Archidiecezją Gnieźnieńską. Jego zdjęcia zostały opublikowane w kilkunastu albumach o charakterze popularno-naukowym.

(...) O tym, że jest również cenionym dokumentalistą architektury romańskiej i gotyckiej w Polsce i Europie, wiadomo od niedawna, m.in. za sprawą ważnej wystawy, której katalog właśnie leży przede mną. Wernisaż odbył się w październiku 2011 r. w Dużej Galerii gnieźnieńskiego MOK-u. Wystawa została zatytułowana „Jerzy Andrzejewski – Fotografia. Architektura romańska i gotycka w Europie”. Obszerny, interesujący tekst wprowadzający w istotę tej prezentacji napisał prof. UAM dr hab. Jarosław Jarzewicz. Mnie, po lekturze tego wstępu i po obejrzeniu wystawy, zainteresowało przede wszystkim zdjęcie towarzyszące krótkiemu biogramowi autora fotogramów. Widać na nim eleganckiego mężczyznę w okularach, który został sfotografowany z użyciem flesza na tle kilkunastu obiektów przypominających sprzęt fotograficzny. Tego typu obiekty zazwyczaj oglądać można wyłącznie w salach muzealnych. Na pierwszy rzut oka widać, że są to aparaty fotograficzne sprzed epoki cyfrowej i że – najprawdopodobniej – stanowią one część pozazawodowego wyposażenia pracowni pana Jerzego. Intuicja mnie nie zawodzi. Okazuje się, że w trójwymiarowej przestrzeni pracowni Jerzego Andrzejewskiego, znajduje się reszta obszernego regału z półkami z grubego szkła, na których właściciel zakładu zgromadził kilkadziesiąt aparatów fotograficznych. (...) Oglądam je bez pośpiechu, przedmiot po przedmiocie, zdejmuję z regału jej ściśle określone, wolne od kurzu, nabrzmiałe piękną przeszłością, zmaterializowane fragmenty. Odczytujemy wspólnie napisy na korpusach i obiektach, rozmawiamy. (...)

Fot. W. Nielipiński.

– Jak doszło do tego, że powstała ta kolekcja? Najpierw aparaty, na których przestawałem pracować, wracały do skórzanego futerału i zapakowane do kartonów czekały na lepsze czasy. Te lepsze czasy pojawiły się wtedy, kiedy stać mnie było na postawienie własnego zakładu, w którym znalazło się miejsce także na solidny regał, gdzie mogłem wyeksponować te swoje po amatorsku gromadzone zbiory, które powstawały spontanicznie, rok po roku, bez jakiejś wymyślonej idei wyższego rzędu. To był po prostu kawałek mojego świata wpisanego w moje życie, więc chciałem go ocalić od zapomnienia i ochronić przed materialną zagładą. Ma to ścisły związek z przejściem od fotografii analogowej do fotografii cyfrowej. W pewnym momencie zdałem sobie sprawę z faktu, że cały mój sprzęt niemal w jednej chwili stał się świadectwem minionych czasów, głosem z przeszłości. A ponieważ fotografia analogowa nadal mnie urzeka, nadal mam wiele szacunku dla pracy w ciemni, to usprzętając się od nowa w wersji cyfrowej, nie wyobrażałem sobie, aby całkowicie odrzucić swoją własną analogową historię na tym polu. Technologicznie musiałem iść do przodu, ale nic już nie stało na przeszkodzie, aby w tym jednym miejscu zgromadzić i po amatorsku wyeksponować zasoby ukryte wcześniej w kartonach. Tak powstała moja kolekcja – zwyczajnie i bez rozgłosu, z miłości do fotografii i z szacunku dla przeszłości.

K. Szymoniak, *Od kolekcji do zbiorów*, „Fotografioly – okołofotograficzne ćwiczenia umysłowe”, Gniezno 2012.

Aleksander Matczyński ur. 20.02.1956 r. w Poznaniu. W latach 1976-1978 mieszkał w Gnieźnie i tu ukończył szkołę średnią.

Fotografią zaczął się interesować w 1974 r.

W 1975 r. – pierwsze publikacje w „Jazz forum” i „Na przełaj” oraz wystawa zdjęć – „Jazz” w klubie „Od nowa” w Poznaniu.

W sierpniu 1977 r. wspólnie z Mariuszem Stachowiakiem – wystawa plenerowa „Żużel” na placu przy Liceum Ogólnokształcącym nr 16 w Gnieźnie.

W grudniu 1977 r. – I miejsce na Wojewódzkim Przeglądzie Fotografii Amatorskiej w Poznaniu. Jednocześnie od lipca 1977 do marca 1980 r. – praca w MPPP w Gnieźnie.

W 1979 r. przeglądowa wystawa indywidualna w „Galerii Nowa” – salon sztuki DESA¹. Od 1980 r. członek PTF.

W 1980 r. – brązowy medal na Salonie Jesiennym PTF za cykl „Prawosławni”.

W latach 1980-1983 udział w wystawach zbiorowych w Polsce i we Francji.

Od 1981 r. pracuje jako niezależny fotograf komercyjny, prowadząc zakłady fotograficzne m.in. w Janowcu, a od 2005 r. w Wągrowcu.

1 Przedsiębiorstwo Państwowe Dzieła Sztuki i Antyki oddz. w Gdyni Gniezno, Pl. Boh. Stalingradu 3.

Muzeum organizuje szereg działań edukacyjnych adresowanych do różnych grup wiekowych i środowiskowych, wykorzystując fotografię jako narzędzie ułatwiające poznanie historii Gniezna i regionu.

W latach 1976-1977 – Aleksander Matczyński, w gazecie „Przemiany Ziemi Gnieźnieńskiej” publikował zdjęcia zabytkowych elewacji miasta w ramach Konkursu „Gniezno mało znane”.

W 1978 r. Muzeum było organizatorem konkursu dla fotoamatorów pt. „Z obiektywem na Szlaku Piastowskim”. Wpłynęło 11 prac; I nagr. nie przyznano, II – M. Ogórkiewicz (z Janowca), III – G. Katulski, wyróżnienia: P. Kaźmierczak, G. Katulski, W. Ryszkowski.

Biblioteka Publiczna Miasta Gniezna

ul. Staszica 12a

Powstała w 1945 r. w lokalu przy ul. Mieszka I. Pierwszym dyrektorem był Julian Śmielecki – fotoamator, który w 1945 r. wykonał historyczne zdjęcia płonącej katedry, członek PTF (w siedzibie biblioteki odbywały się pierwsze zebrania Towarzystwa).

W 1977 r. w Domu Socjalnym WZO „Polania” przy ul. 22 lipca utworzona została Filia nr 5 BPMG. W filii tej kierowanej przez H. Kasprzak, Foto-Klub Format zorganizował „dział fotograficzny”, udostępniając zainteresowanym własną literaturę i prasę fotograficzną m. in. przekazane przez S. Kubackiego opracowane roczniki czasopism „Świat Fotografii” i „Fotografia” z lat 1946-1957. W latach 1983 i 1988 BPMG była współorganizatorem Spotkań z Kulturą Robotniczą (patrz: RSTK). Filia nr 5 istniała do likwidacji ZDK Polania w 1992 r.

W 1995 r. nastąpiła przeprowadzka dyrekcji, administracji i księgowości BPMG, do lokalu przy ul. Staszica 12a. 02.08.2001 r. otwarto tutaj nową salę wystawową, w której zaczęto prezentować wystawy, również fotograficzne. Dyrektorem PBMG od 10.11.1984 r. jest J. Ambroży.

Biblioteka w swoich zbiorach posiada roczniki gnieźnieńskich czasopism, które w niniejszej pracy są obficie cytowane oraz zbiory dokumentów życia społecznego w tym również dot. aktywności fotograficznej gnieźnian np.: „Złotą księgę” PTF oddz. Gniezno.

Grzegorz Ciesielski ur. 20.08.1954 r. w Gnieźnie – tutaj ukończył szkołę średnią.

W 1976 r. zainteresował się fotografią. W 1979 r. razem z A. Matczyńskim zrealizowali projekt „Papież – dokumentacja pielgrzymki do Gniezna”. W 1980 r. zostaje przyjęty do PTF, uczestniczy w warsztatach „Nasze Kobiety” w WZO Polania. W 1980 r. emigruje do Londynu, potem w 1981 r. do Australii (Melbourne). Zjechał całą Australię od południa do północy, gdzie miał się różnych zajęć – był muzykiem, kierowcą, barmanem i fotografem. W 2004 r. po powrocie do Polski, wydał książkę *Zawód – Fotoreporter*. A. Matczyński uważa, że uprawiając „street photography”, miał niesamowite wyczucie tematu.

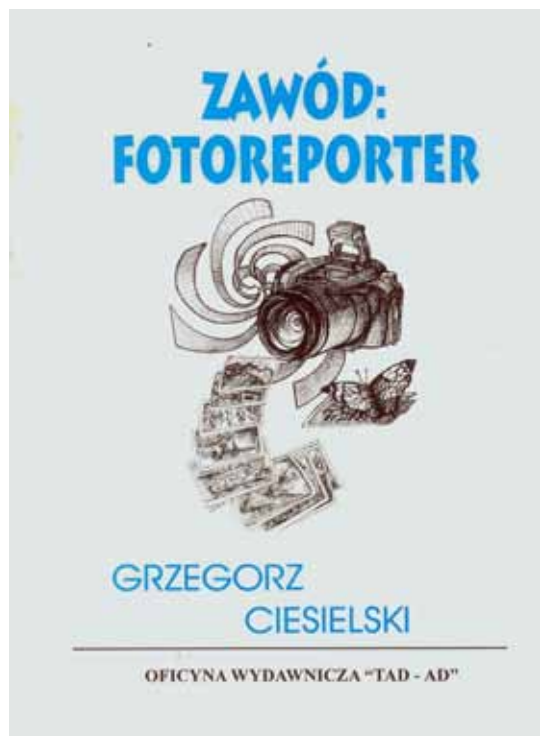

Foto-Klub Cyklop i ZDK Gniegar pod kierownictwem Zdzisława Stoltmana (1982-1992)

Z. Stoltman – autoportret z K. Szymoniakiem.

Zdzisław Stoltman ur. się w Chojnicach w 1952 r. Garbarz, kinooperator, elektromechanik urządzeń kinotechnicznych, instruktor kulturalno-oświatowych. Pierwsze zdjęcia robił już w szkole podstawowej, uczestnicząc w zajęciach sekcji fotograficznej, działającej przy Ośrodku Kultury w Chojnicach. Później uczył się w technikum kinematograficznym we Wrocławiu. W Gnieźnie zamieszkał w 1971 r., kiedy to, po odbyciu zasadniczej służby wojskowej, założył rodzinę i rozpoczął pracę w Gnieźnieńskich Zakładach Garbarskich (1974-1992). Od 1975 r. w Zakładowym Domu Kultury Gniegar, prowadził sekcję fotograficzną, którą w 1982 r. przekształcił w Fotoklub Cyklop. Członkowie klubu: M. Matyjasek, W. i B. Zaborowscy i B. Gądziński koncentrowali się na prowadzeniu zajęć dla dzieci ze szkoły Podstawowej nr 8, a także organizowali plenery w zakładowym

Ośrodku Wypoczynkowym w Powidzu (1987 r.) lub w zaprzyjaźnionym Domu Kultury w Żninie (Żnin – Gąsawa 1988 r.). Życzliwym partnerem w tych działaniach był ówczesny Dyrektor GZG Wiesław Szczepanowski.

Zdzisław Stoltman specjalizował się w fotografii sportowej. Był klubowym fotografem sekcji żużlowej KS „Start”. Przez wiele lat (1976-1991) jeździł z zespołem na wszystkie mecze prowadząc stałą, dokumentację fotograficzną. Dzięki temu doczekał się akredytacji prasowej na Indywidualne Żużlowe Mistrzostwa Świata w Chorzowie, w latach 1976 i 1979, a w 1978 r. był w Londynie na legendarnym Stadionie Wembley. Drugą jego ulubioną dziedziną był sport motorowodny. W 1987 r. fotografował Motorowodne Mistrzostwa Polski na jeziorze w Żninie z udziałem Waldemara Marszałka. Po każdej imprezie błyskawicznie wykonywał powiększenia zdjęć i prezentował je na ulicznych galeriach, w zakładach pracy i ośrodkach kultury w Gnieźnie oraz Żninie, a nawet na wystawie „Fotosport 80” w Hiszpanii. W latach 1982-1991 był etatowym fotoreporterem „Głosu Załogi”. W 1982 r. pełnił funkcję wiceprzewodniczącego Komisji Kultury i Wychowania NSZ-ZPL. W czerwcu 1983 r. został członkiem Rady Kultury przy Prezydencie m. Gniezna. Za swoją działalność był kilkakrotnie nagradzany. Posiada m.in. Dyplom Pałacu Kultury przyznany podczas II wojewódzkiego Przeglądu Fotografii Amatorskiej w czerwcu 1979 r. za zestaw „Żużel” oraz Dyplom Honorowy Prezydenta Gniezna za wybitne osiągnięcia w upowszechnianiu fotografii.

Ważniejsze wystawy zorganizowane przez Z. Stoltmana i Foto-Klub Cyklop

Data	Tytuł	Autor	Organizator (właściciel)	Uwagi
1975	I plener fotograficzno-malarski w Powidzu	B. Gadziński R. Górczak Z. Stoltman	Gniegar	–
1976	Żużel	Z. Stoltman	–	ZDK Gniegar
1979	Żużel	Z. Stoltman	–	ZDK Gniegar, Klub PKS
03.1979	Nasze dzieci	sekcja fot. pod kier. Z. Stoltmana	Gniegar	–
19.05.1979	Świat małego człowieka	zbiorowa poplenerowa, plener w Powidzu dla uczestników kursu „minimum...” 16-19.05.	Sekcja fot. pod kier. Z. Stoltmana Gniegar	wyróżnienia: Z. Fajfer A. Matczyński W. Nielipiński Z. Stoltman
21.02.1986	Garbarski trud	zbiorowa poplenerowa – 9 autorów	Foto-Klub Cyklop	ZDK GZG „Gniegar”
10.1986	Powidz 86	zbiorowa poplenerowa	GZG (35-lecie)	ZDK GZG „Gniegar”
5-11.09.1987	Powidz 87	zbiorowa poplenerowa	–	ZDK Gniegar
1987	Motorowodne Mistrzostwa Polski	Z. Stoltman	–	DK w Żninie
12.06.1988	Piękno Ziemi Pałuckiej	zbiorowa poplenerowa, plener Żnin – Gąsawa	–	DK w Żninie
23.11.1988	Żnin – Gasawa 88	jw.	–	ZDK Gniegar
08.1988	Historia Startu	Z. Stoltman	–	Klub PKS
15-22.06.1989	Stalowe rumaki i piękne kobiety	Z. Stoltman	–	ZDK Gniegar
08.1989	Motorowodne Grand Prix	Z. Stoltman	–	DK w Żninie

Lata 80., cotygodniowy serwis fotograficzny Z. Stoltmana w witrynie restauracji Gwarna.

ZDK Polania

We wrześniu 1986 r. W. Nielipiński został Kierownikiem Zakładowego Domu Kultury Wielkopolskich Zakładów Obuwia „Polania” w Gnieźnie. W krótkim okresie czasu z małego zakładowego „Domu Socjalnego”, stworzył prężnie działający ośrodek kultury, z wieloma sekcjami tematycznymi i działaniami o charakterze miejskim, a nawet ponad regionalnym. W Zakładowym Domu Kultury „Polania” działały: Dyskusyjny Klub Filmowy, Koło RSTK zrzeszające artystów, poetów, rzeźbiarzy, kilka zespołów muzycznych, kółka zainteresowań adresowane do dzieci i młodzieży, stała galeria prezentująca wystawy głównie fotograficzne, ale również plastyczne, rzeźbiarskie, tkaniny itp. Współorganizatorem większości wystaw fotograficznych prezentowanych w tym czasie w „Polanii” był J. Nowacki, który opiekował się ruchem fotoamatorskim na terenie województwa, a w koncepcji edukacji, którą preferował niezbędne były galerie, w których mógł na przykładach pokazywać to, o czym inni tylko mówili. Galeria w Gnieźnie była jedną z sieci podobnych jakie pod jego protekcją funkcjonowały w województwie: w Sierakowie, Wrześni, Nowym Tomysłu, Opalenicy. W Śremie u E. Knasiaka w Galerii „Relax”, prezentował m.in. E. Hartwiga, P. Pierścińskiego, J. Garzdeckiego; tam też pokazał kilku twórców z zagranicy. ZDK „Polania” w Gnieźnie poza galerią posiadał też salę kinową, co pozwalało łączyć wernisaże z projekcją filmów nawiązujących do tematyki wystawy.

7 grudnia 1988 r. tragiczne trzęsienie ziemi nawiedziło północną Armenię, zabijając co najmniej 25 tysięcy ludzi i powodując ogromne zniszczenia, a akcję ratowniczą oraz sytuację ocalałych, utrudniały obfite opady śniegu i niskie temperatury. Fotoreporterzy poznańskiego tygodnika („Wprost” przypis W.N.), samochodami „TIR” wyruszyli na tereny dotknięte kataklizmem, a po powrocie, plon swoich działań zaprezentowali poznańskiej publiczności w namiotach wojskowych wymownie nawiązując do sytuacji zastanej w Armenii. W grudniu wystawa była prezentowana w Poznaniu na placu przy zbiegu ulic św. Marcin, Piekary i Aleje K. Marcinkowskiego, a parę dni później J. Nowacki zaproponował W. Nielipińskiemu przeniesienie ekspozycji do Gniezna. W ciągu paru godzin udało się załatwić namioty z miejscowej jednostki wojskowej i zgodę na ich ustawienie w parku przed gnieźnieńskim dworcem kolejowym⁴. Pilnowania ekspozycji podjęli się chłopacy z klubu break-dance działającego w ZDK „Polania”,

4 W organizacji przedsięwzięcia życzliwą pomocą służył cały szereg osób, których nie sposób dzisiaj wymienić.

a kiedy pojawił się problem oświetlenia, bo przecież była zima i zmrok wcześniej zapadał, H. Maćkowiak uruchomił swoją ekipę, energetyczną i prąd do namiotów popłynął z najbliższego słupa. Jeszcze tylko trzeba było namówić prezydenta miasta, żeby urząd za ten prąd zapłacił, co nie było trudne zważywszy niezwykle życzliwy stosunek do wszelkich poczynań artystycznych ówczesnego prezydenta Gniezna – M. Górnego. KMPiK użyczył sali na spotkanie z autorami. Na kanwie fotografii doszło do bezprecedensowego, spontanicznego i zgodnego współdziałania wielu ludzi i instytucji zjednoczonych wspólnym i solidarnością z cierpiącymi mieszkańcami Armenii.

Niecodziennym wydarzeniem stała się w Gnieźnie wystawa fotograficzna „Armenia” Mariusza Stachowiaka i Mariusza Foreckiego, fotoreporterów „Wprost”, zorganizowana dzięki staraniom Wydziału Kultury i Sztuki UM oraz ZDK WZO „Polania”. Obaj autorzy w kilka dni po tragicznym trzęsieniu ziemi samochodami „TIR” wyruszyli do Armenii i wystawa ta jest plonem tej właśnie ekspedycji. Na szczególną uwagę zasługuje w tym przypadku sam zamysł ekspozycji, bo trudno o jakiś zwięzły komentarz w odniesieniu do przedstawionych dokumentów fotograficznych, które mówią same za siebie. Umieszczenie wystawy w namiotach wojskowych wymownie nawiązuje do sytuacji zastanej przez autorów zdjęć w Armenii, a jej usytuowanie na trawniku przed dworcem kolejowym trzeba uznać za najlepszy z możliwych wybór. W każdym razie była to chyba jedna z najliczniej odwiedzanych wystaw w Gnieźnie w ostatnich latach, choć trwała zaledwie 3 dni. O tym, co fotoreporterzy „Wprost” zobaczyli podczas pobytu w Armenii, mieszkańcy Gniezna mogli dowiedzieć się na spotkaniu w KMPiK.

(jck) *Armenia przed dworcem*, „Przemiany”, 10.02.1989, nr 6 (521).

Styczeń 1989 r., „Armenia” w Gnieźnie.

Wystawy w Galerii ZDK Polania

Data	Tytuł	Autor	Organizator (właściciel)	Uwagi
10.02.1984	Buty	G. Bourdin	PK P-ń Foto-Klub Format	I Gnieźnieńska Dekada Fotografii
1-28.04.1986	Kocham przyrodę	Z. Siwiński	autor	–
29.04-29.05.1986	Trzecia zmiana	W. Nielipiński	autor	–
1-29.06.1986	Minął rok	zbiorowa	Foto-Klub Format	rocznica odsłonięcia pomnika B. Chrobrego
09.1986	Garbarski trud	poplenerowa	Foto-Klub Format	efekt pleneru w GZG
16.12.1986	Ach co to był za ślub	pokonkursowa	ZDK „Polania”	–
17.03.1987	Pejzaż – przyroda	L. Siepielski	ZDK „Polania”	
13.04.1987	Gdańsk	J. Monch T. G. Pandi T. S. Retek	–	X Ogólnopolskie Spotkania Młodych w Turnie
04.1987	Ludzie – maszyny – buty	S. Bartkowiak J. Chlasta W. Nielipiński Z. Stoltman	ZDK „Polania”	„Historia WZO Polania” z okazji 15-lecia zakładu – wystawa w holu głównym Fabryki
1.09.1987	Międzyzdroje 87	W. Nielipiński	autor	poplenerowa PK P-ń
1987	Fotografie	S. Doleżel	PK P-ń	J Nowacki
18.11.1987	Książ 87	Ogólnopolska Wystawa Prac Instruktorów	PK P-ń Foto-Klub Format	IV Gnieźnieńska Dekada Fotografii
12.1987	Czerniejewo	poplenerowa	L. Siepielski	–
21.01.1988	Gniezno	Z. Siwiński	autor	–
7.03.1988	Kobieta w filmie polskim – plakat	ze zbiorów J. Jaroszyka	J. Jaroszyk	projekcja filmu „Pociąg do Hollywood”
26.04-27.05.1988	Imprezy 15-lecia	zbiorowa – pokonkursowa	ZDK „Polania”	7 autorów
29.05.1988	Dziecko	pokonkursowa	ZDK „Polania”	–
4.10.1988	Wapno	–	A. Szulczewski	katastrofa górnicza w Wapnie
24.11.1988	Błazejewko 88	M. Furmaniak R. Kopański H. Maćkowiak K. Rafalik R. Rębisz	Foto-Klub Format RSTK	pokaz filmów krótkometrażowych o tematyce górskiej
6.12.1988	Figury plemienne	A. Grzelachowski	RSTK	wystawa rzeźby
3.01.1989	Plakaty Franciszka Starowieyskiego	z kolekcji J. Nowackiego	J. Nowacki	filmy o F. Starowieyskim i P. Skrzyneckim
1-3.02.1989	Armenia	M. Forecki M. Stachowiak	autorzy, PK P-ń, ZDK „Polania”, Urząd Miasta G-no Foto-Klub Format, KMPiK, JW. 1496	namioty – Park Kościuszki przed dworcem PKP w Gnieźnie
02.1989	Poznań – zimowa impresja	J. Nowacki	autor	–
1.04.1989	Grafika	B. Kosmala	–	artystka rysująca ustami

9-11.03. 1989	Alka w Polanii	zbiorowa	fotografowie ze Słupska	współpraca z Fabryką Obuwia „Alka” z Słupska
25.04- 23.05. 1989	3 x Polonia	H.Maćkowiak L. Siepielski M. Dudko	Foto-Klub Format	towarzysząca wystawa miniatur S. Mankiewicza
4.09-4.10. 1989	Malarstwo – rysunek – fotografia	zbiorowa	pracownia „Piwnica” SM w Wrześni	–
2.10.1989	Plakat DKF	własne zbiory	DKF „Polania”	–
17.10.1989	Pod kopułą lasu	J. Nowacki	PK P-ń, ZDK „Polania”	–
1-14.12. 1989	Kim jesteś młody człowieku?	XI Międzynarodowy Salon Fotografii Arty- stycznej FOTO-EXPO	PTF, PK P-ń, ZDK „Polania”	pokonkursowa
12.1989	Postawy 89	zbiorowa	PK P-ń, ZDK „Polania”	ogólnopolska wystawa prac instruktorów fot.
11.01.1990	REMIS 89 – VIII Ogólnopolskie Biennale Fotografii w Technikach	zbiorowa	Klub Miłośników Fotografii Ostrow- skiego Domu Kul- tury, PK P-ń,	spotkanie autorskie z W. Kowalińskim
30.01.1990	Autoportret z węzłem E. Get Stankiewicz	plakat ze zbiorów J. Nowackiego	PK P-ń,	rzeźba M. Frank Portrety
7.03.1990	Poloastrografia	Herbert Döring (RFN)	PK P-ń,	diaporamy J. Nowackiego
7.03.1990	Gobelin	zbiorowa z pracowni M. Frąckowiak	PK P-ń,	–
7.03.1990	Kobieto, boski diable!	malarstwo M. Kuźniewski	ZDK „Polania”	poezja – blues B. Jankowska, G. Lisewski
04.1990	Fotografia Krajów Skandynawskich	zbiorowa	PK P-ń,	rzeźba – członków RSTK Muzeum Etnograficzne P-ń
8.05.1990	Moje pejzaże	I. Linde	Sierakowski Ośro- dek Kultury, PK P-ń,	–
12.06.1990	Niepokój ciszy	J. Leśniak	PK P-ń,	rzeźba – Bogumiłą i Elwira Manc
08.1990	Plakatowy bestiariusz	zbiorowa	PK P-ń,	plakaty z kolekcji J. Nowackiego
4.09.1990	Konfrontacje 90	zbiorowa	GTF Gorzów, PK P-ń,	rzeźba – R. Garczyński
8.10.1990	V Międzynarodo- we Biennale Fo- togr. Artystycznej „Dziecko”	zbiorowa	Pilski DK PK P-ń,	projekcja filmu M. Dejczer „300 mil do nieba”
6.11.1990	VI Biennale Fotografii Górskiej	zbiorowa	WDK w Jeleniej Górze, PK P-ń	akwarele – S. Tarnowiecki malarstwo studentów PWSSP P-ń
3.12.1990	Cicho, ciszej...	W. Krzemiński	PK P-ń	projekcja filmu „Imię Róży”
15.01.1991	Portret	M. Kuszela	PK P-ń	–
15.02.1991	Impresje Tatrzańskie	J. Nowacki R. Swosiński	PK P-ń	projekcje przezroczy A. Szmala i filmu K. Zanussiego „Spirala”
03. 1991		M. Forecki	PK P-ń	spotkanie autorskie
25. 03. 1991	Fotografie	Sunao Masuda	PK P-ń	projekcja filmu Akira Kurosawy „Ran”

**15 lat wzo
wzrost
galezno**

**KOMITET ORGANIZACYJNY
OBCHODŌW 15-lecia
WZO „POLANIA”**

LUDZIE MASZYNY BUTY

**Historia
WIELKOPOLSKICH ZAKŁADŌW OBUWIA
„POLANIA”**

Wystawa fotograficzna kwiecień 1987

komisarz wystawy:

**WŁADYSŁAW
NIELIPIŃSKI**

01.09.1987 r.,
ZDK „Polania”,
otwarcie wystawy
W. Nielipińskiego
„Międzyzdroje 87”
od lewej:
M. Dudko,
J. Nowacki,
S. Bartkowiak,
Z. Siwiński,
H. Kasprzak,
autor.

17.10.1989 r.,
otwarcie wystawy
J. Nowackiego
„Pod kopułą lasu”,
od lewej:
H. Maćkowiak,
W. Nielipiński,
J. Nowacki.

4.09.1990 r.,
otwarcie wystawy
„Konfrontacje 90”,
od lewej:
D. Szulc, NN,
J. Przybylski,
J. Sieczkowski,
W. Łysakowska,
L. Błochowiak,
G. Lisewski,
W. Zaborowski,
J. Górka,
H. Maćkowiak,
M. Dudko,
J. Nowacki,
W. Nielipiński.

6.02.1991 r.,
galeria ZDK „Polania”.
Otwarcie wystawy
„Impresje Tatrzańskie”,
od lewej:
A. Szulczewski,
R. Swosiński,
J. Nowacki.

Gazeta Międzyzakładowa „Głos Załogi“

(...) „Głos Załogi” powstał w 1971 r. jako dwutygodnik Wielkopolskich Zakładów Obuwia. Przez wiele lat gazeta ta towarzyszyła załodze największego zakładu pracy w Gnieźnie, stanowiąc najbardziej pełną i wszechstronną kronikę.

W 1982 r. „Głos Załogi” stał się miesięcznikiem – gazetą międzyzakładową obsługującą 5 zakładów przemysłu lekkiego w Gnieźnie, łącznie zatrudniających ponad 7,5 tys. pracowników. (WZO „Polania”, ZPO „Polanex”, GZG „Gniegar”, FG „Lech” i „Vitrocer”).

Z chwilą powstania gazety międzyzakładowej (1982 r.) dużo miejsca na jej łamach poświęcano osobistym zainteresowaniom pracowników, wychodząc z założenia, że najbardziej wiążą ludzi wszelkie upodobania. Zaczęto od publikowania „Galerii Głosu Załogi” prowadzonej przez ówczesnego sekretarza redakcji mgr Krzysztofa Szymoniaka.

Galeria, w której prezentowano sylwetki nieprofesjonalnych artystów z różnych zakładów pracy doczekała się 15 edycji, a przestała wychodzić z chwilą odejścia od pracy w redakcji K. Szymoniaka. Dodajmy, że w okresie tym gazeta raz na kwartał wydawała dodatek pt.: „Kwartalnik Kulturalny” poruszający problemy gnieźnieńskiej kultury.

Obecnie gazeta bardzo aktywnie włącza się do różnych inicjatyw kulturalnych (ogłasza i funduje nagrody w konkursach literackich, plastycznych, fotograficznych), jest współorganizatorem Gnieźnieńskiej Dekady Fotografii, Warsztatów Twórczych GZG, Konkursów Literackich WZO. Chętnie używa swych łam członkom RSTK dla prezentowania własnej twórczości (Moja poezja), udziela pomocy w sprawach wydawniczych kołom RSTK, a w ramach współpracy z ZDK „Polania” drukuje comiesięczną Kronikę Kulturalną tej placówki (...).

W. Nielipiński, *Rola Robotniczych Stowarzyszeń Twórców Kultury. Programy a rzeczywistość. Na przykładzie WZO Polania w Gnieźnie.*, praca dyplomowa napisana pod kierunkiem mgr H. Grześkowiak (Państwowe Zaoczne Studium Oświaty i Kultury Dorosłych w Warszawie Międzywojewódzki Ośrodek Dydaktyczny w Poznaniu), Poznań, czerwiec 1989.

Redakcja „Głos Załogi”, wystawa „Portret” Z. Stoltmana.

Krzysztof Szymoniak ur. w 1953 r. w Kępnie. Od 1969 r. mieszka w Gnieźnie. W 1979 r. został zatrudniony w Przedsiębiorstwie PKS na stanowisku pracownika kulturalno-oświatowego. Prowadził tam bibliotekę zakładową, przygotowywał audycje dla radiowęzła, założył kabaret zakładowy, dla którego napisał i wyreżyserował dwa spektakle, a także prowadził Galerię Zakładową, w której – m.in. – została zaprezentowana duża wystawa fotografii sportowej („Żużel”) Zdzisława Stoltmana. O jego działaniach na terenie PKS-u pisały wówczas poznańskie media, a duże teksty poświęcone swoistemu fenomenowi gnieźnieńskiego „kaowca” opublikowali poznańscy reporterzy: Grażyna Banaszekiewicz i Błażej Kusztelski. W drugiej połowie 1980 r. K. Szymoniak przeszedł do pracy w Miejskim Ośrodku Kultury. Przez rok był tam etatowym kierownikiem działu imprez oraz instruktorem teatralnym. W następnych latach prowadził tam, już tylko jako instruktor godzinowy, młodzieżowy teatr „Na Prostej” oraz Klub Literacki. W 1981 r. na trzy lata został zatrudniony w redakcji międzyzakładowej gazety „Głos Załogi”. Był piszącym sekretarzem redakcji. Tam podjął ścisłą współpracę ze Zdzisławem Stoltmanem – redakcyjnym fotoreporterem. W tym samym czasie podjął studia na poznańskiej polonistyce (UAM). Jako przedstawiciel „Głosu Załogi” współpracował z jury konkursów fotograficznych organizowanych w Zakładowym Domu Kultury WZO „Polania”. W ramach działań redakcyjnych prowadził Małą Galerię „Głosu Załogi”, gdzie – m.in. – zorganizował wystawę portretów fotograficznych Z. Stoltmana. W 1983 r. zredagował cztery numery „Kwartalnika Kulturalnego”, dodatku do „Głosu Załogi”. Czasopismo to w całości poświęcone było sprawom gnieźnieńskich instytucji kultury (teatr, muzeum, dom kultury, biblioteka, empik) oraz amatorskiemu i zakładowemu ruchowi artystycznemu. Wśród autorów tego periodyku znaleźli się dziennikarze, zawodowi instruktorzy, animatorzy i pracownicy sfery kultury, ale i niezależni twórcy oraz młodzi publicyści, którym na sercu leżały sprawy lokalnej kultury i sztuki. Na siódmej stronie „Kwartalnika” została umieszczona Galeria Jednego Zdjęcia, w której swoje prace zaprezentowali: Z. Marcińczyk, D. Magiera, J. Sieczkowski i Z. Stoltman.

Od połowy lat 80. K. Szymoniak zawodowo związał się z Poznaniem. Był ostatnim sekretarzem redakcji poznańskiego miesięcznika społeczno-kulturalnego „Nurt” (1986-1989) oraz założycielem i pierwszym redaktorem naczelnym ogólnopolskiego dwutygodnika literackiego „Nowy Nurt” (1994-1995). Laureat poznańskiego Medalu Młodej Sztuki z 1988 r. za reportaże literackie. Absolwent filologii polskiej UAM. Poeta, prozaik, fotografujący dziennikarz i krytyk literacki. Od 2000 r. – wykładowca akademicki. W Instytucie Językoznawstwa UAM uczy dziennikarstwa, twórczego pisania, wiedzy o mediach i wiedzy o fotografii. Należy do Stowarzyszenia Pisarzy Polskich (SPP).

W 2008 r. podjął współpracę z Miejskim Ośrodkiem Kultury jako autor książek dokumentujących amatorski ruch artystyczny Gniezna. Wydał w ten sposób pod auspicjami MOK trzy zbiory rozmów poświęconych fotografii, chóralistyce i sztukom plastycznym. „Rozmowy w ciemni” – książka o fotografii – w całości poświęcone zostały najbardziej utalentowanym uczestnikom zajęć Gnieźnieńskiej Akademii Fotografii Amatorskiej (GAFA). Ten fakt wydawniczy sprawił, że K. Szymoniak na trwałe zaczął wiązać się ze środowiskiem fotograficznym Poznania i Wielkopolski, zarówno jako autor tekstów o fotografii, jak i praktykujący fotograf. W następstwie tych działań w 2009 r. podjął współpracę z WBPiCAK w Poznaniu jako autor serii wydawniczej pn. *Fotografowie Wielkopolski*. W 2012 r. ukazał się pierwszy tom jego esejów pt. *Fotografioly. Okołodfotograficzne ćwiczenia umysłowe*. Tom drugi – *Fotografioly 2. Okołodfotograficzne ćwiczenia umysłowe* – ukazał się wiosną 2013 r.

Krzysztof Szymoniak

Klub PKS, Gniezno 1979 r., „Żużel”, wystawa Z. Stoltmana.

W czerwcu 1988 r., z okazji III Robotniczych Spotkań z Kulturą ukazał się specjalny numer „Głosu Załogi” poświęcony w całości problematyce upowszechniania kultury w środowisku robotniczym. Wśród artykułów dot. różnych aktywności twórczych pojawiły się biogramy kilku gnieźnieńskich fotoamatorów:

Leszek Domański – mechanik utrzymania ruchu w WZO „Polania”. Fotografuje od 1976 r., a umiejętności w tej dziedzinie nabywał u boku ojca, który podobnie jak on był fotografem-amatorem. Przed laty L. Domański był jednym z założycieli, a później instruktorem, przyzakładowego Foto-Klubu Format. W okresie, gdy „Głos Załogi” był gazetą zakładową współpracował z redakcją. Od początku zatrudnienia w Polanii” (luty 1971 r.) utrwała na kliszy ciekawsze wydarzenia zakładu. Plon tej ponad 10-letniej akcji można było obejrzeć na pokonkursowej wystawie (15-lecia WZO „Polania”) w ZDK „Polania”. W konkursie tym spośród fotografików zakładu został oceniony najwyżej. W ogólnej klasyfikacji wyprzedził go jedynie doświadczony – zajmujący się fotografowaniem o wiele dłużej – Henryk Maćkowiak.

Fotogramy L. Domańskiego były wystawiane nie tylko w ZDK „Polania”, ale także w holu zakładu. Najchętniej – przyznał – fotografuje pejzaże, konie. Można go spotkać najczęściej na imprezach gwiazdkowych dla dzieci oraz zawodach jeździeckich przyzakładowej sekcji „Dragon”. Jest członkiem RSTK – koła zakładowego przy WZO „Polania”.

Leszek Siepielski – pracownik WZO „Polania”. W 1980 r. przystąpił do Foto-Klubu Format i od tego czasu fotografuje, najczęściej przyrodę i pejzaże. Uczestniczył w wielu konkursach organizowanych przez RSTK, do którego przystąpił w 1985 r. W poplenerowej wystawie „Polanex 83” zajął II miejsce, a w podobnej, w 1987 r. w Czarniejewie – I miejsce. Od 1982 r. prowadzi przy Gminnym Ośrodku Kultury w Czarniejewie kółko fotograficzne dla początkujących. Ma uprawnienia instruktora fotografii. Prezentował również swoje prace współpracownikom w 1987 r. na wystawie autorskiej w ZDK „Polania”.

H. Maćkowiak wręcza J. Górcze nagrodę za „Zdjęcie Roku 1990”.

Stanisław Turonek – pracownik manipulacji w WZO „Polania”. Fotografowaniem zainteresował się poważniej w latach 70-tych. Wstąpił do Foto-Klubu Format. (...) Jest członkiem sekcji plastycznej przy ZDK „Polania” zrzeszającej również niewielką liczbę fotografików. Początkowo zajmował się światłocieniem, pejzażem, obecnie robi zdjęcia fotoreportażowe z wydarzeń. W konkursie fotograficznym zorganizowanym przez „Polanię” – „Na Piastowskim Szlaku” zdobył I nagrodę. Jego zdjęcia kilkakrotnie wybierane były jako najlepsze zdjęcia miesiąca. W ogólnopolskim konkursie pod nazwą „Rodzina” w Kaliszu zdobył wyróżnienie. Jego prace były wystawiane na pokonkursowych wystawach w ZDK „Polania”. (...)

„Głos Załogi”, 9.06.1988, nr 6.

Jerzy Górcza z fotografią zetknął się przypadkowo w latach sześćdziesiątych i od tego czasu zaczęło się jego zainteresowanie tą dziedziną sztuki oraz techniki. Przez wiele lat systematycznie pogłębiał swoją wiedzę teoretyczną po

przez studiowanie podręczników i czasopism fotograficznych. W 1987 r. za namową Zenona Siwińskiego wstąpił do „Formatu”. Tutaj koleżeńska pomoc i wymiana doświadczeń w szerokim gronie fotoamatorów, zdopingowały go do ciągłego podnoszenia na wyższy poziom swoich prac. Brał udział w kilku warsztatach fotograficznych organizowanych przez „Format” na terenie gnieźnieńskich zakładów pracy. Wykonane przez niego prace odznaczają się nienaganną techniką i wieloma walorami artystycznymi. W konkursie fotograficznym pt. „Dziecko” zorganizowanym przez WZO „Polania” zdobył I nagrodę, zaś praca pt. „Okna”, biorąca udział w prezentacji zdjęć miesiąca podczas V Dekady Fotografii, została uznana przez jury, któremu przewodniczył artysta fotografik, członek ZPAF – Jerzy Mąkowski z Kielc – „Zdjęciem Roku 1988”.

Andrzej Nowik fotografią zajmuje się od dwudziestu lat. Początkowo w latach 1971-1977 fotografię uprawiał w Jeleniogórskim Towarzystwie Fotograficznym, a od 1988 r. twórczość fotoamatorską kontynuuje w Foto-Klubie Format. Główne tematy jego zainteresowań, to człowiek i jego otoczenie. W swej pracy posługuje się sprzętem małoobrazkowym, wyposażonym w wysokiej klasy optykę. Fotografowaną rzeczywistość przedstawia w konwencji czarno-białej, bez żadnych upiększeń. Prawdę o człowieku stara się pokazać z fotograficzną wiernością. Jest autorem kilku wystaw indywidualnych, a obecnie przygotowuje wystawę o tematyce gnieźnieńskiej.

Krzysztof Makowski fotografuje od najmłodszych lat. Do „Formatu” wstąpił w 1985 r. Jest członkiem zarządu Klubu, pełniąc w nim funkcję skarbnika. Jego zainteresowania to portret i fotografia krajobrazowa. Piękno ziemi ojczystej, jej dzisiejszy rozwój i życie, człowiek i jego praca – oto tematy, które pokazuje w swych pracach, dość często prezentowanych w konkursie. „Najlepsze zdjęcie miesiąca”, w którym kilkakrotnie były nagradzane. Jego fotogramy cechuje nie tylko doskonała technika, ale i dobra kompozycja. Brał udział w warsztatach fotograficznych oraz w kilku wystawach zbiorowych.

H. Maćkowiak, *Muszkietery fotografii*, „Głos Załogi”, 1.07.1989, nr 7.

150
lat fotografii 1839-1989

OGÓLNOPOLSKI KOMITET ORGANIZACYJNY OBCHODÓW 150-LECIA FOTOGRAFII WZYWA DO GODNEGO UCZCZENIA ROCZNICY **150 LAT FOTOGRAFII 1839—1989**

JUBILEUSZ STWARZA OKAZJĘ DO:

- UKAZANIA ROLI, MIEJSCA I ZNACZENIA FOTOGRAFII W NAUCE, W GOSPODARCE, W KULTURZE ORAZ SZTUCE NASZEGO KRAJU
- PRZYPOMNIENIA HISTORYCZNEGO DZIEDZICTWA POLSKIEJ FOTOGRAFII
- UKAZANIA TRUDU FOTOGRAFA — BEZMIENNEGO KRONIKARZA DWUDZIESTEGO WIEKU

Z inicjatywą zorganizowania Ogólnopolskich Obchodów 150-lecia Fotografii wystąpił Związek Polskich Artystów Fotografików. W 1987 roku powołano Ogólnopolski Komitet Organizacyjny Obchodów 150-lecia Fotografii, o składzie zapewniającym reprezentację różnych środowisk fotograficznych, przedstawicielstwo nauki oraz przemysłów fotochemicznego i fotooptycznego. Komitet jest ciałem niezależnym, samorządnym i w pełni demokratycznym. Powołano Komitet Honorowy Obchodów 150-lecia Fotografii. Protektorat nad Obchodami Jubileuszu roztoczył Minister Kultury i Sztuki profesor Aleksander Krawczuk, a Ministerstwo przyznało dotację gwarantującą pomyślną realizację Programu Obchodów. Wypełnienie tego Programu imprezami — wydarzeniami kulturalnymi zależy od fotografów polskich.

Do miłośników, sympatyków oraz przyjaciół fotografii apelujemy

JUBILEUSZ FOTOGRAFII UCZCIJMY WŁASNĄ PRACĄ

Spodziewamy się znacznej mobilizacji twórczej i organizatorskiej wszystkich środowisk fotograficznych. W roku 1989 na terenie całego kraju odbywać się będą imprezy fotograficzne, wystawy, plenery, sympozja oraz ukazać się wiele wydawnictw. Pragniemy skoordynować programy pracy środowisk fotograficznych oraz stworzyć plan — ofertę fotografów kierowaną do społeczeństwa w Roku Jubileuszowym. Dorobek całego środowiska fotograficznego zostanie przedstawiony w specjalnym wydawnictwie. W dokumentalnym zapisie nie może zabraknąć żadnej, nawet najmniejszej inicjatywy podjętej przez najmniejszy Klub Fotograficzny. Suma tych cząstkowych dokonań przedstawi zakres i skalę zbiorowego wysiłku fotografów polskich. Prosimy o nadesłanie na adres Komitetu Organizacyjnego informacji o imprezach zaplanowanych, bądź zrealizowanych w 1989 roku.

Rozproszone na terenie kraju dokonania zostaną zaprezentowane na ogólnopolskim zjeździe fotografów w Warszawie, w dniach 13—15 października 1989 roku.

KONGRES FOTOGRAFÓW POLSKICH

będzie pierwszą i zarazem jedyną o takim zasięgu i skali w 150-letniej historii fotografii polskiej imprezą międzystowarzyszeniową. Odwiedźne spotkanie twórców, animatorów, organizatorów, teoretyków, krytyków, publicystów oraz miłośników fotografii odbędzie się wspólnie z przedstawicielami przemysłu fotochemicznego i fotooptycznego, z naukowcami, ludźmi kultury i sztuki, a wreszcie ze społeczeństwem naszego kraju. Kongres rozpatrzy tematy: • struktura ruchu fotograficznego • polski przemysł fotochemiczny i fotooptyczny • perspektywy rozwoju form mechanicznego zapisu obrazu • nauczanie fotografii • twórczość. Płaszczyzną porozumienia fotografów polskich będzie twórczość fotograficzna. Kongresowi będą towarzyszyły imprezy i wystawy. Komitet Organizacyjny oczekuje na zgłoszenia osób zainteresowanych. Na życzenie przedstawimy szczegółowy program oraz warunki uczestnictwa w Kongresie.

INFORMUJEMY

- Uroczystości Jubileuszu 150-lecia Fotografii w Polsce trwają od 1 stycznia do 31 grudnia 1989 roku
- Organizatorzy imprez fotograficznych proszeni są o umieszczenie napisów o treści „150 lat fotografii 1839—1989” w widocznych miejscach na wystawach, a także w katalogach, prospektach, albumach, drukach ulotnych itp.
- Fakt przystąpienia do Ogólnopolskiego Planu Obchodów 150-lecia Fotografii Stowarzyszenia, Koła i Kluby Fotograficzne potwierdzają wystaniem informacji o imprezach zaplanowanych bądź zrealizowanych (dotyczy: wystaw, spotkań, plenerów, sympozjów, wydawnictw a także uroczystości wewnątrzorganizacyjnych)
- Zapis winien obejmować krótki opis przedsięwzięcia oraz tytuł imprezy, wskazanie organizatora głównego i ewentualnych współorganizatorów, Nazwisko i Imię Komisarza, oraz datę i miejsce odbycia imprezy
- Medal „150 LAT FOTOGRAFII” przygotowano w nakładzie 1000 egzemplarzy (Mennica Państwowa). Wnioski w sprawie przyznania Medalu mogą składać Stowarzyszenia, Kluby czy Kola Fotograficzne uczestniczące w Ogólnopolskim Planie Obchodów 150-lecia Fotografii
- Elementy reklamowe (jak np. plakat, znaczki samoprzylepne, biuletyny informacyjne, wydawnictwa jubileuszowe itp.) mogą być odsprzedane osobom i jednostkom zainteresowanym za odpłatnością (koszty własne)

Warszawa, listopad 1988

**We wszystkich sprawach
związanych z Jubileuszem
należy zwracać się do Sekretariatu
Komitetu Organizacyjnego
Obchodów 150-lecia Fotografii**

**OGÓLNOPOLSKI KOMITET ORGANIZACYJNY
OBCHODÓW 150-LECIA FOTOGRAFII
00-277 WARSZAWA
PLAC ZAMKOWY 8
TEL. 31-03-86, 31-23-39**

Obchody 150-lecia Fotografii

(...) w bieżącym roku obchodzimy jubileusz 150-lecia fotografii, a zgodnie z decyzją UNESCO rok 1989 ogłoszony został „Rokiem fotografii”⁵. W Polsce na wniosek Związku Polskich Artystów Fotografików powołano Ogólnopolski Komitet Organizacyjny Obchodów 150-lecia Fotografii. Protektorat nad obchodami jubileuszu roztoczył Minister Kultury i Sztuki prof. Aleksander Krawczuk.

Z inicjatywą zorganizowania w Gnieźnie obchodów jubileuszowych wystąpił Foto-Klub „Format”, który w bieżącym roku obchodzi również skromny jubileusz 10-lecia swej działalności. W styczniu zawiązał się w Gnieźnie Komitet Honorowy Obchodów 150-lecia Fotografii, który stawia sobie za cel ukazanie historii i dorobku gnieźnieńskiego środowiska fotograficznego, zarówno profesjonalnego, jak i amatorskiego. Planuje się m.in. zorganizowanie kilku wystaw fotograficznych, ogłoszenie konkursów oraz opracowanie i wydanie publikacji „Odkrywanie śladów fotografii gnieźnieńskiej”. W tym dokumentalnym zapisie nie może zabraknąć odtworzenia i przypomnienia historycznych faktów działalności gnieźnieńskich fotografów – bezimiennych kronikarzy miasta i okolicy.

W związku z tym Komitet zwraca się z apelem do społeczeństwa o udostępnienie starych fotografii, pocztówek, albumów, wszelkiego rodzaju dokumentów, druków ulotnych i pamiątek związanych w jakikolwiek sposób z gnieźnieńską fotografią. Zgromadzone zbiory posłużą do opracowania specjalnego wydawnictwa i zostaną zaprezentowane na okolicznościowej wystawie, którą zamierza się zorganizować w Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie w trakcie trwania VI Gnieźnieńskiej Dekady Fotografii. Organizatorzy czynią starania, aby wystawa ta została wpisana do kalendarza ogólnopolskich imprez jubileuszowych.

H. Maćkowiak, *150 lat fotografii 1839-1989*, „Przemiany”, 24.02.1989.

(...) Członkowie Komitetu: Marian Górny – prezydent, Waldemar Kielbowski – sekretarz KW PZPR, Henryk Pajkert – przewodniczący Rady Kultury przy prezydencie, Zygmunt Drejza – przewodniczący Towarzystwa Miłośników m. Gniezna, Edward Frąckowiak – przewodniczący Stowarzyszenia „PAX”, Ks. Kan. Władysław Zientarski – dyrektor Archiwum Archidiecezjalnego, Stanisław Pasiciel – dyrektor Muzeum Początków Państwa Polskiego, Stanisław Gromadzki – dyrektor WZO „Polania”, Wiesław Skórnicki – z-ca dyr. GZG „Gniegar”, Eugeniusz Jankowski – red. naczelny „Głos Załogi”, Wojciech Staszewski – red. naczelny „Przemiany Ziemi Gnieźnieńskiej”, Urszula Nowicka – zakład fotograficzny, Henryk Maćkowiak – prezes Foto-Klubu „Format”.

(j), „Głos Załogi”, 15.03.1989, nr 3 (327).

proj. graf. E. Jankowski

5 „Tego rodzaju decyzja powinna być podjęta przez Konferencję Generalną UNESCO i opublikowana w formie rezolucji z sesji. Nie możemy jednak znaleźć wzmianki na ten temat”. Aleksandra Wacławczyk z-ca Sekretarza Generalnego Polski Komitet ds. UNESCO (e-mail z 2.10.2013) – przypis W.N.

150-LAT FOTOGRAFII 1839—1989

APEL

**Gnieźnieńskiego Honorowego Komitetu
Obchodów**

150-LECIA FOTOGRAFII

W 1989 roku mija 150 lat od ogłoszenia wynalazku fotografii, a zgodnie z decyzją UNESCO na całym świecie obchodzony jest „Rok fotografii“.

Z inicjatywą zorganizowania w Gnieźnie obchodów jubileuszowych wystąpił Fotoklub „Format“, który w bieżącym roku obchodzi również 10-lecie swego istnienia. W styczniu zawiązał się w Gnieźnie Komitet Honorowy Obchodów 150-Lecia Fotografii, który stawia sobie za cel ukazanie historii i dorobku gnieźnieńskiego środowiska fotograficznego, tak profesjonalnego, jak i amatorskiego.

W programie imprez jubileuszowych przewiduje się m. in. zorganizowanie w Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie wystawy zabytkowego sprzętu fotograficznego, starych i ciekawych zdjęć najstarszej stolicy Polski oraz wszelkich dokumentów, mających jakikolwiek związek z gnieźnieńską fotografią. Zamierzamy pokazać te najmniej znane, rzadko ukazywane codzienne oblicze Gniezna z przełomu XIX i XX wieku utrwalone przez gnieźnieńskich fotografów — już dziś dawno zapomnianych — kronikarzy tamtych czasów.

Pragniemy, aby mieszkańcy Gniezna i regionu współuczestniczyli w tej prezentacji, poprzez udostępnienie organizatorom, zabytkowego sprzętu fotograficznego, starych dotychczas nigdzie nie publikowanych zdjęć i dokumentów, by po latach zapomnienia-zółknięcia w albumach i zalegania w szufladach — mogły powrócić do życia. Zbiory te pozwolą nam uchwycić atmosferę tamtych lat, odtworzyć przeszłość Gniezna, odkryć prawdę o życiu pokoleń, które były przed nami. Przedmioty i zdjęcia po ich wykorzystaniu, zostaną zwrócone właścicielom.

Zgłoszenia i oferty prosimy kierować korespondencyjnie na adres Fotoklubu „FORMAT“, który ma swoją siedzibę w Miejskim Ośrodku Kultury w Gnieźnie ul. Marchlewskiego 11. Można również nawiązać kontakt osobisty z organizatorami Jubileuszu w każdy wtorek tygodnia w godz. od 17.00 do 20.00 na pok. 502.

KOMITET OBCHODÓW

Gniezno, dnia 7 marca 1989 r.

Zgodnie z zaleceniem Ogólnopolskiego Komitetu Organizacyjnego Obchodów 150-lecia Fotografii, wszystkie imprezy organizowane w tym roku w Gnieźnie były sygnowane specjalnym znakiem graficznym z napisem „150 lat Fotografii 1839-1989”:

1.05.1989 r., *Fotografia pamiątkowa* – akcja fotograficzna „Formatu” w ramach imprez „Święta pracy”.

**Gniezno
w
starej
fotografii**

W naszym stałym cyklu „Gniezno w starej fotografii”, Fotoklub „FORMAT” prezentuje dziś zdjęcia pochodzące z albumu rodzinnego państwa Szymanków, którzy w okresie międzywojennym prowadzili w Gnieźnie restaurację i drogerię przy ul. Chrobrego. Zdjęcie dolne przedstawia witraż sklepu drogerijnego, w którym to sklepie oferowano m.in. bogaty zestaw artykułów fotograficznych.

Autorem publikowanych dzisiaj zdjęć jest pan Florian Szymanek, który był zapalonym fotoamatorem. Jego zdjęcie górne przedstawia ruiny budynku na narożniku ulic Chrobrego i Sobieskiego. Dom ten został zbombardowany przez hitlerowskie lotnictwo we wrześniu 1939, zdjęcie zaś zamieszczamy w 50 rocznicę wybuchu II wojny światowej.

Zachęcamy czytelników do nadsyłania ciekawych zdjęć, które pragniemy zaprezentować na łamach „Przemian”. W ten sposób utrwaliśmy dzisiaj Gniezno.

HENRYK MAĆKOWIAK

Podjęto szereg inicjatyw edukacyjnych takich jak np.: ognisko harcerskie połączone z wystawą fotograficzną i gawędą na temat 150-lecia fotografii zorganizowane przez druha harcmistrza R. Górczaka na obozie harcerskim w Jastrowiu.

Włączając się w obchody „roku fotografii”, „Przemiany Ziemi Gnieźnieńskiej”, zachęcały czytelników do aktywności, publikując stałą rubrykę „Gniezno w starej fotografii”, w której prezentowano najciekawsze eksponaty pozyskiwane od czytelników. („Przemiany” 28.07.1989, nr 30)

WŁADYŻAW NIELIPIŃSKI!

GŁOS

GAZETA MIĘDZYZAKŁADOWA

ODZNACZONA ODZNAKĄ HONOROWĄ ZA ZASŁUGI DLA MIASTA GNEZNA

ul. 22 LIPCA 106 62-200 GNEZNO

TEL. 24-51 214

TELEX: 041-24-32

KONTO: NBP GNEZNO 62-110-404

ZAŁOGI

POLANIA • POLANEX • GNEGAR • LECH • VITROCER

GNEZNO, DNIA 24. 4 1989 R.

Tematyka

do nr 7(331) "Głosu Załogi" - 150 lat FOTOGRAFII
Termin składania materiałów - 1989-06-15

- Gnieźnieńska fotografia - K. Szymoniak
- Prezydencie! Pokaż mi swój album - E. Jankowski
- Ukochałem swoje miasto - Gniezno na fotografii ZENONA SIWIŃSKIEGO -
- Czas, gdy energia elektryczna popychała gnieźnieńską fotografię
HENRYK MAĆKOWIAK Prezesem "FORMATU" - O.N.-Pawłowska
- Czy "Polania" miałyby kulturę bez WŁADKA NIELIPIŃSKIEGO? - Cz. Kowalska
- Piękne gnieźnianki
Barbara, Danka, Zosia... *Zuzel i Stobnia*
w obiektywie ZDZISŁAWA STOLTZMANA - E. Jankowski
- Najdłużej i najskuteczniej "chlasta" zdjęcia
JANUSZ CHLASTA
szalejący fotoreporter "Przemian Ziemi Gnieźnieńskiej" - E. Jankowski
- DUTKO - to nie kabaret!
To pasjonat fotografii - *opiekun* ~~na temat~~ młodzieży -
- Czy można pisać bez aparatu?
Pytamy KRZYSZTOFA ŻUKASIKA
dziennikarza "Przemian Ziemi Gnieźnieńskiej" - E. Jankowski
- WIESIU ZABOROWSKI
z aparatem na pięciolinii -
- Współpracowali z "Głosem Załogi"
Fotografia w dziejach "Polanii" - Wł, Nielipiński
- O nich wypada pamiętać
Parali się fotografią - H. Maćkowiak
- Między Wezną, Wekenką, a jeziorami
Było zdjęcie - J. Brucel
- Krzyżówka - R. Kaczmarek
- Humor, exlibrisy, ciekawostki? - E. Jankowski
- Firmy fotograficzne Gniezna - H. Maćkowiak
- *GD PTF - Kozłowska - Foto Klub* -
- *konka - Szymoniak - cyfrolle* -
- *Fotografia w karkasie - Ciepłota - Gornioł* -
- *Kółko domni - bytowski - J.Ł - do domu* -
- -
- -

W lipcu ukazał się specjalny numer „Głosu Załogi” poświęcony 150-leciu Fotografii. Na łamach gazety znalazły się artykuły dotyczące fotografii gnieźnieńskiej, jej historii oraz postaci, które ją tworzyły. Np.: „Kalendarium ważniejszych wydarzeń w ruchu amatorskim Gniezna 1971-1989”, omówienie działalności oddziału PTF w Gnieźnie, artykuł Erazma Scholtza poświęcony dokumentacji fotograficznej znajdującej się w zbiorach Muzeum Początków Państwa Polskiego, czy E. Kowalskiej o pierwszych gnieźnieńskich pracowniach fotograficznych. Zarysowane zostały sylwetki najbardziej aktywnych współtwórców fotograficznego życia miasta: S. Bartkowiaka, J. Chlasty, M. Dudko, J. Górki, K. Makowskiego, H. Maćkowiaka, W. Nielipińskiego, J. Nowackiego, A. Nowika, J. Sieczkowskiego, Z. Siwińskiego, Z. Stoltmana. Wydanie tego specjalnego numeru gazety było ewenementem w skali kraju. Dotychczas żaden ośrodek w Polsce nie pokusił się o realizację wydawnictwa, tak wszechstronnie przedstawiającego różne aspekty fotograficznej aktywności mieszkańców. Warto w tym miejscu odnotować nazwiska redaktora naczelnego redakcji „Głos Załogi” – E. Jankowskiego i redaktora technicznego pisma – H. Śmigieńskiego – głównych realizatorów całego przedsięwzięcia.

Jankowski Eugeniusz, Kazimierz ur. 30.03.1937 r. w Sobłówe pow. Żywiec. Wykształcenie wyższe – magisterskie (Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Poznaniu – 1968 r.). Podyplomowe Studium Dziennikarskie przy Instytucie Nauk Politycznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (1975 r.).

Praca zawodowa od 1956 r. do czerwca 1969 r. – PKP, od 1969 r. do 1993 r. – Fabryka Obuwia w budowie, Wielkopolskie Zakłady Obuwia „Polania”.

W lutym 1972 r. był członkiem zespołu redakcyjnego organizującego wydanie gazety zakładowej „Głos Załogi”. W październiku 1977 r. został jej redaktorem naczelnym. Czasopismo od stycznia 1982 r. stało się gazetą międzyzakładową obejmującą 5 zakładów przemysłu lekkiego (WZO „Polania”, ZPO „Polanex”, GZG „Gniegar”, FG „Lech” i „Vitrocer”). Ostatni numer ukazał się w lutym 1992 r., a likwidacja pisma związana była z trudnościami finansowymi firm partycypujących w jego utrzymaniu.

Wyróżnienia dla „Głosu Załogi”:

- Odznaka Honorowa – „Zasłużony dla WZO „Polania” 29.12.1978 r.,
- Odznaka Honorowa – „Za Zasługi dla Miasta Gniezna” 22.07.1983 r.

Wyróżnienia dla E. Jankowskiego:

- Odznaka „Wzorowy Pracownik WZO „Polania” 22.07.1981 r.,
- Odznaka Honorowa – „Za Zasługi w Rozwoju Województwa Poznańskiego” 22.09.1976 r.,
- Odznaka Honorowa – „Za Zasługi dla Miasta Gniezna” 21.01.1987 r.,
- „Medal 40-lecia Polski Ludowej” nr 14/131/84 M 22.07.1984 r.

Współpraca z panem Eugeniuszem, była przyjemnością obcowania z człowiekiem życzliwym, zawsze gotowym do pomocy, potrafiącym znaleźć bezpośrednie rozwiązanie w najtrudniejszych sytuacjach, a równocześnie rzeczowym, konkretnym i wiarygodnym.

W. Nielipiński, *Wspominki byłego prezesa*, „20 lat Fotoklubu Format”, Katalog okolicznościowy, 1999.

E. Jankowski w 1979 r.,
fot. W. Nielipiński.

Henryk Śmigielski – związany od samego początku z „Głosem Załogi” za aktywną pracę zawodową i społeczną został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski. Jako dziennikarz znany jest w naszym środowisku już od 1951 r., kiedy to podjął współpracę z redakcją „Gazety Poznańskiej” w charakterze stałego przedstawiciela, a od 1953 r. kierownika oddziału tej gazety. Funkcję

tę pełnił do czasu likwidacji oddziału. Nie zrywa jednak kontaktu z dziennikarstwem redagując społecznie przez 3 lata wspólnie z Marcelim Piekarskim miesięcznik „Ziemia Gnieźnieńska”. Współpracuje także z nowo utworzoną redakcją miesięcznika „Przemiany”.

Od lewej: E. Jankowski (red. naczelny) i H. Śmigielski (red. techniczny) – główni autorzy jubileuszowego wydania gazety „Głos Załogi”.

Od 1972 r. jest w naszym zespole redakcyjnym. Przez pięć lat pełni etatowo funkcję sekretarza redakcji, a od 1977 r. społecznie funkcję redaktora technicznego, którą pełni będąc już na emeryturze. Wykazał w trakcie swej pracy dziennikarskiej wielki talent organizatorski, z dużą wprawą i znajomością rzeczy kierował komórkami redakcyjnymi gazet, jako: kierownik, sekretarz redakcji, a obecnie redaktor techniczny „Głosu Załogi”. Znany jest zresztą do dziś z ogromnej pomysłowości w opracowywaniu technicznym naszej gazety. Znany jest również i lubiany wśród braci drukarskiej Gnieźnieńskich Zakładów Graficznych.

E. Jankowski, *Pokochał Gazetę*, „Głos Załogi”, 15.10.1984, nr 10 (272).

18.01.1990 r., wystawa „Gniezno i jego mieszkańcy w fotografii do 1939 r.”, w MPPP w Gnieźnie.

Ostatnim akordem obchodów 150-lecia Fotografii w Gnieźnie była VI Gnieźnieńska Dekada Fotografii. Odbyła się ona od 9 do 20.01.1990 r., a najważniejszym punktem programu było otwarcie 18 stycznia w Muzeum Początków Państwa Polskiego wystawy pt. „Gniezno i jego mieszkańcy w fotografii do 1939 r.”

Obecna wystawa, poświęcona gnieźnieńskim zakładom fotograficznym wypada w 150 rocznicę ogłoszenia wynalazku fotografii. Jest więc ona w swej skromnej postaci formą uczczenia tego doniosłego w historii cywilizacji zdarzenia.

Przedstawiono na niej zdjęcia wykonane w gnieźnieńskich zakładach, pochodzące ze zbioru Muzeum Początków Państwa Polskiego, a także z licznych, pieczołowicie przechowywanych w prywatnych zbiorach. Są to najczęściej zdjęcia portretowe, wizytowe, osobiste, szkolne, rodzinne, ukazujące wnętrza domów i fabryk, ilustrujące wygląd miasta, a więc głównych ulic, niektórych kwartałów miasta, kościołów i budowli świeckich, przedstawiające zebrania licznych stowarzyszeń, towarzystw, korporacji cechowych, załogi zakładów pracy, uroczystości prywatnych i miejskich, właściciele fabryk, pracowników administracji miejskiej oraz zabytków sztuki związanych z Gnieznem.

Zgromadzone zdjęcia składają się na jeden wspólny obraz tych, którzy związani byli z codziennym życiem tego miasta, a sfotografowane twarze żyją i znane są tylko właścicielom rodzinnych albumów. Stąd zadaniem tej wystawy jest przybliżenie publiczności tych zdjęć, ukazania ich wartości historycznej, aby oglądający ją Gnieźnianie przypomnieli nam twarze i nazwiska tych, którzy dziś dla większości społeczeństwa gnieźnieńskiego są już anonimowi.

Autorami prezentowanych na wystawie zdjęć byli zawodowi fotografowie, legitymujący się kartami rzemieślniczymi, uprawniającymi do uruchomienia własnych pracowni. Ich listę spróbowano ustalić na podstawie danych zawartych w zachowanych aktach miasta Gniezna, z ogłoszeń umieszczanych w codziennej prasie wychodzącej w końcu XIX w. i pierwszej połowie XX w., z przewodników po Gnieźnie oraz relacji ustnych żyjących jeszcze byłych właścicieli zakładów fotograficznych i ich rodzin. Mimo to mamy powody przypuszczać, że sporządzona lista stanowi niekompletny spis zakładów fotograficznych i ich właścicieli, działających w Gnieźnie od połowy XIX w. po 1939 rok.

Na szczególną uwagę zasługują fotografowie spoza Gniezna, którzy sfotografowali to miasto i jego najcenniejsze zabytki sztuki. W siedemdziesiątych latach XIX w. był nim bydgoski fotograf Theodor Joop, a już w XX w. Roman Stanisław Ulatowski, Henryk Poddębski i Antoni Fiedler.

Ponadto na wystawie zaprezentowano aparaty fotograficzne i sprzęt do fotografowania oraz przybory pomocnicze konieczne do obróbki fotograficznej. Nie pochodzą one z gnieźnieńskich pracowni, ale takimi posługiwali się zapewne zawodowi fotografowie z Gniezna.

E. Kowalska *Gniezno i jego mieszkańcy w fotografii do 1939 r.*, folder wystawy MPPP Gniezno, 1990.

Elżbieta Kowalska – kierownik Działu Historii Sztuki pracując nad przygotowaniem tej ekspozycji, opracowała historię rzemiosła fotograficznego Gniezna od początku istnienia fotografii, aż do wybuchu II wojny światowej.

Artykuł *Gnieźnieńskie zakłady fotograficzne w latach 1853-1919* został opublikowany w 1995 r. w periodyku *Gniezno, studia i materiały historyczne* IV (wyd. Gaudentinum).

Artykuł *Dorobek gnieźnieńskich fotografów z lat 1919-1939* ukazał się w numerze 105 „Kroniki Wielkopolskiej” w 2003 r. (wyd. WBPiCAK).

Zdjęcie wykonane w 1911 r. (17) w Warszawie

**MUZEUM POCZĄTKÓW PAŃSTWA
POLSKIEGO W GNIEZNE
FOTOKLUB „FORMAT”**

- ROZWIĄZANE WYSTAWY:**
 - **WYSTAWA RYCZYŃSTWA**
 - **WYSTAWA RYCZYŃSTWA**
 - **WYSTAWA RYCZYŃSTWA**
 - **WYSTAWA RYCZYŃSTWA**
 - **WYSTAWA RYCZYŃSTWA**

Muzeum Początków Państwa Polskiego
w Gnieźnie
ul. Mickiewicza 1, tel. 98-41
Wystawa czynna od 10.00 do 18.00

**GNIĘZNO I JEGO HERBACZKI W FOTOGRAFIACH
DO 1939 R.**

Obecna wierzba, potępiona gospodarką wiejską, jest świadkiem wieloletniej pracy i poświęcenia w dziedzinie fotografii. Jej twórcą jest Stanisław Witasz, który w latach 1911-1939 wykonał 170 zdjęć, które stanowią cenne źródło informacji o historii Gniezna i jego okolic.

Przedstawione są tu, między innymi, widoki z Gniezna, które zostały wykonane w latach 1911-1939. W tym czasie Gniezno było miastem, które przetrwało trudne warunki historyczne i wojenne. Zdjęcia te są nie tylko dokumentem, ale także dziełem sztuki.

W tym czasie, w latach 1911-1939, Gniezno było miastem, które przetrwało trudne warunki historyczne i wojenne. Zdjęcia te są nie tylko dokumentem, ale także dziełem sztuki.

**ARMALE FOTOGRAFICZNE BIELSKIANE
W GNIĘZNE DO 200 ROKU**

Tędy, w Gnieźnie, w latach 1911-1939, wykonał 170 zdjęć, które stanowią cenne źródło informacji o historii Gniezna i jego okolic.

W tym czasie, w latach 1911-1939, Gniezno było miastem, które przetrwało trudne warunki historyczne i wojenne. Zdjęcia te są nie tylko dokumentem, ale także dziełem sztuki.

W tym czasie, w latach 1911-1939, Gniezno było miastem, które przetrwało trudne warunki historyczne i wojenne. Zdjęcia te są nie tylko dokumentem, ale także dziełem sztuki.

W tym czasie, w latach 1911-1939, Gniezno było miastem, które przetrwało trudne warunki historyczne i wojenne. Zdjęcia te są nie tylko dokumentem, ale także dziełem sztuki.

**GNIĘZNO I JEGO HERBACZKI W FOTOGRAFIACH
DO 1939 R.**

Obecna wierzba, potępiona gospodarką wiejską, jest świadkiem wieloletniej pracy i poświęcenia w dziedzinie fotografii. Jej twórcą jest Stanisław Witasz, który w latach 1911-1939 wykonał 170 zdjęć, które stanowią cenne źródło informacji o historii Gniezna i jego okolic.

Przedstawione są tu, między innymi, widoki z Gniezna, które zostały wykonane w latach 1911-1939. W tym czasie Gniezno było miastem, które przetrwało trudne warunki historyczne i wojenne. Zdjęcia te są nie tylko dokumentem, ale także dziełem sztuki.

W tym czasie, w latach 1911-1939, Gniezno było miastem, które przetrwało trudne warunki historyczne i wojenne. Zdjęcia te są nie tylko dokumentem, ale także dziełem sztuki.

**GNIĘZNO
i jego mieszkańcy
w fotografiach do 1939 r.**

W tym czasie, w latach 1911-1939, Gniezno było miastem, które przetrwało trudne warunki historyczne i wojenne. Zdjęcia te są nie tylko dokumentem, ale także dziełem sztuki.

W T Y K A E

- 1. Franciszek Górecki, (1911-1939)
- 2. Ludwik Mikołaj, (1911-1939)
- 3. Edward Szymański, (1911-1939)
- 4. Henryk Cichy, (1911-1939)
- 5. Adolf Szymański, (1911-1939)
- 6. Stanisław Witasz, (1911-1939)
- 7. Stanisław Witasz, (1911-1939)
- 8. Stanisław Witasz, (1911-1939)
- 9. Stanisław Witasz, (1911-1939)
- 10. Stanisław Witasz, (1911-1939)
- 11. Stanisław Witasz, (1911-1939)
- 12. Stanisław Witasz, (1911-1939)
- 13. Stanisław Witasz, (1911-1939)
- 14. Stanisław Witasz, (1911-1939)
- 15. Stanisław Witasz, (1911-1939)
- 16. Stanisław Witasz, (1911-1939)
- 17. Stanisław Witasz, (1911-1939)
- 18. Stanisław Witasz, (1911-1939)
- 19. Stanisław Witasz, (1911-1939)
- 20. Stanisław Witasz, (1911-1939)
- 21. Stanisław Witasz, (1911-1939)
- 22. Stanisław Witasz, (1911-1939)
- 23. Stanisław Witasz, (1911-1939)
- 24. Stanisław Witasz, (1911-1939)

18.01.1990 r., S. Pasiciel – dyrektor Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie, P. Pierściński – prezes ZPAF i M. Górny – Prezydent Gniezna otwierają wystawę „Gniezno i jego mieszkańcy w fotografii do 1939 r.”

18.01.1990 r., od lewej: S. Pasiciel – dyrektor Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie, P. Pierściński – prezes ZPAF i M. Górny – Prezydent Gniezna, J. Nowacki, L. Galiński, NN.

W ramach VI Gnieźnieńskiej Dekady Fotografii, 18 stycznia br. w Muzeum Początków Państwa Polskiego miało miejsce otwarcie wystawy „Gniezno i jego mieszkańcy w fotografii do 1939 r”. Oprócz sympatyków fotografii, gnieźnieńskich i poznańskich fotografików, przedstawicieli władz kulturalnych, administracyjnych miasta, w otwarciu wystawy uczestniczył przewodniczący Ogólnopolskiego Komitetu Organizacyjnego Obchodów 150-lecia Fotografii Paweł Pierściński. Jego uczestnictwo potwierdziło znaczącą rangę gnieźnieńskiej fotografii w kraju. W dowód uznania, wręczył on Prezydentowi Miasta Marianowi Górnemu, okolicznościowy medal pamiątkowy wybity z okazji 150-lecia Fotografii. Medale otrzymali także: wieloletni prezes gnieźnieńskiego Fotoklubu „Format” Henryk Maćkowiak i założyciel Klubu „Format”, kierownik Zakładowego Domu Kultury „Polania” Władysław Nielipiński.

(j), *150 lat Fotografii*, „Głos Załogi”, 15.02.1990, nr 2 (339).

(...) Prezes P. Pierściński zachwycony przebiegiem obchodów 150-lecia Fotografii w Gnieźnie, a zwłaszcza wydaniem „Głosu Załogi” poświęconym „wczoraj i dziś” fotografii gnieźnieńskiej, uhonorował medalami 150-lecia H. Maćkowiaka i W. Nielipińskiego. Medal wręczył prezydentowi Gniezna M. Górnemu z dedykacją, aby władze miejskie nadal sprzyjały fotografom (...)

J. Kałwak, *Szczęśliwy rok fotografów*, „Przemiany”, 26.01.1990.

Marian Górny ur. 2.02.1946 r. w Wągrowcu. Jest magistrem geografii, a pracę zawodową rozpoczynał jako nauczyciel – kierownik szkoły podstawowej w Pyszczyne koło Gniezna w 1967 r. Przez dwa lata prowadził pracownię fotograficzną w PDK. W latach 1970-1977 był wizytatorem szkolnym Wydziału Oświaty i Wychowania w Gnieźnie, poczym został powołany na dyrektora Miejskiego Ośrodka Kultury, którą to funkcję pełnił do końca marca 1982 r. (jedną z ostatnich jego decyzji na tym stanowisku było włączenie Foto-Klubu Format w struktury MOK). 1.04.1982 r. wojewoda poznański powołał Mariana Górnego na wiceprezydenta Gniezna, a już w następnym roku (1983) został Prezydentem Miasta i funkcję tę sprawował do 1990 r. Wyróżniony odznakami „Zasłużonego działacza kultury”, „Za zasługi w rozwoju województwa poznańskiego” i „Za zasługi w rozwoju miasta Gniezna”.

M.Górny jest kolekcjonerem starych aparatów i kamer filmowych – posiada ich ponad 100, na zdj. fragment kolekcji.

18.01.1990 r.,
Prezydent Gniezna
M. Górny wręcza
nagrodę
Urzędu Wojewódzkiego
w Poznaniu
H. Maćkowiakowi
w podziękowaniu za
organizację jubileuszu
150-lecia Fotografii,
pierwszy
z prawej – J. Nowacki.

MEDAL ROKU JUBILEUSZOWEGO

Medale 150-lecia
Fotografii otrzymali:
H. Maćkowiak,
W. Nielipiński
i prezydent Gniezna
M. Górny.

*Szczerze uszanowany faktom możliwości spotkania z Kolegami -
fotografami, realizatorami twórcami oraz ramię doświadczeni-
animatorami fotografii. Kolegom z Fotoklubu "FORMAT" pragnęłam
serdecznie podziękować oraz życzyć, w związku z jubileuszem
150-lecia Fotografii, wielki sukces twórczy oraz wielu satysfakcji
w Gnieźnie, wielu sukcesów i celności nawiązanych. Serdeczności -
z kombatentem z widem i celnością nawiązanych. Serdeczności -
Jan Nowacki*

Gniezno, 18 stycznia 1990 roku

Lata 90.

Czas transformacji

Spiritus movens wszystkich najgłośniejszych fotograficznych akcji na przestrzeni wielu lat był w Gnieźnie Janusz Nowacki. Począwszy od warsztatów w 1978 r. poprzez takie działania jak „Nasze kobiety” w 1980 r., warsztaty „Gniezno 1981”, aż po Gnieźnieńskie Dekady i obchody 150-lecia Fotografii. Był opiekunem, managerem jak byśmy dzisiaj powiedzieli, wielu początkujących twórców. Gdy tylko dostrzegał w kimś cień talentu, otaczał go szczególną opieką, mobilizował do pracy, ale równocześnie promował na arenach wojewódzkiej i ogólnopolskiej. Jego „oczkiem w głowie” byli: J. Sieczkowski, J. Górka, Z. Stoltman, M. Dudko, K. Owczarzak. Przyjeżdżał do Gniezna na każdy sygnał, że coś się dzieje, a nawet gdy się nic nie działo – przyjeżdżał, żeby zaczęło się dziać. Przywoził wystawy największych twórców, jak trzeba było sam je wieszał na ścianach, przyjeżdżał z wybitnymi artystami, którzy inaczej nigdy do Gniezna by nie trafili, inspirował do pisania o Gnieźnie redaktorów najważniejszych gazet i czasopism, siał ferment, wymuszał aktywność, wyrывał z marazmu. Dokonywał heroicznych prób wyrwania gnieźnieńskich fotografów z samoadoracji, zaściankowości i małomiasteczkowych kompleksów. W kwestiach artystycznych był bezkompromisowy. Mówił wyraźnie „tak – tak, nie – nie”, więc zrażał do siebie nie tylko tych, którzy nie mając talentu, chodzili z wysoko podniesioną głową wmawiając otoczeniu, że jest inaczej, ale również tych, którzy do fotografii podchodzili bez tego całego artystowskiego zadęcia i chcieli ją traktować wyłącznie jako radosną rozrywkę – sposób na spędzanie wolnego czasu. Kiedy nieporozumienia wokół jego osoby narastały – odpuszczał. „Gniezno to moja największa radość i moja największa porażka” – mawiał, a jego rozwód z Gniezmem oznaczał stagnację życia fotograficznego w tym mieście.

J. Nowacki siłą zmusza młodych artystów do pracy twórczej, fot. A. Matczyński.

Heniu, GNIEZNO to mój największy sukces i największa klęska!

Na początku lat 90. „wojewódzkie centrum aktywności fotograficznej” przeniosło się do Śremu, gdzie odbywały się cykliczne Śremskie Spotkania z Fotografacją, na które zapraszani byli również gnieźnianie.

26-27.04.1991 r. „II Śremskie Spotkania z Fotografacją” (od lewej stoją): 3xNN, R. Swosiński, S. Skrobała, J. Potęga, E. Knasiak, K. Kwaśny, NN, M. Dziedzic, W. Majchrzak, NN, J. Sip, E. Linde, NN, H. Maćkowiak, I. Linde, NN, W. Śliwczyński, K. Ginter, 3xNN, R. Chrabąszcz (z aparatem), siedzą: E. Hartwig, P. Pierściński, J. Nowacki.

(...) Format przystosowuje się stopniowo do aktualnej rzeczywistości. Organizacja kolejnych wystaw pociąga za sobą określone koszty. Jako klub typowo amatorski, środków na organizację kolejnych wystaw zaczyna szukać u prywatnych sponsorów. Skończyły się plenery fotograficzne, dekady fotografii i tylko Spółdzielnia Mieszkaniowa użycza klubowi swojej galerii, częściowo pokrywając koszty ekspozycji. (...)

R. Górczak, *To już 20 lat*, „20 lat Foto-Klubu Format”, Katalog jubileuszowy, 1999.

Roman Górczak ur. 20.06.1939 r. w Nowym Tomyślu. Tam zdobył pierwsze doświadczenia z fotografią i filmem amatorskim. Do Gniezna przeniósł się w 1976 r., podejmując pracę w „Sanepidzie”, a następnie w biurze „Turysta”. Równocześnie nawiązał współpracę z Klubem Fotograficznym GZG. Wspólnie z E. Górniakiem, B. Gadzińskim, oraz Z. Stoltmanem organizował zajęcia w tym m.in pierwszy kurs fotograficzny dla amatorów pt. „Minimum Fotografii”. Od początku związał się też z Foto-Klubem Format. Uczestnik wszystkich plenerów fotograficznych i Dekad Fotografii. W latach 90. w ramach cyklu „IV pory roku” zorganizował kilka wystaw indywidualnych pt. „Barwy Jesieni” i „Barwy Zimy”. Instruktor ZHP – od 25 lat prowadzi dokumentację fotograficzną Hufca w Gnieźnie i Chorągwi Wielkopolskiej, a wcześniej Chorągwi Dolnośląskiej ZHP. Jako przewodnik turystyczny jest autorem tekstów i fotografii kilku wydań przewodników i folderów turystycznych o Gnieźnie i Szlaku Piastowskim. Uczestnik wielu wystaw zbiorowych, ekspozowanych również w Niemczech i na Węgrzech. Instruktor Fotografii realizujący zadania edukacyjne głównie w trakcie imprez harcerskich i turystycznych.

W poszukiwaniu środków finansowych umożliwiających realizację kolejnych wystaw fotograficznych członkowie „Formatu“ trafili ze swymi prezentacjami do klubów Spółdzielni Mieszkaniowej, Stowarzyszenia PAX, Pracowników Oświaty i Wychowania, Stowarzyszenia Centrum Rehabilitacyjno-Kulturalnego „Promyk” i innych przygodnych miejsc (np. kościołów). Równolegle swój program wystawienniczy realizowały tradycyjne instytucje kultury: MOK, MDK, oraz galerie: BWA i „Pod piątką”. Na tle wielu niezbyt atrakcyjnych prezentacji, niewątpliwym wydarzeniem artystycznym była zorganizowana w 1997 r. przez MOK wystawa malarstwa B. Schlabsa „Oblicza Ojca świętego”.

Bronisław Schlabs, poznański artysta fotografik i malarz jest jedną z największych indywidualności polskiej sztuki. Z wykształcenia inżynier budownictwa swoją przygodę ze sztuką rozpoczął od fotografii. W 1956 r. skomponował pierwsze obrazy abstrakcyjne, w których nieco później umieszczał zużyte przedmioty metalowe. Już wówczas posługiwał się nietypowymi dla malarza materiałami: papa, farby nitro, masa kablowa czy sproszkowane metale. Mimo niewątpliwych sukcesów w zakresie sztuki abstrakcyjnej w drugiej połowie lat 70. zwrócił się ku sztuce przedstawiającej, zamierzał bowiem tworzyć pogłębione wizerunki ludzi go interesujących. Ten nurt znajduje odzwierciedlenie w jego cyklach fotograficznych, jak i obrazach malowanych na płótnie fotograficznym. Nie wypiera się jednak technik dotąd stosowanych. Nadal wykorzystuje swoje doświadczenia związane z malarstwem informel (rozprowadzanie farby), wczesną twórczością fotograficzną (preparowanie negatywów) czy malowanie na papierze lub płótnie m.in. sproszkowaną miedzią i aluminium.

Ostatnimi laty B. Schlabs tworzy cykle wizerunków. Tematem jego prac byli już: Agnieszka Duczmal, Henryk Wieniawski, Krzysztof Penderecki. Od 1988 r. artysta pracował nad cyklem dotyczącym osoby Jana Pawła II. O zafascynowaniu osobą papieża świadczy choćby liczba wykonanych podobizn Ojca Świętego. Jest ich osiemnaście. To właśnie ten cykl gnieźnianie będą mieli okazję podziwiać od 28 maja w galerii Miejskiego Ośrodka Kultury w Gnieźnie.

Artyście nie zależy na ujęciu tylko i wyłącznie zewnętrznego podobieństwa, tworzy „wizerunek” poprzez deformację, ukazując duchową stronę przedstawianej postaci oraz problemy, które ją nurtują. Prace Schlabsa są w pewnej mierze autoportretami, bowiem nie brakuje w nich jego własnych emocji, poglądów i odczuć. Najprawdopodobniej w osobie Jana Pawła II ujęły go dwie cechy, tak często podkreślane w różnych publikacjach – głębia jego życia duchowego oraz serdeczność, prostota i umiejętność nawiązywania kontaktu z ludźmi. W prezentowanej ekspozycji będą obrazy proste do odczytania, nie zabraknie także trudniejszych – kompozycje zawierające obraz w obrazie. Odbiorcy, znając choćby pobieżnie historię pontyfikatu papieża, zapewne dostrzegą prace mówiące o takich wydarzeniach jak pielgrzymka do Polski, zamach na Ojca Świętego 13 maja 1981 r. na Placu św. Piotra.

Andrzej Haegenbarth pisząc o pracach B. Schlabsa, twierdzi, iż „warto zwrócić uwagę na inwencje artysty, który z jednego „wzoru fotograficznego” potrafi skomponować trzy różnorodne kompozycje (spotkanie siostry i księdza z papieżem). A także na oszczędne posługiwanie się środkami techniczno-artystycznymi (...). Wydawać by się mogło, że świat obrazów Schlabsa, oparty na negatywach fotograficznych, powinien być ściśle określony i zamknięty, lecz dzięki twórczym integracjom artysty jest otwarty, poetycki i nieprzewidywalny”.

Eh, *Oblicza Ojca Świętego*, „Przemiany”, 6.06.1997, nr 23.

Wystawy w MOK

Data	Tytuł	Autor	Organizator	Uwagi
1990	Utrwalone w kadrze	H. Maćkowiak	-	-
12.02.1991	Cmentarz na Rossie	H. Maćkowiak	autor	kawiarnia
16.02.1991	Poszukiwania	zbiorowa	Foto-Klub Format	-
16.02.1991	Zdjęcie roku	zbiorowa	Foto-Klub Format	-
18.02.1991	Gniezno moje miasto	Z. Siwiński	autor	-
5.03.1991	Japonia w Fotografii	-	-	-
12.11.1991	Pejzaż górski	zbiorowa laureatów: Biennale Fotografii Górskiej – Jelenia Góra, Ogólnopolskiego Konkursu Fotograficznego im. Jana Sunderlanda – Nowy Targ	PK P-ń, MOK	-
17.12.1991	Tybet	-	PK P-ń, MOK	kawiarnia
25.02.1992	Afryka w fotografii	Z. Staszyszyn	PK P-ń, MOK	kawiarnia
31.03.1992	Gniezno dzisiaj – party u prezesa	H. Maćkowiak (10 lat prezesury H.M.)	Foto-Klub Format	sala klubowa
16.04-3.05. 1992	Polska Fotografia na świecie	-	-	kawiarnia
13.10-9.11. 1992	6 Międzynarodowe Biennale Fotografii Artystycznej „Dziecko”	zbiorowa pokonkursowa Komisarz – S. Pręgowski	Pilski Dom Kultury PK P-ń	kawiarnia
16.12.1992 -10.01.1993	Amsterdam	M. Michałowski	Foto-Klub Format	kawiarnia
13.01. 1993	Nowy Jork	J. Korpala	PK P-ń, MOK	kawiarnia
24.03-18.04. 1993	Barwy Zimy – Karkonosze 93	R. Górczak	MOK, Foto-Klub Format	kawiarnia
30.04-31.05. 1993	Parki i ogrody Chin	-	-	-
15.07-15.08. 1993	Chile	-	PK P-ń	-
23.11.1993	Fotografia pejzażowa Fotoreportera Timesa	Chen Chang Fen	-	-
1994	Gniezno – Ikonografia miasta z XIX / XX w.	M. Michałowski	zbiory prywatne	-
26.03.1994	Fotografie dokumentalne harcerstwa 1978-81	E. Górniak, R. Górczak H. Maćkowiak Z. Siwiński W. Zaborowski	ZHP, Foto-Klub Format	-
29.11.1994	Mała Miss Obiektywu	R. Górczak, H. Maćkowiak M. Michałowski	Foto-Klub Format	-
14.02-06.03. 1995	Fotografia cz-b	A. Żurawski	MOK	kawiarnia
07.03.1995	Fotografia	E. Iatrakis (Belgia)	MOK	kawiarnia
09.05.1995	Belgia	J. Vaesen (Belgia)	MOK	kawiarnia
10-11.1995	Na szlaku piastowskim	pokonkursowa	Foto-Klub Format	kawiarnia
26.03-4.04. 1996	Egipt i Ziemia Święta	H. Maćkowiak	autor	kawiarnia
02.05.1996	Widoki Speyer	Z. Siwiński	MOK, autor	hol
09.1996	Fotografia	zbiorowa klubu Kamera Genk (Belgia)	MOK	kawiarnia

26.02.1997	Podwodny świat	–	Klub pływaczy Atlantic	kawiarnia
28.05.1997	Wizerunki Jana Pawła II	B. Schlabs (malarstwo)	–	–
29.12.1997	Śladami świętego Wojciecha	pokonkursowa	TMG, Foto-Klub Format	kawiarnia
02.1998	–	D. Pietrzak	–	kawiarnia
6.02.1998	Fascynacje	A. Rut	autor	
10.03.1998	Fotografie 1987-1997	M. Michałowski	autor	kawiarnia
23.06.1998	Kłodzko – Krajobraz po przejściu wielkiej wody	Tadeusz Topolski	–	kawiarnia
15.09.1998	Acocagua 98	M. Nowaczyk A. Janka	dokumentacja wyprawy Klubu wysokogórskiego z Poznania	kawiarnia
30.10-23.11.1998	Fotografie	zbiorowa oraz diaporamy P. Skórnickiego	ZPPF P-ń	–
09.1999	Wojowie	H. Maćkowiak	plon plenerów w Powidzu i Lednicy	galeryjka
05.10.1999	Morze-fotografia	J.W. Miłkowski	Wlkp. Oddział Stowarzyszenia Marynistów Polskich	kawiarnia
15.10.1999	Wielkopolska końca wieku	pokonkursowa	WBPiCAK P-ń	–
22.10-15.11.1999	20-lecie Formatu	zbiorowa	Foto-Klub Format	–
22.10-15.11.1999	Lednica – Gniezno – Powidz	zbiorowa poplenerowa	Foto-Klub Format	–
12.1999	Piękna nasza Polska cała	R. Górczak	–	galeryjka

Galeria za szybą (w witrynie restauracji Gwarna)

Data	Tytuł	Autor	Organizator (współpraca)
11.06.1994	Prezentacje 94	R. Górczak, H. Maćkowiak M. Michałowski	Foto-Klub Format
10.1994	Kaszubskie Pejzaże	M. Michałowski	Foto-Klub Format
03.1995	Gniezno w Kolorze	–	Foto-Klub Format

W witrynie restauracji „Gwarna” prezentacje fotografii odbywały się regularnie od 1982 r. – niestety brakuje dokumentacji dot. tej części aktywności gnieźnieńskich fotografów, a nieliczne informacje pochodzą z lokalnej prasy.

Marzec 1992 r., otwarcie wystawy H. Maćkowiaka „Gniezno dzisiaj” zorganizowanej z okazji dziesięciolecia jego prezesowania „Formatowi”, od lewej stoją: E. Górniak, R. Górczak, M. Michałowski, H. Maćkowiak, G. Kaczorowska, K. Józwiak, H. Ostrzycka, A. Gerlach, H. Pajkert, K. Łukasik, Z. Siwiński, M. Dudko, L. Galiński, L. Siepielski, siedzą: J. Nowacki, Z. Pluta, W. Zaborowski, W. Nielipiński, A. Nowik.

13.01.1993 r., J. Korpala.

07.03.1995 r.,
od lewej:
H. Maćkowiak,
E. Iatrakis,
M. Michałowski.

Galeria „Pod piątką”

ul. Tumska 5

Galeria fotografii „Pod piątką” zainauguowała swoją działalność w kwietniu (1993 r. – przypis W.N.) wystawą „II Krajowy Salon Fotografii Artystycznej Żary 92”. Przez miesiąc, wszyscy którzy odwiedzili bistro przy ul. Tumskiej 5 w Gnieźnie mogli zapoznać się z najnowszymi prądami w polskiej fotografii.

Galeria fotografii „Pod piątką” mieści się w kamienicy o ważnych dla Gniezna tradycjach fotograficznych. W roku 1899 pomieszczenia na najwyższym piętrze tej kamienicy wynajęła Ludwika Mąke i zorganizowała tam pracownię fotograficzną. Dzięki jej znakomitym fotografiom możemy zobaczyć dzisiaj jak wyglądało Gniezno kiedyś. Zbiór fotografii, który ocalał po jej firmie stanowi dziś największy przekaz widoków Gniezna. W roku 1917 zakład przejęła jej uczennica Pelagia Kulińska, a w 1924 roku Władysław Kowalczyk. Niestety nie wiemy do kiedy działał ten zakład fotograficzny¹. Obecnie Foto-Klub Format przy wsparciu Ośrodka Edukacji i promocji kulturalnej Pałacu Kultury w Poznaniu, korzystając z gościnności pana Kamila Kamyszka (właściciela lokalu – przypis W.N.) pragnie prezentować mieszkańcom Gniezna i ich gościom różne oblicza fotografii. Organizatorzy galerii mają nadzieję, że w ten sposób uda im się spopularyzować fotografię, a galeria i wernisaże będą świetnym miejscem na spotkania i wymianę doświadczeń między wszystkimi fotografującymi.

Na, *Różne oblicza fotografii*, „Przemiany”, 4.06.1993, nr 23.

Galeria działała do 1995 r., a jej kuratorem był członek Foto-Klubu Format Michał Michałowski.

Michał Michałowski ur. w 1963 r. w Gnieźnie. Antykwariusz, kolekcjoner starych pocztówek. Posiada m.in. jedną z największych kolekcji widokówek i fotografii gnieźnieńskich (około tysiąca sztuk) pochodzących z lat 1895-1945, właściciel firmy Antyki, która wydała m.in. książkę *Gniezno i powiat gnieźnieński widoki dawne i współczesne*. (współautor – R. Górczak)

Fotografią interesuje się już od najmłodszych lat. Przez trzy lata (1986-1989) prowadził klub fotograficzny w Szkole Podstawowej nr 7 w Gnieźnie. Od ośmiu lat jest związany z lokalnym Klubem Fotograficznym „Format” działającym przy MOK. Przez ponad rok prowadził galerię fotograficzną „Pod piątką”; wówczas zorganizowano tam kilkanaście wystaw indywidualnych i zbiorowych. M. Michałowski ma na swoim koncie liczne wystawy krajowe, uczestniczył również w wielu konkursach. Dwa lata temu na Ogólnopolskich Warsztatach Fotograficznych „Diastar” w Starachowicach za przedstawione prace w kategorii przezroczy otrzymał wyróżnienie.

eh, *Oczami fotografa*, „Przemiany”, 13.03.1998, nr 11.

1 Wg E. Kowalskiej do 1926 r. – E. Kowalska *Dorobek Gnieźnieńskich fotografów z lat 1919-1939* „Kronika Wielkopolski”, nr 1(105), wyd. WBPiCAK, Poznań, 2003, s.27 (przypis W.N.).

Kwiecień 1993 r., M. Michałowski i J. Nowacki inaugurują działalność Galerii „Pod piątką”, otwarciem wystawy „2 Krajowy Salon Fotografii Artystycznej Żary 92”.

19.05.1993 r., Galeria „Pod piątką” – otwarcie wystawy J. Sieczkowskiego „Trochę koloru”, od lewej: M. Michałowski, J. Sieczkowski.

16.12.1992 r., Galeria „Pod piątką” – otwarcie wystawy M. Michałowskiego „Amsterdam”; na zdj. autor.

19.05.1993 r., Galeria „Pod piątką” – otwarcie wystawy J. Sieczkowskiego „Trochę koloru”, na zdj. autor, obok J. Nowacki i M. Sieczkowska.

7.12.1993 r., Galeria „Pod piątką” – otwarcie wystawy R. Górczaka „Barwy jesieni II – Pieniny”. Obok autora prowadzący Galerię M. Michałowski.

M. Michałowski i H. Maćkowiak

Wystawy w Galerii „Pod piątką”

Data	Tytuł	Autor	Organizator (współpraca)
21.04.1993	II Krajowy Salon Fotografii Artystycznej Żary 92	zbiorowa pokonkursowa	Żarski Dom Kultury, PK P-ń
19.05-14.06.1993	Trochę koloru	J. Sieczkowski	autor
16.06.1993	Gniezno w fotografii barwnej	R. Górczak, H. Maćkowiak M. Michałowski	Foto-Klub Format
17.09-20.10.1993	Przed Wyborami	M. Lapis K. Mikuła	Galeria „Pod piątką”
2.11.1993	Drzewa i drzewka	M. Michałowski	autor
7.12.1993	Barwy jesieni II – Pieniny	R. Górczak	autor
02.02-06.03.1994	Zimowe pejzaże	Z. Siwiński	autor
8.03.1994	Wielkopolskie pejzaże	R. Górczak, H. Maćkowiak M. Michałowski	Foto-Klub Format
10.1994	Dziekanka	J. Sieczkowski	autor
08.1995	Witkowsko-gnieźnieńska kolej powiatowa w 100 lat po powstaniu	M. Szczepaniak	autor

W piątek, krótko po godzinie 17.00, w Galerii „Pod piątką” panował ścisk i gwar. Tam właśnie odbywał się wernisaż wystawy „Przed wyborami”, autorstwa Marka Lapisia i Karola Mikuły. Pierwszy z fotoreporterów od roku pracuje w tygodniku „Wprost”.

– Poprzez te zdjęcia chciałem pokazać obraz polityka w chwili, gdy nie zwraca on uwagi na fotoreporterów, w sposób niekonwencjonalny, z pewnym przymrużeniem oka. Nie chodzi mi jednak o ośmieszenie, lecz pokazanie ich „na luzie”. Postaciami szczególnie plastycznymi fotograficznie są dla mnie prezydent Wałęsa, ksiądz Cybula oraz Hanna Suchocka. Te osoby na spotkaniach najbardziej kreują swoją postać. Poza reporterką pociąga mnie fotografia formalna, bo pozwala mi się „wyciszyć” – powiedział Marek Lapis.

– Do fotografowania wciągnął mnie ojciec – przyznał Karol Mikuła. – Później musiałem radzić sobie sam. Dlaczego wybrałem fotografię reporterską? Ponieważ lubię być tam, gdzie się coś dzieje. A dlaczego politycy? Te postacie rzucają się w oczy. Przywódcy partii na spotkaniach przedwyborczych próbują być przez dłuższy czas zamyśleni, jednak liczą się z tym, że czatujemy na takie sytuacje, w których pozwolą sobie na odrobinę „luzu”.

(m.in.), *Politycy „na luzie”*, „Głos Wielkopolski”, 20.09.1993.

Marek Lapis ur. w 1968 r. w Kłecku. Uczestnik fotograficznych zajęć w MOK z Jerzym Sieczkowskim i niektórych akcji Foto-Klubu Format. Technik fotograf. (Zespół Szkół Fototechnicznych w Poznaniu); Pomaturalne Studium Fototechniczne, W-wa). W latach 1990-1996 pracował na etacie w tygodniku „Wprost”, a w latach 1996-1997 w tygodniku „Poznaniak”. W 1997 r. założył własną Agencję Fotograficzno-Reklamową ARTMEDIA. Od tego czasu publikował zdjęcia w większości polskich gazet, czasopism i w wydawnictwach, oraz za granicą Polski. Od 2002 r. współpracuje z jedną z największych agencji fotograficznych w Polsce – Polską Agencją Fotografów FORUM.

Nagrody

1989 – I miejsce w konkursie „Zima w Obiektywie” Gniezno
2002 – I miejsce w konkursie „Zdjęcie Roku” WBPiCAK, P-ń
w latach 2002-2012 wielokrotnie nagrody w konkursie Wielkopolska Press Photo
2009 – II miejsce w konkursie „Człowiek i jego pasje” Turek
2009 – II miejsce w konkursie „Moja Wielkopolska” WBPiCAK, P-ń
2011 – III miejsce w konkursie „Moja Wielkopolska” WBPiCAK, P-ń
2012 – II miejsce w konkursie „Flaga Rzeczypospolitej Polskiej w obiektywie” pod patronatem Prezydenta RP Bronisława Komorowskiego
2013 – I miejsce w konkursie „BZWBK PRESS FOTO 2013” – PIN-UP Studio, W-wa
2013 – III miejsce w pierwszej edycji konkursu „Projekt Przetwórnia”, Małopolski Ogród Sztuki, Kraków
2013 – II miejsce w I International Sapixel Photo Contest, Cluj Napoca, Romania
2013 – wyróżnienie w kategorii: Profesjonaliści-Kultura, International Photography Awards 2013, Los Angeles USA
2013 – Grand Prix w konkursie „Wielkopolska Press Photo 2013” WBPiCAK, P-ń

Wystawy indywidualne

1988 – „Chrzest”, Galeria KMPIK, Gniezno
1990 – „Pamiętaj o tych, co przed tobą żyli”, Duszpasterswo Akademickie O.O. Dominikanie
1993 – „Przed Wyborami”, Galeria „Pod piątką”, Gniezno
1993 – „Krzyże Litwy”, Kaplica pw. św. Maksymiliana Kolbego, ul. Kwiatowa, Gniezno
1994 – „Politycy na luzie”, Galeria Czatownia, Chojna
1994 – „Tchnienie Pragi”, Galeria Brama, Szczecin
1995 – „Krzyże Litwy”, Gryfino
2002 – „Misteria”, Gniezno
2002 – „Fonowizje”, P-ń
2008 – „Złoty Wiek”, Centrum Wystawienniczo-Regionalne Dolnej Wisły, Tczew
2009 – „W szpitalu chcę być z Mamą”, Centrum Kongresowo-Dydaktyczne Uniwersytetu Medycznego, P-ń,

Udział w wystawach zbiorowych (wybór)

1985 – „Jazz w Fotografii”, Gniezno
1987 – „Święty Wojciech”, Gniezno
1988 – „Fotografia”, Fotograficzne Studium Zawodowe, Galeria Wola KMPIK, Warszawa
1992 – „I Ogólnopolski Konkurs Fotografii Niedobczyce 92”, Dom Kultury, Rybnik
1993 – „Europejski Konkurs Fotografii Prasowej Fuji”, Fujifilm Polska, Warszawa
1994 – „Człowiek Współczesny 94”, Galeria Brzeskiego Centrum Kultury, Brzeg
1995 – „XV Ogólnopolska Wystawa Fotografii Krajobraz Górski”, Miejski Ośrodek Kultury, Nowy Targ
2000 – „To jest POLSKA”, many town in world exhibition
2000 – „Poland”, world exhibition EXPO HANNOVER 2000
2001 – VI Przegląd Fotografii Polskiej i II Przegląd Fotografii Krajów Nadbałtyckich „Złota muszla”, Koszalin
2001 – „Czarne, białe ... i szare odcienie macierzyństwa”, Stara Galeria ZPAF, Warszawa
2001 – „Dziecko niepełnosprawne – kochane takie jakie jest, dlatego że jest”, Nowy Dom Poselski Sejm RP,
2003 – „Oblicza Ludzi”, Galeria Smok, Otwock
2004-2013 – „Wielkopolska Press Photo 2004”, Poznań
2005-2012 – „Moja Wielkopolska”, Poznań
2006 – IX Dni Fotografii, International Photo Contest „Zestaw”, Świdnica
2006 – „Nasze spotkania z papieżem”, Gniezno
2007 – „W Obiektywie”, Galeria „Wieża ciśnień”, Kalisz

2008-2013 – „Projekt PKS 08082008”, Kościan
2009 – „Miss Świata Parowozów”, Muzeum Kolejnictwa, W-wa
2011-2012 – I Leica Contest Street Photography „Moment jest tylko jeden”,
Leica Gallery, W-wa
2011-2012 – „Street Photography Now. Tu i Teraz”, Galeria PAUZA, Festiwal
Fotografii w Krakowie
2011 – „Człowiek i jego Pasje”, Turek
2012 – „Flaga Rzeczypospolitej Polskiej w obiektywie” pod patronatem
Prezydenta RP Bronisława Komorowskiego, Pałac Prezydencki, W-wa
2013 – „BZWBK PRESS FOTO 2013”, PIN-UP Studio, W-wa, WSNHiD, P-ń
2013 – „London Calling”, IV Festiwal Wyobraźni – Es Te De CK, Gniezno
2013 – „Moja Pierwsza...” II Królewski Festiwal Artystyczny, Gniezno 2013

M. Lapis kilkakrotnie jako instruktor fotografii uczestniczył w warsztatach fotograficznych dla osób niepełnosprawnych intelektualnie. Na zdj. podczas zajęć w Kłęcku w 2013 r., fot. J. Janiszewska.

Karol Mikuła ur. w 1974 r., zm. w 2004 r. Do ukończenia szkoły średniej mieszkał w Gnieźnie – uczęszczał na zajęcia fotograficzne prowadzone przez K. Łukasika w MDK-u. Absolwent Pomaturalnego Studium Fotograficznego w Warszawie. Praktykę odbył w Pałacu Prezydenckim w okresie kadencji Lecha Wałęsy. Od 1996 r. współpracował jako fotoreporter z tygodnikiem „Wprost”. Wcześniej swoje zdjęcia publikował również w „Przemianach”. Fotografia to była jego pasją, jego życie. Zawsze marzył by być fotoreporterem. Być wszędzie tam, gdzie być powinien. Także wtedy, gdy trwały negocjacje o przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej. Współpracując z Centrum Informacji Rządowej, fotografował wiele wydarzeń politycznych i znane osobistości życia politycznego w Polsce i na świecie. Nie lubił urlopów, ponieważ obawiał się, że coś ważnego może mu umknąć. Znali go i cenili najważniejsi politycy, znali ochraniający ich oficerowie BOR. Podczas wielu transmisji z ważnym imprez można się było spodziewać, że twarz i sylwetka Karola pojawi się na ekranie. Był zawsze blisko VIP-ów. Udawało mu się robić zdjęcia w tak dziwnych miejscach jak meliny nielegalnych imigrantów na Ukrainie i Białorusi. Ostatnią podróżą była wizyta w polskiej bazie w Afganistanie. Zginął tragicznie w wypadku samochodowym 11.07. 2004 r. pod Gniezdem.

Fot. M.Stelmach, „Wprost”.

1992-1995 – Studium Fotograficzne w Warszawie,
1995 – praktyka w Kancelariach Prezydenta RP, Prezesa Rady Ministrów RP, Sejmu RP
1996-2004 – fotoreporter tygodnika „Wprost”.

Wystawy (pośmiertne organizowane przez Halinę Mikułę – matkę fotografa):

MOK Gniezno – wrzesień 2005 – „Politycy w obiektywie Karola Mikuły”,
Sala wystawowa Spółdzielni Mieszkaniowej w Gnieźnie – wrzesień 2007 – „Afganistan”,
Biblioteka Publiczna Miasta Gniezna – czerwiec 2012 – „Afganistan Karola Mikuły”,
Biblioteka Publiczna Miasta Gniezna – wrzesień 2013 – „Reporterskie podróże po świecie”.

Gnieźnieńska Spółdzielnia Mieszkaniowa i kluby środowiskowe

Tradycje Gnieźnieńskiej spółdzielni wywodzą się od niemieckiej spółdzielni mieszkaniowej „Deutscher Beamten Haftpflicht, Gnesen” utworzonej i zarejestrowanej w Gnieźnieńskim Sądzie Okręgowym 20.08.1902 r. Po wybuchu II wojny światowej i zajęciu Gniezna, Niemcy zlikwidowali spółdzielnię, a jej budynki przekazali pod zarząd państwowy. 18.03.1945 r. spółdzielnia reaktywowała swoją działalność. Najlepszymi latami dla rozwoju spółdzielni okazały się lata 70. i 80. W 1979 r. oddano do użytku 520 mieszkań.

We wrześniu 1972 r. w siedzibie SM przy ul. Budowlanych 2 powstał Klub „Rozmaitości”, którego kierownikiem od początku aż do przejścia na emeryturę w 2010 r. była Bogumiła Skorupska. W latach 70-tych powstał pierwszy klub spółdzielczy na os. Winiary „Pod Reszką”. Mieścił się w bloku nr 3 na os. Orła Białego, a prowadziła go M. Godziewska. Następnie „Pod Reszką” zmienił lokalizację na os. Jagiellońskie i nazwę na Klub „Pasaż”. W latach 90-tych w miejsce Klubu „Pasaż” utworzono Klub „Jagiellonka”, którego siedziba mieściła się na os. Jagiellońskim 29. Początkowo prowadzeniem Klubu zajmowała się M. Godziewska, a w późniejszym czasie do likwidacji w 2013 r. J. Korpys. Wszystkie placówki podlegały pod GSM a ich kierownikiem była B. Skorupska. Jedną z form bogatej działalności klubów SM była organizacja wystaw w tym również fotograficznych.

Wystawy w Klubach SM

Data	Tytuł	Autor	Organizator	Uwagi
12.1994-01.1985	Izohelie	J. Riegl	autor z Bydgoszczy	Pod Reszką
07.1991	Twarze Jazzu			Pasaż
06.1993	Katedra gnieźnieńska w fotografii czarno-białej	zbiorowa	Foto-Klub Format	Rozmaitości
5.10.1993	Gniezno stołeczne	H. Maćkowiak	autor	Rozmaitości
12.10.1993	Do Yorku po zdrowie	H. Maćkowiak, R. Górczak	Foto-Klub Format	Jagiellonka
12.1993	Urok Starych Kamienic	H. Maćkowiak	autor	Rozmaitości
5.02.1994	Zima w Karkonoszach	R. Górczak	autor	Jagiellonka
03.1994	Gniezno w zimowej szacie	H. Maćkowiak	autor	Rozmaitości
03.1994	Amsterdam	M. Michałowski	Foto-Klub Format	Jagiellonka
06.1994	Pejzaże Wielkopolski	R. Górczak	autor	Jagiellonka
10.1994	Fotografie z tamtych lat	R. Górczak, H. Maćkowiak, Z. Siwiński, Z. Stoltman	Foto-Klub Format	Jagiellonka
14.12.1994	Uroki Zimy	R. Górczak, H. Maćkowiak, Z. Siwiński	Foto-Klub Format	Jagiellonka
03.1995	Fotografie	M. Michałowski	autor	Jagiellonka
01.1996	Na szlaku piastowskim	pokonkursowa	Foto-Klub Format	Jagiellonka
Do 15.04.1996	-	H. Maćkowiak, R. Górczak, M. Michałowski	Foto-Klub Format	Jagiellonka
22.08.1996	Diastar 94	zbiorowa powarsztatowa	RSTK Starachowice	Jagiellonka
11.12.1996	Osiedla w barwach jesieni	H. Maćkowiak, R. Górczak	Foto-Klub Format	Jagiellonka
4.12.1997-31.01.1998	Egipt	H. Maćkowiak	autor	Jagiellonka

01-02.1998	Pejzaże	H. Maćkowiak, R. Górczak M. Michałowski	Foto-Klub Format	Rozmaitości
9.03.1999	Pejzaże	H. Maćkowiak, R. Górczak, M. Michałowski	Foto-Klub Format	Rozmaitości
2000	Gniezno i Powiat gnieź- nieński – widoki dawne	M. Michałowski	zbiory prywatne	Rozmaitości
2000	Węgierskie widoki	H. Maćkowiak	–	Jagiellonka

Klub Pracowników Oświaty i Wychowania (lub Klub Nauczyciela) prowadzony przez Związek Nauczycielstwa Polskiego Oddział w Gnieźnie, ul. Chrobrego 40 (narożnik Chrobrego i Rzeźniczej w podwórzu za USC). Przy oddziale działa koło plastyczno-literackie prowadzone przez A. Smolenko oraz sekcja emerytów i rencistów prowadzona przez A. Łuczaka. W klubie odbywają się spotkania z ciekawymi ludźmi oraz realizowane są wystawy rękodzieła, plastyczne i fotograficzne.

Stowarzyszenie Centrum Rehabilitacyjno-Kulturalne „Promyk”

Organizacja pozarządowa, powstała 22.12.1995 r. Początkowo skupiała kilkanaście osób, z czasem rozrosła się do ponad 670 członków, osób niepełnosprawnych o różnych rodzajach schorzeń. Założycielem i pierwszym prezesem SCRK „Promyk” był E. Górniak. Celem działania było niesienie pomocy potrzebującym, integracja środowiska, organizowanie działań rehabilitacyjnych, terapeutycznych, turystycznych i kulturalnych. Członkowie „Promyka” własnymi siłami wyremontowali i udostępnili niepełnosprawnym pomieszczenia w podziemiach budynku dawnych koszar, przy ul. Sobieskiego 20. Tutaj odbywały się zajęcia rehabilitacyjne i fizjoterapeutyczne, spotkania, prelekcje i wystawy.

Wystawy w Klubach i pozostałe

Data	Tytuł	Autor	Organizator (współpraca)	Uwagi
12.1983	Start w obiektywie Romana Strugalskiego	R.Strugalski	–	Ośrodek Spółdzielczości Pracy, ul. Warszawska
20.02-15.03.1986	Bolesław Chrobry przywrócony Gnieznu	Zbiorowa – 6 autorów	Foto-Klub Format	Klub Stowarzyszenia PAX, ul. Tumska
10.06.1989	Budowa świątyni	H. Maćkowiak	–	Kościół bł. Bogumiła
20.06.1989	Papież Jan Paweł II w Gnieźnie	–	–	Klub Stowarzyszenia PAX, ul. Tumska
10.06.1989	Budowa świątyni	H. Maćkowiak	autor	Kościół św. Bogumiła na os. Tysiąclecia
17.01.1990	Mróz	M. Tomczyński	autor	Klub Nauczyciela na Winiarach
18.01.1990	Gniezno w starej fotografii	E. Kowalska	MPPP	Muzeum Początków Państwa Polskiego
21.01.1992	Wspomnienia z Italii	M. Dudko	MDK, Klub Nauczycielski	Klub Nauczyciela, ul. Chrobrego 40
27.11.1992	Barwy Jesieni	R. Górczak	autor	Klub Nauczyciela, ul. Chrobrego 40
1992	–	H. Maćkowiak	–	Centrum Targowe Holandia Veendam

1994 r., wystawa zdjęć
H. Maćkowiaka
w Kaplicy Potockich
w Gnieźnieńskiej Katedrze.

1994 r., spotkanie
w Klubie „Promyk”
(od lewej): Prezes SCRK
„Promyk” – E. Górniak,
J. Szcześniak,
H. Maćkowiak,
R. Górczak.

1994 r., otwarcie wystawy
w Klubie „Promyk”.

03.10.1993	Krzyże Litwy	M. Lapis	autor	Kaplica pw. św. Maksymiliana Kolbego, ul. Kwiatowa
11.1994	Fotografia Teatralna	G. Wyszomirska R. Jasionowicz J. Kulm M. Kuraszkiewicz M. Skrzypkowski	–	Foyer teatru im. A. Fredry
20.04.1995	Święto-wojciechowe procesje	H. Maćkowiak	Foto-Klub Format	Galeria SCRK „Promyk”
22.04.1995	Święto-wojciechowe procesje	H. Maćkowiak	Foto-Klub Format	Kaplica Potockich w Katedrze Gnieźnieńskiej
29.09.1995	Pejzaże na szlaku piastowskim	H. Maćkowiak, R. Górczak, M. Michałowski	Foto-Klub Format	Galeria SCRK „Promyk”
21.12.1995	Egipt i Ziemia Święta	H. Maćkowiak	autor	Kościół pw. św. Bogumiła na os. Tysiąclecia
24.05.1996	Wystawa Prezesa	M. Skrzypkowski	Teatr im A. Fredry	Foyer Teatru
26.03.1999	Żuźłowe impresje	R. Sobota	autor	Galeria SCRK „Promyk”
1999	Karkonosze	poplenerowa fot-mal	–	Galeria SCRK „Promyk”
10.1999	Lato lato i po lecie	–	Foto-Klub Format	Galeria SCRK „Promyk”

1999 r., R. Sobota, otwarcie wystawy w Klubie „Promyk”.

21.12.1995 r., wystawa H. Maćkowiaka „Egipt i Ziemia Święta”, kościół pw. św. Bogumiła na os. Tysiąclecia.

Galeria Państwowego Teatru im. A. Fredry

ul. Rynek 3

W latach 70. w miejscu tym funkcjonował sklep DESA. Jedną z form działalności firmy było organizowanie wystaw dzieł sztuki. Zdarzało się, że w pomieszczeniach piwnicznych prezentowana była również fotografia. (patrz A. Matczyński) W 1986 r. w miejsce DESY utworzono galerię – filię Biura Wystaw Artystycznych „Arsenał” w Poznaniu i pod tym patronatem działała ona do 1991 r. W styczniu 1992 r. galeria została przejęta przez Teatr im. A. Fredry i istniała do maja 1994 r. Opiekunem Galerii z ramienia BWA w Poznaniu była D. Kudła natomiast gnieźnieńskim stałym pracownikiem merytorycznym G. Józwiak. W Galerii prezentowana była przede wszystkim plastyka, ale sporadycznie pojawiały się również wystawy fotograficzne: 3.03.1987 r. retrospektywna wystawa prac W. Habla, 8.03.1993 r. „Najskromniejsze epitafium” – fotografie B. Schlabsa, a w styczniu 1994 r. wystawa zbiorowa „Biennale małych form fotograficznych Poznań 93”.

Otwarta 3 marca w filii BWA w Gnieźnie retrospektywna wystawa prac Włodzimierza Habla jest najciekawszą od początku jej istnienia ekspozycją. Zasluga to, oczywiście, talentu artysty, lecz miejmy nadzieję, iż „forma” gnieźnieńskiej galerii nie zejdzie już poniżej tego poziomu. W. Habel urodził się w 1942 r. w Pniewach i do 1972 r. związany był z Poznaniem. We Wrześni ukończył Liceum Ogólnokształcące, w Poznaniu – Państwową Wyższą Szkołę Sztuk Plastycznych (1968 r.), w Koninie stworzył galerię sztuki i doprowadził do utworzenia aktywnego środowiska artystycznego. Związany był również z podgnieźnieńską Lednogórą, gdzie jego ojciec, Alojzy, kierował mleczarnią. Pod koniec lat siedemdziesiątych wiele podróżował, m. in. do ZSRR, Włoch, Szwajcarii, Holandii, Austrii, RFN, Berlina Zachodniego. Zmarł nagle w Berlinie Zachodnim (25.01.1981 r.), mając tam własną pracownię i zdobywszy spore uznanie, które wyrażone zostało m.in. tym, że został przyjęty do Związku Artystów Berlina Zachodniego (wcześniej członek Związku Polskich Artystów Fotografików). Barwny życiorys Włodzimierza Habla jest życiorysem artysty, dla którego sztuka była celem i treścią życia. Przedwcześnie i brutalnie przerwana twórczość, której nieliczne lecz reprezentatywne wyjątki, możemy oglądać w Gnieźnie po raz pierwszy od roku 1982, gdy w Gdańsku pokazano jego prace w Galerii Fotografiki ZPAF, dowodzi, że talent Habla był wielkiej miary, tej samej, co jego pracowitość. Liczba jego prac jest imponująca, imponuje – również różnorodność stosowanych technik – od fotografii przez techniki graficzne (gumy arabskie, serigrafie), po malarstwo olejne. Niestety, autorowi ekspozycji i katalogu, Wojciechowi Makowieckiemu, nie udało się skatalogować wszystkich, duża część znajduje się w Berlinie Zachodnim. Te prace W. Habla, pokazane w BWA w Gnieźnie, pochodzą głównie ze zbiorów ojca. Twórczość Habla nie jest hermetyczna, umieścić ją można „poza awangardą”, jak to określono w jednym z katalogów, ale w głównym nurcie sztuki, w którym zasadniczą rolę grają temat i kolor. Tematem prac Habla jest prawie zawsze kobieta, kobieca uroda i jej czasami agresywne, groźne piękno. Najciekawszy jest chyba jednak autoportret artysty. Wystawione prace przeznaczone są na sprzedaż.

ęk, *W BWA coraz ciekawiej*, „Przemiany”, 13.03.1987, nr 11.

W Galerii Teatru przy Rynku, w Gnieźnie, 8 marca dwadzieścia swoich prac zaprezentował Bronisław Schlabs. Poznański artysta z zawodu jest architektem, z pasji zaś fotografikiem i malarzem. Od 1962 r. należy do Związku Polskich Artystów Fotografików, a od 1984 r. do Związku Polskich Artystów Malarzy i Grafików. W dorobku Schlabsa jest 15 wystaw indywi-

dualnych, uczestniczył także w 30 zbiorowych. Jego obrazy zakupiły Muzea Narodowe w Warszawie, Moskwie, Pradze, a także Museum of Modern m.in. w Nowym Jorku. „Najskromniejsze Epitafium” jest zbiorem portretów, próbą odnalezienia w człowieku jego indywidualności. Tworzenie zaś dla Schlabsa to sposób duchowego i psychologicznego kontaktu z odbiorcą. Podczas wernisazu Bożena Mrowińska z Teatru im. A. Fredry recytowała poemat T.J. Eliota „Wydrążeni ludzie”.

rez, *Najskromniejsze Epitafium B. Schlabsa*, „Przemiany”, 26.03.1993, nr 13.

Po raz pierwszy w gnieźnieńskiej Galerii Państwowego Teatru im. A. Fredry gościł Antoni Walerych. (...) Wystawa jego rzeźb czynna będzie tylko przez najbliższe dwa tygodnie, w górnej partii Galerii BWA. Natomiast w dolnej części będzie można obejrzeć liczne prace poznańskich fotografików m.in. R. Drozdowskiego, A. Górskiego, S. Tobisa, J. Nowackiego, I. Górskiej-Walochy oraz innych. Są to fotogramy z pierwszego biennale małych form fotograficznych. Wystawa obejmuje zdjęcia wykonane różną techniką, czasem w połączeniu z laserem, o różnej tematyce, w kolorze i czarno-białe. Obie wystawy będzie można podziwiać tylko do 24 stycznia.

eh, *Rzeźba i fotografia*, „Przemiany”, 14.01.1994, nr 3.

Prace prezentują nie tylko artyści zrzeszeni lecz również twórcy nie należący do Związku Polskich Artystów Fotografików. Oglądamy tu małoformatowe prace (do 24 x 30 cm) na dowolny temat i o dowolnej technice, a przede wszystkim weryfikujemy nasz pogląd na temat fotografii. Mamy tu abstrakcyjne przypominające boskie Oko Opatrzności twory Ewy Śliwińskiej, orzechowo-chlebowe fascynacje Marka Kaweckiego czy Tatry prosto z eleganckiego kalendarza Tomasza Gębusia. Trochę smutne i melancholijne, ale pełne uroku są prace Tomasza Ciesielskiego z Poznania – fotografie rodem ze starych albumów.

Są tu fotografie dziwne, smutne, lekko erotyczne (Michałowski, Górski), przewrotne i wesołe jak ta „Niezmiennie żółta Syrenka” Figlarowicza. Są też fotografie zwykłe: jesienne liście czy zaułki staromiejskie i portrety. Wszystkie jednak warte zobaczenia.

S. Rycaj, „Gazeta Wyborcza”, 27.11.1993.

Członkowie Foto-Klubu Format

Na podstawie zachowanej dokumentacji zostały odtworzone nazwiska osób, które na przestrzeni lat uczestniczyli w działaniach klubowych. Dokumentacja ta to Protokoły Walnych Zebrań, listy osób opłacających składki członkowskie w latach 1979-1983 i ewidencja wydanych legitymacji. Legitymacje członkowskie Foto-Klubu Format były wydawane w okresie funkcjonowania „Formatu” przy WZO Polonia i do końca 1981 r. wydano ich 38. Bardzo ważną wydaje mi się zachowana lista uczestników III Walnego Zebrania podczas którego opiekę na Klubem przejął MOK. Część dotychczasowych członków w tym momencie zakończyła swoją działalność społeczną, ale równocześnie pojawiły się nowe osoby. Po odjęciu zaproszonych gości, którzy też listę podpisali, możemy przyjąć, że Klub w tym momencie liczył 25 aktywnych członków.

W pierwszych latach, w okresie „Mokowskim”, członkowie „Formatu” mieli również wydawane legitymacje, ale był to rejestr uczestników wszystkich sekcji działających w MOK więc nie można na jego podstawie jednoznacznie weryfikować samych fotografów. Protokoły z kolejnych walnych zebrań odnotowują powolny spadek ilości członków Klubu np.

Data walnego zebrania	Stan członków	Stan członków nie zalegających ze składkami	Ilość obecnych na walnym zebraniu	Uwagi
30.03.1982	44	brak danych	25	-
21.09.1982	46	28	12	-
21.03.1984	19	15	14	-
22.01.1985	28	brak danych	15	-
18.03.1986	25	16	15	-
29.03.1988	13	7	10	-
27.03.1990	brak danych	11	brak danych	-

Statut Foto-Klubu Format przewidywał osobom zasłużonym dla jego istnienia i działalności nadawanie tytułu „Członka Honorowego”. Na Walnym Zebraniu 3.03.1980 r. tytuły te zostały nadane: Stanisławowi Kubackiemu, Januszowi Nowackiemu, Mariuszowi Stachowiakowi oraz ówczesnemu Dyrektorowi WZO Polania – Henrykowi Jasińskiemu i szefowi organizacji społeczno-politycznych zakładu: Zygmuntovi Słomianowi i Henrykowi Gędkowi.

Rejestr członków

Lp.	Nazwisko i imię	Początek aktywności	Nr legitymacji	Udział w III walnym zebraniu 03.1982	Pełnione funkcje
1.	Bartkowiak Stefan	1979	9	tak	-
2.	Borczyk Jarosław	1980	17	-	-
3.	Budzyński Romuald	1980	28	tak	-
4.	Bujanowski Jacek	1981	34	tak	-
5.	Burzyński Marek	1981	32	-	-
6.	Chuda Stefania	1980	19	-	-
7.	Ciastowski Jacek	1979	5	tak	Kom. Rewiz. 1982-1984
8.	Domański Leszek	1979	7	-	-
9.	Domański Marek	1980	12	-	-
10.	Drzewiecki Zbigniew	1982	-	tak	Przewodniczący zebrania 1982, Kom. Rewiz. 1982-1984
11.	Dudek Andrzej	1985	-	-	-
12.	Dudko Mirosław	1983	-	-	Przew.zebrania1988, Kom. Rewiz. 1986-1990
13.	Dzięcielewski Stefan	1983	-	-	-
14.	Feliński Eugeniusz	1979	10	-	-
15.	Furmaniak Marian	1982	-	tak	Kom. Rewiz. 1984-1986
16.	Górczak Roman	1982	-	tak	Sąd Koleżeński 1982, Kom. Rewiz. 1984-1986
17.	Górka Jerzy	1987	-	-	-
18.	Gracz Marian	1983	-	-	-
19.	Gronek Mirosław	1980	26	-	-
20.	Grzywaczewski Przemysław	1979	3	-	-
21.	Hesse Marek	1986	-	-	-
22.	Jagodda Józef	1979	8	-	-
23.	Jesiołowski Grzegorz	1979	4	-	-
24.	Kajtarek Ryszard	1981	29	tak	-
25.	Katulski Grzegorz	1981	33	-	-
26.	Kaźmierska Anna	1985	-	-	-
27.	Kosińska A	1985	-	-	-
28.	Kostusiak Paweł	1982	-	tak	Członek Zarz., Skarbnik 1984-1986
29.	Kucharski Maciej	1982	-	tak	-
30.	Maćkowiak Henryk	1980	23	tak	Prezes 1982-2000
31.	Majewski Bogusław	1979	2	-	Sekretarz Zarz. 1979-1981
32.	Makowski Krzysztof	1985	-	-	Członek Zarz., Skarbnik 1986-1988
33.	Manturo L	1985	-	-	-
34.	Mańkowski Waldemar	1981	38	-	-
35.	Marcińczyk Zbigniew	1985	-	-	-

36.	Matuszak Dorota	1980	20	-	-
37.	Miedzianowski Piotr	1980	18	tak	Sąd Koleżeński 1982
38.	Nadoliński Wojciech	1985	-	-	-
39.	Nielipiński Władysław	1979	1	tak	Prezes 1979-1981, Członek. Zarz. 1982, Przew. zebr. 1984, 1986, Kom. Skrut. 1986
40.	Nieman J.	1985	-	-	-
41.	Nowak Marek	1983	-	tak	Członek Zarz. 1982
42.	Nowakowska Elżbieta	1980	15	-	-
43.	Nowik Andrzej	1988	-	-	-
44.	Obarski Marian	1981	31	-	-
45.	Owczarzak Krzysztof	1981	37	tak	Członek Zarz., Skarbnik 1982
46.	Pietruszyński Wojciech	1980	21	tak	-
47.	Podwojski Jerzy	1981	36	-	-
48.	Pryka Krzysztof	1981	35	-	-
49.	Raiter Roman	1985	-	-	-
50.	Rozpochowski Tadeusz	1983	-	-	-
51.	Rubinowski Andrzej	1980	24	-	-
52.	Sibka Krzysztof	1982	-	-	-
53.	Sieczkowski Jerzy	1982	-	-	-
54.	Siepielski Leszek	1979	11	tak	Kom. Rewiz. 1986-1990
55.	Siewert Ryszard	1982	-	tak	Członek Zarz. 1982
56.	Siwiński Zenon	1980	25	tak	Członek Zarz., Sekretarz 1982-1988
57.	Smarzyński Tomasz	1981	30	-	-
58.	Spychała Ewa	1980	16	-	-
59.	Stoltman Zdzisław	1982	-	tak	Z-ca Prezesa 1982
60.	Strugalski Roman	1980	14	-	-
61.	Szutkowski Roman	1980	22	-	-
62.	Tomczyk Krystyna	1980	6	-	-
63.	Turonek Stanisław	1980	13	tak	-
64.	Wierzczeński Andrzej	1986	-	-	-
65.	Wojciechowski Dariusz	1980	27	tak	-
66.	Zaborowski Bogdan	1982	-	tak	-
67.	Zaborowski Wiesław	1985	-	-	Kom. Rewiz. 1986
68.	Żuchowski Waldemar	1985	-	-	Kom. Skrut. 1986
69.	Żuralski Jan	1982	-	tak	-

18.11.1997 r., J. Mąkowski i R. Górczak – jurorzy konkursu „Śladami św. Wojciecha”.

Jubileusz

Aktywność wystawiennicza na terenie Gniezna w drugiej połowie lat 90-tych jest w zasadzie jedyną formą działalności fotograficznej w tym mieście. Gazeta „Przemiany”, która po zmianie właściciela w 1994 r. tytułowała się jako „Przemiany na Szlaku Piastowskim”, informowała jeszcze o sporadycznie ogłaszanych w mieście konkursach i udziale gnieźnian w plenerach fotograficznych.

Sierpień 1995 r. – L. Morawski i H. Ostrzycka pochyleni nad pracami przysłanymi na II Ogólnopolski Konkurs Fotograficzny „Na szlaku Piastowskim”.

Konkursy

Data	Tytuł	Organizator	Udział gnieźnian	Uwagi
06.1995	Gniezno w obiektywie	MPPP	55 prac; nagrody: M. Dabek z Piły, E. Nowak i H. Nowak G-no, oraz W. Maciewska, P. Żyliński M. Michałowski, A. Pietrzak,	jury w składzie: S. Pasiciel, E. Urbaniak, J. Sieczkowski
09.1995	II Ogólnopolski Konkurs Fotograficzny „Na Szlaku Piastowskim”	Foto-Klub Format Towarzystwo Szlaku Piastowskiego Redakcja „Przemiany”	17 autorów, 156 prac II nagr A. Depko P-ń II nagr A.Duszyński III nagr. H. Nowak G-no	„Przemiany” 1995 nr 39 Nagroda Spec. J. Vaesen (Belgia)
04.1996	Miasta Wojciechowe	MOK, ZSZ nr 2	–	ogólnopolski dla młodzieży
09.1996	wakacje	„Przemiany na Szlaku Piastowskim”	kiladziesiąt fotografii, nagrody: J. Nowak i M.Kruk G-no oraz S. Góralczyk z Kłęcka.	–
18.11.1997	Śladami św. Wojciecha	Foto-Klub Format, MOK, ZSZ nr 2	32 prace, 11 autorów I nagr. J. Duda Kraków II nagr. W. K. Jankowski Ciechocinek III nagr. P. Olczak G-no wyr. G. Kozłowski G-no, M. Kneblewski Witkowo	ogólnopolski konkurs „Przemiany” 1997 nr 51/52
1999	Zabytki w Kadrze	TMG, MPPP, Woj. Konserwator zabytków, Diecezjalny Konserwator Zabytków, II LO	–	jury: M. Strzałko, J. Kasprowicz, S. Pasiciel, J. Andrzejewski, H. Maćkowiak
10.1999	Najciekawsze zdjęcie z wakacji	„Przemiany” Telekomunikacja Polska SA	laureaci: G. Orlikowski, K. Łukasik, K. Macherzyński, R. Ulatowski, M. Łuczak	

GНИЕЗНО WĄSK. – ANASTAZEWO	P	18.31
o	GНИЕЗНО WĄSK.	
9.10		

**OGÓLNOPOLSKI PLENER
FOTOGRAFICZNY**
 LEDNICA · GНИЕЗНО · POWIDZ
 27-28.06.1999

GНИЕЗНИЕŃSKA KOLEJ WĄSKOTOROWA
 rok założenia 1896

❁ **BILET OKOLICZNOŚCIOWY** ❁

POCIĄG TURYSTYCZNY RELACJI
GНИЕЗНО WĄSK. – ANASTAZEWO
 38 km

2,00

Gniezno Wąsk.

002876

Wiosna
Lato
1999

Plenery i warsztaty fotograficzne

Data	Miejscowość/ organizator	Tytuł wydarzenia	Uczestnicy	Uwagi
06.1996	Starachowice	Diastar	R. Górczak, H. Maćkowiak, M. Michałowski	M. Michałowski – wyr. w konkursie przezroczy
08.1996	Powidz	Obóz szkoleniowy dla grup fotograficznych MOK	–	prowadzący: A. Góralczyk, P. Olczak, („Przemiany” 1996 nr. 33)
27-29.08. 1999	Lednica – Gniezno – Powidz	Ogólnopolski plener fotograficzny „Lednica–Gniezno –Powidz”	R. Górczak, M. Furmانيak, J. Kosińska, A. Juszcak, J. Kosiński, M. Lapis, K. Łukasik, M. Juszcak, H. Maćkowiak, M. Michałowski, J. Podgórska, B. Ziolo	wystawa: MOK Gniezno, wystawa: Lubin

Ogólnopolski plener fotograficzny „Lednica–Gniezno–Powidz” został zorganizowany w związku z przygotowaniem do obchodów 20-lecia istnienia Foto-Klubu Format. Plon tego pleneru stanowił główną część jubileuszowej wystawy jaką zorganizowano w październiku 1999 r.

Z okazji obchodzonego przez Fotoklub „Format” 20-lecia działalności, w galerii na piętrze w MOKu można oglądać codziennie w g.10.00-18.00 dwie ekspozycje – wystawę fotografów byłych i obecnych członków Klubu (przeładową) oraz poplenerową – zdjęć barwnych wykonanych w sierpniu w Lednicy i czarno-białych z przejazdu kolejką do Powidza. Pierwszą ekspozycję tworzą fotografie: M. Dudko, W. Nielipińskiego, Z. Siwińskiego, L. Siepielskiego, A. Nowika, J. Górki, Z. Marcińczyka, T. Chmurzyńskiego, R. Górczaka, P. Kostusiaka, K. Makowskiego, M. Michałowskiego, H. Maćkowiaka, J. Nowackiego i W. Zaborowskiego.

W drugiej z wystaw „Lednica–Gniezno–Powidz” prace fotograficzne prezentują: M. Furmانيak, R. Górczak, M. i A. Juszcakowie, J. Kocińska, G. Kozłowski, M. Lapis, K.Łukasik, H. Maćkowiak, M. Michałowski, W. Nielipiński, Z. Pluta, J. Podgórska i B. Ziolo.

XX lecie Formatu, „Przemiany”, 19.11.1999, nr 47.

Dwadzieścia lat swych artystycznych i kronikarskich poczynań przypominają członkowie gnieźnieńskiego Foto-Klubu Format. Na przygotowanej przez nich wystawie w galerii Miejskiego Ośrodka Kultury znalazły się zarówno zdjęcia dokumentacyjne, jak i plon ostatnich plenerów fotograficznych.

– Dwadzieścia lat to okruczeństwo w historii państwa, ale trzecia część życia naszych członków – ocenił Henryk Maćkowiak, długoletni prezes Klubu. – Jubileusz jest okazją do świętowania, radości i refleksji nad przebytą drogą, sukcesami oraz niedociągnięciami. Fotografowanie to nasza pasja i sposób na życie. Nie czujemy się artystami, ale chcemy pozostawić po sobie ślad w postaci naszych fotogramów, obrazów malowanych światłem.

Udział w jubileuszowym spotkaniu i wspominkach wzięło wielu dawnych i obecnych członków oraz sympatyków, często z rodzinami. Przybył także Janusz Nowacki, poznański fotografik (...)

– Moje kontakty z Gniezmem zapoczątkował Eugeniusz Górniak, zapraszając mnie do klubu w garbarni – przypomniał. – Później wielką robotę wykonał Władek Nielipiński w „Pola-nii”. Żaden ośrodek w Polsce nie potrafił tak uczcić stuipięćdziesięciolecia fotografii jak Gniezno. Żałuję jednak, że zaczęło się tutaj coś dziać i stanęło.

Żal, że Gniezno nie stało się też znaczącym ośrodkiem fotograficznym wyrażał również H. Maćkowiak. Patronujący obchodom Bogdan Trepieński, prezydent Gniezna, przyznał członkom Formatu Medale św. Wojciecha i dyplomy. Medale otrzymali: W. Nielipiński, H. Maćkowiak i R. Górczak, zaś J. Nowacki i M. Michałowski dyplomy za wkład w rozwój kultury gnieź-nieńskiej. List gratulacyjny z okazji jubileuszu wystosował też zarząd Towarzystwa Miłośników Gniezna.(...)

łuk, *W jubileuszowym Formacie*, „Przemiany”, 5.11.1999, nr 45.

Obchody jubileuszu 20-lecia Foto-Klubu Format w 1999 r. były ostatnią imprezą gnieź-nieńskich fotoamatorów pod tym szyldem. W 2000 r. postawieni w trudnej rzeczywistości zmie-niającego się kraju postanowili powołać do życia Gnieźnieńskie Towarzystwo Fotograficzne i przez kilka kolejnych lat prowadzili jeszcze działania fotograficzne jako GTF, zakończone osta-tecznie w 2009 r.

Foto-Klub Format oprócz szeregu inicjatyw związanych z integracją środowiska fotogra-ficznego oraz popularyzacją fotografii pozostawił po sobie wiele zdjęć Gniezna i całego regionu, pozostawił dokumentację zmieniającego się miasta i okolic a także obrazy życia mieszkańców i ich miejsc pracy. War-tość tego materiału już dzisiaj jest bezcenna, a w miarę upły-wu czasu będzie jeszcze rosła. Pod warunkiem że współcześni uświadomią sobie tą wartość i zawczasu zadbają o jej zabez-pieczenie dla przyszłych pokoleń.

Zjednoczenie gnieźnieńskiego śro-dowiska fotografików i plastyków oraz rozwijanie ich twórczości to cele, jakie stawiają przed sobą inicjatorzy powstania Gnieźnieńskiego Towarzystwa Fotograficznego. Uważają, że to zwarcie szeregów zaowocuje nowymi dokonania-mi twórczymi i w jakimś stopniu niezależni twórców od placówek kulturalnych, niechętnie wspomagających amatorów. Inicjatorzy utworzenia formalnego stowa-rzyszenia spotkali się 23 października w sali Gnieźnieńskiej Spółdzielni Miesz-kaniowej, gdzie powołali grupę założy-cielską nowego towarzystwa.

- Łatwiej jest działać samodzielnie-mu stowarzyszeniu niż sekcji w instytucji kul-turalnej - tłumaczył Henryk Maćkowiak, długoletni prezes Fotoklubu Format. - To, czy stowarzyszenie zarobi na swoje utrzy-manie, zależy będzie od pasji, zaangażo-wania i pomysłowości jego członków - przestrzegal. - Bez zpałenców niewiele zostawimy po sobie następnym pokole-niom - powiedział Eugeniusz Górniak. - Działalność stowarzyszenia twórczego to okazja do promocji regionu. Potrzeba mu będzie jednak własna galeria. Z opinią tą zgodzili się uczestnicy spotkania, wśród których byli także przedstawiciele władz samorządowych powiatu i miasta. Zda-niem radnej Bogusławy Młodzikowskiej, jest szansa poprzez tę działalność na konsolidację pasjonatów fotografii i przekazy-

wania ich doświadczeń młodemu pokole-niu.

Członkami-założycielami stowarzysze-nia jest, jak na razie, 20 osób. - Trzeba nawiązać do działalności istniejącego po wojnie Gnieźnieńskiego Towarzystwa Fo-tograficznego i kontynuować dwudzie-siętoletnie tradycje Formatu - argumentował Mirosław Dudko.

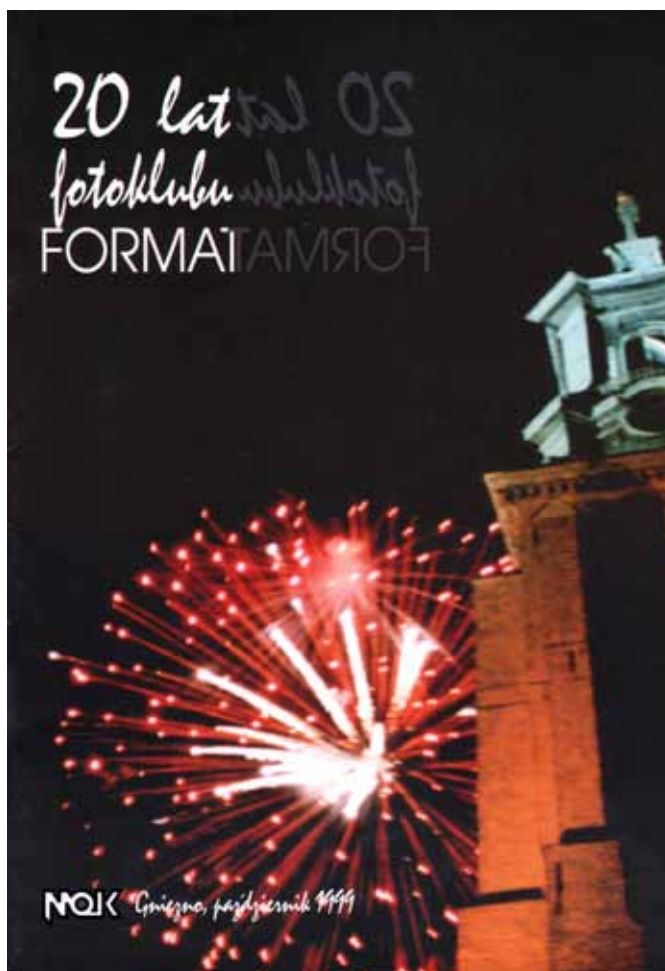
Zdaniem większości zebranych, do wspó-lnej pracy należy zaprosić również plas-tyków i tworzących obrazy komputerowe. Na kanwie tej dyskusji opracowano projekt statutu stowarzyszenia, który zo-stanie przedstawiony sądowi rejestrowe-mu. Kolejne spotkanie tej grupy zaplano-wano na 7 listopada o g. 19 w „Promyku”.

(łuk)

Na koniec oddajmy głos Dyrektorowi Miejskiego Ośrodka Kultury w Gnieźnie – P. Kostusiakowi:

Na obszarze działań fotograficznych tego miasta nie powinno być pustki.

– Ja zaczynałem fotografować, gdy miałem 12 lat i zawsze funkcjonowałem w jakimś zespole ludzi. Była szkoła średnia, Garbarnia, czy później Ośrodek Kultury i wszędzie tam można było coś dla siebie znaleźć, a to Foto-Klub Cyklop, a to Samodzielną Grupę Twórczą Foto 86 ze Zbyszkiem Marcińczykiem i Krzysztofem Owczarzakiem, a to wreszcie Format, gdzie zaliczyłem też krótki epizod. Te, jakże różne podmioty, skupiające fotoamatorów, zawsze funkcjonowały na zasadzie sporów o fotografię. Spory były katalizatorem. Człowiek się w tej atmosferze rozwijał, uczył, podpatrywał lepszych od siebie. Zawsze nam też wtedy towarzyszyły dobre duchy gnieźnieńskiej fotografii. Osobiście miałem niesamowite szczęście poznać Lecha Morawskiego. Mogę nawet powiedzieć, że byłem jego przyjacielem. To on zaszczepił mi pewien fotograficzny punkt widzenia. Zawsze miałem zastrzeżenia do fotochemii, do jakichś laboratoryjnych eksperymentów, a dzięki Lechowi Morawskiemu udało mi się tego typu opory przełamać. Wtedy zacząłem się naprawdę rozwijać.(...) Próżnia pojawiła się w momencie, gdy czarno-biała fotografia stała się dziedziną ekskluzywnie drogą, a fotografia kolorowa stała się domeną printerów, szybkich zdjęć i maszyn. To przyniosło umasowienie, a pociągnęło za sobą spadek atrakcyjności w obrębie zajęć klubowych. W efekcie jedni przestali aktywnie uprawiać fotografię czarno-białą, bo była za droga, a drudzy rozleniwiali się przy fotografii kolorowej, bo niemal wszystko załatwiały minilaby. Zautomatyzowana obróbka filmów i odbitek oraz duża dostępność do wysokiej jakości filmów i papierów zabijały to, co wcześniej było siłą polskiej fotografii, a więc przełamywanie niemożności technologicznych w obrębie materiałów. W efekcie – po bardzo dobrych latach, gdy szkółkę fotograficzną prowadził Jurek Sieczkowski, gdy przez 20 lat działał Format, gdy mieliśmy tutaj Dekady Fotografii, gdy mówiło się o wysokiej pozycji miasta na fotograficznej mapie Wielkopolski – nagle niemal fotografia w Gnieźnie zaczęła podupadać. Lech Morawski przedwcześnie zmarł, z Formatu zostały dwie, trzy osoby, Jurek Sieczkowski świadomie pożegnał się z życiem, Owczarzak i Marcińczyk wyjechali w daleki świat. (...) starzy fotoamatorzy rozeszli się, każdy w swoją stronę, a młodzi (...) niemal na wszystko patrzą inaczej (...).

Okładka jubileuszowego folderu.

K. Szymoniak, *Ja, instruktor uczę się od młodych*, „Rozmowy w Ciemni”, 2008, s. 68.

Władysław Nielipiński ur. w 1956 r. Kulturoznawca, animator kultury i fotograf.

Od 1979 r. pracował jako nietatowy instruktor fotografii w Zakładowym Domu Kultury Wielkopolskich Zakładów Obuwia „Polania” w Gnieźnie, a w latach 1987-1991 był jego kierownikiem. W okresie 1992-2001 prowadził działalność usługową na terenie miasta m.in. videofilmowanie i fotografia, a od 2002 r. – pracuje w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu jako instruktor ds. fotografii, wspierając działalność wielkopolskich klubów, towarzystw fotograficznych i osób prywatnych. Jest organizatorem licznych konkursów fotograficznych, plenerów, i warsztatów artystycznych. Współpracuje z członkami ZPAF i ST Fotoklubu RP, z galeriami, z domami kultury i bibliotekami województwa wielkopolskiego, stymulując ich działalność wystawienniczą (w ramach programu „Objazdowej Galerii Wielkopolskiej Fotografii”). Jest jurorem wielu konkursów fotograficznych, komisarzem Międzynarodowego Biennale Fotografii Artystycznej „Dziecko”, organizatorem „Wielkopolskiego Festiwalu Fotografii im. Ireneusza Zjeżdżałki”. Aktywnie działa na rzecz osób niepełnosprawnych (m.in. organizuje „Warsztaty fotograficzne dla osób niepełnosprawnych intelektualnie”). Autor kilku wystaw indywidualnych i uczestnik licznych zbiorowych. Na stronie: www.wbp.poznan.pl redaguje fotograficzną część serwisu, gdzie zamieszcza wiele aktualnych informacji ważnych dla wszystkich miłośników tej dziedziny sztuki. Autor licznych publikacji fotograficznych: katalogów, informatorów i folderów wystaw organizowanych przez WBPiCAK, współtwórca serii wydawniczych „Fotografowie Wielkopolski” i „Wielkopolska Fotografia”. Odznaczony medalami „150-lecia Fotografii” (1989 r.), „Zasłużony dla Fotografii Polskiej” (2004 r.), „Za Zasługi dla Województwa Wielkopolskiego” (2013 r.) i „Zasłużony dla Kultury Polskiej” (2013 r.).

Udział w konkursach, nagrody:

1978	Redakcja „Głos Załogi”, I miejsce w konkursie „Wypoczynek po pracy”
31.10.1979	Stow. PAX oddz. Woj. W Tarnobrzegu, III miejsce w konkursie „Nasze świątynie”
22.07.1979	Gniezno – Dom Socjalny WZO, I nagroda w Konkursie „Gniezno wczoraj i dziś”
19.05.1979	Klub GZG, I nagroda w wystawie poplenerowej „Dziecko”
27.11.1979	ZM-G ZSMP Września, III Nagroda w konkursie „Dziecko w obiektywie”
11.1981	PAX G-no TMMGKZ Solidarność WZO Polania, II miejsce w konkursie „Katedra”
21.10.2002	MOK G-no, III nagroda w konkursie „Reportaż z Wakacji”
08.10.2004	TVP SA w Szczecinie, II miejsce za film w programie „Śmiechu Warte” odc. 506
25.10.2004	TVP SA w Szczecinie, Wygrana kwartalna za film – nagroda specjalna TVP-1
27.02.2008	Marszałek Woj. Wielkopolskiego, wyróżnienie w konkursie „Wielkopolska 2007”
2011/2012	MOK Gniezno, „Królewskie Gniezno w sercu Wielkopolski” akceptacja – 2 zestawy
2012	Serbia, 7 International Exhibition of Photography Ecological Truth 2012 – akceptacja 2 fot.

Wystawy indywidualne:

09.1980	„Maja” ZDK „Polania”, (kolejna prezentacja PK w Poznaniu)
29.04-29.05.1986	„Trzecia zmiana” ZDK „Polania”
01.09.1987	„Międzyzdroje 87” ZDK „Polania” poplenerowa
26.02-22.03.2009	„Moja Wielkopolska 1979-2009” Gniezno – MOK, (Kolejne prezentacje: 04.2009 Środa Wielkopolska – MBP im. R.W. Berwińskiego, 09.2009 Kępno – PBP, 2011 Koło – MDK)
02.06-15.08.2009	„3 czerwca 1979 r. w historii Gniezna” BPMG, (Kolejne prezentacje: 2010 Poznań – Dom Kultury Wiktoria, 03.2011 Gostyń – BPMiG, 04.2011 Muzeum Ziemi Mogileńskiej w Mogilnie z siedzibą w Chabsku)

Od lewej: W. Nielipiński, J. Nowacki, S. Kubacki.

Udział w wystawach zbiorowych (wybór):

12.1979	„I Wystawa Fotografii Amatorskiej FORMAT 79”, Dom Socjalny WZO „Polania”
12.1979	„Dziecko w obiektywie”, Wrzesińska Spółdzielnia Mieszkaniowa
03.03.1980	„Nasze kobiety”, powarsztatowa WZO „Polania” Gniezno
04.06.1981	„Gniezno 81”, MOK Gniezno, Dom Socjalny WZO „Polania”
Gorzów Wlkp (Konfrontacje), PK Poznań – Woj. Przgl. Fot. Amat.
14.11.1981	„Katedra” Biuro ORBIS w Gnieźnie
16.12.1986.	„Ach co to był za ślub” ZDK „Polania”
23.04.1987	„Ludzie – maszyny – buty” WZO „Polania”
01.09 - 25.11.1987	„Międzyzdroje 87” (poplenerowa) ZDK „Polania”
10.2002	„Reportaż z wakacji” MOK Gniezno
11-31.10.2002	„Margonin 2002” MGOK Margonin
16.05-15.06.2003	„Wągrowiec 2003” MDK Wągrowiec
26.08-30.09.2003	„Reportaż z Gniezna” Galeria Fotografii PORKOM Gniezno
15.01-31.01.2004	„Bezkrwawe Łowy 2003” ZDK Złotów
06.08-06.09.2003	„Rowerem do Brukseli” Stowarzyszenie CRK Promyk Gniezno
03.09-30.09.2004	„Zaniemyśl 2004” GOKiR Zaniemyśl
25.02-30.04.2005	„Bezkrwawe Łowy 2004” Muzeum Ziemi Złotowskiej Złotów
28.06.2005	„Nasze spotkania z Papieżem” WBPiCAK
23.06-31.07.2006	„Naturalisko” GCK Łobżenica
22.06-31.07.2007	„Fotomajówka” GCK Łobżenica
01.09-30.11.2007	„Portret polskiej pobożności” „Dom Pielgrzyma” (ARKA) Licheń
09.10-09.11.2008	„Kopalnia” MDK Koło
06.11-05.12.2009	„Koło w 3 godziny” MDK Koło
08.09-15.10.2009	„W hołdzie Hartwigowi” WBP im Hieronima Łopacińskiego w Lublinie
23.04-08.05.2012	„Królewskie Gniezno w sercu Wielkopolski”, Galeria MOK Gniezno

Bibliografia

Andrzej Haegenbarth, *Eros i współnicy*, KAW, Poznań 1989.
Encyklopedia Gniezna i Ziemi Gnieźnieńskiej, TMG, Gniezno 2011.
Fotografia „Kronika Miasta Poznania” 2011, nr 3, Wydawnictwo Miejskie Poznania.
Fotografia poznańska, publikacja OW ZPAF, pod redakcją M. Wołyńska, R Jasionowicz.
Gniezno Studia i materiały historyczne IV, Gaudentinum, Gniezno 1995.
„Kronika Wielkopolski”, nr 1(105), WBPiCAK, Poznań 2003.
Kroniki Foto-Klubu Format.
Krzysztof Szymoniak *Fotografioly 2*, Gaudentinum, Gniezno 2013.
Krzysztof Szymoniak, *Rozmowy w Ciemni*, MOK Gniezno 2008.
Maciej Frankowski, *Nie sprzedaje się duszy*, seria wyd. *Fotografowie Wielkopolski*, WBPiCAK P-ń, zeszyt 3.
Warsztaty fotograficzne Janusza Nowackiego 1973-1981, WBPiCAK, 2006, red. W. Śliwczyński.
Wiadomości Archidiecezjalne Warszawskie LXIV, 1982, nr 4.
Złota Księga PTF Oddział Gniezno.

Roczniki czasopism :

„Świat Fotografii”, 1946-1952
„Fotografia”, 1959-1963
„Ziemia Gnieźnieńska”, 1959-1963
„Głos Załogi”, 1972-1990
„Przemiany Ziemi Gnieźnieńskiej”, 1965-1994
„Przemiany na szlaku piastowskim”, 1994-1999

Dokumenty życia społecznego zgromadzone w Archiwum Wielkopolskiej Fotografii oraz ze zbiorów osób prywatnych: M. Górnego, L. Kubackiego, H. Maćkowiaka, W. Nielipińskiego, J. Nowackiego, M. Szymanowicza.

Indeks nazwisk

A

Aleksandrowicz Grażyna 84
Aleksandrowicz Stanisław 36
Aleksy Zdzisław 162
Ambroż Tadeusz 50
Andersch Marian 19, 28, 50
Andrzejewski Jerzy 164, 165, 213
Ankiersztejn Marta 68
Arczyński Stefan 36

B

Bachrynowski Janusz 126
Baczyński Jan 134, 136, 137
Badyńska Elżbieta 162
Bajerowicz Marcin
Banaszak Leonard 50
Banaszkiewicz Grażyna 177
Bandurski Marian 50
Bankiewicz Stefan 36
Bartkowiak Barbara 136
Bartkowiak Stefan 83, 84, 85,
86, 87, 89, 172, 174, 185, 211
Basiński Piotr 86
Bąkowski Wł. 85
Bebel Jan 160
Benesz E. 151
Benka Józef 50
Berdys Dariusz 160
Berdyszak Jan 151
Beryt Zdzisław 78
Bielawski Andrzej 19, 26, 29, 34, 36, 50
Bielczyk Józef 85
Birecka Albina (Helena) 13, 17, 28, 50
Birecki Stefan 13, 16, 17, 18, 19, 28, 30, 50, 57, 59
Blum Marta 29, 50
Blumenfeld Stanisław 36
Błaszczyc Janina 153, 155, 156, 157
Błochowiak Leszek 175
Bochrynowski Janusz 126
Bohunowski Josef 126
Bojarski Piotr 48
Bonusiak Artur 126
Borczyk Jarosław 211
Borowczyk Jędrzej 78, 126, 129, 131
Borys Feliks 139
Bourdin Guy 116, 126, 172
Bruceł J. 184
Brzeziński 50
Brzóstowicz Krzysztof 126
Budziński Jerzy 50
Budzyński Romuald 211
Bujak Adam 88, 96, 97, 149, 151
Bujanowski Jacek 98, 211
Buksalewicz Ewa 136

Bülów- Szembek Wanda 13, 14, 18, 28
Bułhak Jan 10, 16
Burzyński Marek 89, 211
Butyrin Witalij 76, 77, 78, 79, 96

C

Ceraficki Piotr 162
Chlasta Janusz 38, 57, 62, 63, 64, 65, 67, 76, 84, 86,
88, 92, 94, 109, 139, 152, 161, 172, 185
Chlasta Leszek 86, 109
Chmurzyński Tomasz 139, 141
Chojecki Zenon 18, 20, 24, 25, 27, 29, 34, 38, 50, 53,
54
Chojnacki Ireneusz 117, 126, 129, 134, 152
Chojnacki Piotr 125, 127, 128, 129
Chrabąszcz Roman 193
Chrapek Leopold 36
Chuda Stefania 211
Ciastowski Jacek 89, 92, 93, 110, 211
Ciesielski Grzegorz 92, 93, 167
Cieśliewicz Jadwiga 50
Ciołek Erazm 162
Cisielski Tomasz 209
Ciszak Anna 59
Cybula Franciszek 201
Cyprian Tadeusz 10, 15, 18, 28, 41
Czajka Zbigniew 78
Czarnecki Alojzy 36
Czartoryska Urszula 41
Czerniejewski Czesław 134, 136, 137

D

Dabek M. 213
Dederko Marian 14
Dejczner Maciej 173
Depko Anita 140, 213
Deptuszewski Stefan 36
Doleżel Stanisław 172
Domański Leszek 84, 85, 86, 87, 89, 92, 93, 139, 178,
211
Donarski Tadeusz 162
Döring Herbert 173
Drejza Zygmunt 181
Drozdowski R. 209
Dryjański Tadeusz 50
Drzewiecki Zbigniew 85, 86, 92, 94, 110, 211
Duczmal Agnieszka 194
Duda Jerzy 140, 213
Dudek Andrzej 211
Dudko Mirosław 114, 116, 123, 124, 127, 132, 134,
135, 136, 137, 138, 141, 143, 153, 160, 161, 173, 174,
175, 185, 192, 197, 205, 211
Duszyński Andrzej 140, 213
Dziedzic Marek 127, 193
Dzięciolewski Stefan 50, 211

E

Elantkowski Andrzej 62

F

Fajfer Zbigniew 93

Feliński Eugeniusz 86, 87, 89, 100, 211

Fen Chen Chang 195

Fielder Antoni 187

Figlarowicz Stefan 209

Figlarz Piotr 126

Fiser Jarmila 126

Fiser Zdenek 126

Forecki Mariusz 103, 127, 128, 141, 171, 172, 173

Frank Marek 173

Frankowski Maciej 38, 57, 60, 61, 62, 63, 64, 67, 220

Frankowski Marek 150

Frąckowiak Edward 106, 181

Frąckowiak Maria 173

Frąckowiak Michał 67

Furmaniak Marian 114, 115, 132, 133, 136, 137, 139, 141, 143, 156, 172, 211, 215

G

Gad Władysław 29, 50

Gadomski S. 76

Gadziński Bogdan 77, 168, 169, 193

Galiński Leon 125, 132, 134, 136, 152, 189, 197

Galowski Ryszard 77, 78, 126

Gałązka Grzegorz 126, 152

Gamski 76

Garczyński Robert 173

Gardzielska Janina 28

Garels Raimo 96

Garztecki Juliusz 78, 95, 104, 170

Gawrych Walerian 19, 26, 28, 29, 30, 36, 50, 54, 56, 57

Gerlach Alicja 151, 197

Gębuś Tomasz 209

Gędek Henryk 211

Ginter Kazimierz 193

Godziewska Maria 204

Góralczyk Anna 153, 155, 156, 215

Góralczyk S. 213

Górczak Roman 77, 92, 110, 114, 115, 123, 124, 128, 132, 136, 137, 140, 143, 152, 162, 163, 169, 183, 193, 195, 196, 197, 198, 200, 201, 204, 205, 206, 207, 211, 212, 215, 216

Górecka Maria 50

Górka Jerzy 123, 124, 128, 135, 137, 139, 141, 163, 175, 178, 185, 192, 211

Górkowski Władysław 29, 50

Górniak Eugeniusz 64, 77, 81, 123, 193, 195, 197, 205, 206, 216

Górny Marian 154, 171, 181, 189, 190, 191, 220

Górska-Waloch J. 209

Górski A. 209

Górski Dariusz 126

Gracz Marian 114, 211

Grochmalski Piotr 103

Grodzki Janusz 89

Gromadzki Stanisław 181

Groniek Mirosław 211

Gronowski S. 38, 100

Gross Krzysztof 59

Gryska Iwona 124, 129

Grzegorski Zbigniew 12, 36, 126

Grzegorzewski Józef 79

Grzelachowski A. 172

Grzybowski Eugeniusz 136

Grzywaczewski Przemysław 86, 87, 89, 92, 93, 211

H

Habel Alojzy 208

Habel Włodzimierz 208

Haegenbarth Andrzej 159, 194, 220

Hartwig Edward 10, 18, 28, 103, 170, 193

Haskins Sam 96

Herzog 29, 50

Hesse Marek 211

Hoffmann A. 151

Hoppe Zdzisława 84

Hordyński Aleksander 28, 50

Hudyna 50

I

Iatrakis Evan 195, 197

Ignaczak Maria 50

Inerowicz Józef 38, 50, 59, 61, 152

Iwanowski Bogdan 74

Izydorczyk Urszula 50

J

Jabłoński Michał 160

Jągłowski Ryszard 50

Jagodda Józef 86, 87, 89, 100, 211

Janiak Tomasz 140

Janiszewska Jagoda 203

Janka Andrzej 196

Jankowiak 25

Jankowska Beata 86, 173

Jankowski Eugeniusz 62, 84, 107, 137, 181, 184, 185, 186

Jankowski Wojciech 140, 213

Jaroszyk Jacek 172

Jarzewicz Jarosław 165

Jasiński Henryk 211

Jasionowicz Rafał 75, 159, 207

Jaškowiak Antoni 28, 50

Jerzy Adam 36

Jesiołowski Grzegorz 211

Jeśmontowicz Antoni 20, 29, 38, 50, 53, 54, 55, 57, 58, 59, 61, 62, 63, 67, 68, 69, 70

Jeśmontowicz Dorota 59, 70, 133

Jeśmontowicz Ryszard 70

Jędrzejczyk M. 100

Jędrzejewski Bogdan 17, 28, 50, 59

Joop Theodor 187

Józwiak Adam 136
 Józwiak Grażyna 208
 Józwiak Krystyna 134, 138, 197
 Józwiak Zenon 50
 Juraszek M. 161
 Juszcak Adam 215
 Juszcak Małgorzata 215

K

Kaczanowski Fr. 17
 Kaczmarek R. 184
 Kaczorowska Grażyna 197
 Kajtarek Ryszard 211
 Kalafiasz-Skrzypczak Ilona 126
 Kalwarczyk Grzegorz 22
 Kałamejka Alojzy 50
 Kałwak Jerzy 64, 65, 75, 124, 125, 130, 132, 150, 155, 190
 Kamińska Henryka 50
 Kamyszek Kamil 198
 Kania Krystyna 84
 Kantor Tadeusz 151
 Karczewski Przemysław 126
 Karewicz Marek 149
 Karpiński Stefan 19, 25, 29, 36, 38, 50, 53, 54
 Kasprowicz J. 213
 Kasprzak Helena 167, 174
 Kasprzak Włodzimierz 20, 29, 50
 Kasprzyk Stefan 17, 28, 50
 Katafiasz Daniela 50
 Katulski Grzegorz 98, 100, 136, 151, 166, 211
 Kawecka Elwira 72
 Kawecki Marek 209
 Kazimierczak Ryszard 134
 Kaźmierczak Albert 166
 Kaźmierczak P. 166
 Kaźmierska Anna 132, 136, 152, 211
 Kaźmierski Mirosław 150
 Kielbowski Waldemar 181
 Klinczak Tadeusz 50
 Klos A. 36
 Knasiak Edward 123, 126, 127, 128, 129, 170, 193
 Kneblewski Mirosław 140, 213
 Knopski Karol 34
 Kocińska Joanna 215
 Kodzak Koga Wojciech 118, 126
 Kołakowski Miron 36
 KołECKI Jan 36
 Konarski Edward 89
 Koniakowski Andrzej 126
 Konieczka Antoni 50
 Konieczny Antoni 23
 Konieczny Kazimierz 18, 19, 20, 21, 22, 23, 26, 28, 29, 33, 34, 36, 38, 51
 Kopański Renato 137, 152, 172
 Koperski Aleksander 26, 29, 51
 Kordiaczyński Zbigniew 29, 51, 54, 55
 Kordoński Roman 51

Kornatowski Feliks 127
 Kornatowski Włodzimierz 78
 Kornicki Marian 17, 30, 33, 34
 Korniocka J. 17
 Korpala Janusz 195, 197
 Korpys Jadwiga 204
 Korpys Stefan 51, 59
 Kosińska A. 211
 Kosińska J. 215
 Kosiński Jan 140, 215
 Kosmala Barbara 172
 Kostołowski A. 151
 Kostrzewski Janusz 77, 78, 79
 Kostrzewski Marian 38, 63, 67
 Kostusiak Paweł 114, 115, 132, 136, 138, 140, 141, 143, 149, 150, 151, 152, 153, 155, 156, 157, 211, 217
 Kowalczewski Zygmunt 140
 Kowalczyk Jan 51
 Kowalczyk Władysław 198
 Kowaliński Włodzimierz 122, 127, 173
 Kowalska-Śmielecka Elżbieta 7, 16, 58, 59, 124, 125, 127, 129, 185, 187, 188, 198, 205
 Kowalski Jacek 84
 Kozłowski Grzegorz 139, 140, 213
 Kozłowski Jerzy 100
 Krajewski Michał 142
 Krajka Alfons 13, 17, 28, 29, 36, 51
 Krakowiak Stanisław 36
 Krawczuk Aleksander 181
 Krawczyńska Maria 51
 Kroczyński Zygmunt 153
 Król Henryk 95, 96, 126
 Kruk M. 213
 Krupiński Piotr 51
 Krzeźmiński Włodzimierz 173
 Krzyżański Zenon 136
 Kubacki Stanisław 17, 18, 19, 20, 26, 28, 29, 34, 36, 38, 39, 40, 42, 43, 44, 45, 46, 51, 53, 54, 55, 56, 84, 86, 88, 89, 92, 94, 106, 115, 119, 166, 211, 219
 Kubacki Leszek 7, 46, 55, 220
 Kucharski Maciej 211
 Kucharski Marian 38
 Kudła Danuta 208
 Kudławiec Franciszek 51
 Kulińska Pelagia 198
 Kulm Jacek 75, 207
 Kupś Tomasz 28, 51
 Kuraszkiwicz Mariusz 75, 207
 Kurek Jarosław 86, 87
 Kuszela Maciej 77, 118, 126, 136, 162, 173
 Kuszczalski Błażej 177
 Kuźnicka E. 151
 Kuźniewski Maciej 101, 173
 Kwaśniewski Stanisław 51
 Kwaśny Krzysztof 193
 Kwiatkowska Bożena 78, 126
 Kwiatkowski Zbigniew 140

Kyciak Marek 92, 93, 94

L

Lachowicz Stanisław 36

Langeg Jan Bernard 62

Lapis Marek 124, 128, 129, 153, 201, 202, 203, 207, 215

Ledziewicz W. 160

Leszczyński Stefan 17, 30, 41

Leśniak Janusz 173

Lewandowski Edmund 51

Lewandowski Tadeusz 36

Lewczyński Jerzy 29, 41

Lewek Leonard 29, 51

Linde Elżbieta 193

Linde Ireneusz 77, 78, 116, 117, 118, 126, 137, 173, 193

Lisewski Grzegorz 173, 175

Lorek Bogusław 92

Lubczyński Czesław 140

Ł

Łabidzyński Roman 84

Łaciński Kazimierz 25, 26, 29, 36, 51

Łaciński T. 136

Łebedyński Mieczysław 84

Łomnicki Tadeusz 102, 103

Łuczak Antoni 205

Łuczak M. 213

Łukasik Krzysztof 64, 81, 161, 197, 203, 213, 215

Łyczywek Krystyna 76

Łysakowska Wioletta 175

M

Machciński Tomasz 149, 152

Macherzyński K. 213

Maciejewska W. 213

Maciejewski Maciej 140

Maciejewski Stanisław 13, 19, 28, 51

Macioszek Kazimierz 29, 51, 59, 62

Macioszek Ludmiła 19, 26, 29, 51, 57

Macioszek Rafał 141, 150

Maćkowiak Franciszek 36

Maćkowiak Henryk 6, 30, 85, 98, 100, 110, 111, 112, 114, 115, 116, 117, 118, 123, 124, 125, 126, 127, 130, 132, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 143, 152, 153, 156, 162, 171, 172, 173, 175, 178, 179, 181, 184, 185, 188, 190, 191, 193, 195, 196, 197, 201, 204, 205, 206, 207, 211, 213, 215, 216, 220

Maerz Zygmunt 162

Magiera Dariusz 141, 150, 177

Magnuski 76

Majchrzak Wojciech 193

Majdrowicz Piotr 126

Majerski J. 141

Majewski Bogusław 85, 86, 87, 89, 92, 93, 211

Makowiecki Wojciech 208

Makowski Krzysztof 135, 136, 137, 138, 141, 163, 179, 185, 211

Maksymowicz Z. 10, 30

Malach Dariusz 116, 130

Małecki Łucjan 51

Manc Bogumiła 173

Manc Elwira 173

Maniak Andrzej 160

Mankiewicz Sławomir 173

Manturo L. 211

Mańkowski Maciej 78, 118, 126, 128, 131

Mańkowski Tomasz

Mańkowski Waldemar 211

Marciniak T. 38

Marcinkowski 51

Marcińczyk Zbigniew 136, 138, 139, 152, 153, 155, 177, 211, 217

Marosz J. 151

Marszałek Waldemar 168

Maruszczak Janusz 128

Marzec Regina 136

Marzyński Marian 51

Masuda Suano 173

Matczyński Aleksander 60, 67, 77, 78, 92, 93, 161, 164, 166, 167, 192, 208

Matuszak Dorota 212

Matuszczak J. 127

Matyjasek Małgorzata 134, 136, 137, 167

Mączak Krystyna 77

Mąke Ludwika 198

Mąkowski Jerzy 127, 140, 162, 163, 212

Michalik Bożena 36

Michalski Marian 126

Michalski Tadeusz 84

Michalski Zenon 51

Michałowski Andrzej 160

Michałowski Michał 125, 127, 129, 137, 153, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 204, 205, 207, 209, 213, 215, 216

Mieczysław Lech 34

Miedzianowski Piotr 98, 110, 136, 138, 212

Międziński Henryk 51

Mierzecka J. 17

Mikołaj Franciszek 51

Mikołajczak Alfred 54

Mikuła Halina 203

Mikuła Karol 201, 203

Miłkowski J.W. 196

Młodzieniak Teresa 140

Molenda Jacek 100

Monch Josef 172

Morawski Lech 126, 128, 129, 140, 155, 156, 157, 158, 159, 213, 217

Moszczyński Jan 51

Mrowińska Bożena 209

Mroziewski Karol 150

Musiałowicz J. 153

Mysiński A. 33, 34

Myszkowski Józef 18, 28, 36

Myszkowski Maksymilian 17, 18, 30, 36, 41
Myśliwiec Bogdan 118, 126

N

Nadoliński Wojciech 212
Nadolny Sylwester 83
Nadolski Mieczysław 113, 141
Najdenów Kazimierz 36
Napierała Wojciech 78, 126
Nartowski Leszek 36
Neuman Jan Alojzy 13, 14
Neumann Kazimierz 51
Newton Helmut 128
Nielipiński Władysław 7, 10, 12, 40, 44, 48, 58, 59, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 93, 94, 95, 96, 98, 99, 100, 102, 108, 109, 110, 130, 139, 141, 144, 151, 165, 170, 172, 174, 175, 176, 184, 185, 190, 191, 197, 210, 212, 216, 218, 219, 220
Nieman J. 212
Nowacki Janusz 6, 12, 17, 36, 40, 41, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 86, 88, 89, 92, 93, 94, 95, 98, 99, 100, 102, 104, 105, 106, 107, 112, 116, 118, 119, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 134, 136, 137, 138, 139, 140, 154, 158, 170, 172, 173, 174, 175, 185, 189, 191, 192, 193, 197, 199, 200, 209, 211, 216, 219, 220
Nowaczyk Marcin 196
Nowaczyk Włodzimierz 81
Nowak E. 213
Nowak Henryk 13, 17, 28, 36, 140
Nowak Hubert 140, 213
Nowak J. 213
Nowak Krystyna 84
Nowak Marek 98, 100, 110, 212
Nowak Stanisław 19, 24, 25, 51
Nowak Tadeusz 29, 34, 36, 54, 55, 56
Nowak Wierysława 36
Nowakowska Elżbieta 212
Nowakowski Włodzimierz 10
Nowicka Urszula 181
Nowicki Grzegorz 188
Nowicki Roman 51, 54
Nowicki Wiktor 58, 59
Nowik Andrzej 127, 137, 139, 162, 179, 185, 197, 212
Nowik M. 38, 51
Nowodworski J. 100
Nowosielski Jerzy 151
Nowowiejski F. M. 21

O

Obarski Marian 212
Obrąpalska Fortunata 10, 12, 18, 27, 28, 29, 30, 33, 34, 36, 43
Obrąpalski Zygmunt 10, 11, 13, 16, 18, 27, 28, 29, 30, 36, 41, 43
Ogórkiewicz M. 166
Olbrych Jerzy 77, 78, 126
Olczak Przemysław 140, 213, 215
Olejniczak Stefan 36

Olek Jerzy 78, 126
Olszewski Tadeusz 78
Orlikowski G. 213
Ossowski Stanisław 153, 162, 163
Ostrowski W. 54
Ostrzycka Halina 140, 151, 197, 213
Owczarzak Krzysztof 110, 136, 141, 153, 155, 192, 212, 217
Owczarzak Roman 51
Owczarzak Waldemar 84

P

Pabis Marek 160
Pachela Jan 51
Pajkert Henryk 181, 197
Panas Dariusz 153, 155, 156, 157
Pandi Titus G. 172
Pankowski Marian 38, 63, 67
Panowicz Tadeusz 137
Parulska Urszula 153, 155, 156, 157
Pasiciel Stanisław 67, 151, 181, 189, 213
Pawlak Jerzy 51
Pawłowska Olga 184
Penderecki Krzysztof 194
Petryk Krystyna 77, 78, 79
Piechocki Walerian 51
Piekarski M. 38
Pierściński Paweł 29, 122, 127, 149, 152, 170, 189, 190, 193
Pietrowicz Dariusz 140
Pietrusiński 25
Pietruszyński Jan 51
Pietruszyński Wojciech 212
Pietrzak A. 213
Pietrzak Dariusz 196
Pindelski Bronisław 36
Pińskwar Włodzimierz 164
Piotrowska Monika 103
Piwowski Janusz 116, 126
Pluta Iwona 136
Pluta Zbigniew 136, 137, 197
Płaskowiak Roman 117
Poczekaj Zbigniew 84
Poddębski Henryk 187
Podgórska Joanna 215
Podwojski Jerzy 212
Połom Mieczysław 84
Poradowski S. 10, 30
Posuszny L. 62
Potęga Jan 77, 78, 89, 126, 193
Pręgowski Stanisław 195
Prętki Marian 78, 81, 126
Pryka Krzysztof 212
Przybylski Jacek 175
Przybysz Adam 140
Przychodzki K. 62
Puchała Stanisław 51
Pyzik Kazimierz 136

R

Rafalik Kazimierz 137, 172
Rafkowski Józef 36
Raiter Roman 153, 155, 156, 157, 212
Rasiewicz Julian 54
Rasiewicz Salomea 51
Rasiewicz Waclaw 51
Raszewski Robert 84
Reszkiewicz S.W. 152
Retek Tomas S. 172
Rębisz R. 137, 172
Riegel Jerzy 150, 194
Rogoziński Marcin 72
Rosołowicz J. 151
Rozpochowski Tadeusz 212
Różański Zygfryd 26, 29, 36, 51, 164
Rubinowski Andrzej 98, 100, 212
Rumiński Cz. 62
Ruszkowska B. 100
Rut Antoni 196
Rut Władysław 41
Rybarczyk Józef 51
Rycaj Sergiusz 209
Ryszkowski W. 166
Ryś Mieczysław 14,
Rzechowski Marian 36
Rzymaszkiewicz Gabriela 84

S

Samelak Jerzy 51
Saudek Jan 128
Schlabs Bronisław 12, 41, 194, 196, 208, 209
Scholtz Erazm 185
Schramm R.W. 26
Schulz Marian 10
Sergot Michał 126
Sheybal Adam 36
Sibka Krzysztof 86, 89, 92, 93, 212
Sibrecht Krzysztof 126
Sieczkowska Małgorzata 150, 200
Sieczkowski Jerzy 92, 93, 98, 124, 125, 126, 128, 130,
146, 147, 148, 149, 150, 153, 162, 164, 175, 177, 185,
188, 192, 199, 200, 201, 202, 212, 213, 217
Siepielski Leszek 86, 91, 92, 93, 123, 135, 136, 137,
138, 139, 143, 172, 173, 178, 197, 212
Sierar Paulin 134
Sierosławki Tadeusz 36
Siewert Ryszard 110, 212
Sikorski Feliks 33, 34
Sip Jan 193
Siskind Aaron 41
Siwiński Zenon 38, 51, 85, 100, 110, 114, 115, 118,
119, 120, 121, 123, 126, 127, 132, 134, 136, 137, 139,
141, 143, 152, 160, 161, 162, 172, 174, 178, 185, 195,
197, 201, 212
Skibiński Roman 16, 17, 18, 19, 28, 29, 30, 36, 53
Skonieczko Grzegorz 160
Skorupska Bogumiła 204
Skórnicki Piotr 196
Skórnicki Wiesław 181
Skrobała Sławomir 127, 128, 193
Skrzypkowski Mirosław 59, 61, 68, 74, 75, 76, 207
Sławiński Radosław
Słociński Paweł 127, 128
Słomian Zygmunt 211
Smarzyński Tomasz 212
Smolenko Anna 205
Sobczak Zbigniew 59
Sobkowiak Albin 59, 6
Sobociński Marek 151
Sobota Adam 41
Sobota Kazimierz 62
Sobota Ryszard 207
Sołtysiński Zbigniew 150
Soroka Paweł 142, 143
Specywał Karol 53
Spychalski 53
Spychała Ewa 212
Stachowiak Mariusz 67, 77, 78, 79, 81, 92, 93, 95, 98,
99, 100, 102, 103, 104, 105, 126, 129, 131, 161, 162,
163, 171, 172, 211
Stamm Marian 17, 18, 28
Staniewicz Piotr 22
Stanisławski Jarosław 17, 18, 28, 30, 36
Stankiewicz Get Eugeniusz 173
Stapiński Bronisław 17, 36
Starczewska Wanda 28, 53, 57
Starczewski Edmund 16, 28, 53, 57, 58, 59, 60, 62
Starczewski Wojciech 60, 181
Stasik Piotr 129
Staszczyński T. 36
Staszewski Wojciech 84
Staszyszyn Zbigniew 195
Steichen Edward 12, 40
Stelmach M. 203
Stobik Fr. 17
Stoltman Zdzisław 77, 78, 84, 85, 89, 92, 93, 110, 114,
115, 116, 117, 126, 128, 134, 136, 137, 138, 139, 141,
152, 153, 168, 169, 172, 176, 177, 178, 185, 192, 193,
212
Strugalski Roman 98, 205, 212
Strumiński J. 11, 30
Strzałko M. 213
Strzyżewski Przemysław 150, 153, 155, 156, 157
Strzyżewski Stanisław 78, 79, 126, 131
Suchocka Hanna 201
Sunderland Jan 21
Surdziel Jan 29, 36, 53
Surowiec Henryk 85
Śwędryńska Małgorzata 140
Swiecichowska Ludmiła 53
Swosiński Rafał 124, 126, 127, 128, 129, 173, 175, 193
Symonowicz Jerzy 36
Syndoman

Syndoman 76
Szajek Edmund 19, 26, 28, 29, 34, 36, 53
Szczawiej Jan 144
Szczepaniak Marek
Szczepanowski Wiesław 167
Szczepański Jerzy 53
Szczerkowska Maria 76
Szczęśniak Jolanta 140, 206
Szczęsny R. 17
Szczublewski Edmund 28, 53
Szlagowski Antoni 22
Szłapczyński Alfred 38, 53, 54, 62
Szmagier Tomasz 162
Szmal Andrzej 126, 127, 128
Szmała A. 173
Sztoltman 54
Sztuczkowski Roman 212
Szulc Danuta 175
Szulczewski Apolinary 172, 175
Szurkowski Leszek 77, 78, 79
Szwacki Krzysztof 126
Szymanek Florian 28, 53
Szymaniak Stanisław 36
Szymanowicz Maciej 6, 7, 10, 11, 14, 23, 220
Szymański 76
Szymański Andrzej 86
Szymański Czesław 53
Szymański Edmund 53
Szymański Maciej 126
Szymański Stanisław 28
Szymański Tomasz 75
Szymoniak Krzysztof 42, 44, 57, 70, 106, 133, 144, 165, 168, 177, 178, 184, 217, 220

Ś

Śledzikowski Jacek 102, 105, 126, 131
Śliwczyński Waldemar 77, 124, 127, 129, 157, 193, 220
Śliwińska Ewa 209
Śmielecki Julian 48, 49, 53, 166
Śmielecki Wojciech 48
Śmietański Adam 17, 36
Śmigielski Henryk 38, 62, 84, 185, 186

T

Taczak Włodzimierz 26, 29, 53
Taniewski Andrzej 160
Tarasiewicz 55
Tarnowiecki Stanisław 173
Tobis Sławomir 209
Tomaszczuk Zbigniew 98, 126, 127, 128, 152
Tomaszewska Teodozja 53
Tomaszewski Kazimierz 53
Tomaszewski R. 126
Tomczak Radosław 126
Tomczak Zdzisław 86, 89
Tomczyk Krystyna 212
Tomczyński Marek 122, 123, 127, 205

Topolski Tadeusz 196
Trepiański Bogdan 216
Turkiewicz Zofia 36
Turonek Stanisław 89, 91, 92, 93, 100, 179, 212
Tuszko Wojciech 104
Tylewski Bronisław 60

U

Ulatowski Przemysław 155, 156
Ulatowski Roman Stanisław 187, 213
Urbaniak E. 213
Urbaniak Janina 53
Urbanowicz A. 151

V

Vaesen Jan 140, 195, 213
Vorring Lex 116

W

Wacyk Marian 67
Wajda Andrzej 142
Walczak Bolesław 53
Walerych Antoni 209
Waliński Józef 36
Walkowiak Justyna 140
Wałęsa Lech 124, 201, 203
Waniek Henryk 151
Warsiński Ryszard 126, 128, 129
Wdowiński Lucjan 76
Welke Bogna 29
Wengerek Edmund 13
Werner Antonia 53
Węglewski Kazimierz 29, 36, 53
Węśław T. 38
Wieczorek Tadeusz 164
Wieniawski Henryk 194
Wierzczeński Andrzej 212
Winkiel 54
Wiśniewski A. 151
Witek Roman 78, 137
Witkiewicz Stanisław Ignacy 118, 151
Witowski Zbigniew 20, 29, 38, 53, 54, 63, 67
Witt Tadeusz 86
Włosik Barbara 28, 33, 34, 36, 53
Włosik Franciszek 53
Wojciechowski Dariusz 212
Wojciechowski Wojciech 84
Wojnecki Stefan 12, 40
Wolski Bolesław 150
Wołyńska Maria 159
Woźniak Kazimierz 53
Woźniak Z. 53
Wróblewska-Maksymowicz N. 125
Wróż Wojciech 95
Wysocki Bolesław 164
Wyszomirska Grażyna 36, 68, 72, 73, 75, 76, 207
Wyszomirski Zbigniew 72
Wzatek Antoni 126

Y

Yorring Lex 126

Z

Zaborowski Bogdan 114, 134, 136, 137, 138, 143, 168, 212

Zaborowski Wiesław 124, 136, 137, 138, 153, 168, 175, 195, 197, 212

Zajac Małgorzata 118

Zakrzewicz Maciej 150

Zanussi Krzysztof 173

Zarzycki T. 151

Zasada Wojciech 60

Zawadzki Wojciech 126

Zbyszewski Bolesław 53

Zdanowski Edmund 10

Zientarski Władysław 181

Zioło Beata 215

Ziólkowski Alek 128

Ziólkowski Mieczysław 36

Złotecki J. 84

Zobel Adam 27, 53

Zubrzycka Wiktoria 36

Zubrzycki Witold 36

Zych Jan 88

Ż

Żarkowski Krzysztof 126

Żmigrodzki J. 30

Żółtowski Tomasz 160

Żuchowski Waldemar 212

Żuralski Jan 98, 114, 136, 138, 141, 153, 155, 157, 212

Żurawski Artur 195

Żurowski Kazimierz 28, 53

Żyliński P. 213